J.C. Ryle

LEGYETEK SZENTEK!

J. C. Ryle: Legyetek szentek!

J. C. Ryle

Legyetek szentek!

ELŐSZÓ

Régóta nem láttam olyan biztató és reményteljes jeleket keresztyén körökben, mint a megújuló érdeklődést J. C. Ryle püspök írásai iránt.

Ryle a maga korában az evangéliumnak és a református hitnek híres, kiváló és népszerű hirdetője és magyarázója volt. Különböző okok miatt azonban neve és munkái nem ismertek a mai keresztyének között. Könyvei – azt hiszem – mind elfogytak már, és még antikváriumokban is nagyon nehezen szerezhetők be.

Az a kérdés, hogy miért felejtették el oly méltatlanul Ryle püspököt és kortársát, Moule püspököt, mindig is foglalkoztatott. Ezért nagy öröm számomra, hogy Ryle püspököt kezdik újra felfedezni és ismét van igény művei újabb kiadására. Aki valaha is olvasta írásait, hálás lesz a megszentelődésről írt értékes könyvének új kiadásáért. Soha nem fogom elfelejteni azt a lelki és szellemi felüdülést, amit a mű olvasásakor éreztem vagy húsz évvel ezelőtt, amikor egy antikváriumban rábukkantam.

E könyvnek valójában nincs is szüksége előszóra vagy bevezető szavakra. Az én feladatom csupán annyi, hogy az olvasót buzdítsam a püspök saját, felbecsülhetetlenül értékes bevezetésének elolvasására, ahol ő maga ismerteti a könyv megírásának kényszerítő körülményeit.

Ryle püspök módszerének és stílusának jellemvonásai nyilvánvalóak. Mindig Írás-hű és Írás-magyarázó. Soha nem elméleti fejtegetésekbe próbálja beilleszteni az igehelyeket, hanem mindig az Igéből kiindulva fejti ki mondanivalóját. Munkája magas szintű írásmagyarázat. Mindig világos és logikus, célegyenesen vezet a hitigazság feltárásához. Határozott és férfias, mentes mindenféle szentimentalizmustól, melyet gyakran a kegyesség jellegzetességének tartanak. A püspök a 17. század nagy, klasszikus puritán íróinak eszmevilágából merített. Valójában azt mondhatnánk, hogy könyvei az igazi puritán teológiát fejtik ki olvasmányos és modern formában.

Ryle, akárcsak nagy tanítói, nem mutat nekünk könnyű utat a megszentelődésre, és nem ad kész receptet annak elérésére, de felkelti azt »az éhséget és szomjúságot a megigazulás után«, mely

az egyetlen nélkülözhetetlen feltétele annak, hogy beteljesedjünk vele.

Kívánom, hogy minél többen olvassák ezt a könyvet Isten dicsőségére.

Westminster Chapel

D. M. Lloyd-Jones

Bevezetés

Az olvasó nem sok vitatható tényt talál ezekben a fejezetekben. Gondosan kerültem azt, hogy modern teológusokat és modern könyveket megnevezzek. Azon igyekeztem, hogy bibliatanulmányaimnak, meditálásaimnak, a világosságért való könyörgéseimnek, a régi hittudósok írásaiban végzett kutatásaimnak az eredményét nyújtsam. Ha bármiben tévedtem volna, remélem hogy világosságot nyerek, mielőtt elhagyom e földi világot. Hiszen mi mindent csak részben látunk, és kincsünk cserépedényekben van. Bízom abban, hogy kész vagyok a tanulásra.

Évek óta az a mély meggyőződésem, hogy ebben az országban a mai keresztyének nem foglalkoznak kielégítően a gyakorlati szent élettel. A politika, a pártoskodás, a világiasság felemésztette az élő kegyesség lényegét legtöbbünkben. A személyes istenfélelem ügye sajnálatosan háttérbe szorult. Sok területen fájdalmasan alacsony szintre süllyedt az erkölcs, és az Igének az a felszólítása, hogy »ékesítsük a mi üdvözítő Istenünk tanítását« (Tit 2,10), és hogy azt mindennapi magatartásunkkal és életmegnyilvánulásunkkal tegyük szeretetre méltóvá és széppé, túlságosan is lényegtelenné vált. Okkal panaszkodnak olykor világi emberek, hogy az ún. »vallásos« emberek nem olyan szeretetre méltóak, önzetlenek és jók, mint akik nem nevezik magukat vallásosnak. A megszentelődés éppen olyan fontos, mint a megigazulás. Az egészséges protestáns és evangéliumi tanítás haszontalan, ha azt nem kíséri szent élet. Rosszabb mint haszontalan, mert akkor kárt is okoz. A világban nyitott szemmel járó kritikus emberek rögtön elutasítják és megvetik a vallást, mint irreális és üres tanítást. Szilárd meggyőződésem, hogy mélyreható megújulásra van szükségünk, és nagyon hálás vagyok azért, hogy erre mások is kezdenek felfigyelni.

Az azonban nagyon fontos, hogy figyelmünket jó irányba fordítsuk, tanításunkat helyes alapra állítsuk, és hogy ezt a megújuló mozgalmat ne tudják megrontani azok, akik tudatlanságuk miatt egyoldalúan, felületesen látják az igazságot és kiragadott féligazságokkal próbálnak érvényesülni. A Sátán jól ismeri az igazi szent élet erejét, és igyekszik ki is használni a keresztyének elerőtlenedését. Ellentétet és viszályt szít az isteni igazság keresői

között, és megpróbálja elhomályosítani és összezavarni a tanítást, mint ahogy ez az elmúlt időkben sikerült is a megigazulás kérdéséről. Most pedig azon munkálkodik, hogy olyan emberek legyenek a megszentelődés magyarázói, akik ismeret nélkül csak üres szavakat használnak. Dorgálja meg őt az Úr!

Nem adom fel a reményt, hogy Isten a rosszból is jót hozhat ki, és hogy a különböző vélekedések megvitatása elősegíti az igazság napfényre kerülését, és mindnyájunkat arra ösztönöz, hogy még buzgóbban kutassuk az Írásokat, még buzgóbban imádkozzunk és még szorgalmasabban igyekezzünk megérteni, hogy mi a »Lélek gondolata«.

Most, amikor útjára bocsátom ezt a könyvet, kötelességemnek érzem, hogy néhány bevezető utalást adjak azoknak, akik napjainkban a megszentelődés felé fordulnak különösen. Tudom, hogy amikor ezt teszem, vállalom azt a kockázatot, hogy túl merésznek látszom és talán sértőnek is. Isten igazsága érdekében azonban kell valami kockázatot vállalni. Megjegyzéseimet kérdés formájában teszem fel, és kérem olvasóimat, hogy vegyék azokat úgy, mint »időszerű intéseket a szent életre«.

1. Kérdezem először is, hogy vajon bölcs dolog-e úgy beszélni a hitről, mint az egyetlen dologról, az egyetlenről, amely a megszentelődéshez szükséges? Manapság sokan ezt gondolják azok közül, akik ezzel a kérdéssel foglalkoznak. Bölcs dolog-e felelőtlenül, meggondolatlanul és felszínesen hirdetni azt, amit oly sokan tesznek, hogy a megtért emberek szent életüket csak a hitnek köszönhetik, minden személyes odaszánás nélkül? Megfelel ez az Ige valódi értelmezésének? Én kétlem. A Krisztusban való hit minden szentség gyökere, és az első lépés a szent élet felé az, hogy higgyünk Krisztusban. Amíg nem hiszünk, a szentségnek egy mákszeme sincs bennünk. Krisztussal való hit általi közösség a titka mindannak, hogy a szent életben kezdünk járni és egyre inkább szentekké válni. Azt az életet, amit testben élünk, az Isten Fiában való hit által éljük. A hit megtisztítja a szívet. A hit az a győzelem, mely legyőzi a világot. Hit által az atyák jó bizonyságot nyertek. – Mindezek olyan igazságok, amelyeket egyetlen keresztyén sem tagadhat. A Szentírás arra tanít minket, hogy az igazi keresztyénnek éppenúgy szüksége van személyes odaszánásra és cselekvésre, mint ahogy hitre. Ugyanaz az apostol, egyik helyen ezt mondja: »Azt az életet, amit most testben élek, az Isten Fiában

való hitben élem«, máshol pedig: »Harcolok, futok, megzabolázom testemet«. Más helyeken ezeket olvashatjuk: »Tisztítsuk meg magunkat, munkálkodjunk, tegyün félre minden ránk nehezedő terhet« (Gal 2,20; 1Kor 9,26; 2Kor 7,1; Zsid 4,11; 12,1). A Szentírás sehol nem tanítja azt, hogy a hit megszentel minket ugyanolyan értelemben és ugyanolyan módon, ahogyan a hit megigazít minket! A megigazító hit kegyelem, amely »nem munkálkodik«, hanem egyszerűen Krisztusban bízik, rajta nyugszik, rá támaszkodik (Róm 4,5). A megszentelő hit pedig az a kegyelem, mely által az egész élet cselekvővé válik, »szeretet által munkálkodik«, és mint egy buzgó forrás, az egész belső embert mozgatja (Gal 5,6). Figyelemre méltó, hogy ez a kifejezés: »hit általi megszentelődés« csak egyszer fordul elő az Újszövetségben. Az Úr Jézus mondta Saulnak: »Elküldelek téged, hogy az én bennem való hit által megkapják bűneik bocsánatát, és örökséget nyerjenek azok között, akik megszenteltettek«. Egyetértek Alforddal, hogy a »hit által« kifejezés itt is az egész mondatra vonatkozik, és nem szabad csupán a »megszenteltettek« szóra vonatkoztatni. Ennek igazi értelme ez: »az énbennem való hit által a bűnök bocsánatát nyerték, és örökséget azok között, akik megszenteltettek« (vö. Csel 26,18-at 20,32-vel).

Ami a »hit által való szent élet« kifejezést illeti, sehol nem találom azt az Újszövetségben. Kétségtelenül az Isten előtti megigazulásunk tekintetében a Krisztusban való hit »egy szükséges dolog«. Mindazok, akik hisznek, megigazulnak. A megigazulás nem annak tulajdoníttatik, aki munkálkodik, hanem aki hisz (Róm 4,5). Teljes mértékben igeszerű és helyénvaló azt mondani, hogy egyedül a hit igazít meg. De az már nem, ha azt mondjuk: egyedül a hit szentel meg. Ez a mondat nagyon is módosításra szorul. Gyakran olvassuk Pálnál, hogy az ember »hit által igazíttatik meg a törvény cselekedetei nélkül«, de egyszer sem olvassuk hogy: megszenteltetünk hit által a törvény cselekedetei nélkül. Ellenkezőleg. Jakab egyértelműen azt írja, hogy a hit, amely által láthatóan és meggyőzően megigazíttatunk az emberek előtt, olyan hit, amelynek ha nincsenek cselekedetei, halott, mivel önmagában van (Jak 2,17).[1] Lehet hogy erre azt válaszolják: természete-

1 »Kettős megigazulás van Istennél: az egyik autoritatív, a másik deklaratív vagy demonstratív. Az első Pál szemlélete, amikor a hit általi

sen senki nem gondol arra, hogy a cselekedeteket, mint a szent élet lényeges részét, elhanyagolhatnánk. Jó lenne ezt mégis sokkal világosabban látni és bizonyítani.

2. Kérdezem másodszor, hogy vajon bölcs dolog-e, hogy oly kevés figyelmet fordítunk arra a sok buzdításra pl. a Hegyi Beszédben és Pál leveleinek második felében, amik a szent életre buzdítanak hétköznapjainkban is. Isten Igéjének tanítása szerint való ez? Én kétlem.

Az Igében jártas Isten gyermekeinek nem lehet vita tárgya az, hogy törekedniük kell a naponkénti megszentelt életre és Istennel való közösségre. Igyekezniük kell olyan magatartásra, ahol minden terhükkel, legyen az akár kicsi, akár nagy, Jézus Krisztushoz folyamodjanak és Reá hagyatkozzanak. Mégis az Újszövetség arra tanít minket, hogy a szent életről többet akarjunk tudni; és ne csak általánosságokat, amelyek nem keltik fel a lelkiismeretet és nem feddnek meg. Akik a szent élet kérdéseiről többet szeretnének tudni, azoknak fel kell tárnunk a szent élet legaprólékosabb magatartási normáit, amik a hivő ember számára kötelezőek. Az igazi megszentelődött élet nem csupán hitből és érzésekből, hanem cselekedetekből, magatartásból és a kegyelem gyakorlati megnyilvánulásaiból áll. Beszédünk, kedélyállapotunk, szórakozásunk és indulatunk; magatartásunk mint szülőknek gyermekeik felé, munkaadók munkavállalók felé, férjek és feleségek között, főnökök és beosztottak között; öltözködésünk, az idővel és pénzzel való gazdálkodásunk, és mindezek egészségben vagy betegségben, gazdagságban vagy szegénységben, – ezek azok a kérdések, amelyekkel komolyan foglalkoznunk kell. Nem szabad megelégedni olyan általános megállapításokkal, hogy mit kell hinnünk és éreznünk, hogyan kell a szent életnek meggyökereznie a szívünkben. Mélyebbre kell ásni. Aprólékosan el kell mondani, hogy a megszentelt embernek hogyan kell élni és cselekedni családjában, otthonában, ha Krisztus gyermeke. Kétlem, hogy napjaink mozgalmai kellőképpen figyelnek az ilyenféle tanításra. Nagyon sokat ártanak Krisztus ügyének azok, akik az »igazi élet« megtalálásáról és áldásairól beszélnek, miután a hit általi megszentelődés egyik

---

megigazulásról beszél a törvény cselekedetei nélkül. A második Jakabé, amikor a cselekedetek általi megigazulásról van szó« (T. Goodwin on Gospel Holiness, Works, VII. kötet, 181. oldal).

szószólóját meghallgatták, és ugyanakkor sem családjuk, sem barátaik semmiféle változást, előrehaladást a »szent életben«, a mindennapi magatartásukban nem tapasztalnak. Az igazi szent élet nem csupán belső érzésekből és élményekből áll. Az sokkal több, mint könnyek, sóhajok, mint fizikai felindultság, gyorsabban verő pulzus, szenvedélyes ragaszkodás kedvenc igehirdetőhöz és vallásos közösséghez, több mint készség vitára mindazokkal szemben, akik más véleményen vannak. Az a »krisztusképűség« jele rajtunk, amit másoknak észre kell venni rajtunk, jellemünkben, magatartásunkon és cselekedeteinken keresztül (Róm 8,29).

3. Kérdezem harmadszor, hogy vajon bölcs dolog-e a tökéletességről ködösen beszélni, és ráerőszakolni a keresztyénekre a szent élet sablonját, mondván, hogy ez megvalósítható e világban, holott erre a Szentírás nem hatalmaz fel minket, és tapasztalataink szerint is eleve kudarcra ítélt vállalkozás.

A Biblia gondos olvasója nem tagadja azt a tényt, hogy a hivők arra kapnak buzdítást, hogy »teljes szent életet éljenek Isten félelmében«, »legyenek tökéletesek«, és »haladjanak előre a tökéletességben« (2Kor 7,1; Zsid 6,1; 2Kor 13,11). Arról azonban nem tudok, hogy egyetlen olyan hely is lenne a Szentírásban, ahol az áll, hogy a betű szerinti tökéletesség, a teljes és tökéletes megszabadulás a bűntől gondolatban, szóban vagy cselekedetben elérhető lett volna, vagy valaha is elérhető lenne Ádám egyetlen fiának is ezen a világon. Viszonylagos tökéletesség az ismeretben, az élet minden területén megmutatkozó következetesség, a hit és tanítás dolgaiban alapos józanság, mindez látható alkalmasint Isten hivő gyermekeinek némelyikében. Ami azonban az abszolút betű szerinti tökéletességet illeti, annál még Isten legkiválóbb szentjei is alázatosabbak voltak ahhoz, hogy ezt magukról elmondták volna. Ellenkezőleg! Mindig is mélyen érezték saját méltatlanságukat és tökéletlenségüket. Minél több lelki világossággal áldattak meg, annál inkább látták megszámlálhatatlan hibáikat és elégtelenségüket. Minél inkább bővölködtek a kegyelemben, annál inkább »felöltözték az alázatosságot« (1Pét 5,5). Említ-e Isten Igéje szent embereket, akik szó szerint teljesen tökéletesek lettek volna? Ki az közülük, aki magáról úgy ír, mint aki minden tökéletlenségtől megszabadult? Ellenkezőleg. Olyan emberek mint Dávid, Pál és János, a legfélreérthetetlenebbül kijelentik, hogy szívükben vétkesnek és bűnösnek érzik magukat.

A modern idők legszentebb embereit is a mély alázatosság jellemzi. Láttunk-e valaha is szentebb embereket mint a vértanúhalált szenvedett John Bradford, Hooker, Usher, Baxter, Rutherford vagy M'Cheyne? Mégsem olvashatjuk írásaikat vagy leveleiket anélkül, hogy ne látnánk azt, hogy ezek az emberek is mennyire kegyelemre és irgalomra szorultaknak érezték magukat minden nap, anélkül, hogy magukat tökéletesnek tartották volna.

Ilyen tények ismeretében ellenzem azt, ahogyan manapság sokfelé a tökéletességről beszélnek. Azt kell gondolnom, hogy akik ezt a kifejezést használják, azok nagyon keveset tudnak a bűn természetéről, vagy saját szívükről, a Bibliáról, az Istenről, vagy egyszerűen a szavak jelentéséről. Amikor a hitéről valló keresztyén oly könnyedén beszél nekem arról, hogy ő már túljutott azon a fázison, hogy olyan énekekkel azonosítsa magát, mint pl. az »Amint vagyok, sok bűn alatt« kezdetű ének, mondván, hogy keresztyén élete kezdetén a bűn még hozzá tartozott, de most már legyőzte – akkor erre a keresztyénre azt kell mondanom, hogy lelke még nagyon is egészségtelen állapotban van. Amikor egy ember könnyedén arról tud beszélni, hogy lehetséges e testben élve bűn nélkül élni, és azt tudja mondani, hogy három hónapja nem volt egyetlen gonosz gondolata sem, akkor ez az ember véleményem szerint nagyon tudatlan keresztyén! Tiltakozom az ilyesfajta tanítások ellen! Ezek nemcsak hogy nem tesznek jót, de nagyon is károsak. Kiábrándítják és elidegenítik a vallástól azokat, akik átlátják a fenti vélekedés helytelen és hamis voltát. Ugyanakkor Isten sok kedves gyermeke elcsügged, mert úgy érzi, hogy ő sohasem tudná elérni ezt a »tökéletességet«. Sok felszínes keresztyént pedig gőgössé tesz, akik azt gondolják magukról, hogy valakik, noha senkik. Röviden, a fenti tanítások veszélyes tévelygések.

4. Helyénvaló dolog-e oly határozottan és erőszakosan állítani azt, amint sokan teszik, hogy a Római levél 7. fejezete nem a hitben nagykorú szentek, hanem az újjá nem született emberek, az erőtlen és ingatag hivőknek a tapasztalatáról szól? Én kétlem.

Teljes mértékben elismerem, hogy ez a kérdés Pál korától kezdve, 18 századon át lényegében vitás. Elismerem, hogy már száz évvel ezelőtt oly kiváló keresztyének, mint John és Charles Wesley, valamint Fletcher, továbbá korunk jeles írói is határozottan azon a véleményen voltak ill. vannak, hogy Pál ebben a

fejezetben nem saját közvetlen tapasztalatairól ír. Lehetségesnek tartom, hogy sokan nem veszik észre azt, amit én és sokan mások látunk, ti. hogy Pál semmi olyat nem mond ebben a fejezetben, ami ne egyezne teljesen a legkiválóbb szentek tapasztalatával, amelyet későbbi korokban feljegyeztek. Ugyanakkor számos olyan dolgot mond, amire egyetlen újjá nem született ember és erőtlen hivő soha nem is gondolna – véleményem szerint. Itt nem akarok e fejezet részletes magyarázatába bocsátkozni.

Azt azonban hangsúlyozni akarom, hogy az egyház történetében a legjobb igemagyarázók is majdnem egyöntetűen a hitben nagykorú hivőkre vonatkoztatták a Római levél 7. részét. Azok akik ezt nem így látták, csaknem mind római katolikusok, sociniánusok (olasz unitárius irányzathoz tartozók) és arminiánusok (holland predestinációs tan ellenzői) voltak. Velük szemben áll majdnem minden reformátornak, puritánnak és a legjobb modern evangéliumi írásmagyarázónak a véleménye. Persze azt mondhatják, hogy egyetlen ember sem csalhatatlan, és hogy a reformátorok, a puritánusok és a modern teológusok, akikre hivatkozom, alaposan tévedhetnek, és a rómaiaknak, a sociniánusoknak és arminiánusoknak van igazuk. Kétségtelenül a mi Urunk arra tanított minket, hogy »egy embert se nevezzünk mesternek«. Én nem kérek senkit arra, hogy a reformátorokat és puritánusokat »mesternek« hívja, de kérem tőlük, hogy olvassák el azt, amit e tárgyról mondanak, és feleljenek érveikre, ha tudnak. Ez még nem történt meg, mert némelyek elhárítják ezt a lehetőséget azt mondván, hogy nekik nem kellenek emberi »dogmák« és »tanítások«. Ez persze nem válasz a kérdésre, aminek lényege: »Mi a jelentése a Szentírás e részének? Hogyan kell a Római levél 7. fejezetét magyarázni? Mi az igazi értelme ezeknek az igéknek?« Mindenesetre tekintettel kell lennünk egy jelentős tényre, hogy két felfogás áll itt egymással szemben: egyik oldalon a reformátorok és puritánusok vélekedése és magyarázata, a másikon a rómaiaké, sociniánusoké és arminiánusoké. Ezt világosan kell látnunk.

Mivel így áll a helyzet, mindenekelőtt tiltakoznom kell a gunyoros, csipkelődő, nevetségessé tenni akaró nyelv ellen, melyet gyakran használnak az utóbbi időben azok, akiket a Róma 7 arminiánusi szemlélet képviselőinek kell neveznem, amikor ellenfeleik véleményéről beszélnek. Enyhén szólva az ilyen nyelv

illetlen, és nem vezet célra. Olyan ügy, amelyet ilyen nyelv képvisel, megérdemelten gyanús. Az igazságnak nincs szüksége ilyen fegyverekre. Ha nem is vagyunk egy véleményen másokkal, nem szükséges vélekedésükről udvariatlanul és megvetéssel beszélnünk. Lehetséges, hogy egy vélemény, melyet a reformátorok és puritánok legjobbjai alkottak és támogattak, nem győz meg minket a 19. században, de mindenesetre illő dolog arról tisztelettel beszélni.

5. Kérdezem továbbá, hogy bölcs dolog-e a »Krisztus bennünk« kifejezést olyan értelemben használni, mint azt, erről a tanításról beszélve, sokan teszik? Én kétlem. Vajon nem tulajdonítanak-e gyakran olyan jelentőséget ennek a tanításnak, amit a Szentírás nem támaszt alá. Félek, hogy igen.

Hogy az igazi hivő egy Krisztussal, és Krisztus őbenne van, ezt egy pillanatig sem tagadhatja az Újszövetség figyelmes olvasója. Kétségtelenül misztikus kapcsolat van Krisztus és a hivő ember között. Vele együtt meghaltunk, vele együtt eltemettettünk, vele együtt feltámadtunk és vele együtt ülünk a mennyei dicsőségben. Öt egészen világos igehely van, melyek arra tanítanak minket, hogy Krisztus »bennünk« van (Róm 8,10; Gal 2,20; 4,19; Ef 3,17; Kol 3,11). Ügyelnünk kell azonban arra, hogy megértsük, mit is jelent ez a kifejezés: »Krisztus hit által a szívünkben lakik« és a Szentlélek által végzi a maga belső munkáját – ez tiszta és világos. De ha azt akarjuk mondani, hogy e mögött, ezen túl és e fölött Krisztusnak valamilyen titokzatos lakozása van a hivőben, akkor vigyáznunk kell, hogy mit is mondunk. Ha nem vigyázunk, könnyen abba a hibába eshetünk, hogy nem veszünk tudomást a Szentlélek munkájáról, és elfelejtjük, hogy az ember megváltásának isteni rendjében a kiválasztás az Atya Isten különleges munkája, a kiengesztelés, közbenjárás a Fiú Istené, a megszentelés pedig a Szentlélek Istené. Elfelejtjük, hogy a mi Urunk búcsúbeszédében azt mondta, hogy más vigasztalót fog küldeni, aki »velünk lakozik« örökké, és ez azt jelenti övéinek ezután, amit Krisztus jelentett eddig (Jn 14,16). Röviden: azt képzelve, hogy tiszteljük Krisztust, abba a hibába eshetünk, hogy nem tiszteljük az ő különleges és kiváltképpen való ajándékát, a Szentlelket. Krisztus mint Isten, kétségtelenül mindenütt ott van, a szívünkben, a mennyben, ott ahol ketten vagy hárman az Ő nevében összegyűlnek. Nagyon komolyan kell azonban vennünk azt, hogy

Krisztus, mint a mi feltámadt Fejünk és Főpapunk Isten jobbján van, ahol közbenjár érettünk amíg eljön másodszor. Végzi munkáját népe életében a Szentlélek különleges munkája által, akinek elküldését megígérte elmenetelekor (Jn 15,26). Úgy gondolom, hogy a Római levél 7. fejezet 9. és 10. versének összehasonlítása ezt világosan megmutatja. Ez meggyőz engem arról, hogy »Krisztus bennünk« azt jelenti, hogy Krisztus bennünk »Lelke által«. Mindenekfölött János szavai a legvilágosabbak és legkifejezőbbek: »és azt, hogy Ő bennünk van, abból tudjuk meg, hogy a Lélekből adott nekünk« (1Jn 3,24).

Amikor mindezt elmondom, remélem senki nem fog félreérteni. Nem azt mondom, hogy ez a kifejezés: »Krisztus bennünk« nem bibliai, hanem csak azt, hogy nagy veszélyt látok abban, hogy túlzott és nem bibliai jelentőséget tulajdonítunk ennek a kifejezés nek. Félek, hogy manapság sokan használják ezt anélkül, hogy tudnák, mit is jelent, és így akaratlanul talán, de a Szentlélek hatalmas munkáját gyalázzák meg. Ha az olvasók azt gondolják, hogy fölöttébb aggályoskodom emiatt, akkor figyelmükbe ajánlom Samuel Rutherfordnak (a jól ismert levelek szerzőjének) különös könyvét, melynek címe »The Spiritual Antichrist« (A lelki Antikrisztus). Ebben látni fogják, hogy két évszázaddal ezelőtt a legvadabb eretnekség származott annak a tantételnek a túlzott tanításából, hogy Krisztus a hivőkben lakozik. Látni fogják, hogy Saltmarsh, Dell, Towne és más hamis tanítók, akikkel a jó Samuel Rutherford vitázott, a »Krisztus bennünk« kifejezéssel kapcsolatos furcsa fogalmaikkal kezdték, s majd erre a tantételre építették fel a lehető legrosszabbul megfogalmazott és hitvány irányzatú antinomizmust és fanatizmust. Azt állították, hogy a hivő egyéni, személyes élete annyira megromlott, hogy a benne élő Krisztus az, aki megtért, hisz és cselekszik. Ennek az óriási tévelygésnek a gyökere olyan igéknek az erőszakolt és nem biblikus magyarázata volt, mint pl. »Többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem« (Gal 2,20), aminek természetes eredménye az volt, hogy sokan ennek az iskolának boldogtalan követői közül arra a kényelmes következtetésre jutottak, hogy a hivők nem felelősek cselekedeteikért, bármit tehetnek! A hivők tulajdonképpen halottak és el vannak temetve, egyedül Krisztus él bennünk és tesz mindent helyettük! A végső következtetés az volt, hogy némelyek azt gondolták: bármilyen érzéki vágyban élnek is,

nem kell félniök a személyes számonkéréstől, vagyis félelem nélkül elkövethetnek bármilyen bűnt! Soha ne felejtsük el, hogy a kificamított és egyoldalúan hangsúlyozott igazság a legveszélyesebb eretnekség szülőanyja lehet. Amikor arról beszélünk, hogy »Krisztus bennünk van«, gondoljunk arra, hogy meg is magyarázzuk, mit is értünk ezen. Attól tartok, hogy némelyek elmulasztják ezt napjainkban.

6. Bölcs dolog-e oly mély, széles és határozott vonalat húzni a megtérés és megszentelődés, vagy az ún. magasabbrendű élet között, amint azt sokan teszik napjainkban? Isten Igéje szerint való ez? Én kétlem.

Nem vitás, hogy semmi új nincs ebben a tanításban, hiszen jól tudott dolog, hogy a római katolikus írók gyakran írnak az egyház három osztályra tagolódásáról, mint bűnösökről, bűnbánókról és szentekről. Véleményem szerint ugyanazon a talajon állnak napjaink modern tanítói, akik azt hirdetik: a hivő keresztyéneknek három csoportja van, mégpedig a meg nem tértek, a megtértek és a teljes megszentelődés magasabbrendű életének részesei. Akár régi, akár új ez a nézet – római vagy angol –, egyáltalán nem látom, hogy a Szentírás ezt szentesítené. Isten Igéje az emberiség két nagy csoportjáról beszél, és csak kettőről. Az élőről és a bűn miatt halottról, a hivőről és a hitetlenről, a megtértről és a meg nem tértről, a keskeny úton járóról és a széles úton járóról, a bölcsről és a bolondról, az Isten gyermekeiről és az ördög gyermekeiről. E két csoport mindegyikén belül kétségtelenül vannak különbségek a bűn és a kegyelem különböző mértéke szerint, de ez csak olyan, mint egy lejtős síkság magasabb és alacsonyabb vége közti különbség. A két nagy csoport között viszont óriási szakadék van. Ezek annyira különböznek egymástól, mint élet és halál, fény és világosság, menny és pokol. Isten Igéje azonban nem említ semmit a három osztályra tagozódásról. Megkérdőjelezem tehát ezt a bölcselkedést, amit a Biblia sem támaszt alá, és egyáltalán nem fogadom el egy második megtérés ötletét.

Hogy nagy különbség van a kegyelem fokozatai között – a lelki életnek növekednie kell, és a hivőknek állandóan törekedniük kell a kegyelemben való növekedésre –, mindezzel teljes mértékben egyetértek. Azt a felfogást azonban nem tudom elfogadni, hogy a hivő ember egy hirtelen, titokzatos átalakulással áldott és teljesen megszentelt állapotba kerül. Ez nekem nagyon ember-gyártotta

találmánynak tűnik, és én nem látok egyetlen kicsiny szövegrészt sem a Szentírásban, amely ezt bizonyítaná. Azt látom, hogy a Szentírás világosan tanítja a fokozatos növekedést a kegyelemben, növekedést az ismeretben, növekedést a hitben, növekedést a szeretetben, növekedést a szent életben, növekedést az alázatban, növekedést a lelki gondolkodásban, és mindezeket világosan példázza Isten sok szentjének élete is. Egyik percről a másikra történő ugrásszerű változást a megtéréstől a megszentelődésbe – nem látok a Bibliában. Kétlem, hogy egyáltalán van arra igei alapunk, hogy az ember anélkül megtérhet, hogy Istennek szentelné magát. Egyre inkább megszentelődhet kétségtelenül, amint a kegyelem növekedik benne, de ha nem szentelte magát oda Istennek azon a napon, amikor megtért és újjászületett, akkor nem tudom, hogy mit jelent a megtérés. Nem fenyegeti az embereket annak a veszélye, hogy alábecsülik a megtérés óriási áldását? Nem becsülik le annak az első nagy változásnak a szélességét és hosszúságát, mélységét és magasságát, amit a Szentírás új születésnek, új teremtésnek, lelki feltámadásnak nevez, amikor arra ösztökélik a hivőket, hogy nyerjenek »magasabbrendű életet« egy második megtérés által? Lehet, hogy tévedek. Néha mégis azt kell gondolnom, amikor olvasom azoknak a szigorú kifejezéseit, akik az utóbbi években a megszentelődésről írtak, hogy ők már eleve lekicsinylően vélekednek a megtérésről, mintha valójában semmit sem tudnának róla. Röviden: majdnem az a gyanúm, hogy amikor azt mondják: megszentelték életüket – valójában éppen csak megtértek!

Őszintén megvallom, hogy jobban szeretem a régi ösvényeket. Úgy gondolom, bölcsebb és biztonságosabb, ha minden megtért embernek hangsúlyozzuk a kegyelemben való állandó növekedés és a továbblépés abszolút szükségességét, és biztatjuk őket arra, hogy évről évre egyre inkább szenteljék magukat Krisztusnak, és szentelődjenek meg szellemben, lélekben és testben. Mindenképpen tanítsuk, hogy még több szentség van, amit el lehet érni, és több mennyei ajándék, aminek itt a földön örülhetünk, mint amit a legtöbb hivő eddig tapasztalt. Azt azonban elutasítom, hogy bármely megtért embernek is azt tanítsam, hogy még szüksége van egy második megtérésre, és hogy még tehet majd egy hatalmas lépést a teljes megszentelődés állapotába. Elutasítom, mert nem látok semmi utalást erre a Szentírásban. Elutasítom, hogy ezt

tanítsam, mert azt gondolom: ennek a tanításnak az iránya teljességgel hamis, elcsüggeszti az alázatosakat és szerényeket, gőgössé teszi a felületeseket, tudatlanokat és öntelteket.

7. Hetedszer és utoljára kérdezem, hogy vajon bölcs dolog-e azt tanítani a hivőknek, hogy nem kell oly sokat törődniük a bűn elleni harccal és tusakodással, hanem »magukat Istennek kell átadni«, és Krisztus kezében passzívak legyenek? Isten Igéje szerint való ez? Én kétlem.

Egyszerű tény, hogy a »magatokat átadni« kifejezés csak egyetlen helyen található az Újszövetségben, mint a híveket ösztönző kötelesség. A Római levél 6. fejezetében hat versen belül ötször fordul elő ez a kifejezés (Róm 6,13–19), de még ott sem azt az értelmet hordozza, hogy: magunkat passzív módon valaki más kezébe helyezni. Bármelyik görögül tanuló diák megmondhatja, hogy ennek értelme sokkal inkább az, hogy magunkat aktív módon »odaajándékozni« használatra, szolgálatra. Nem lenne nehéz megmutatni legalább huszonöt vagy harminc világos szakaszt az apostoli levelekben, amelyek a hivőket arra tanítják, hogy személyesen aktív módon fáradozzanak, és mint felelős személyeket felszólítják őket, hogy minden erejükkel cselekedjék azt, amit Krisztus akar. Nem arra szólítják fel a hívőket, hogy »adják oda magukat« mint passzív alkalmazottak, és maradjanak csendben, hanem keljenek fel és munkálkodjanak. A szent buzgóságról, tusakodásról, hadviselésről, harcról, a katona életmódjáról, birkózásról úgy tesznek említést, mint a keresztyén ember jellemvonásáról. Úgy gondoljuk, hogy »Isten fegyverzetének« felsorolása az Efézusi levél 6. fejezetében eldönti a kérdést. Újra mondom, hogy könnyű lenne kimutatni: a megszentelődés tana a személyes odaszánás nélkül, egyszerűen csak »magunk átadása Istennek«, pontosan a 17. századi antinomista fanatikusok tanával egyezik (róluk szól Rutherford »Spiritual Antichrist« c. könyve, amire már utaltam), és hogy annak irányzata fölöttébb ártalmas. Azt is könnyű lenne kimutatni, hogy ez a tanítás teljesen ellentmond az idő próbáját kiállt, és elfogadott könyveknek, mint pl. »A zarándok útja« c. könyvnek. Ha a keresztyén a Zarándok útjában egyszerűen csak átadta volna magát Istennek, és soha nem harcolt, küzdött, birkózott volna, akkor a híres allegóriát hiába olvasnám. Az a valós igazság, hogy az emberek elbuknak, ha két különböző dolgot összekevernek, mint pl. a megigazulást és a

megszentelődést. A megigazulásnál a hinni igét kell hangsúlyozni, a megszentelődésben pedig a vigyázni, imádkozni és harcolni igéket. Amit Isten szétválasztott, azt ne keverjük és ne zavarjuk össze.

Itt befejezem ezt a bevezetést, és igyekszem azt összefoglalni. Megvallom, hogy szomorú és aggódó érzésekkel teszem le a tollam. Sok dolog van a hivő keresztyének magatartásában mostanában, ami aggodalommal és félelemmel tölt el a jövőt illetően.

Sokan alig ismerik a Szentírást, de vágynak egy szilárd és megbízható vallás után. Másképpen nem is tudom megmagyarázni azt a könnyelműséget, amely az embereket jellemzi, minthogy olyanok mint a gyermekek, »akik mindenféle tanítás szelében ideoda hányódnak« (Ef 4,14). Valamilyen athéni kíváncsiság van mindenfelé az újdonság iránt, és ugyanakkor beteges utálat övezi a régit és szabályszerűt, az elődeink által kitaposott ösvényeket. Ezrek gyűlnek össze, hogy új hangot és új tanítást halljanak, anélkül, hogy egy pillanatra is arra gondolnának, hogy vajon amit hallanak, igaz-e. Állandó vágyódás figyelhető meg minden olyan tanítás után, ami szenzációs, izgalmas és az érzésekre hat. Egészségtelen vonzódás látható egy bizonyos fajta görcsös és hisztérikus keresztyénség iránt. Sokak vallásos élete nem sokkal jobb, mint valami lelki kvaterkázás (társaságban kedélyes beszélgetés), és a »szelíd és csendes lélek«, amelyet Péter ajánl – egyszerűen feledésbe ment (1Pét 3,4). Tömegek, sírás, túlfűtött érzések, magasan szárnyaló éneklés és állandó érzelmekre hatás az, amit sokan valamire tartanak. Egyre inkább képtelenek a tanítások között különbséget tenni, és amíg egy igehirdetőről az a hír járja, hogy »okos«, »komoly« – sokan el is hiszik, hogy bizonnyal igaza van. »Keménynek« és »szeretetlennek« nevezik azonban azt, aki meg meri pendíteni, ha az illető igehirdető nem egészségesen hirdeti az Igét. Moddy, Haweis, Dean Stanley, Canon Liddon, Mackonochie és Persall Smith mind egyformák az ilyen emberek szemében. Mindez nagyon szomorú. És ha még a folyamatos megszentelődés igaz szívű képviselői is kiállnak a sorból és félreértik egymást, akkor még szomorúbb lesz a helyzet. Valóban áldatlan állapotba kerülünk.

Ami engem illet, tudatában vagyok annak, hogy már nem vagyok fiatal lelkész. Gondolataim talán már leülepedtek, és nem tudok új tanításokat könnyen elfogadni. »A régi jobb.« Úgy

gondolom, hogy az evangéliumi teológia régi iskolájához tartozom és ezért kielégít a megszentelődésről szóló olyan tanítás, amit Sibbe-ék és Manton »Life and Faith« és William Romaine »The Life, Walk, and Triumph of Faith« c. művében találok. Szeretném azonban remélni, hogy fiatal testvéreim, akik a megszentelt életről új nézeteket fogadnak el, tudatában vannak annak, hogy éppen a megosztottságon munkálkodnak. Azt gondolják, hogy magasabb színvonalú keresztyén életre van szükség napjainkban? Én is. Azt gondolják, hogy a megszentelt életről világosabb, erőteljesebb, teljesebb tanítás szükséges? Én is. Azt gondolják, hogy Krisztust, mint a megszentelődés és a megigazítás gyökerét és szerzőjét, jobban kell magasztalni? Én is. Azt gondolják, hogy a hivőket egyre inkább arra kell ösztönözni, hogy hitből éljenek? Én is. Azt gondolják, hogy a hivőknek az Istennel való szoros kapcsolatát, mint a boldogság és áldott élet titkát, komolyabban kell venni? Én is. Mindezekben a dolgokban egyetértünk. Ha azonban tovább akarnak lépni, akkor kérem őket, hogy vigyázva tegyék azt, és mindig nagyon világosan és határozottan magyarázzák meg, hogy mire is gondolnak.

Végül helytelenítenem kell, és ezt szeretettel teszem, azokat a faragatlan és bántó kifejezéseket és megfogalmazásokat, amiket a megszentelődés tanításával kapcsolatban használnak. Határozott véleményem szerint egy mozgalomnak, mely a megszentelt élet elérését tűzi ki céljául, nem válik javára az újsütetű frazeológia használata, vagy a kiragadott és egyoldalú megállapítások, az erőltetett és az összefüggésekből kiragadott szövegrészek hangoztatása, vagy igazságok túlhangsúlyozása más igazságok rovására, vagy szövegrészek allegórizálása vagy átformálása olyan célból, hogy a Szentlélek által soha nem érintett jelentést préseljenek ki belőlük, vagy az a magatartás, ami megvetéssel és haraggal fordul mindazokhoz, akik nem teljesen az ő véleményüket osztják és nem pontosan az ő útjaikon járnak. Ezek mind nem a békességet szolgálják, és sokakat visszataszítanak és távoltartanak. Az ilyen fegyverek nem segítik a megszentelődés ügyét, hanem akadályozzák azt. Az a mozgalom, amely a megszentelt élet elősegítését célozza, de viszályt és vitát éleszt Isten gyermekei között, némiképpen gyanús. Krisztusért az igazság és szeretet nevében igyekezzünk a békességet és a szentséget követni. »Amit Isten egybekötött, azt ember szét ne válassza.«

A szívem vágya és mindennapi imádságom Isten előtt az, hogy a hivő keresztyének között a személyes szentség erőteljesen növekedjék. Bízom abban is, hogy mindazok, akik ennek előremozdításán fáradoznak, hűségesen ragaszkodni fognak a Szentírás egészéhez, és gondosan megkülönböztetik, szétválasztják az »értékes dolgokat . . . értéktelen« dolgoktól (Jer 15,19).

I. Bűn

»A bűn törvényszegés« (1Jn 3,4).

Aki a megszentelt kersztyén életről helyes látást akar nyerni, annak a bűn nagy és komoly kérdését kell megvizsgálni. Nagyon mélyre kell annak ásni, aki magasra akar építeni. Egy kis hiba is nagyon ártalmas lehet itt. A helytelen nézetek a megszentelt életről rendszerint az ember megromlásáról való hibás nézetekben gyökereznek. Nem szabadkozom azért, hogy a megszentelt életről szóló tanulmányomat ezzel a fejezettel kezdem, mely néhány világos megállapítást tartalmaz a bűnről.

Nagyon igaz, hogy a bűn helyes megismerése kezdete a tökéletesen megváltó keresztyénségnek. Enélkül az ilyen tanítások, mint megigazulás, megtérés, megszentelődés, csak szavak és nevek, amik nem jelentenek semmit. Az első dolog ezért az, amikor valakit Isten új teremtéssé tesz Krisztusban, világosságot gyújt szívében, és megmutatja neki, hogy ő vétkes bűnöző. Az anyagi teremtés a Genezisben »fénnyel« kezdődik, és így kezdődik a spirituális teremtés is. Isten »világosságot gyújt szívünkben« a Szentlélek munkája által, és ezzel kezdődik a lelki élet (2Kor 4,6). A legtöbb mai tévedésnek, eretnekségnek és hamis tanításnak az eredete a bűnről való homályos és zavaros nézetekből származik. Ha valaki nem ismeri fel lelke betegségének halálos voltát, nem csodálkozhatunk azon, hogy megelégszik hamis és tökéletlen orvosságokkal. Meg vagyok győződve arról, hogy a 19. század egyházának egyik fő szüksége a világosabb, teljesebb tanítás a bűnről.

1. Ezt a témát, a bűnről szóló néhány megállapítással kezdem. Mi természetesen mindnyájan ismerjük a »bűn« és »bűnösök« fogalmát. Gyakran beszélünk »bűnről« amely a világban van, és emberekről, akik »bűnt követnek el.« De mit értünk mi ezeken a fogalmakon és kifejezéseken? Valóban ismerjük ezeket? Félek, hogy sok homály és zavarosság van ezek körül. Próbáljuk meg, amilyen röviden csak lehet, tisztázni ezeket.

Amint egyházunk kilencedik Hitcikkelye kifejti: »A bűn minden ember természetének hibája és megromlása, amelyet Ádám

minden sarjadéka természettől fogva hoz magával, mivel az ember nagyon messze került az eredeti igazságától és saját természetével a gonoszhoz hajolt. Így a test mindig a lélek ellen hadakozik, és ezért minden e világra született ember Isten haragját és kárhoztatását érdemli.« A bűn röviden: az az óriási erkölcsi romlás, mely áthatja az egész emberi fajt, minden rendet, osztályt, nemzetet, népet és nyelvet. Olyan romlás ez, amelytől csupán egyetlen asszonytól született volt mentes. Kell-e mondanom, hogy ez az egyetlen az Úr Jézus Krisztus volt?

Részletesebben tehát a bűn abból áll, amit teszünk, mondunk, gondolunk vagy elképzelünk, vagy bármi olyanban részünk van, ami nincs teljes harmóniában Isten gondolatával és törvényével. A bűn röviden, ahogy a Szentírás mondja: »törvényszegés« (1Jn 3,4). A legcsekélyebb külső vagy belső eltávolodás Isten kijelentett akaratának és személyének abszolút egyenes irányától bűnt eredményez, és rögtön vétkessé tesz minket Isten előtt.

Annak, aki figyelemmel olvassa Bibliáját, nem szükséges mondanom, hogy az ember vétkezhet Isten törvénye ellen szívében és gondolatában, mégha bűnösségének nincs is nyilvánvaló és látható jele. A mi Urunk vitán felül ezt tanította a Hegyi Beszédben (Mt 5,21–28). Egyik költőnk is így fejezte ezt ki: »Egy ember mosolyoghat, és mégis gazember lehet.«

Szintén nem kell mondanom az Újszövetség gondos tanulmányozójának, hogy éppúgy bűn az, amit elmulasztottunk megtenni, mint az a vétek, amit elkövettünk. Ahogy az Imakönyvünk is helyesen emlékeztet bennünket arra, hogy ugyanúgy bűn az, ha »nem tesszük meg azokat, amiket meg kellene tennünk«, mint az, ha »megtesszük azokat, amiket nem kellene megtennünk«. Mesterünk ünnepélyes szavai Máté evangéliumában vitathatatlanná teszik ezt. Ott ezt olvassuk: »Menjetek előlem, átkozottak az örök tűzre . . . mert éheztem, és nem adtatok ennem, szomjaztam, és nem adtatok innom« (Mt 25,41–42). Mély és komoly mondás volt az, amit Usher érsek mondott halála előtt: »Uram, bocsásd meg minden bűnömet, különösen mulasztási bűneimet«.

Úgy gondolom, hogy szükséges napjainkban olvasóimat arra emlékeztetni, hogy valaki elkövethet bűnt úgy, hogy szinte nincs is tudatában annak, és azt képzeli magáról, hogy ártatlan, pedig vétkes. Nem találok semmilyen szentírásbeli bizonyítékot arra a modern vélekedésre, miszerint »a bűn nem bűn, amíg nem

érezzük bűnnek és nem vagyunk tudatában annak«. Ellenkezőleg, a méltatlanul mellőzött könyveknek, 3Mózes 4. és 5. fejezetében láthatjuk, hogy Izráel határozott tanítást kapott arról, hogy vannak tudatlanságból elkövetett bűnök, melyek tisztátalanná tették elkövetőiket és szükségük volt kiengesztelésre (3Móz 4,1–35; 5,14–19; 4Móz 15,25–29). A mi Urunk nem tanítja kifejezetten, hogy »a szolga, aki nem ismerte ura akaratát és nem cselekedte azt« nem kapott felmentést tudatlansága miatt, hanem »verést«, büntetést kapott (Luk 12,48)? Jól tesszük, ha gondolunk arra, hogy milyen veszélyes talajon állunk, ha a saját nyomorúságos, tökéletlen ismeretünket és tudásunkat tesszük bűnösségünk mértékévé. Mózes harmadik könyvének alaposabb tanulmányozása hasznos lehet itt számunkra.

2. Ennek a nagy erkölcsi romlottságnak az eredetével és forrásával kapcsolatban, melyet bűnnek nevezünk, a következőket kell mondanom: Az az aggodalmam, hogy sok hivő keresztyénnek az erről alkotott nézete nagyon hiányos és egészségtelen. Nem szabad emellett szó nélkül elmenni. Szögezzük le tehát, hogy az ember bűnössége nem kívülről, hanem belülről származik. Nem a gyermekkori évek rossz nevelésének az eredménye. Nem a rossz társaságok és rossz példák hatásai, mint ahogy néhány felszínes keresztyén oly szívesen állítja. Nem! Ez családi betegség, amely velünk születik, és amit mi mindnyájan az első ősünktől, Ádámtól és Évától örököltünk. Kezdetben »Isten képére« teremtettünk, ártatlannak és igaznak, de őseink kiestek az eredeti tisztaságból és bűnösek, romlottak lettek. Ettől fogva mind a mai napig minden férfi és nő az elbukott Ádám és Éva hasonlatosságára születik, és gonoszra hajló szívet és természetet örököl. »Egy ember által jött a bűn a világra«. »Ami testtől született, test az.« »Természet szerint a harag gyermekei vagyunk.« »A test gondolata ellenségeskedés Isten ellen.« »A szívből (természetszerűleg mint egy forrásból) származnak a gonosz gondolatok, házasságtörések« és ehhez hasonlók. (Jn 3,6 ;Ef 2,3; Róm 8,7; Mk 7,21). A legszebb gyermek, aki most született, és a család napsugara, nem kis »angyal«, vagy kis »ártatlan«, ahogyan talán az édesanya kedvesen nevezi őt, hanem kis »bűnös«. Ó jaj! Ez a kis teremtés mosolyogva és gügyögve fekszik a bölcsőjében, és szívében már ott hordja a gonoszságnak minden csíráját! Csak figyeljük meg gondosan a gyermeket, ahogy növekszik testben és fejlődik

értelemben. Felfedezhetjük benne az állandó hajlamot a rosszra, és vonakodást a jótól. Megláthatjuk benne a csalásnak, a gonosz indulatnak, önzésnek, önfejűségnek, kapzsiságnak, irigységnek, féltékenységnek, szenvedélynek magvát és csíráit, melyek hirtelen elburjánozhatnak, ha eltűrjük és nem teszünk semmit ellene. Ki tanította a gyermeknek ezeket? Honnan tanulta ezeket? Egyedül a Biblia válaszolhat ezekre a kérdésekre! A sok buta dolog között, amiket a szülők gyerekeikről mondanak, a legrosszabb, amikor ezt állítják: »Fiamnak alapjában véve jó szíve van. Ő nem olyan, amilyennek lenni kellene, de rossz kezekbe került. Az iskolák az okai mindennek. A tanárok nem törődnek a fiúkkal. Pedig neki alapjában véve jó szíve van.« Az igazság sajnos éppen ennek az ellenkezője. Minden bűn elsődleges oka a fiú saját szívének természetes megromlásában van és nem az iskolában.

3. Jól vigyázzunk, nehogy helytelenül ítéljük meg az ember eme nagy erkölcsi romlottságának a kihatását, amit bűnnek nevezünk. Az egyetlen biztonságos talaj számunkra a Szentírás. »Az ember szívének minden szándéka és gondolata nap mint nap csak gonosz.« »Csalárdabb a szív mindennél, javíthatatlan« (1Móz 6,5; Jer 17,9). A bűn olyan kór, amely alkatunkat, erkölcsünket és értelmünk minden részét áthatja és átjárja. Értelmünk, szeretetünk, megértő képességünk, akaratunk többé-kevésbé mind fertőzött. Még a lelkiismeretünk is annyira megvakult, hogy nem bízhatunk benne, mint biztos vezetőben. Épp úgy vezethet rosszra, mint a jóra, hacsak nem világosítja meg a Szentlélek. Röviden: »tetőtől talpig nincs . . . ép hely« rajtunk (Ézs 1,6). A kór elleplezhető udvariasság és jó modor vékony fátylával, de a kór az mélyen a szervezetben van.

Teljes mértékben beismerem, hogy az embernek sok, nagy és nemes képessége megmaradt, és hogy a művészetben, tudományban és irodalomban ragyogó tehetsége mutatkozik meg. Ez azonban mit sem változtat azon a tényen, hogy a lelki dolgokban teljességgel »halott«, és nincs semmi természetéből fakadó istenismeret, istenfélelem és szeretet Isten iránt. Az ember legjobb képességeit is annyira átszőtte és átitatta a romlás, hogy ez még élesebben kihangsúlyozza bűnbeesésének nagyságát és igazságát. Az a kontraszt, hogy egy és ugyanaz a teremtmény némely dologban oly nagyszerű, és másban oly alantas, oly nagy és mégis oly jelentéktelen, oly nemes és mégis oly aljas, oly nagy az anyagi

dolgok megértésében és felhasználásában, és mégis oly nyomorúságos és szegényes érzelmeiben.

Képes tervezni és megalkotni olyan épületeket, mint Carnac, az egyiptomi Luxor és az athéni Pantheon, és ugyanakkor hitvány isteneket és istennőket, madarakat és vadállatokat, csúszó-mászó lényeket tisztel. Képes alkotni olyan műveket, mint Aischylosé, Sophoklesé vagy Thuciditesé, és mégis oly utálatos bűnök rabjává válik, mint amikről Pál tesz említést a Róma 1-ben. Mindez megoldhatatlan rejtély azoknak, akik minket »könyvimádóknak« (Biblia imádóknak) csúfolnak és gúnyolják »Isten írott Igéjét«. Ez azonban olyan rejtély, amit mi meg tudunk fejteni Bibliánkkal a kezünkben. Elismerhetjük, hogy az ember magán viseli egy fenséges templom minden jelét. Egy olyan templomét, melyben egykor Isten lakott, de olyan templomét, mely most tökéletesen romokban van. Egy templomét, melyben egy-egy összetört ablak, kapufélfa, vagy oszlop még sejteti az eredeti alkotás nagyszerűségét, de amely már elvesztette dicsőségét és oda van egykori nagy értéke. Így mondjuk mi azt, hogy az ember mostani állapotának komplikált problémáját semmi nem oldja meg, csak az a bibliai tanítás, mely az eredendő vagy született bűnről és a bűneset mindent leromboló hatásáról szól.

Gondoljunk arra is, hogy a világ minden részén élők bizonyságot tesznek arról, hogy a bűn az egész emberiség egyetemes betegsége. Viszgáljuk meg földünket kelettől nyugatig, egyik sarkától a másikig, a négy égtáj minden földrészének népeit. Vizsgáljunk meg saját országunkban minden rendű és rangú embert, a legmagasabbtól a legalacsonyabbig, a legkülönbözőbb életkörülmények között lévőket. Az eredmény mindig ugyanaz lesz. A legtávolabbi szigeteken is a Csendes-óceánnál, amik teljesen el voltak szigetelve Európától, Ázsiától és Afrikától; ahová nem ért el a Kelet kényelme vagy Nyugat művészete és irodalma; ahol olyan népek laknak, akik nem ismerik a könyveket, a pénzt, gőzgépet, puskaport; akiket nem fertőzött meg a modern civilizáció szennye. Itt is a kegyetlenség, a testi vágy, csalás és babona legvadabb formáit találták a sziget felfedezői. Ha a bennszülöttek semmi mást nem is tudtak, de azt mindig tudták, hogy hogyan kell vétkezni. A világ minden részén igaz ez: »Csalárdabb a szív mindennél, javíthatatlan« (Jer 17,9). Részemről nem ismerek erősebb bizonyítékát a Genezis és az ember

származásáról szóló mózesi leírás inspiráltságának, mint a bűn erejét, kihatását és egyetemességét. Ha elismerjük, hogy az emberiség egy emberpártól származik, és hogy ez az emberpár elbukott (amint 1Móz 3 azt elbeszéli), akkor az emberi természet állapota mindenütt könnyen megmagyarázható. Ha azonban tagadjuk, amint sokan teszik, akkor rögtön megmagyarázhatatlan nehézségekbe ütközünk. Egyszóval, az emberi romlás egyformasága és egyetemessége szolgáltatja a »hitetlenség roppant nehézségeinek« egyik elgondolkodtató példáját.

Meg vagyok győződve arról, hogy a bűn kiterjedésének és erejének legnagyobb bizonyítéka az az állhatatosság, amely az emberhez tapad még a megtérés után is, amikor már a Szentlélek munkálkodik. A Kilencedik Hitcikkely szavaival szólva »a természetnek ez a fertőzése megmarad; még azokban is, akik újjászülettek«. Az emberi romlás gyökerei oly mélyre nyúlnak, hogy még ha újjá is születünk, megújulunk, »megmosattatunk, megszenteltetünk, megigazíttatunk«, és Krisztus élő talajaivá leszünk, e gyökerek szívünk mélyén még mindig élnek, és soha nem tudunk azoktól megszabadulni, míg e földi sátorház el nem pusztul. A bűn, kétségtelenül, a hivő ember szívében többé már nem uralkodik. Korlátok közé van szorítva, féken van tartva, és a kegyelem új győzelmes ereje megöldökli és keresztre feszíti azt. A hivő ember élete győzelmes élet és nem kudarc. Azok a küzdelmek azonban, melyek bensejében folynak; a harc, melyet naponként meg kell harcolnia, az éber önvizsgálat, mellyel szemben kell tartania belső emberét, küzdelem a test és lélek között, a belső »sóhajtozások«, melyről senki nem tud, csak aki tapasztalta azokat – mind, ugyanazt a nagy igazságot bizonyítja, mindez a bűn hatalmas erejét és elevenségét mutatja. Valóban hatalmasnak kell lennie annak az ellenségnek, akit noha keresztre feszítettek, mégis él! Boldog az a hivő, aki megérti ezt, és bár örvendezik Krisztus Jézusban, de semmi bizakodása nincs a testben. Miközben ezt mondja: »Hála legyen Istennek, aki a győzelmet adja nekünk«, nem felejt el vigyázni és imádkozni, hogy kísértésbe ne essen!

4. Hogy Isten hogyan ítéli meg a vétket, hitványságot és a bűn támadásait, arról csak néhány szót szólok. Szándékosan mondom, hogy »néhányat«. Nem gondolom – a dolgok természete miatt –, hogy a halandó ember egyáltalán tisztába lehet a mindent felülmúló bűnnel úgy, ahogyan azt a Szent és Tökéletes látja, akivel

dolgunk van. Egyrészt Isten az az örökkévaló lény, aki »angyalaiban is talál hibát«, és akinek szemében »még a menny sem elég tiszta« (Jób 4,18; 15,15). Ő az, aki kiolvassa a gondolatokat és indulatokat, valamint a cselekedeteket, és aki »a szívben levő igazságot« kéri (Zsolt 51,8). Másrészt pedig, mi szegény, vak teremtmények vagyunk, akik ma itt, holnap a mulandóságban. Akik bűnben születtünk, és bűnösökkel vagyunk körülvéve. A gyengeség, erőtlenség és tökéletlenség állandó légkörében élünk, és akik a bűn undokságáról is csak nagyon hiányos fogalmat tudunk alkotni. Nincs megfelelő mértékünk, amivel annak akár a hosszát, akár a súlyát megmérhetnénk. A vak nem lát különbséget Tiziano vagy Raffaello mesterműve és egy falusi cégtáblán lévő királynő-fej között. A süket nem tud különbséget tenni egy filléres fütyülő vagy a székesegyház orgonájának hangja között. Azok az állatok, melyeknek a szaga undorító számunkra, nem tudják, hogy undorítóak, és nem undorítóak ugyanakkor egymás számára. Az ember, a bukott ember, azt hiszem még csak el sem tudja igazán képzelni azt, hogy a bűn milyen hitvány dolog annak az Istennek a szemében, akinek alkotása teljesen tökéletes. Tökéletes akár teleszkópon, akár mikroszkópon nézzük azt. Tökéletes az olyan hatalmas bolygó alkotásában, mint a Jupiter, mely holdjaival együtt másodpercnyi pontossággal kering a nap körül. Tökéletes a legkissebb rovar formálásában, mely a föld porában mászik. De vessük jól emlékezetünkbe, hogy a bűn »utálatos dolog, amit Isten gyűlöl«, és hogy Istennek »szemei sokkal tisztábbak, minthogy elnézze a vétket, és nem tekinthet arra, ami gonosz«. Isten törvényének legcsekélyebb áthágása »mindegyikben vétkessé« tesz. »Annak, aki vétkezik, meg kell halnia.« »A bűn zsoldja a halál.« Isten »megítéli az emberek titkait«. »Van olyan féreg, mely soha nem hal meg, és tűz, mely soha nem alszik ki.« »A gonosz pokolra megy«, és örökké tartó ítéletben lesz része.« »Semmi tisztátalan nem jut be a mennybe« (Jer 44,4; Hab 1,13; Jak 2,10,; Ezék 18,4; Róm 6,23; Róm 2,16; Mk 9,44; Zsolt 9,17; Mt 25,46; Jel 21,27). Ezek valóban súlyos szavak, és gondoljuk meg, hogy ezek a nagykegyelmű Isten Könyvében vannak írva!

Mindazáltal a bűn teljességének nincs oly ellenállhatatlan és megdönthetetlen bizonyítéka, mint a mi Urunk Krisztus keresztje és szenvedése, helyettes és kiengesztelő halálának az egész taní-

tása. Szörnyű súlyos lehet az a bűn, melyre semmi más nem lehet elégtétel, csak az Isten Fiának vére. Nagyon végzetesnek kell lennie az emberi bűnnek, mely miatt Jézus gyötrődött és véres verejtéket hullatott a Gecsemáné kertben, ezt kiáltva a Golgotán: »Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?« (Mt 27,46). Meg vagyok győződve, hogy semmi nem fog jobban megdöbbenteni minket a feltámadás napján, mint az, hogy meglátjuk igazán, hogy mi is a bűn, visszatekintve számtalan tökéletlenségünkre és hibánkra. Nem is tudjuk teljesen felismerni a »bűn teljességét« mindaddig az óráig, amíg Jézus másodszor vissza nem jön. Jól mondta George Whitfield: »A mennyei diadalének azért lesz, amit Isten elvégzett!«

5. Egy pont maradt már csak, amivel foglalkozni kell a bűnnel kapcsolatosan, amit nem szabad figyelmen kívül hagynom. Ez pedig annak nagy csalása. Ez nagyon fontos pont, és véleményem szerint erre nem fordítunk annyi figyelmet, mint amennyit megérdemelne. Ez a nagy csalás abban látható, hogy az ember hajlamos a bűnre úgy tekinteni, mint kevésbé elítélendő és veszélyes dolgot. Nem úgy, mint amilyen az valójában Isten szemében. És hogy elvegye a bűn erejét, mentségeket keres arra, és lényegtelennek mondja annak súlyosságát. »Az csak kis dolog! Isten megbocsát! Isten nem olyan kérlelhetetlen, hogy felrója azt, amit rosszul tettünk! Valójában jót akartunk! Nem lehet az ember olyan aprólékos! Mi olyan nagy baj ebben? Mi csak azt tesszük, amit mások is!« Ki ne ismerné ezeket a szólásokat? Sima szavak és kifejezések egész sorát ismerjük, amikkel az emberek élét veszik azoknak a dolgoknak, amiket Isten határozottan gonoszoknak és lélekrombolóknak nevez. Mit jelentenek ezek a kifejezések: hirtelen természetű, pajkos, féktelen, ingatag, meggondolatlan, könnyelmű? Ezek azt mutatják, hogy az emberek megpróbálják rászedni magukat, és azt próbálják hinni, hogy a bűn nem is olyan gonosz, mint ahogy Isten mondja, és ők nem is olyan rosszak, mint amilyenek valójában. Láthatjuk a hivőknél is azt a hajlandóságot, hogy gyermekeiket kétes életmódba engedik, és behunyják szemüket a pénzszeretet elkerülhetetlen következményei előtt, a kísértésekkel való kacérkodás előtt, és a családi kegyességi élet nagyon alacsony szintre sülyedése előtt. Félek, hogy nem vagyunk eléggé tudatában lelki betegségünk rendkívüli bonyolultságának. Nagyon is hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy a bűnre való

kísértés ritkán jelentkezik a maga igazi valójában, hogy így szóljon: »Én vagyok a te halálos ellenséged, és örökre a pokolra akarlak taszítani téged«. Ó nem! a bűn úgy jön hozzánk, mint Júdás: csókkal; és mint Joáb: kinyújtott kézzel és hizelgő szavakkal. A tiltott gyümölcs jónak és kívánatosnak látszott Évának; mégis a Paradicsomból való kitaszítását jelentette. A palota tetején a sétálgatás ártalmatlannak látszott Dávidnál; mégis házasságtörésben és gyilkosságban végződött. A bűn ritkán látszik bűnnek kezdetben. Vigyázzunk és imádkozzunk, nehogy kísértésbe essünk. Adhatunk a gonoszságnak jámbor neveket, de nem változtathatjuk meg annak természetét és lényegét, mint ahogyan Isten látja azt. Emlékezzünk az Ige szavaira: »Buzdítsátok egymást minden egyes napon, hogy meg ne keményedjék közületek valaki a bűn csábításától« (Zsid 3,13). Bölcs imádság ez istentiszteleti rendtartásunkban: »A világnak, a testnek, a gonosznak csábításától szabadíts meg minket, jó Urunk.«

És most, mielőtt tovább mennék, hadd említsek meg két gondolatot, mely ellenállhatatlan erővel adódik e témával kapcsolatban.

Egyrészt kérem olvasóimat, lássák be, hogy milyen nagy okunk van mindnyájunknak a megalázkodásra, érdemtelenségünk beismerésére. Csendesedjünk el azelőtt a kép előtt, amit a Biblia elénk tár a bűnről, és vegyük fontolóra, hogy milyen vétkes, gyarló, megromlott teremtmények vagyunk mi, mindnyájan Isten színe előtt. Amire mindnyájunknak szüksége van, az a szívünk teljes megváltozása, amit újjászületésnek, megújulásnak vagy megtérésnek nevez a Biblia! Milyen sok gyarlóság és tökéletlenség tapad még a legtökéletesebbnek tűnő magatartásunkhoz is! Milyen komoly gondolat az, hogy »szent élet nélkül senki sem látja meg az Urat« (Zsid 12,14). Mennyire okunk van arra, hogy a vámszedő szavaival kiáltsunk életünk minden napján, amikor mulasztási vagy elkövetett bűneinkre gondolunk: »Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek!« (Luk 18,13). Mennyire csodálatosan ráillik minden keresztyén ember állapotára istentiszteleti rendtartásunk úrvacsorai bűnvallása! Mennyire ráillenek ezek a szavak Isten gyermekeire, melyeket az Imakönyv ad minden egyháztag szájába, amikor az Úrasztalához járul: »Vétkeinkre emlékezni fájdalmas nekünk; a teher elviselhetetlen. Könyörülj rajtunk, könyörülj rajtunk, nagy irgalmú Atyánk; a Te Fiadnak, Jézus

Krisztusnak érdeméért bocsásd meg mindazt, amit vétettem.« Milyen igaz az, hogy a legtökéletesebb szent is önmagában véve nyomorult bűnös, és irgalomra, kegyelemre szorul élete utolsó pillanatáig!

Teljes szívemből aláírom Hookernek a megigazulásról szóló prédikációjának azt a fejezetét, amely így kezdődik: »Vizsgáljuk meg a legszentebb és legjobb cselekedeteinket. Soha nem vagyunk közelebbi kapcsolatban Istennel, mint amikor imádkozunk, mégis milyen sokszor kuszálódnak össze érzéseink, gondolataink imádkozás közben. Milyen kevés tiszteletet tanúsítunk Isten felsége iránt, akihez beszélünk! Milyen kevés bűnbánatunk van saját nyomorúságaink miatt! Mily kevéssé érezzük szelíd könyörületének édes illatát! Nem úgy vagyunk-e sokszor, hogy vonakodunk indulni, és örülünk ha már véget ér megbízatásunk? Mintha ebben a felszólításban »Szólj hozzám« egy nagyon terhes feladatot rakna ránk. Próbáljuk csak elképzelni, és saját szívünk szerint megítélni: Ha Isten megbocsátana nekünk azzal a feltétellel – nem úgy mint Ábrahámnál, ahol ha ötven, negyven, harminc, húsz, sőt, ha tíz igaz személy találtatott volna a városban, úgy érettünk a város nem romboltatott volna le –, hogy keress egyetlen embert, aki tiszta szívű, minden folt és szennyeződés nélkül, akinek egyetlen cselekedetéért sem embernek, sem angyalnak nem kell éreznie a bűn okozta gyötrelmet. Találnál-e akárcsak egy ilyen embert is Ádám bukása óta generációkon át a mai napig? A legjobb cselekedeteink is bocsánatra szorulnak.«[1]

Meg vagyok győződve arról, hogy minél több világosságunk van, annál inkább látjuk bűnösségünket; minél közelebb kerülünk a mennyhez, annál alázatosabbak vagyunk. Az egyház minden korszakában igaz az, amiről az életrajzok tanúskodnak, hogy a legkiválóbb szentek – olyan emberek, mint Bradford, Rutherford és McCheyne – mindig a legalázatosabb emberek voltak.

Másrészt kérem olvasóimat, hogy lássák be azt is, mennyire hálásaknak kell lennünk Isten kegyelme dicsőséges evangéliumáért. Van orvosság az ember bajára, amiről Isten nyilván szól, és az olyan nagy, átfogó és mély, mint amilyen az ember betegsége. Nem kell félnünk a bűn eredetét, hatalmát, kiterjedését és hitványságát nézve, ha arra a hatalmas orvosságra nézünk, amely

---

1 Hooker: »Learned Discourse of Justification«.

készen van számunkra az üdvösségben, mely Jézus Krisztusban van. Bár a bűn kiáradása nagy, de a kegyelem még nagyobb. Igen, a megváltás örök szövetségében, melyben részt vesz az Atya, a Fiú és a Szentlélek. A szövetség Közbenjárójában, Jézus Krisztusban, aki tökéletes Isten és tökéletes ember egy személyben. Abban a munkában, amit elvégzett, amikor meghalt bűneinkért és feltámadt megigazulásunkra. Azokban a tisztekben, amit betölt mint a mi Papunk, Helyettesünk, Orvosunk, Pásztorunk és Szószólónk. A drága vérben, amit kiontott, mely meg tud tisztítani minden bűntől. Az örök megigazításban, melyet hozott, és az állandó közbenjárásban, amit véghezvisz mint a mi Képviselőnk az Atya jobbján. Abban a hatalmában, hogy megváltja még a legnagyobb bűnöst is, és abban a hajlandóságban, hogy elfogadja a leggonoszabbat is, és megbocsát neki. Abban a készségében, hogy hordozza a leggyengébbet is, a Szentlélek kegyelmében, melyet népe minden tagjának szívébe plántál, hogy megújítsa, megszentelje azokat, és a régieket eltörölje, és mindent újjá tegyen. – És óh milyen rövid felsorolás ez! Mindezekben teljes, tökéletes és elegendő orvosság van a bűn förtelmes betegségére.

Szörnyű és megterhelő kétségtelenül a bűn igazi arca, de senkinek nem kell megbénulnia és kétségbe esnie akkor, ha Jézus Krisztusra tud nézni. Nem csoda, hogy az öreg Flavel az ő csodálatos »Az élet forrása« (Fountain of Life) című könyvében a legtöbb fejezetet ezekkel a megindító szavakkal fejez be: »Áldott legyen Isten, Jézus Krisztusért.«

Amikor befejezem ezt a hatalmas témát, úgy érzem, hogy ennek csak a felszínét érintettem. Olyan téma ez, mellyel nem lehet kimerítően foglalkozni egy ilyen írásban. Aki teljesebben és kimerítőbben akarja ezt tanulmányozni, annak a gyakorlati teológia olyan mestereihez kell fordulnia, mint Owen, Burgess, Manton, Charnock és a puritán irányzat más óriásaihoz. Az ilyen témákban senki nem hasonlítható a puritánokhoz. Már csak az maradt hátra, hogy néhány gyakorlati dologra rámutassak, melyekben a bűn egész tana napjainkban haszonnal alkalmazható.

a) A bűn biblikus szemlélete az egyik legjobb ellenszere annak a bizonytalan, homályos, ködös teológiának, mely sajnos oly általános napjainkban. Hiábavaló lenne szemet hunyni az előtt, hogy mindenfelé található manapság olyan keresztyénség, melyet

nem mondhatunk egészen egészségtelennek, de amely mégsem teljes értékű, hiányos és nem kerek egész. Olyan keresztyénség ez, melyben kétségtelenül van »valami Krisztusból, valami a kegyelemből, a hitből, a megtérésből és valami a megszentelődésből«, de nem úgy, ahogyan azt a Bibliában találjuk. Helyükről és összefüggésükből kiragadott dolgok azok. Ahogy az öreg Latimer mondta volna: egyfajta toldozás-foltozás, de semmire nem jó. A mindennapi magatartásukra nem tud hatni, vigasztalást nem tud adni az életben, és békét sem ad a halálban. Ezek az emberek gyakran túl későn ébrednek rá arra, hogy semmi biztos talaj nincs a lábuk alatt. Hiszem, hogy a legbiztosabb módja az ilyen keresztyénség gyógyításának és javításának az, hogy sokkal világosabban mutatnak rá a bűn voltáról szóló régi bibliai igazságra. Az emberek soha nem emelik arcukat az ég felé, és nem élnek úgy, mint a zarándokok, amíg nem érzik, hogy ők valóban a pokol veszélyében vannak. Mindnyájan próbáljuk felélesztени a régi tanítást a bűnről az óvodákban, iskolákban és egyetemeken. Ne feledjük azt, hogy »a törvény jó, ha valaki törvényszerűen él azzal«, és »a törvényből a bűn felismerése adódik« (1Tim 1,8; Róm 3,20; 7,7). Állítsuk előtérbe a törvényt, és hívjuk fel arra az emberek figyelmét. Magyarázzuk meg, és fejtsük ki a tízparancsolatot. Mutassuk meg követelményeinek hosszúságát, szélességét, mélységét és magasságát. Ezt teszi a mi Urunk a Hegyi Beszédben. Nem tehetünk jobbat, mint hogy követjük ebben is őt. Bízvást elmondhatjuk, hogy az emberek soha nem jönnének Jézushoz, nem maradnának Jézussal és nem élnének Jézusnak, ha nem tudnák valójában, miért is jöjjenek, és mire is van szükségük. Akiket a Lélek Jézushoz vonz, ugyanazok, akiket a Lélek bűneik ismeretére ébresztett. A bűn alapos megismerése nélkül az emberek jöhetnek Jézushoz és követhetik őt ideiglenesen, de rövidesen elhajolnak tőle és visszatérnek a világhoz.

b) A bűn biblikus szemlélete az egyik legjobb ellenszere a túlzottan tágkeblű és liberális teológiának, amely oly divatos napjainkban. A modern gondolkodás hajlamos elvetni dogmákat, hitvallásokat és mindenféle vallási köteléket. Úgy gondolják, hogy az a nagystílű és bölcs dolog, ha semmiféle véleményt nem kárhoztatnak, és minden felkészült és okos tanítót hitelre méltónak tartanak, bármilyen kétes vagy romboló véleményen legyen is. Minden igaz és semmi sem hamis! Mindenkinek igaza van és

senki nem tévelyeg! Krisztus váltsághalálát és helyettes áldozatát, a gonosz személyes voltát, a Szentírás csodás elemeit, a jövő ítélet valóságát és örökkévalóságát – mindezeket az igazságokat hidegvérrel félretolják, mint ócska holmit, hogy megszabadítsák ezektől a terhektől a keresztyénség hajóját, és lehetővé tegyék, hogy lépést tartson a modern tudománnyal. Állj ki e a nagy igazságok mellett, és szemellenzősnek, maradinak, régimódinak és teológiai kövületnek neveznek! Idézz egy igeszakaszt, és azt mondják erre, hogy nincs minden igazság egy régi zsidó könyv lapjaira korlátozva, és hogy a kutatás sok felfedezést tett, amióta a Bibliát összeállították! – Nos, semmi sincs, ami annyira képes ellensúlyozni ezt a modern rákfenét, mint a bűn természetéről, valóságáról, aljasságáról, erejéről, gonoszságáról hangzó határozott és világos tanítás. Felelősségre kell vonni ezeket a »tágkeblű« embereket, és világos válaszukat kell kérni néhány kérdésre. Szívük szerint válaszoljanak, hogy vajon kedvenc vélekedéseik megvigasztalják-e őket a betegség napjaiban, a halál óráján, haldokló szüleik betegágya mellett, a szeretett feleség vagy gyermek sírjánál. Kérdezzük meg őket, hogy vajon ez az alap nélküli tanítás, és e bizonytalan lelkesedés, ad-e nekik békességet az ilyen próbák idején. Szólítsuk fel őket, hogy mondják meg, vajon nem éreznek-e néha nyugtalanító »valamit« belül, melyre semmiféle kutatás, filozófia vagy tudomány e világon nem tud megnyugtató feleletet adni. És akkor tárjuk fel előttük, hogy ez a nyugtalanító »valami«, a bűnnek, a véteknek, a romlottságnak az érzése, amit ők mind kihagytak számításaikból. És mindenek fölött tudtukra kell adni, hogy soha semmi nem fogja őket megnyugtatni, hanem csak az, ha alázatosan elfogadják az ember megromlásáról és Krisztus váltságáról szóló régi tanításokat, és a Jézusban való gyermeki hitet.

c) A bűn helyes szemlélete a legjobb ellenszere annak az érzelmi, ceremóniális és formális keresztyénségnek, mely végigsöpört Anglián, mint egy árvíz, az utolsó 25 évben, és oly sok embert magával sodort. Belátom, hogy sok minden vonzó ebben a vallásosságban egy bizonyos fokig, mindaddig, amíg a lelkiismeret nem ébred öntudatra. Amikor azonban valónknak ez a csodálatos része, melyet lelkiismeretnek nevezünk, igazán felébred és élővé lesz, alig hiszem, hogy az érzelmi, ceremóniális keresztyénség teljesen kielégít minket. Egy kisgyermeket könnyen lefoglalnak és elszórakoztatnak cifra játékok, babák és csörgők mindaddig, amíg

nem éhes. Amikor azonban éhséget kezd érezni bensejében, akkor semmi más nem elégíti már ki, csak az étel. Éppen így van ez az ember lelkével is. Zene, virágok, gyertyák, tömjén, zászlók, körmenet, gyönyörű öltözetek, gyóntatószékek és a római katolikus jellegű ember-készítette ceremóniák bizonyos körülmények között kedvesek neki. Ha viszont egyszer »felébred és feltámad a halálból«, nem elégszik meg ezekkel a dolgokkal. Ünnepélyes csecsebecsékké válnak számára és időpocsékolássá. Egyszerre meglátja bűnét, és meg kell látnia Megváltóját. Úgy érzi magát, mint aki halálos sebet kapott és semmi nem elégíti ki őt, csak az áldott Orvos. Éhezik és szomjúhozik, nem akar semmi mást, mint az élet kenyerét. Talán merésznek látszom, de félelem nélkül megkockáztatom azt az állítást, hogy az elmúlt negyedszázad római katolikus kovász négyötöd részének nem lett volna növekedése, ha az angol népnek sokkal teljesebben és világosabban tanították volna a bűn természetét, gonoszságát és az ember bűnös voltát.

d) A bűn helyes szemlélete a legjobb ellenszer a hitető tanítások ellen, melyről oly sokat hallunk mostanában. Nem akarok sokat beszélni erről, és amikor mégis ezt teszem, bízom abban, hogy szavaim nem lesznek sértőek. Ha azok, akik figyelmünket felhívják a tökéletességre, nem gondolnak másra, mint teljes következetességre és annak a teljes kegyelemnek a komolyanvételére, ami a keresztyén gondolkodást és magatartást megteremti, akkor nem mondunk nekik ellent, hanem teljes mértékben egyetértünk velük. Jussunk csak el itt minél magasabbra! Ha azonban ezzel azt akarják mondani, hogy itt e világban a hivő ember eljuthat a bűntől való megszabaduláshoz, évekig élhet töretlen és megszakítás nélküli közösségben Istennel anélkül, hogy egyetlen gonosz gondolata sem támad, akkor nyíltan azt kell mondanom, hogy az ilyen vélekedés számomra nagyon igeszerűtlennek látszik. Sőt, továbbmenve, ez a vélekedés nagyon veszélyes még annak is, aki így gondolkodik, és az üdvösséget keresőket pedig lehangolja, elbátortalanítja és visszatartja. Isten Igéjében a leghalványabb felhatalmazást sem találom arra, hogy ilyen tökéletesedést reméljünk, amíg e testben vagyunk. Hiszem, hogy hitvallásunk tizenötödik hitcikkelyének szavai nagyon igazak: »Krisztus bűntelen egyedül, és mi mindnyájan, bár meg vagyunk keresztelve és újjászülettünk Krisztusban, sokféleképpen vétkezünk, és »ha azt

mondjuk hogy nincs bűn mibennünk, önmagunkat csaljuk meg, és az igazság nincs mibennünk.« Első homiliánk szavaival szólva: »Legyenek bár tökéletesek legjobb munkáink; nem szeretjük Istent annyira, amint kellene, teljes szívünkkel, értelmünkkel és erőnkkel; nem féljük Istent úgy, amint illene; nem imádjuk úgy Istent, hogy az neki tetszene. Tökéletlenül adunk, megbocsátunk, hiszünk, élünk és reménykedünk. Tökéletlenül beszélünk, gondolkodunk és cselekszünk. Tökéletlenül harcolunk az ördög ellen, a világ ellen, a test ellen. Mindazáltal ne szégyelljük őszintén megvallani tökéletlen állapotunkat.« Újra ismétlem, hogy az őriz meg legjobban a tévelygéstől, mely mostanában elhomályosítja sokak értelmét, ha a bűn természetét, a bűn voltát és csalását világosan, teljesen, határozottan megértjük.

e) Végül a bűn biblikus szemlélete csodálatos ellenszernek bizonyul a személyes szentség sekélyes szemlélete ellen, mely az egyház eme utolsó napjain oly fájdalmasan uralkodó. Ez egy kényes téma, tudom, de mégsem merem kikerülni. Szomorú meggyőződésem, hogy ebben az országban, a magukat keresztyénnek vallók mindennapi életének színvonala fokozatosan süllyed. Úgy látom, hogy a krisztusi szeretet, kedvesség, jóindulat, önzetlenség, szelídség, szerénység, jóakarat, önmegtagadás, jóra való törekvés, a világtól való elhatárolódás szükségessége sokkal kevésbé érték, mint ahogy kellene lenni, mint ahogy volt az apáink idejében.

Hogy miért van ez így, ebbe nem akarok belemélyedni, csak néhány feltételezésre tudom a figyelmet felhívni. Lehetséges, hogy korunkban vallásosnak lenni olyan divatos és viszonylag könnyű lett, hogy azok a medrek, melyek egykor keskenyek és mélyek voltak, szélesek és sekélyek lettek, és amit a külsőségben nyertünk, elveszítettük a minőségben. Lehetséges, hogy az anyagi jólét növekedése az elmúlt 25 évben észrevétlenül is a világiasság rákfenéjét, önzést és kényelemszeretetet eredményezett a társadalmi életben. Amit egykor luxusnak neveztek, az mostani kényelmünkhöz és életszükségeinkhez hozzátartozik. Az önmegtagadás és a terhek vállalása ennek következtében kevésbé ismertek. Lehetséges, hogy az a sok ellentmondás, ami jellemzi korunkat, észrevétlenül kiszikkasztotta a lelki életet. Nagyon gyakran megelégedtünk az igazi tanokért való buzgólkodásunkkal, és elfelejtkeztünk a mindennapi istenfélő élet józan realitásairól. De

bármik is legyenek ennek az elhajlásnak az okai, ki kell jelentenem meggyőződésemet, hogy az eredmény az, hogy az utóbbi években a hivők személyes megszentelődésének mértéke alacsonyabb, mint amilyen az volt atyáink idejében. Ezért a Lelket megszomorítottuk, és így ez több alázatra és a szív őszinte vizsgálatára ösztönöz.

Mivel említettem a legjobb orvosságot ezekre a kérdésekre, bátorkodom véleményemet is kifejteni. Más teológiai irányzatok az egyházban ítéljék meg önmagukat. Meg vagyok arról győződve, hogy az evangéliumi egyházi emberek gyógyulása abban található, ha világosabban megértik a bűn természetét és bűn voltát. Nem kell visszamennünk Egyiptomba, és nem kell római katolikus gyakorlatot kölcsönözni, hogy lelki életünkben megújuljunk. Nem kell restaurálni hitvallásunkat, vagy visszatérni a szerzetességhez vagy aszketizmushoz. Egyszerűen meg kell térnünk, és tenni kell legfontosabb dolgainkat. Vissza kell térnünk az alapelvekhez. Vissza kell mennünk a »régi ösvényekhez«. Alázatosan meg kell hajolnunk Isten színe előtt. Meg kell vizsgálnunk alaposan, hogy az Úr Jézus mit nevez bűnnek, és mit ért ezen: »cselekedni az ő akaratát«. Meg kell próbálnunk felismerni, hogy felelőtlen, könnyelmű, félig világi életet élünk, és ugyanakkor evangéliumi tanokat vallunk és magunkat evangéliumi embereknek nevezzük! Egyszer meg kell látnunk, hogy a bűn sokkal aljasabb, sokkal közelebb van hozzánk és sokkal jobban hozzánk tartozik, mint ahogyan azt feltételezzük. Így hiszem és vallom, hogy közelebb kerülünk Krisztushoz, ahol sokkal mélyebben átitatódunk teljességével, és alaposabban megtanuljuk, hogy »a hit életét éljük« Őbenne, amint Pál is tette. Ha a hit életét éljük Jézusban, és benne lakozunk, több gyümölcsöt fogunk teremni, erősebbnek érezzük magunkat kötelességeink végzésére, türelmesebbnek a próbákban, éberebben őrködünk szegény, gyenge szívünk fölött, és egyre inkább hasonlóaknak találjuk magunkat Mesterünkhöz mindennapi apró dolgainkban. Annál jobban fogunk munkálkodni Krisztusért, minél jobban felismerjük, hogy milyen sokat tett Ő értünk. Ha sok bocsáttatott meg nekünk, nagyon fogunk szeretni. Röviden, amint Pál apostol mondja: »miközben fedetlen arccal tükrözzük vissza az Úr dicsőségét mindnyájan, ugyanarra a képre formálódunk át az Úr Lelke által« (2Kor 3,18).

Bárhogyan is gondolkodjanak, vagy beszéljenek némelyek, nem lehet kétséges, hogy a megszentelődés kérdéséhez való egyre nagyobb odafordulás, az idők jeleinek egyike. A »spirituális életet« segítő konferenciák egyre általánosabbak napjainkban. A »lelki élet« tárgya majdnem minden évben ott van a Kongresszus tárgysorozatán. Az egész országban felébresztette ez az érdeklődést és általános figyelmet, amiért hálásaknak kell lennünk. Bármilyen mozgalom, mely egészséges alapelvekre épül, mely elősegíti lelki életünk elmélyülését és fokozza személyes megszentelt életünket, az anglikán egyháznak (Church of England) igazi áldásává válik. Sokat tehet abban, hogy közelebb hoz minket egymáshoz és gyógyítja áldatlan szétszakadozottságunkat. Elhozhatja a Szentlélek kegyelmének kiárasztását, és lehet »élet a halálból« e végső időkben. De bizonyos vagyok abban, amint mondtam e dolgozat elején is, hogy lent kell kezdenünk, ha magasat akarunk építeni. Az az első lépés ahhoz, hogy a megszentelt életnek egy magasabb szintjét elérjük, hogy a bűn megdöbbentő bűn voltát még teljesebben felismerjük.

II. Megszentelődés

»Szenteld meg őket az igazsággal« (Jn 17,17).
»Az az Isten akarata, hogy megszentelődjetek« (1Tesz 4,3).

Félek, hogy a megszentelődés témáját nagyon sokan nem szeretik. Vannak, akik haraggal és megvetéssel fordulnak el attól. Semmitől nem idegenkednek úgy, mint attól, hogy »szentek« vagy »megszentelt« emberek legyenek. Pedig ezt a témát nem ellenségként, hanem barátként kell kezelnünk.

Nagyon fontos téma ez lelki életünk szempontjából. Ha a Bibliának igaza van, akkor bizonyos az is: ha nem »szentelődünk meg«, nem is váltatunk meg. Három dolog van a Biblia szerint a keresztyénségben, mely föltétlen szükséges minden ember megváltásához. Ez a három a megigazulás, az újjászületés és a megszentelődés. Mindhárom együtt van Isten gyermekében, aki egyszersmind újjászületett, megigazíttatott és megszentelődött. Akinél e három közül bármelyik hiányzik, nem igazi keresztyén Isten szemében, és aki e feltételnek nem felel meg, annak nem lesz helye a mennyben, és nem dicsőíttetik meg az utolsó napon.

Olyan téma ez, amely napjainkban különlegesen időszerű. Az utóbbi időben különös tanítások keltek életre a megszentelődésről. Úgy tűnik, hogy némelyek összetévesztik azt a megigazulással. Mások lényegtelennek tartják azt, az »ingyen kegyelem mindenekfelett« valósága ürügyén, és gyakorlatilag semmit sem törődnek vele. Mások annyira félnek attól, hogy a »cselekedeteket« a megigazulás részévé tegyék, hogy kegyességükben szinte nincs is hely a cselekedetek számára. Egyesek meg oly magasra teszik a megszentelődés mércéjét, hogy attól való félelmükben, hogy azt nem tudják elérni, azzal fecsérlik idejüket, hogy egyik egyházból a másikba járnak, egyik templomból a másikba, egyik szektából a másikba azzal a hiú reménnyel, hogy majd ott megtalálják azt, amit keresnek. Ilyen körülmények között e témának, mint az evangélium nagy iránymutató tanításának a nyugodt vizsgálata nagyon hasznos lehet lelki életünkre.

I. Vizsgáljuk meg a megszentelődés igazi természetét.
II. Vizsgáljuk meg a megszentelődés látható jeleit.
III. Vizsgáljuk meg végül, hogy miben hasonló ill. egyező a megigazulás és megszentelődés, és miben térnek el egymástól.

Ha sajnálatos módon e szakasz olvasója azok közül való, akiket csak ez a világ érdekel, és nem tudatosan hivő ember, nem várhatom el tőle, hogy nagy érdeklődéssel olvassa azt, amit írok. Talán azt fogja gondolni, hogy itt csak szavakról és kifejezésekről van szó, szép kérdésekről, és semmit nem számít az, hogy ki mit gondol vagy hisz ezekről. De ha valaki komoly, gondolkodó, szív szerint keresztyén, akkor merem remélni, hogy érdemesnek tartja, hogy világos látása legyen a megszentelődésről.

I. Először is meg kell vizsgálnunk a megszentelődés természetét. Mit ért a Biblia azon, amikor »megszentelt« emberről beszél?

Megszentelődés az a belső lelki munka, amit az Úr Jézus Krisztus végez az emberben a Szentlélek által, amikor arra hívja őt, hogy igazán hivő legyen. Ő nemcsak megmossa az embert bűnétől vére által, hanem elszakasztja a világ és bűn szeretetétől, új indulattal tölti meg szívét és istenfélővé teszi őt a mindennapi életben. Az az eszköz, amellyel a Szentlélek elvégzi ezt a munkát, általában Isten Igéje, bár néha szenvedéssel és gondviselésszerű próbával »Ige nélkül« is véghez viheti. Krisztusnak, a Lélek által végzett munkája alanyát nevezi a Szentírás »megszentelt« embernek.[1]

---

1 »A Szentírás kétféle megszentelődést említ, következésképpen kétféle szent életet. Az első azoknál a személyeknél van, akik különleges odaszánással, odaszenteléssel vagy elkülönı;téssel Isten szolgálatára adták magukat, az Ő elhívása által, hogy így szentek legyenek. Így az ószövetség papjai és lévitái, a bárka, az oltár, a szent sátor és a templom megszenteltettek és szentek voltak. Valóban minden megszenteltségben ott van egy különleges odaszentelés és elválasztás Isten számára. De ebben az értelemben ez különleges és egyedüli volt. Nem tartozott semmi más ehhez, csak ez a szent elkülönítés, és nem volt semmi más hatása ennek a megszentelésnek. Másodszor egy másik megszentelődésről és szentségről van szó, melyben ez az Istennek elválasztás nem az elsődleges, hanem annak következménye és hatása. Ez valóságos azáltal, hogy a megszentelt élet alapelvei természetünkké válnak, és ápoljuk azt azáltal, hogy gyakoroljuk az Isten iránti szent engedelmesség cselekedeteit és kötelességeit. Ez az, amit mi vizsgálunk« (John Owen on the Holy Spirit. Vol. III., p. 370, Works. Goold's edition).

Annak még sokat kell tanulnia, aki azt gondolja, hogy Jézus Krisztus csak azért élt, halt meg és támadt fel, hogy megigazulásról és bűnbocsánatról gondoskodjon népe számára. Tudva, vagy tudatlan, meggyalázza a mi áldott Urunkat, és félmegváltóvá teszi Őt. Az Úr Jézus mindent elvégzett, amire népe lelkének szüksége volt; nemcsak megszabadította őt bűneinek súlyától megváltó halála által, hanem a bűn uralma alól is felszabadította azáltal, hogy szívükbe adta a Szentlelket, nemcsak azért, hogy megigazítsa őket, hanem hogy megszentelje őket. Halljuk meg, amit a Biblia mond: »Én őérettük odaszentelem magamat, hogy ők is megszentelődjenek az igazsággal. Krisztus szerette az egyházat, és önmagát adta érte, hogy a keresztségben Igéjével megtisztítva megszentelje. Krisztus önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonoszságtól, és megtisztítson minket a maga népévé, amely jó cselekedetre törekszik. Krisztus bűneinket maga vitte fel testében a fára, hogy miután meghaltunk a bűnöknek, az igazságnak éljünk. Krisztus megbékéltetett (titeket) emberi testében, halála által, hogy mint szenteket, hibátlanokat és feddhetetleneket állítson majd színe elé« (Jn 17,19; Ef 5,25–26; Tit 2,14; 1Pét 2,24; Kol 1,22). Vizsgáljuk meg gondosan ezeknek az igéknek a jelentését. Ezek kifejezetten azt tanítják, hogy Krisztus éppen annyira munkálja hivő népének megszentelődését, mint megigazítását. Mindkettőről egyenlőképpen gondoskodás történt abban az »örökkévaló szövetségben, melyet minden dologban elrendelt«, amelynek közbenjárója Krisztus. Valójában egyik helyen Krisztust így nevezi az Ige: »Ő, a megszentelő«, és Krisztus népéről így ír: »ők, a megszenteltek« (Zsid 2,11).

Ez a téma, amivel foglalkozunk, oly mély és fontos, hogy szükséges azt védelmeznünk, őriznünk, megvilágosítanunk és minden oldalról körülhatárolnunk. Olyan tanítást, amely szükséges az üdvösséghez, soha nem lehet eléggé elmélyíteni vagy megvilágítani. Teológiánkban oly módon juthatunk el pontosságra, ha elválasztjuk világosan a különböző tanokat egymástól, és kijelöljük a pontos kapcsolatokat a vallások különböző igazságai között, hisz azok összezavarása oly gyakori a keresztyének között. Ezért szükségesnek tartom, hogy olvasóim elé terjesszek egy pár, ezzel kapcsolatos javaslatot és megállapítást a Szentírás alapján, melyek úgy gondolom, hasznosak lesznek abban, hogy meghatározzák a megszentelődés fogalmát.

1. A megszentelődés tehát Krisztussal való élő közösségnek állandó eredménye, melyet az igaz hit ad a keresztyén embernek. »Aki énbennem marad, és én őbenne, az terem sok gyümölcsöt« (Jn 15,5). Az a vessző, mely nem terem gyümölcsöt, a szőlőtőkének nem élő ága. Az olyan kapcsolat Krisztussal, melynek nincs eredménye a szívben és életben, csupán formális kapcsolat, és értéktelen Isten előtt. Az olyan hit, melynek nincs megszentelő hatása a jellemre, nem jobb, mint az ördögök hite. Az halott hit, mert magában van. Az nem Isten ajándéka. Az nem Isten választottainak a hite. Röviden: ahol nincs az élet megszentelődése, ott nincs valódi hit Krisztusban. Az igazi hit szeretet által munkálkodik. Az arra ösztönzi az embert, hogy az Úrnak éljen a megváltásért érzett mély hálából. Mindig az az érzés tölti el, hogy soha nem tehet eleget azért, aki meghalt érte. Akinek sok bűne bocsáttatott meg, az nagyon szeret. Akit a vér megmosott, az világosságban jár. Akinek élő reménysége van Krisztusban, megtisztítja magát, mint ahogy Ő is tiszta (Jak 2,17–20; Tit 1,1; Gal 5,6; 1Jn 1,7; 3,3).

2. Megszentelődés az újjászületés eredménye és elválaszthatatlan következménye. Aki újjászületett és új teremtmény lett, új természetet és új életet kapott, és mindig új életet él. Az nem megújulás, ha valaki továbbra is felelőtlenül bűnben él, vagy világiasan, emberi módon gondolkodó teológusok által tanított »megújulást« fogad el, amiről a Szentírás soha nem beszél. János kifejezetten azt mondja, hogy az, aki Istentől született, nem vétkezik, az igazságot cselekszi, szereti felebarátait, megtartóztatja magát és legyőzi a világot« (1Jn 2,29; 3,9–14; 5,4–12,18). Tehát ahol nincs megszentelődés, nincs megújulás, és ahol nincs szent élet, ott nincs újjászületés. Ez kétségtelenül kemény beszéd sokaknak, mégis ez a tiszta bibliai igazság. Világosan meg van írva, hogy aki Istentől született, olyan, mint akiben »az Ő magja van benne, és nem vétkezhet, mert az Istentől született« (1Jn 3,9).

3. A megszentelődés az egyetlen biztos bizonyítéka annak, hogy valakiben benne lakik a Szentlélek, ami elengedhetetlen feltétele az üdvösségnek. »Akiben nincs a Krisztus Lelke, az nem az övé« (Róm 8,9). A Lélek soha nem alszik, és nem tétlen az ember szívében: mindig megismerteti jelenlétét azok által a gyümölcsök által, amit teremt szívében, jellemében, magatartásában. »A Lélek gyümölcse szeretet, öröm, békesség, türelem,

szívesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás« – mondja Pál (Gal 5,22). Ahol ezek a dolgok megtalálhatók, ott van a Lélek, és ahol ezek a dolgok hiányoznak, ott az emberek halottak Isten előtt. A Lélek hasonló a szélhez, ami nem látható testi szemünkkel. Mégis tudjuk, hogy fúj a szél, mert látjuk a hatását a hullámokon, fákon, füstön. Ugyanígy láthatjuk a Lélek jelenlétét annak hatásáról, amik annak magatartásában megnyilvánulnak. Tarthatatlan dolog azt állítani, hogy bennünk van a Lélek, ha ugyanakkor nem »járunk Lélek szerint« (Gal 5,25). Bizonyosra vehetjük, hogy ahol nincs szent élet, ott nincs Szentlélek. A megszentelődés az a bélyeg, amit a Lélek Krisztus népére ráüt. Egyedül csak azok »Isten fiai«, »akiket Isten Lelke vezet« (Róm 8,14).

4. Megszentelődés az egyetlen biztos jele az isteni kiválasztásnak. A választottak neve és száma kétségtelenül titok, amit Isten bölcsen a maga hatalmában fenntartott és nem jelentett meg az embernek. Nem adatik meg nekünk e világban, hogy az élet könyve lapjait kutassuk és keressük, vajon nevünk ott van-e. De ha van valami, ami tisztán és világosan megismerhető a kiválasztásról, akkor az az, hogy a kiválasztott férfiak és nők megismerhetők és megkülönböztethetők szent életük által. Kifejezetten írva van, hogy ők ki vannak választva a megszentelődés által, üdvösségre vannak híva a megszentelődés által, eleve el vannak rendelve, hogy Isten Fia képére formálódjanak, és Krisztusban elhívattak a világ alapítása előtt, hogy szentek legyenek. Ezért, amikor Pál látta a tesszalonikai hivők »hitből eredő munkáját, szeretetből jövő fáradozásukat, állhatatos reménységüket«, azt mondja: »tudom, hogy Istentől ki vagytok választva« (1Pét 1,2; 2Tesz 2,13; Róm 8,29; Ef 1,4; 1Tesz 1,3–4). Az, aki azzal dicsekszik, hogy Isten választottja, és közben szándékosan, megrögzötten bűnben él, csak magát csalja meg és gonosz káromlást szól. Persze nehéz ítélkezni az emberek felett, mégis sok emberről kiderül – akik külsőleg nagyon vallásosnak mutatják magukat –, hogy romlott szívű képmutatók. Ahol azonban nincs a megszentelődésnek legalább valamilyen jele, ott egészen biztosak lehetünk, hogy nincs kiválasztás. Az Egyházi Katekizmus helyesen és bölcsen tanítja, hogy a Szentlélek »Isten minden választott népét megszenteli«.

5. A megszentelődés az, ami mindig látható. Mint az egyház

Feje, akitől származik, »soha nem lehet elrejtett«. »Minden fát a gyümölcséről lehet megismerni« (Luk 6,44). Egy igazán megszentelt személy olyan alázatosságot ölthet magára, hogy önmagában semmi mást nem lát, mint erőtlenséget és hiányosságokat. Mint Mózes, amikor lejött a hegyről, nem volt tudatában annak, hogy arca fénylik. Mint az igazak – a juhokról és kecskékről szóló nagyjelentőségű példázatban –, nem láthatták, hogy valami olyat tettek, ami Mesterük említésére és dicséretére méltó: »Mikor láttunk éhezni, és enned adtunk volna?« (Mt 25,37). Akár látja ezt az ember magában, akár nem, mások mindig látnak benne olyan beszédmódot, ízlést, jellemet és életmódot, ami más mint a többieké. Az az elképzelés, hogy valaki »megszentelt«, miközben semmi szentség nem látható életében, egyszerűen képtelenség és a szavakkal való visszaélés. Lehet, hogy a fény nagyon gyenge, de ha csak egy szikra is van a sötét szobában, az látszik. Az élet lehet hogy nagyon erőtelen, de ha a pulzus csak egy kicsit is ver, azt meg lehet érezni. Ugyanígy van ez a megszentelt emberrel: megszentelődése valamiképpen érezhető és látható, mégha ő maga nem is érti azt. Egy olyan »szent«, akiben semmi más nem látható, csak világiasság és bűn, az olyan szörnyeteg, amiről sehol nem szól a Szentírás!

6. A megszentelődésért minden hivő felelős. Amikor ezt mondom, nem tévedek. Éppen olyan határozottan vallom, mint mindenki más, hogy a földön minden ember felelős Istennek, és hogy az elveszett ember egy szót sem mondhat mentségére az utolsó napon. Minden embernek hatalmában van, hogy elveszítse saját lelkét (Mt 16,25). Amíg ezt vallom, azt is állítom, hogy a hivők különösképpen felelősek, és kötelesek szent életet élni. Ők nem olyanok, mint azok, akik még halottak, vakok és még bűneikben vannak. Ők Istennek élnek, világosságuk és ismeretük van új életszemlélettel. Kinek a hibája az, ha nem saját maguké, ha ők mégsem szentek? Kit marasztalhatnak el, ha ők mégsem szentek? Kit marasztalhatnak el, ha ők nem megszenteltek, ha nem saját magukat? Isten, aki kegyelmet és új szívet adott nekik, és új természetet, megfosztotta őket minden mentségtől, ha nem élnek az ő dicsőségére. Olyan pontnál vagyunk, amit ezek a »hivők« nagyon is elfelejtettek. Egy olyan ember, aki magát igazi keresztyénnek vallja, miközben csendesen ül és elégedett a megszentelődés nagyon alacsony mértékével (ha egyáltalán van

benne valami), és közömbösen csak ezt tudja mondani: »nem tehetek semmit«, nagyon szánandó látvány, és nagyon tudatlan ember. Ettől a tévelygéstől őrizkedjünk és védekezzünk. Az Isten Igéje a hivőkhöz mindig úgy intézi tanításait, mint akik felelős és megbízható lények. Ha a bűnösök Megváltója nekünk adja a megújító kegyelmet, és Szentlelkével elhív minket, bizonyosak lehetünk, hogy azt várja tőlünk, hogy használjuk ezt a kegyelmet és ne tétlenkedjünk. Erről sokan elfelejtkeznek, és emiatt sok hivő »megszomorítja a Szentlelket«, ami nagyon haszontalan és sok bajt okozó keresztyénné teszi őket.

7. A megszentelődésnél növekedést és lépcsőzetességet figyelhetünk meg. Az ember a szentségben egyik fokról a másikra jut, és élete egyik szakaszában sokkal inkább megszentelt, mint a másikban. Nem lehet jobban bűnbocsánatot nyert, és jobban megigazított annál, mint akkor volt, amikor először hitre jutott. Jobban megszentelt azonban lehet, mert a kegyelem újjáteremtett életében megerősödhet, bővölködőbbé válhat és elmélyülhet. Ez a nyilvánvaló jelentése a mi Urunk utolsó imájának, amit tanítványaiért mondott, amikor ezeket a szavakat használta: »Szenteld meg őket«; és annak az imának, amit Pál a tesszalonikaiakért mondott: »A békességnek Istene szenteljen meg titeket« (Jn 17,17; 1Tesz 4,3). Mindkét esetben ez a kifejezés magában foglalja a növekvő megszentelődés lehetőségét; míg az ilyen kifejezés, hogy »igazítsd meg őket«, soha nem vonatkozik a Szentírásban a hivőre, mert az nem lehet jobban megigazulva, mint ahogy van. Semmi bizonyítékot nem találok a Szentírásban a »neki tulajdonított megszentelődés« tanához. Ez olyan tan, mely véleményem szerint összezavar olyan dolgokat, amelyek különböznek egymástól, és nagyon hibás következtetésekhez vezet. Nem utolsósorban olyan tanítás ez, mely nyíltan ellentmond a hitben komoly keresztyén tapasztalatának. Ha van valami, amiben Isten legkomolyabb szentjei megegyeznek, akkor az az, hogy egyre többet látnak, többet tudnak, többet éreznek, többet tesznek, jobban hisznek, mélyebb bűnbánatra jutnak lelki életük fejlődése során, s így egyre szorosabb kapcsolatban járnak Istennel. Röviden szólva: »Növekedjetek a kegyelemben«, amint Péter inti a hivőket, Pál szavai szerint pedig »egyre inkább előbbre jussatok« (2Pét 3,18; 1Tesz 4,1).

8. A megszentelődés nagymértékben függ az igei segédeszkö-

zök szorgalmas használatától. Amikor »segédeszközökről« beszélek, ezekre gondolok: bibliaolvasás, egyéni imádság, rendszeres látogatása a gyülekezeti istentiszteletnek, rendszeres hallgatása Isten Igéjének, és rendszeres részvétel az úrvacsorában. Ne gondolja senki azt, hogy aki ezeket elhanyagolja, előre fog haladni a megszentelődésben. Nem találok említést egyetlen olyan szentről sem, aki ezeket elhanyagolta volna. Ezek arra adott eszközök, hogy általuk a Szentlélek közvetítse a kegyelem friss utánpótlását a léleknek, és megerősítse azt a munkát, amit elkezdett a belső emberben. Nevezzék ezt törvényes tanításnak, ha úgy tetszik, de soha nem riadok vissza attól, hogy hitvallásomat megvalljam, hogy nincs »lelki győzelem küzdelem nélkül«. Éppen annyira nem várhatom egy farmertől gazdaságának termelékenységét akkor, ha megelégszik azzal, hogy beveti a földet és többet nem néz rá aratásig, mint ahogy nem várható el attól a hivőtől, hogy több szentségre jusson, aki nem elég szorgalmas a bibliaolvasásban, imádságban és vasárnapjai megszentelésében. A mi Istenünk olyan Isten, aki eszközök által munkálkodik, és Ő soha nem áldja meg annak az embernek az életét, aki úgy véli magáról, hogy oly fennkölt és lelki ember, hogy azok nélkül is fejlődik.

9. A megszentelődés nem óvja meg az embert attól, hogy ne legyenek belső lelki harcai. A harcon azt a küzdelmet értem, ami a szívben folyik a régi és az új természet, a test és a lélek között, amelyek együtt találhatók minden hivőben (Gal 5,17). Ennek a harcnak mély átérzése, és abból származó szellemi tusakodások nem annak a bizonyítékai, hogy valaki nem megszentelt. Nem, sőt azt hiszem, hogy azok állapotunknak egészséges tünetei, és azt bizonyítják, hogy nem halottak vagyunk, hanem élünk. Az igazi keresztyén olyan, akinek nemcsak nyugodt lelkiismerete van, hanem belső harca is. A hadiállapot éppúgy jellemzi őt, mint a béke.

Amikor ezt írom, nem felejtem el, hogy ellentmondok néhány jószándékú keresztyén véleményének, akik az ún. »bűntelen tökéletesség« tanát hirdetik. Nem tehetek róla. Hiszem, hogy amit mondok, azt megerősíti Pál kifejezésmódja, ahogyan a rómaiakhoz írt levelének 7. fejezetében beszél. Ezt a fejezetet gondos tanulmányozásra ajánlom minden olvasómnak. Egészen bizonyos vagyok abban, hogy az nem egy megtéretlen embernek, vagy egy ifjú és még meg nem állapodott keresztyénnek a tapaszta-

latát írja le, hanem egy idős, tapasztalt szentét, aki szoros közösségben van Istennel. Senki más, csak ilyen ember mondhatja: »Gyönyörködöm az Isten törvényében a belső ember szerint« (Róm 7,22). Hiszem, hogy Krisztus legkiválóbb szolgáinak tapasztalatai bizonyítják állításomat. Ennek teljes bizonyítéka látható hiradásaikban, önéletrajzaikban és életükben. Hittel, habozás nélkül állítom, hogy a belső harc nem annak bizonyítéka, hogy valaki nem szent. Nem szabad arra gondolnunk, hogy ezért nem vagyunk megszentelve, mivel nem vagyunk teljesen szabadok a belső küzdelemtől. Kétségtelen, hogy a mennyben ettől is szabadok leszünk, de a földön soha nem fogjuk ezt élvezni. A legjobb keresztyénnek is a szíve olyan csatatér, amit két ellenséges tábor foglalt el. A Tizenharmadik és Tizenötödik Artikulus szavait minden egyháztag vegye fontolóra: »A temészet megfertőzése megmarad azokban, akik újjászülettek«. »Bár meg vagyunk keresztelve és újjászülettünk Jézus Krisztusban, sok dologban vétkezünk; és ha azt mondjuk hogy nincs bűn mibennünk, megcsaljuk magunkat, és az igazság nincs bennünk.«[2]

10. A megszentelődés nem igazíthatja meg az embert, mégis tetszik Istennek. Ez csodálatosnak tűnik, mégis igaz. Az eddig élt szentek legszentebb cselekedetei többé kevésbé tele vannak hibákkal és tökéletlenségekkel. Azok vagy motívumaikban roszszak, vagy fogyatékosak kivitelükben, és önmagukban nem jobbak, mint »ragyogó bűnök«, melyek kiérdemlik Isten haragját és kárhozatatását. Egyszerűen abszurdum feltételezni azt, hogy az ilyen cselekedetek kiállhatják Isten ítéletének a szigorát, és kiérdemelhetik a mennyet. »A törvény cselekedeteiből nem fog megigazulni egyetlen halandó sem. Hiszen azt tartjuk, hogy hit által igazul meg az ember, a törvény cselekvésétől függetlenül« (Róm 3,20.28). Az egyetlen igazság, melyben megjelenhetünk Isten előtt, valaki másnak az igazsága, a mi Közbenjárónknak és

---

2 »Az ördög harca jobb, mint az ördög békessége. Legyen gyanús a néma szentség. Ha kizárják a kutyát, ugat, hogy újra bejöhessen. Egymással ellentétesek találkozása, mint a tűz és víz, harcot jelent egymással. Amikor a Sátán megszentelt szívre talál, nagyobb zaklatással kísért. Ha valahol sok isteni és krisztusi van, azt a házat erős támadások érik és fel akarják gyújtani. Ezért sokak hite a kísértésben kétkedéssé válik«
(Rutherford's Trial of Faith, p. 403).

Képviselőnknek, az Úr Jézus Krisztusnak a tökéletes igazsága. Az ő munkája, és nem a mi munkánk a mi egyetlen jogcímünk a mennybe. Olyan igazság ez, amiért készeknek kell lennünk meghalni is. Mindennek ellenére azonban a Biblia világosan tanítja, hogy a megszentelt embernek szent cselekedetei, noha tökéletlenek, mégis kedvesek Isten színe előtt. »Ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten« (Zsid 13,16). »Engedelmeskedjetek szüleiteknek, mert ez kedves az Úrnak« (Kol 3,20). »Azt tesszük, ami kedves Őelőtte« (1Ján 3,22). Soha ne felejtsük el ezt, mert ez sok zavart elhárító tanítás. Mint ahogy egy szülő örül kisgyermeke igyekezetének, hogy a kedvében jár, legyen az csak annyi, hogy egy virágot szakít neki, vagy áttipeg a szobán. Így a mi mennyei Atyánknak is kedves a hivő gyermekeinek szegényes teljesítménye. Ő cselekedeteik motivumára, lelki tartalmára és céljára tekint, és nem csupán azok mennyiségére és minőségére. Úgy tekinti őket, mint az ő szeretett Fiának tagjait, Őérette. Azok az egyháztagok, akik vitatják ezt, jól teszik, ha tanulmányozzák a Church of England Tizenkettedik Hitcikkelyét.

11. A megszentelődés föltétlenül szükséges majd, mint személyes életünk bizonyítéka az ítélet nagy napján. Teljesen haszontalan lesz azt bizonygatni, hogy mi hittünk Krisztusban, ha hitünknek nincs megszentelő hatása és ez nem látható életünkben. Bizonyíték, bizonyíték és bizonyíték az egyetlen dolog, amire szükség lesz, amikor felállíttatik a nagy fehér trón, amikor kinyitják a könyveket, amikor a sírok kiadják lakóikat, amikor a halottakat vádolják Isten ítélőszéke előtt. Olyan bizonyíték nélkül, hogy a mi hitünk Krisztusban valódi és igazi volt, csak ítéletre támadunk fel. Nem találok semmi más bizonyítékot, amit elő lehetne hozni azon a napon, csak a megszentelődést. Nem azt fogják kérdezni, hogy hogyan beszéltünk és mit vallottunk, hanem azt, hogy hogyan éltünk és mit cselekedtünk. Senki ne csalja meg magát ebben a kérdésben. Ha valami biztos a jövő felől, akkor az az, hogy lesz ítélet, ahol az emberek »munkái« és »cselekedetei« ítélet alá esnek és vizsgálat tárgyává lesznek (Jn 5,29; 2Kor 5,10; Jel 20,13). Aki azt gondolja, hogy a cselekedetek nem fontosak, mert azok nem igazíthatnak meg minket, az nagyon tudatlan keresztyén. Hacsak nem nyílnak meg szemei, és vesztére meg fogja érteni, hogy a kegyelem valamilyen bizonyítéka nélkül fog Isten ítélőszéke elé járulni. Jobb lett volna meg sem születnie.

12. A megszentelődés végül feltétlenül szükséges azért, hogy gyakoroljuk és előkészítsük magunkat a mennyei életre. Legtöbb ember úgy reméli, hogy a mennybe megy, ha meghal. Félő azonban, hogy kevesen veszik a fáradtságot, hogy meggondolják, hogy vajon örülni fognak-e a mennyei életnek, ha odajutnak. A menny lényege szerint szent hely, lakói mind szentek, és mindaz ami ott történik, szent. Hogy valóban boldogok legyünk a mennyben, világos és természetes, hogy valamiképpen gyakorolni kell magunkat és készülni kell arra, amíg a földön vagyunk. A halál utáni purgatórium gondolata, mely a bűnösöket szentté teszi, az ember hazug találmánya, amit a Szentírás sehol sem tanít. Szenteknek kell lennünk mielőtt meghalunk, ha azután szentek akarunk lenni a dicsőségben. Sokak kedvenc vélekedése, hogy a haldokló embernek semmi másra nincs szüksége, mint feloldozásra és bűnbocsánatra, hogy a nagy változásra alkalmas legyen. Ez alapos tévedés. Szükségünk van a Szentlélek munkájára, valamint Krisztus munkájára; szükségünk van a szív megújítására éppen úgy, mint a megváltó vérre; szükségünk van a megszentelődésre éppen úgy, mint a megigazításra. Gyakran hallani, hogy az emberek halálos ágyukon ezt mondják: »Én csak azt kívánom, hogy az Úr bocsássa meg bűneimet, és nyugalmat adjon nekem«. Akik így beszélnek, elfelejtik hogy a mennyei nyugalom teljesen haszontalan lesz, ha nem olyan a szívünk, mely örülni tud majd annak! Mit tudna csinálni egy megszenteletlen ember a mennyben, ha véletlenül oda kerülne? Őszintén nézzünk szembe ezzel a kérdéssel és őszintén válaszoljunk rá. Senki nem lehet boldog egy olyan helyen, ahol nincs otthon, és ahol mindaz, ami körülveszi őt, nem felel meg ízlésének, szokásainak és egyéniségének. Ha egy sas boldog egy vas kalitkában, ha egy bárány boldog a vízben, ha egy bagoly boldog a déli nap ragyogásában, ha egy hal boldog a száraz parton, akkor, de csak akkor hiszem el, hogy a megszenteletlen ember boldog lehet a mennyben.[3]

3 »Nincs ostobább és ártalmasabb elképzelés, amivel az ember áltatja magát, mint az, hogy az olyan személyek, akik nem megtisztítottak, nem megszenteltek, akik nem lettek szentekké életükben, majd azután a megáldottság abba az állapotába jutnak, mely Istennél van. Sem az ilyen emberek nem tudnának Istennek örülni, sem Isten nem jelentene jutalmat nekik. – A szentség valóban a mennyben jut kiteljesedésre, de annak kezdete mindig is ehhez a világhoz van kötve«
(Owen on Holy Spirit, p. 575. Goold's edition).

Azzal a szilárd meggyőződéssel szögezem le a megszentelődésről ezt a tizenkét tételt, hogy azok igazak, és kérem mindazokat, akik olvassák, vegyék fontolóra ezeket. Azok mindegyikét ki lehet bővebben fejteni, és azok mindegyike megérdemli, hogy kiki gondolkozzék rajta és vegye fontolóra. Lehet, hogy némelyiket vitatni és cáfolni fogják, de kétlem, hogy bármelyik is elvethető vagy hamisnak mondható. Én csak azt kérem, hogy nyitottan és pártatlanul figyeljenek ezekre. Szívből hiszem, hogy nagy segítséget jelentenek ezek az embereknek abban, hogy a megszentelődésről világos látást nyerjenek.

II. Eljutottunk témánk második pontjához, amely a megszentelődés látható jeleit vizsgálja. Röviden: mik a megszentelt ember látható jelei? Mi lehet az, ami ezt láthatóvá teszi?

Ez nagyon nagy és nehéz része témánknak. Nagy, mert ez szükségessé teszi azt, hogy sok olyan részletkérdést érintsünk, melyekkel nem foglalkozhatunk a teljesség igényével egy ilyen dolgozaton belül. Nehéz, mert valószínűleg nem lehet ezzel úgy foglalkozni, hogy ne sértsünk meg másokat. Az igazságnak ez a része különösen megkívánja, hogy napjainkban beszéljünk róla.

1. Az igazi megszentelődés nem a vallásról való beszélgetésből áll. Ezt soha nem szabad elfelejteni. A tanításnak és prédikálásnak hatalmas fellendülése az utóbbi időben nagyon is szükségessé teszi, hogy felemeljük intő szavunkat.

Az emberek oly sokat hallanak az evangéliumi igazságokról, hogy csak felületes ismeretet szereznek annak kifejezéseiről és nyelvezetéről, és olykor olyan folyékonyan beszélnek azokról az igazságokról, hogy azt lehet gondolni róluk, hogy ők igazi keresztyének. Valójában visszataszító és ízléstelen hallani az érzéketlen és tiszteletlen nyelvet, amellyel sokan beszélnek ilyenekről mint pl. »megtérés – Megváltó – evangélium – békességet találni – ingyen kegyelem«, miközben megrögzötten a bűnnek szolgálnak, vagy a világnak élnek. Kételkedhetünk-e abban, hogy az ilyen beszéd utálatos Isten előtt, és alig jobb, mint a káromkodás, esküdözés és Isten nevének hiába vétele? Nem a nyelv az egyetlen testrész, melyről Krisztus azt parancsolja, hogy adjuk oda szolgálatára. Isten nem akarja azt, hogy népe csupán üres szócső legyen, zengő érc és pengő cimbalom. Meg kell szentelődnünk nemcsak »szóban és nyelvben, hanem cselekedetben és igazságban« (1Jn 3,18).

2. Az igazi megszentelődés nem időleges vallásos érzésekből áll. Ez újra olyan pont, ahol nagyon szükséges a figyelmeztetés. Evangélizációs szolgálatok és ébredési összejövetelek sok embert vonzanak az ország minden részén, és nagy szenzációt keltenek. Úgy látszik, hogy a Church of England újjászületik és tevékenysége megújul, amiért hálásaknak kell lennünk Istennek. Ezt a megújulást azonban éppen úgy veszélyek is kísérik, mint ahogy áldások. Ahol a tiszta búzát vetik, bizonyos, hogy az ördög is hinti a konkolyt. Úgy látszik, hogy sokan megindulnak, megérintetnek és felbuzdulnak az evangélium hirdetését hallgatva, miközben valójában szívük egyáltalán nem változott meg. Esetükben nincs másról szó, mint valamilyen ösztönös izgatottságról, amit az idéz elő, hogy látnak másokat könnyezni, örvendezni vagy megindulni. A sebük csak felületes, és a békesség is, aminek elnyeréséről bizonyságot tesznek. Mint ahogy a sziklás talajba esett mag, ők is örömmel fogadják az Igét (Mt 13,20), de nem sokára visszaesnek, visszatérnek a világhoz, és akkor keményebbek és rosszabbak lesznek, mint azelőtt. Mint a Jónás fölé nőtt növény, ami egy éjjel hirtelen kihajtott és egy másik éjjel elpusztult. Ne felejtsük el ezeket a dolgokat különösen a mi időnkben, amikor felületesen gyógyítjuk a sebeket és kiáltjuk: békesség, békesség, amikor nincs békesség. Buzdítsunk mindenkit, aki megújult érdeklődéssel fordul a vallás felé, hogy ne elégedjék meg kevesebbel, mint a Szentlélek mély, alapos megszentelő munkájával. A hamis, vallásos felbuzdulás utáni ellenhatás a lélek halálos betegsége. Amikor a gonosz csak időlegesen hagyja el az embert valamilyen fellángolt megújulásában, de rövidesen visszatér házába, annak utolsó állapota rosszabb lesz, mint az első. Jobb ezerszer lassabban elkezdeni, és azután állhatatosan »megmaradni az Igében«, mint nagy hirtelen fellángolással, anélkül, hogy komolyan számot vetnénk magunkkal, hiszen így hamarosan Lót feleségéhez hasonlóan visszanézünk és visszatérünk a világhoz. Kijelentem, hogy nem tudok az emberi lélek veszélyesebb állapotáról, mint amikor valamilyen felszedett vallásos érzésből újjászületetteknek és a Szentlélek által megszentelteknek képzeljük magunkat.

3. Az igazi megszentelődés nem külső formaságokból és látványos kegyességből áll. Mégis gyakori, hogy sokan ezt tévesen így értelmezik, és a vallásosság túlzott gyakorlását tartják szem előtt, mint pl.: a templomi istentiszteletek állandó látogatását, az úrva-

csorával való élést, a böjtök és ünnepnapok megtartását, a nyilvános istentisztelet alatt való gyakori hajlongásokat, forgolódásokat, gesztusokat és pózokat, az öncsaló aszketizmusokat és kicsinyes önmegtagadásokat, különleges ruházatok viselését, képek és keresztek használatát. Merem mondani, hogy némely ember lelkiismereti motívumokból végzi ezeket, és valóságosan hiszi, hogy azok segítik lelki életét. Félek azonban, hogy sok esetben ez a külső vallásosság a belső szentség pótléka, és egészen bizonyos vagyok abban, hogy ez teljességgel elégtelennek bizonyul a szív megszentelésére. Különösen, amikor azt látom, hogy ennek a külsőleges, érzelmi és formális keresztyénségnek a követői elvilágiasodnak, és szégyenkezés nélkül belemerülnek annak pompájába és hiábavalóságába – szükségesnek tartom, hogy erről a témáról nyíltan beszéljünk. Lehet, hogy nagy buzgalommal folyik ez a »testi istentisztelet«, miközben az igazi megszentelődésnek semmi jele nincs.

4. Az igazi megszentelődés nem abban mutatkozik meg, hogy visszahúzódunk az életben elfoglalt helyünkről, és lemondunk társadalmi kötelezettségeinkről. Minden korban sokaknak csapdája az, hogy ezt teszik a szentség keresésére érdekében. Remeték százai temették el magukat valamilyen pusztaságban, férfiak és nők ezrei zárkóztak be kolostorok és zárdák falai közé azzal a hiú elképzeléssel, hogy ha ezt teszik, elkerülik a bűnt és teljesen szentek lesznek. Elfelejtik azt, hogy semmiféle zár vagy korlát nem tudja távoltartani az ördögöt, és hogy bárhová is megyünk, magunkkal visszük minden gonosznak a gyökerét, saját szívünket. Ha valaki szerzetes vagy apáca lesz, vagy csatlakozik valamilyen irgalmas rendhez, az még nem biztosítja őt, hogy eljut a megszentelődéshez. Az igazi szentség nem képesíti arra a keresztyén embert, hogy elkerülje a nehézségeket, hanem hogy szembesüljön azokkal és legyőzze azokat. Krisztus azt akarja, hogy az övéi megmutassák, hogy életük, lelkük nem valamilyen melegházi növény, mely csupán védelem alatt fejlődik, hanem erős és sok mindent kibíró, mely az élet minden körülményei között virágzik. A megszentelődésben elsődleges dolog az, hogy végezzük kötelességünket abban az állapotban, amelyre Isten elhívott minket, mint a só a romlásnak indult közegben, és a világosság a sötétség közepette. A megszentelt ember bibliikus típusa nem az, aki elrejti magát egy barlangban, hanem az, aki dicsőíti Istent, mint a maga

ura vagy mint szolga, mint szülő vagy gyermek, a családban és az utcán, az üzleti életben és az iparban. Mesterünk maga mondta búcsúimádságában: »Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól« (Jn 17,15).

5. A megszentelődés nem a megfelelő cselekedetek alkalmi teljesítéséből áll. Az új mennyei erő állandó munkája határozza meg az ember mindennapi magatartását, nagy és kis dolgokban egyaránt. Ez az erő a szívben van, a szív a testben, és így egész lényünkre rendszeres hatással van. Nem olyan ez, mint egy szivattyú, mely csak akkor ad vizet, ha külső erő hajtja, hanem mint egy állandó forrás, melyből a folyó állandóan és természetes módon táplálkozik. Heródes is, amikor hallotta Keresztelő Jánost, »sok dologban követte«, de szíve mégis teljesen romlott volt Isten színe előtt (Mk 6,20). Mint ahogy sok emberrel így van napjainkban is, akik görcsösen ragaszkodnak ahhoz, hogy »jót cselekedjenek«, és sok helyes dolgot tesznek is betegség, szenvedés, családban történt haláleset, közös szerencsétlenség vagy hirtelen támadt lelkiismeretfurdalás hatása alatt. Mégis minden nyitott szemű ember világosan láthatja, hogy ők nem megtért emberek, és hogy semmit nem tudnak a »megszentelődésről«. Az igazi szent olyan, mint Ezékiás, aki teljes szívével az. Minden dolgot Isten törvénye szerint ítél meg, és gyűlöl minden hamisságot (2Krón 31,21; Zsolt 119,104).

6. Az igazi megszentelődés Isten törvényének állandó tiszteletében mutatkozik meg, és állandó igyekezetben, hogy annak engedelmességében éljünk. Nincs nagyobb tévedés, mint feltételezni azt, hogy a keresztyén embernek semmi dolga nincs a törvénnyel és a tízparancsolattal, hiszen úgysem azok megtartása által igazul meg. Ugyanaz a Szentlélek vezeti el az embert a törvény betartásának lelki hasznára, mint a megszentelődés keresésére. Mint jóindulatú iránymutató, aki a törvény által győzi meg a hivőt bűnéről, és vezeti el őt Krisztushoz a megigazítás érdekében. A mi Urunk Jézus Krisztus soha nem tekintette lényegtelennek a tízparancsolatot. Ellenkezőleg, első nyilvános tanításában, a Hegyi Beszédben kifejtette azokat, és megmutatta azok kívánalmainak egész valónkra igényt tartó természetét. Pál apostol soha nem tartotta lényegtelennek a törvényt. Azt mondta: »A törvény jó, ha valaki törvényszerűen él vele«, »Gyönyörködöm az Isten törvényében a belső ember szerint« (1Tim 1,8; Róm 7,22). Aki

szentnek akarja mutatni magát, miközben lekicsinyli a tízparancsolatot, és semmit nem számít neki a hazudozás, képmutatás, szélhámosság, ingerlékenység, rágalmazás, iszákosság és a hetedik parancsolat megszegése, szörnyű tévelygésben van. Nagyon nehéz lesz neki bebizonyítania az utolsó napon, hogy ő »szent«.

7. Az igazi megszentelődés abban mutatkozik meg, hogy az ember állandóan törekszik arra, hogy Krisztus akaratát cselekedje, és gyakorlati útmutatásai szerint éljen. Ezek az útmutatások megtalálhatóak elszórva a négy evangéliumban, de különösen a Hegyi Beszédben. Aki azt gondolja, hogy azok nem azzal a szándékkal hangzottak el, hogy elősegítsék a szent életet, és hogy a keresztyén embernek nem kell azokra hallgatnia mindennapi életében, az meglehetősen ostoba és szerfölött tudatlan. Amikor némely embert beszélni hallunk vagy némely ember írásait olvassuk, azt gondolhatnánk, hogy áldott Urunk a földi élete alatt soha nem tanított mást, mint elméleteket, és a kötelességek gyakorlati tanítását másokra hagyta! A négy evangélium minimális ismerete is bizonyítja nekünk, hogy ez teljes tévedés. Tanítványainak állandó kötelessége és tevékenysége, hogy előrehaladjanak Urunk tanításában. Egy igazán megszentelt embernek soha nem szabad elfelejtkezni erről. Olyan mestert szolgál, aki ezt mondta: »Ti barátaim vagytok, ha azt teszitek, amit én parancsolok néktek« (Jn 15,14).

8. Az igazi megszentelődés abban az állandó vágyakozásban mutatkozik meg, hogy teljesítse azt a követelményt, amit Pál állít a gyülekezetek elé írásaiban. Ez a követelmény megtalálható majdnem minden levél záró fejezetében. Sok embernek az a gyakran hallott vélekedése, hogy Pál írásaiban semmi más nincs, csak dogmatikai tételek és vitás témák, mint pl. megigazulás, kiválasztás, predesztináció, prófécia és hasonlóak. Ez az állítás merő tévedés, és fájdalmas bizonyítéka a Szentírás nemismerésének, mely általános lett az utóbbi időben. Szeretnék látni bárkit is, aki gondosan olvassa Pál írásait, hogy nem találna azokban egy csomó gyakorlati, világos utasítást a keresztyén ember mindennapi kötelességéről, mindennapi magatartásáról, lelkületéről, egymással való kapcsolatáról. Ezek az utasítások Isten által ihletten írattak le a hivő keresztyének állandó vezetésére. Aki nem figyel ezekre, talán megfelel azoknak a követelményeknek,

amiket egy egyháztag vagy gyülekezeti tag iránt támasztanak, de minden bizonnyal nem olyan, mint akit a Biblia »megszentelt« embernek nevez.

9. Az igazi megszentelődés abban mutatkozik meg, hogy állandóan figyelmet fordít a szeretet tevékenységére, melyet a mi Urunk oly gyönyörűen például állított elénk, különösen a másikon segítő szeretetre. »Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást. Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást« (Jn 13,34–35). A megszentelt ember arra törekszik, hogy jót cselekedjen a világban, és hogy a körülötte lévőknek szomorúságát enyhítse, és boldogságát növelje. Célul tűzi ki, hogy olyan legyen, mint Mestere, kedvességgel teljes és mindenkit szerető. Ez nemcsak szavakból áll, hogy másokat »kedvesnek« szólítson, hanem tettekből, cselekedetekből, önmegtagadó munkából, aszerint, amint erre alkalma van. Az az önző keresztyén professzor, aki a maga felsőbbrendű tudományának önteltségébe burkolózik, és mit sem törődik azzal, hogy mások állnak vagy elesnek, a mennybe vagy a pokolra kerülnek, – bár vasárnaponként templomba jár ünneplő ruhában, és »becsületes embernek« nevezik. Az ilyen ember semmit sem tud a megszentelődésről. Lehet, hogy magát szentnek tartja a földön, de nem lesz szent a mennyben. Krisztust soha nem mondhatják azok Megváltójuknak, akik nem követik példáját. A megtartó hit és a valóban megtapasztalt kegyelem mindig a Jézus képére való formálódást eredményezi (Kol 3,10).[4]

10. Az igazi megszentelődés végül abban mutatkozik meg, hogy állandóan figyelmet fordít a keresztyénség odaadó szeretetére. Amikor odaadó szeretetről beszélek, azt a szeretettevékeny-

---

4 »Az evangélium Krisztusa úgy állíttatik elénk, mint szentségünk mintaképe és példája. Elítélendő vélekedés az, hogy ez volt életének és halálának egész célja, nevezetesen, hogy példázza és megerősítse a szentségről szóló tant, melyet tanított. Vétkes és veszedelmes lenne viszont azt tagadni, hogy Ő példánkul lett, akit hit által így tekintsünk, és törekedjünk az ő hasonlatosságára. Ezért elmélkedjünk komolyan arról, hogy mi volt Ő, mit tett, és hogyan viselkedett mindennemű feladatában és kísértésében, míg az ő tökéletes szentségének képe és eszméje átjárja egész gondolkodásunkat, és ezáltal olyanokká leszünk, mint Ő« (Owen on Holy Ghost, p. 513. Goold's edition).

séget értem alatta, mely különösen megmutatkozik Isten akaratának önmagunk alárendelésében és egymás iránti viselkedésünkben, türelmünkben. Talán kevés ember tudja, hacsak nem néz utána tüzetesebben, hogy az Újszövetség milyen sokat beszél ezekről a szeretet-tevékenységekről, és milyen fontos szerepük van. Ez az a tanítás, amit Péter apostol fejteget, figyelmükbe ajánlva a mi Urunk Jézus Krisztus példáját: »Krisztus is szenvedett értetek, és példát hagyott rátok, hogy az ő nyomdokait kövessétek: Ő nem tett bűnt, álnokság sem hagyta el száját, mikor gyalázták, nem viszonozta a gyalázást; amikor szenvedett, nem fenyegetőzött, hanem rábízta ezt arra, aki igazságosan ítél« (1Pét 2,21–23). Ez egyik része a hivő magatartásának, amit az Úri imádság is megkíván tőlünk: »Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek« (Mt 6,12). Ez az egyetlen kérés, amit az imádság végén külön magyaráz az Úr. Ez az, ami Pál apostol által elénk adott »Lélek gyümölcsei« listájának egyharmadát teszi ki. A megnevezett kilenc közül a következő három, »türelem, szívesség, szelídség« kétségtelenül az odaadó szeretethez tartozik (Gal 5,22–23). Nem hiszem, hogy ezt a témát a keresztyének megfelelő módon értelmezik. Az odaadó szeretet (aktív szeretet) cselekedeteit kétségtelenül nehezebb elérni, mint az elfogadóét (passzív szeretet), de pontosan ezek azok a szeretet-tevékenységek, amelyek a legnagyobb befolyással vannak a világra. Egy dolog felől bizonyos vagyok: értelmetlen dolog a megszentelődésre törekedni úgy, hogy ne kövesssük a szelídséget, szívességet, türelmet és a megbocsátást, amiket a Biblia oly nagyra tart. Az olyan emberek, akik teret engednek ingerlékeny és haragos indulatnak a mindennapi életben, és állandóan csipkelődő nyelvűek, és mindig ellent mondanak környezetüknek, rosszindulatú, bosszúálló, bosszúvágyó, alattomos emberek, akikkel sajnos a világ annyira tele van. Az ilyenek sokkal kevesebbet tudnak, mint kellene tudniuk a megszentelődésről.

Ilyenek a látható jelei a megszentelt embernek. Nem azt mondom, hogy ezek mind egyenlően láthatók Isten minden gyermekében. Nyíltan bevallom, hogy még a legjobb esetben sem mutatkoznak meg teljesen és tökéletesen. De bízvást mondom, hogy ezek a megszentelődés bibliai jelei, és azok, akik ezekről semmit nem tudnak, ott kétségbe vonható a kegyelem ajándéka.

Bármit mondjanak is mások, nem riadok vissza annak az állításától, hogy az igazi megszentelődésnek látható jelei vannak, amiket igyekeztem felvázolni. Ezek többé-kevésbé a megszentelt embernek is a jelei.

III. Végül vizsgáljuk meg a különbséget a megigazulás és megszentelődés között. Miben egyeznek meg és miben különböznek?

Témánknak ez a része nagy fontosságú, bár félek hogy olvasóimnak nem tűnik annak. Röviden foglalkozom ezzel, de nem akarok teljesen átsiklani felette. Sokan hajlamosak arra, hogy ne nézzenek mást, csak a dolgok felszínét a hit területén, és a teológia finom megkülönböztetéseit csak a szavakkal való játéknak tekintsék, aminek szerintük nem sok értéke van. Mégis mindenkit intek, aki komolyan veszi lelki életét, hogy nagyon nagy zavar származik abból, ha nem tesznek különbséget azok között, amik pedig különböznek a keresztyén tanításban. Különösen javaslom a békesség kedvéért, hogy törekedjenek a világos látásra az előttünk lévő kérdésben. Megigazulás és megszentelődés két különböző dolog, amire mindig emlékeznünk kell. Mégis vannak pontok, amikben megegyeznek, és vannak pontok, amikben különböznek egymástól. Próbáljuk meg felfedezni ezeket.

Miben egyezik tehát a megigazulás és megszentelődés?

a) Mindkettő közvetlenül Isten ingyen kegyelméből származik. Egyedül az Ő ajándéka, hogy a hivők megigazulhatnak és megszentelődhetnek.

b) Mindkettő annak a nagy üdvmunkának a része, melyet Krisztus az örök szövetségben népéért véghezvitt. Krisztus az élet forrása, amelyből mind a bűnbocsánat, mind a szent élet ered. Mindkettőnek a gyökere Krisztus.

c) Mindkettőnek együtt kell lennie ugyanabban a személyben. Azok, akik megigazultak, mindig részesek a megszentelődésben is, és akik részesek a megszentelődésben, mindig megigazultak. Isten összekapcsolta azokat, és nem lehet szétválasztani.

d) Mindkettő egyszerre kezdődik. Abban a pillanatban, amikor valaki a megigazulás útjára lép, egyszersmind a megszentelődés útjára is. Lehet, hogy ezt nem érzi, de ez így van.

e) Mindkettő egyenlőképpen szükséges az üdvösséghez. Senki nem jut a mennybe megújított szív és bűnbocsánat nélkül, a Lélek kegyelme és Krisztus vére nélkül, az örök dicsőségre való jogosult-

ság és alkalmasság nélkül. Az egyik éppen úgy szükséges, mint a másik.

Ezeknél a pontoknál egyezik a megigazulás és megszentelődés. Most nézzük meg, hogy miben különböznek.

a) A megigazulás, valakinek igaznak tartása és igazak közé sorolása valaki másnak, Jézus Krisztusnak, az Úrnak érdeméért. Megszentelődés valakinek a tulajdonképpeni belső igazzá tétele, mégha az nagyon gyarló mértékben történik is.

b) Az igazzá válás, amit a megigazulás hite által nyerünk, nem sajátunk, hanem az a mi közbenjáró Krisztusunk örökkévaló tökéletes igazsága, amit nekünk tulajdonít, és a hit által sajátunkká teszi. Az az igazzá válás, amit a megszentelés által nyerünk, saját igazságunk, amit a Szentlélek úgy munkál bennünk, hogy részünkké lesz és hozzánk tartozóvá, bár sok gyengeséggel és tökéletlenséggel keveredik.

e) A megigazulásban saját munkánknak semmi helye nincs, csupán a Krisztusban való hit az egyetlen ehhez szükséges dolog. A megszentelődésben saját munkánknak nagy fontossága van, amit parancsol is nekünk, hogy harcoljunk, vigyázzunk, imádkozzunk, küzdjünk, szenvedjünk és tusakodjunk.

d) A megigazulás befejezett és teljesen elvégzett munka. Tökéletesen megigazultunk abban a percben, amikor hitre jutottunk. A megszentelődés viszont nem befejezett, és soha nem lesz tökéletes, amíg el nem jutunk a mennybe.

e) A megigazulásnak nincs szüksége növekedésre vagy fejlődésre. Éppen annyira megigazultak vagyunk abban az órában, amikor hit által Krisztushoz tértünk, mint amilyen megigazultak leszünk az egész örökkévalóságban. A megszentelődés kifejezetten folytonosan fejlődő munka, és szüksége van a fejlődésre és kiteljesedésre mindaddig, amíg élünk.

f) A megigazulás különösképpen egyéni életünkre, Isten színe előtti megállásunkra, és a bűnből való megszabadulásunkra vonatkozik. A megszentelődés pedig természetünk és szívünk morális megújulását eredményezi.

g) A megigazulás megadja jogcímünket a mennybe, és bátorságot, hogy belépjünk oda. A megszentelődés megadja alkalmasságunkat a mennybe, és előkészít arra, hogy örvendezzünk annak, ha majd ott leszünk.

h) A megigazulás Isten cselekedete rajtunk, amit mások nem

könnyen vesznek észre. A megszentelődés Isten munkája bennünk, aminek külső megnyilvánulásait nem lehet elrejteni az emberek szeme előtt.

Ezeket a különbségtételeket minden olvasóm figyelmébe ajánlom, és kérem őket, hogy fontolják meg ezeket jól. Meg vagyok győződve arról, hogy sok jóakaratú ember azért is lát homályosan és érez bizonytalanul a hit dolgaiban, mert a világos megkülönböztetés helyett összezavarja a megigazulás és megszentelődés fogalmait. Soha nem lehet eléggé hangsúlyozni és eszünkbe vésni, hogy az két különböző dolog. Kétségtelenül nem lehet azokat egymástól elválasztani, és aki az egyiknek részese, részese a másiknak is.

Már csak az maradt hátra, hogy röviden összefoglaljam e témát néhány gyakorlati utalással. A megszentelődés természetét és látható jeleit szem elé tártuk. Milyen gyakorlati meggondolásokat kell felvetnie az egész kérdésnek bennünk?

1. Legyünk mindnyájan tudatában annak, hogy milyen kockázatos sok, hitben járó keresztyén embernek a helyzete. »Szent élet nélkül senki sem látja meg az Urat« (Zsid 12,14); megszentelődés nélkül nincs üdvösség. Mégis mennyi haszontalan és fölösleges dologgal homályosítjuk el a vallásokban a megigazulás és a megszentelődés kérdéseit! A templomba járó embereknek milyen nagy része jár a »széles úton«, mely a pusztulásra vezet! Ennek a gondolata is szörnyű, leverő és megsemmisítő. Bárcsak az igehirdetők és a tanítók felnyitnák szemüket és észrevennék a körülöttük lévő lelkek állapotát! Bárcsak az embereket meg lehetne győzni, hogy »elfutnának a közelgő harag elől«! Nem lehet az embernek megszentelődés nélkül megmenekülnie és mennybe jutnia. Mi lesz akkor a vég?

2. Munkálkodjunk céltudatosan saját állapotunkon, és ne nyugodjunk addig, amíg nem érezzük és nem tudjuk, hogy részesei vagyunk a megszentelődésnek. Milyenek az ízléseink, törekvéseink, kedvteléseink és hajlamaink? Ezeken a kérdéseken mérhetjük le igazán magunkat. Keveset számít az, hogy mit kívánunk, mit remélünk vagy milyenek szeretnénk lenni, mielőtt meghalunk. Hol vagyunk most? Mit csinálunk? Részesei vagyunk-e a megszentelődésnek? Ha nem, az teljes mértékben a mi hibánk.

3. Ha a megszentelődés részesei akarunk lenni, akkor annak módja tiszta és világos. Krisztusnál van a kezdet. Hozzá kell mennünk mint bűnösöknek, minden mentegetőzés nélkül békes-

ségért, és Istennel való megbékélésért, végső szükségtől vezérelve, hogy életünket hit által rábízhassuk. Krisztus kezébe kell magunkat tennünk, mint egy jó orvos kezébe, és kiáltanunk kell hozzá irgalomért és kegyelemért. Semmit nem vihetünk magunkkal, mint ajánlólevelet. A legelső lépés a megszentelődés felé éppen úgy, mint a megigazulás felé az, hogy hittel megyünk Krisztushoz. Először ezt át kell élnünk, majd ezen dolgoznunk.

4. Ha növekedni akarunk a szentségben, és egyre inkább részesei akarunk lenni a megszentelődésnek, folyamatosan munkálni kell azt amit elkezdtünk, újra és újra Krisztusnak kell átadnunk magunkat. Ő a fej, akiből minden tagnak táplálkoznia kell (Ef 4,16). Az állandó megszentelődésnek nagy titka az, hogy életünket naponként az Isten Fiában való hitben éljük, és naponként elfogadjuk az ő teljességéből a megígért kegyelmet és erőt, melyet bőségesen ad népének. Azok a hivők, akikről látszik, hogy megálltak a hitélet fejlődésében, általában elhanyagolják a Jézussal való szoros kapcsolatot, és így megszomorítják a Lelket. Az, aki keresztrefeszítése előtti éjszaka így imádkozik: »Szenteld meg őket«, feltétel nélkül kész segíteni mindenkin, aki hit által kéri segítségét, és vágyakozik arra, hogy szentebb életet éljen.

5. Ne várjunk túl sokat saját szívünktől itt a földön. Legjobb akaratunk ellenére is naponként találunk magunkban okot a megalázkodásra, és meg kell látnunk, hogy minden órában szűkölködünk irgalom és kegyelem nélkül. Minél több világosságunk van, annál inkább látjuk saját tökéletlenségünket. Bűnösök voltunk, amikor elindultunk, bűnösöknek találjuk magunkat, amint tovább haladunk, bár megújított, megkegyelmezett, megigazított, de mégis bűnös emberek a legutolsó lépésünkig. A teljes tökéletesség még nem jött el, és annak várása magyarázza vágyakozásunkat a menny után.

6. Végül ne szégyelljük azt, hogy nagyra tartjuk a megszentelődést, és törekszünk a szentségnek magas fokára. Míg némelyek megelégszenek azzal, hogy annak siralmasan alacsony fokát érik csak el, addig mások egyáltalán nem szégyellik, hogy a szentség legkissebb mértéke nélkül élnek, s csupán szokásból járnak templomba, de soha nem haladnak előre; képletesen szólva: mint a ló a szárazmalomban. Mi álljunk szilárdan a régi ösvényeken, kövessük a szentséget, és ajánljuk azt bátran másoknak is. Ez az egyetlen útja annak, hogy valójában boldogok legyünk.

Legyünk meggyőződve arról – bármit mondjanak is mások –, hogy a szentség boldogság, és hogy a megszentelt ember megelégedetten éli le életét. Kétségtelenül vannak hűséges keresztyének, akik betegség, családi próbatétel vagy más titkos ok miatt nem sok gondtalan örömet éreznek, és szomorkodva töltik napjaikat a menny felé vezető úton. Ezek azonban kivételes esetek. Általában hosszú távon igaznak bizonyul az, hogy a »megszentelt« emberek a legboldogabb emberek a földön. Biztos vigasztalásuk van, melyet a világ nem adhat, de el sem vehet. »A bölcsek útjai kedves utak.« »Nagy békességük van azoknak, akik szeretik törvényedet.« Ő mondja, aki nem mond valótlant: »Az én igám kedves és az én terhem könnyű«. Ugyanakkor ezt is írva találjuk: »Nincs békességük a bűnösöknek« (Péld 3,17; Zsolt 119,165; Mt 11,30; Ézs 48,22).

III. Szent élet

»Törekedjetek mindenki iránt a békességre és a szent életre, amely nélkül senki sem látja meg az Urat« (Zsid 12,14).

Ez az Ige, amely bevezeti ezt a fejezetet, nagyon fontos témát tár fel. Ez a téma a gyakorlati szentség. Egy oly kérdést vet fel, mely minden hivő keresztyénnek a figyelmét fel kell hogy keltse. Szentek vagyunk mi? Meg fogjuk látni az Urat?

Ez a kérdés soha nem lehet elavult. Bölcs Salamon így tanít minket: »Megvan az ideje a sírásnak, és megvan az ideje a nevetésnek. Megvan az ideje a hallgatásnak, és megvan az ideje a beszédnek« (Préd 3,4.7), de nincs olyan idő, nincs egyetlen nap sem, amelyben az embernek nem kellene szentnek lennie. Azok vagyunk-e?

Ez a kérdés minden rendű és rangú embert érint. Legyenek azok gazdagok vagy szegények, tanultak vagy tanulatlanok, urak vagy szolgák; ez mind nem számít, mert nincs az életnek olyan helyzete és állapota, amelyben az embernek nem kellene szentnek lenni. Azok vagyunk-e?

Milyen is a kapcsolatunk Istennel? Ebben a rohanó, tülekedő világban álljunk meg néhány percre, és vegyük fontolóra a szent élet kérdését. Ünnepélyesen hangzik Isten Igéje: »szent élet nélkül senki sem látja meg az Urat« (Zsid 12,14). Megkísérlem Isten segítségével megvizsgálni, hogy mi az igazi szent élet, és annak okát, hogy az miért is olyan szükséges. Megpróbálom megmutatni az egyetlen módját annak, ahogyan a szent életet elérhetjük. E könyv második fejezetében már megközelítettem ezt a témát elvi oldalról. Hadd kíséreljem meg most olvasóim elé tárni ezt részletesebben és gyakorlati szempontból.

I. Mi az igazi gyakorlati szent élet, és milyen emberek azok, akiket Isten szenteknek hív?

Valaki hosszú utat tehet meg, és mégsem éri el soha a szent életet. Ez nem ismeret kérdése, hiszen Bálámnak megvolt az; sem nem magasztos megbízatásé, mert Iskáriótes Júdásnak ebben is része volt; sem nem »sokmindennek« a megtételéé, hiszen Hero-

des is dicsekedhetett ezzel; sem nem a vallás bizonyos dolgai iránti buzgóságé – Jehuban ez is megvolt; sem nem erkölcsösség vagy külső tiszteletreméltó magatartás kérdése, hiszen a gazdag ifjú ilyen volt; sem nem a prédikációk hallgatásának örömében – Ezékiel idejében a zsidók is ilyenek voltak; nem is azt jelenti, hogy istenfélő emberek társaságában lenni – Joáb, Géházi és Démás is ott voltak, mégis ezek közül egy sem volt szent! Ezek a dolgok magukban még nem jelentik a szentséget. Valakinek része lehet ezek közül bármelyikben, és mégis: soha nem látja meg az Urat.

Mi hát akkor az igazi gyakorlati szent élet? Nehéz erre a kérdésre válaszolni. Nem azt mondom ezzel, hogy hiányos erről a témáról a bibliai tanítás. Félek azonban attól, hogy nehogy elégtelen képet adjak a szent életről, és ne hallgassak el semmit, amit el kellene mondanom, vagy nehogy olyan dolgot mondjak, amit nem kellene mondanom, mert azokkal ártanék. Hadd rajzoljak mégis a szent életről egy képet, amelyet világosan láthatunk magunk előtt. Ne felejtsük el azonban, hogy ha mindent el is mondok, összefoglalásom legjobb esetben is csak szegényes és tökéletlen vázlat.

a) Szent élet: az Isten gondolata szerint való állandó magatartás, amint azt a Szentírásban is megtaláljuk. Az a magatartás, amikor egy vagyok Isten ítéletével, azaz gyűlölöm, amit Ő gyűlöl és szeretem, amit Ő szeret. Mindent az Ő Igéjének mértékével mérek. Az a legszentebb ember, aki legjobban engedelmeskedik Istennek.

b) A megszentelt ember arra törekszik, hogy elkerüljön minden ismert bűnt, és megtartson minden ismert parancsolatot. Elhatározta, hogy gondolkodását Istenhez szabja, szíve vágyát akaratának szenteli. Jobban fél attól a gondolattól, hogy nem tetszik Istennek, mint attól, hogy nem tetszik a világnak, és Isten minden útját szereti. Érzi azt, amit Pál érzett, amikor ezt mondta: »Gyönyörködöm az Isten törvényében a belső ember szerint« (Róm 7,22), és amit Dávid érzett, amikor ezt mondta: »Mindenben helyeslem utasításaidat, és gyűlölök minden hamis ösvényt« (Zsolt 119,128).

c) A megszentelt ember arra törekszik, hogy olyan legyen, mint a mi Urunk Jézus Krisztus. Nemcsak a benne való hit életét éli, és tőle kapja mindennapi békességét és erejét, hanem arra törekszik, hogy az az indulat legyen benne, mint Krisztusban volt, és hogy

»hasonlóvá legyen az Ő képéhez« (Róm 8,29). Célul tűzi ki, hogy jó kapcsolatban legyen másokkal, és megbocsásson másoknak, mint ahogy Krisztus megbocsátott nekünk. Önzetlen legyen, amint Krisztus, aki magának sem kedvezett. Szeretetben járjon mint ahogyan Krisztus is szeretett minket. Szerény és alázatos legyen, mint ahogy Krisztus is lemondott a dicsőségről és megalázta magát. Szem előtt tartja, hogy Krisztus az igazság hűséges tanúja volt, és nem azért jött, hogy saját akaratát cselekedje. Akinek az volt az »eledele«, hogy az Atya akaratát cselekedje, és állandóan megtagadta magát, hogy másoknak szolgáljon. Aki méltatlanul ért bántalmazásai között szelíd és türelmes volt, és többre tartotta az istenfélő szegény embereket, mint a királyokat. Aki bátran és megalkuvás nélkül leleplezte a bűnt, és nem kereste az emberek dicséretét, amikor megkaphatta volna. Aki járt-kelt, jót cselekedve, gondolkodásában elhatárolta magát az e világ szerinti emberektől. Aki állandóan imádkozott, és aki még a legközelebbi rokonságát is félretette, amikor Isten ügyének végzéséről volt szó. Ezekre a dolgokra egy megszentelt embernek mindig emlékeznie kell. Ezek által formálhatja magatartását a mindennapi életben. Szívébe kell vésnie János szavait: »Aki azt mondja, hogy őbenne van, annak magának is úgy kell élnie, ahogyan Ő élt« (1Jn 2,6). Boldog az, aki megtanulta, hogy Krisztus legyen »mindene«, mind az üdvösségre, mind a magatartására nézve! Sok időt meg lehetne spórolni, és sok bűnt megelőzni, ha az emberek gyakrabban tennék fel maguknak a kérdést: »Mit mondana és tenne Jézus, ha az én helyemben lenne?«

d) A megszentelt ember magatartását meghatározza a szelídség, hosszútűrés, kedvesség, türelem, szívesség, nyelvének megfékezése. Sokat elbír, eltűr, megbocsát és nem igyekszik mindenáron jogaihoz ragaszkodni. Ragyogó példáját látjuk ennek Dávid magatartásában, amikor Simei szidalmazta őt, vagy Mózes esetében, amikor Áron és Mirjám ellene beszéltek (2Sám 16,10; 4Móz 12,3).

e) A megszentelt ember magatartását meghatározza az önmérséklet és önmegtagadás. Azon fáradozik, hogy megöldökölje testének vágyait, hogy megfeszítse testét kívánalmaival és érzéki vágyaival együtt, megfékezze szenvedélyét, és visszatartsa testi hajlandóságait, nehogy azok bármikor kitörjenek. Milyen komoly figyelmeztetések az Úr Jézusnak ezek a szavai az apostolokhoz:

»Vigyázzatok magatokra, hogy szívetek el ne nehezkedjék mámortól, részegségtől vagy a megélhetés gondjaitól« (Luk 21,34); és Pál apostol szavai szerint: »Megsanyargatom és szolgálatra alkalmassá teszem testemet, hogy míg másoknak prédikálok, magam olyanná ne legyek, mint aki alkalmatlan a küzdelemre« (1Kor 9,27).

f) A megszentelt ember magatartását meghatározza a szívesség és a testvéri szeretet. Arra törekszik, hogy szem előtt tartsa az ún. aranyszabályt, miszerint úgy cselekedjék, ahogyan szeretné, hogy az emberek vele beszéljenek. Telve van szeretettel atyjafiai iránt, – testük, javaik, jellemük, érzéseik, lelkük iránti tisztelettel. »Aki a másikat szereti« – mondja Pál – »betöltötte a törvényt« (Róm 13,8). Irtózik minden hazugságtól, rágalmazástól, mások befeketítésétől, csalástól, tisztességtelen dologtól, hamis ügyektől, a legapróbb dolgokban is. A szentély súly- és űrmértéke nagyobb volt a közönséges használatban levőktől. Ezzel arra törekedtek, hogy hitüknek minden külső viselkedésével tisztességet szerezzenek annak, és kedvessé és széppé tegyék azt minden környezetükben lévő szemében. Ó jaj, milyen vádolók az 1 Kor. levél 13. fejezete és a Hegyi Beszéd szavai, ha ahhoz mérjük a magukat keresztyénnek valló emberek magatartását!

g) A megszentelt ember magatartását meghatározza az irgalmasság és jóakarat lelkülete mások iránt. Nem tétlenkedik egész nap, és nem elégszik meg azzal, hogy nem árt senkinek, hanem igyekszik jót cselekedni. Arra törekszik, hogy hasznos legyen korában és generációjában, és amennyire tudja, csökkentse a lelki szükséget és a nyomorúságot maga körül. Ilyen volt Dorkász, aki »sok jót tett, és bőven osztott alamizsnát«, – nemcsak tervezte azt, és beszélt arról, hanem megcselekedte. Ilyen volt Pál: »Én pedig nagyon szívesen hozok áldozatot, és magamat is feláldozom értetek« – mondja –, még ha ti, akiket én igen szeretek, kevésbé is szerettek engem (Csel 9,36; 2Kor 12,15).

h) A megszentelt ember magatartását meghatározza a szív tisztasága. Fél minden lelki szennytől és tisztátalanságtól, és igyekszik elkerülni mindent, amely abba sodorhatná. Tudja, hogy szíve olyan, mint a száraz tapló, és gondosan távol kell tartania azt a kísértés szikráitól. Ki mer arról beszélni, hogy megállhat a kísértésekben, amikor Dávid is elesett? Sok figyelmeztetés található erre az istentiszteleti törvényben. Az az ember rögtön

tisztátalanná lett Isten színe előtt, aki megérintett egy csontot, vagy egy holttestet, vagy egy sírt vagy egy elhunyt személyt. És ezek a dolgok jelképek voltak. Kevés keresztyén eléggé éber és érzékeny erre.

i) A megszentelt ember magatartását meghatározza az istenfélelem. Nem a rabszolga félelmére gondolok, aki csupán azért dolgozik, mert fél a büntetéstől, és semmittevő lenne, ha nem félne a lelepleződéstől. Inkább a gyermek félelmére gondolok, aki úgy kíván élni és forgolódni, mintha mindig az apja szeme előtt lenne, mert szereti őt. Nehémiás milyen szép példát ad nekünk erről! Amikor Jeruzsálem kormányzója lett, kihasználhatta volna a zsidókat, és pénzt kérhettet volna a maga javára. Az előbbi kormányzók így tettek. Senki sem marasztalta volna el őt, ha így tett volna. Ő azonban ezt mondja: »De én nem tettem így, mert istenfélő vagyok« (Neh 5,15).

j) A megszentelt ember magatartását meghatározza az alázatosság. Szíve szerint az a vágy van benne, hogy másokat többre értékelje, mint saját magát. Saját szívében több vétket lát, mint bárki másében e világon. Megért valamit Ábrahám érzéseiből, aki így szólt: »Én por és hamu vagyok«, és Jákóbéból, aki ezt mondta: »Kisebb vagyok minden te jótéteményednél«, és Jóbéból, aki így szólt: »Hitvány vagyok«, és Páléból, aki ezt mondta: »A bűnösök között első vagyok«. Szent Bradford, Krisztusnak ez a hűséges mártírja, olykor ezekkel a szavakkal fejezte be levelét: »A legnyomorultabb bűnös, John Bradford«. A jó öreg Grimshaw utolsó szavai ezek voltak, amikor halálos ágyán feküdt: »Itt megy egy haszontalan szolga«.

k) A megszentelt ember magatartását meghatározza a hűség, mindennapi kötelezettségeiben és kapcsolataiban. Nemcsak arra igyekszik, hogy megálljon a helyén, éppúgy, mint mások, akik nem gondolnak lelkükkel, hanem még jobban, mert nagyobb okuk van erre és több segítségük is, mint másoknak. Pálnak ezeket a szavait soha nem kell elfelejteni: »Amit tesztek, lélekből végezzétek úgy, mint az Úrnak«, »A szolgálatkészségben fáradhatatlanok, a lélekben buzgók legyetek: Az Úrnak szolgáljatok« (Kol 3,23; Róm 12,11). A megszentelt embereknek arra kell törekedniük, hogy mindent helyesen csináljanak, és a hibás cselekedeteik miatt szégyenkezniük kell. Arra kell törekedniük, mint Dániel is tette, hogy semmiféle »ürügyet« ne adjanak maguk ellen, hacsak

nem Isten törvényéről van szó. Igyekezniök kell arra, hogy jó férjek és jó feleségek legyenek, jó szülő és jó gyermekek, jó feljebbvalók és jó beosztottak, jó szomszédok és jó barátok, jó állampolgárok, jók a magánéletükben és jók a közéletben, jók munkahelyükön és jók otthonukban. A szentség valóban keveset ér, ha nem terem ilyen gyümölcsöket. Az Úr Jézus ezt a vizsgálatra késztető kérdést intézi népéhez, amikor ezt mondja: »Tesztek-e valami különbet másoknál?« (Mt 5,47).

l) Végül, de nem utolsó sorban, a megszentelt ember magatartását meghatározza a lelki gondolkodás. Arra igyekszik, hogy teljesen az odafentvalókkal törődjön, és ne a földi dolgokhoz kösse magát. Nem hanyagolja el a földi élet dolgait, de az első hely gondolkodásában az eljövendő világé. Igyekszik úgy élni, mint akinek kincse a mennyben van, és úgy él e világban, mint idegen és zarándok, aki otthona felé tart. Kapcsolatot tartani Istennel imádságban, az Ige által, és Isten népével összejövetelein, – ezek a megszentelt ember fő örömei. Minden dolgot, helyet és társaságot csak olyan mértékben értékel, amennyire azok közelebb viszik Istenhez. Dávid érzését teszi magáévá, aki így vall: »Ragaszkodik hozzád lelkem«, »Uram én örökségem« (Zsolt 63,9; 119,57).

Ezek azok a jellemvonások, amik meghatározzák azokat, akiket »szenteknek« nevezünk. Ezek tehát a megszentelt ember fő tulajdonságai.

Remélem senki nem fog félreérteni. Van bennem némi félelem, hogy mondanivalómat félreértik, és ez a rész, amit a szentségről írtam, a hitben még nem nagykorú atyafiakat lehangolja. Nem akarok szándékosan egyetlen igaz szívűt sem megszomorítani, vagy botránykövet gördíteni lábuk elé.

Egy pillanatra sem gondolok arra, hogy a szent élet kizárja a bennünk lakozó bűn jelenlétét. Nem, távol legyen. A megszentelt ember legnagyobb nyomorúsága az, hogy »a halál testét« hordja, hogy gyakran, amikor jót tenne, »a gonosz ott van vele«, hogy az óember minden mozgásában akadályozza, és minden lépésénél igyekszik visszahúzni (Róm 7,21). De az a kiváltsága a megszentelt embernek, hogy nincs kibékülve a benne lakó bűnnel, mint mások. Gyűlöli azt, szomorkodik miatta, és vágyik arra, hogy megszabaduljon tőle. A megszentelődés munkája halad, hasonlóan Jeruzsálem falaihoz, ahol az építés folytatódik »még a nyomorúságos időkben is« (Dán 9,25).

Azt sem mondom, hogy a szentség egyszeriben tökéletessé válik, vagy hogy ezeknek a kegyelmi ajándékoknak, amiket érintettem, teljes virágjukban és erejükben kell lenniük ahhoz, hogy valakit megszentelt embernek lehessen nevezni. Nem, távol legyen ez! A megszentelődés mindig folyamatos munka. Vannak emberek, kiknek lelki élete sarjú állapotban van, vannak, akiknek kalászos állapotban, és vannak olyanok, akikét a kalászban lévő érett mag állapotához hasonlíthatjuk. A hangsúly a kezdésen van. Soha nem szabad megvetnünk »az apró események napjait«. A megszentelődés a legmagasabb szinten is befejezetlen munka. A legragyogóbb szentek élete is, akik valaha éltek, tartalmaz sok »de«-t, »mindazonáltal«-t és »habár«-t, mielőtt célhoz értek volna. Az arany soha sincs szennyeződés nélkül. A fény soha nem fog ragyogni homályosság nélkül. Így van ez velünk is, amíg el nem érjük a mennyei Jeruzsálemet. A napnak is megvannak a maga foltjai. A legszentebb embereknek is sok hibájuk és hiányosságuk van, ha a szentély mérlege méri őket. Életük folyamatos hadviselés a bűnnel, a világgal és a gonosszal; és olykor nem győzőknek, de legyőzötteknek látjuk őket. »Mert a test kívánsága a Lélek ellen van, a Léleké pedig a test ellen, ezek ellenkeznek egymással, hogy ne azt tegyétek, amit akartok« (Gal 5,17).

Mindezek ellenére bizonyos vagyok abban, hogy minden igaz keresztyén szíve vágya és imádsága az, hogy meg legyen benne az a tulajdonság, amit töredékesen leírtam. Törekszenek arra, mégha nem is érik el. Bátran és bízvást mondom, hogy az igazi szent élet nagyszerű valóság. Ez valami olyan az ember életében, ami látható és felismerhető és észrevehető. Észrevehető mindazok által, akik körülöttünk vannak. A fény látható, a só íze érezhető, a drága kenet jelenléte nem maradhat rejtve.

Bizonyos vagyok benne, hogy mindnyájunknak számolnunk kell a hivő keresztyének életében bekövetkezhető visszaeséssel, eleséssel. Bár életünk útja egyik pontból a másikba vezet, mégis sok kanyar és vargabetű lehet benne. Lehet valaki igazán szent, és mégis sokféle gyarlóság tévútra viheti őt. Az arany nem kevésbé arany, mert más anyaggal van ötvözve, és a fény sem kevésbé áldott, mert kezdeti stádiumban van és gyenge. Ezek után az engedmények után nem tudom belátni, hogy hogyan is érdemelheti meg bárki is, hogy »szentnek« nevezzék, aki szándékosan bűnben él, és bűnei miatt szégyenkezve nem alázkodik meg. Nem

merek senkit »szentnek« nevezni, aki sorozatosan és szándékosan nem törődik közismert kötelezettségekkel, bár tudja hogy Isten parancsolata ellen tesz. Jól mondja Owen: »Nem értem, hogyan lehet valaki igazán hivő, akinek a bűn nem a legnagyobb teher, szomorúság és nyomorúság«.

Ezek a fő jellegzetességei a gyakorlati szentségnek. Vajon ismerjük-e ezeket? Vizsgáljuk meg, és tegyük próbára saját magunkat.

II. Hadd próbáljam meg a következőkben felmutatni néhány okát annak, hogy miért oly fontos a gyakorlati szentség.

Megmenthet minket a szent élet? Elveheti a bűnt, elfedezhet gonoszságokat, elégtételt adhat a törvény megszegéséért, megfizetheti adósságunkat Istennek? Nem! Egyáltalán nem. Isten őrizzen attól, hogy valaha is ezt mondjam. A szent élet nem teheti ezeket a dolgokat. A legragyogóbb szolgák mind »haszontalan szolgák«. Legtisztább cselekedeteink is nem egyebek, mint haszontalanságok, Isten szent törvényének fényénél vizsgálva. Az a fehér ruha lehet a mi egyedüli igazságunk, amit Jézus ad és a hit vesz fel. Jézus neve egyedüli bizodalmunk, s a Bárány Élet-könyve egyetlen jogcímünk a mennybe. Szentségünkkel együtt sem vagyunk mások, mint bűnösök. Legjobb dolgainkat is a tökéletlenség szennye és rontása csúfítja el. Azok többé-kevésbé tökéletlenek, motívumaikban rosszak, kivitelezésükben hibásak. A törvény cselekedetei által egyetlen Ádám-ivadék sem igazul meg. »Kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem tőletek van: Isten ajándéka ez; nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék« (Ef 2,8–9).

Akkor miért oly fontos a szent élet? Miért mondja az apostol: »anélkül senki sem látja meg az Urat«? Hadd soroljak fel néhány okot.

a) Szenteknek kell lennünk, mert Isten szava a Szentírásban világosan parancsolja ezt. Az Úr Jézus mondja övéinek: »Ha a ti igazságotok messze felül nem múlja az írástudókét, akkor semmiképpen sem mentek be a mennyek országába« (Mt 5,20). »Legyetek tökéletesek, mint ahogy mennyei Atyátok tökéletes« (Mt 5,48). Pál mondja a tesszalonikaiaknak: »Az az Isten akarata, hogy megszentelődjetek« (1Tesz 4,3). És Péter ezt írja: »Mivel ő a Szent hívott el titeket – magatok is szentek legyetek egész magatartásotokban, úgy amint meg van írva: Szentek legyetek,

mert én szent vagyok« (1Pét 1,15–16). »Ebben a törvény és az evangélium megegyezik« – mondja Leighton.

b) Szenteknek kell lennünk, mert ez az a nagy cél és terv, amiért Krisztus a világba jött. Pál írja a korintusiaknak: »Azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek, ne önmaguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadt« (2Kor 5,15). És az efézusiaknak: »Krisztus szerette az egyházat, és önmagát adta érte, hogy a keresztségben igéjével megtisztítva megszentelje« (Ef 5,25.26). Így ír Titusznak: »Önmagát adta értünk, hogy megváltson minket minden gonoszságtól, és megtisztítson minket a maga népévé, amely jó cselekedetre törekszik« (Tit 2,14). Röviden: arról beszélni, hogy az ember meg van váltva a bűn vétkétől anélkül, hogy valóban a szív szabaddá ne váljon a bűn uralma alól, teljes ellentmondás. A hivők ki vannak választva? – »ez a Lélek megszentelő munkája által van«. Eleve el vannak rendelve? – ez azért van, hogy »az Isten Fia képére formálódjanak«. El vannak híva? – az »szent hívással történt«. Szenvedniük kell? – azért van, hogy a »szentség részesei legyenek«. Jézus tökéletes megváltó. Ő *nemcsak elveszi a hivő bűnének a súlyát, Ő többet tesz: megtöri* annak erejét (1Pét 1,2; Róm 8,29; Ef 1,4; Zsid 12,10).

c) Szenteknek kell lennünk, mert ez az egyetlen, igazi bizonyítéka annak, hogy olyan hitünk van a mi Urunk Jézus Krisztusban, amely megtart minket. Egyházunk 12. hitcikkelye jól mondja, hogy »Bár a jócselekedetek nem képesek elvenni bűneinket, és kiállni Isten ítéletének a szigorát, mégis Istennek tetszőek azok, és elfogadja azokat Krisztusban. Szükségszerűen következnek azok az igazi és élő hitből; úgyannyira, hogy azok éppúgy bizonyságai az élő hitnek, mint ahogyan a gyümölcsről lehet megítélni a fákat«. Jakab apostol figyelmeztet arra, hogy van ún. halott hit, mely nem ér tovább az ajkak hitvallásánál, de nincs semmi befolyása a hitvalló magatartására (Jak 2,17). Az igazi megtartó hit különbözik ettől. Az igazi hit mindig gyümölcseiben mutatkozik meg. Az megszentel, szeretet által munkálkodik, meggyőzi a világot, megtisztítja a szívet. Tudom, hogy az emberek szeretnek beszélni a halálos ágyon történt bizonyságtételekről, melyeket sok esetben az emberek félelmükben, szenvedésükben és az utolsó órák gyengeségében mondanak. Az a véleményem, hogy az emberek úgy halnak meg, ahogyan éltek, ritka kivételtől eltekintve. A szent élet az egyetlen megbízható bizonyítéka annak, hogy mi egy

vagyunk Krisztussal, és Krisztus bennünk van. Általában azok az emberek halnak meg az Úrban, akik az Úrnak éltek. Ha az igazak halálával szeretnénk meghalni, ne elégedjünk meg tétlen vágyakozással csupán, hanem igyekezzünk arra, hogy a Krisztus életét éljük. Helyesen mondja Traill: »Annak az embernek a helyzete veszendő és a hite téves, aki nem találja meg azt a dicsőséges reménységet, mely megtisztítja szívét és életét«.

d) Szenteknek kell lennünk, mert ez az egyetlen bizonyítéka annak, hogy őszintén szeretjük az Úr Jézus Krisztust. Olyan tanítás ez, amiről a legvilágosabban a János evangélium 14. és 15. fejezete beszél. »Ha szerettek engem, tartsátok meg az én parancsolataimat« – »Aki befogadja parancsolataimat és megtartja azokat, az szeret engem« – »Ha valaki szeret engem, az megtartja az én Igémet« – »Ti az én barátaim vagytok, ha azt teszítek, amit én parancsolok nektek« (Jn 14,15.21.23; 15,14). Ezeknél világosabb szavakat nehéz lenne találni, és jaj azoknak, akik semmibe veszik ezeket! Bizonyára tévelygő lelkű embernek kell annak lennie, aki nyugodtan tud Jézus szenvedéseire gondolni úgy, hogy tovább ragaszkodik bűneihez, amikért Jézus ezt a szenvedést vállalta. A bűn fonta a töviskoronát, a bűn volt az, mely átlyukasztotta Urunk kezét, lábát és oldalát, a bűn volt az, mely a Gecsemánéra, a Kálváriára, a keresztre és a sírba vitte őt. Nagyon elhidegültnek kell lenni szívünknek, ha nem gyűlöljük a bűnt, és nem törekszünk megszabadulni attól, még akkor is, ha le kellene vágnunk jobb kezünket, vagy ki kellene vájnunk jobb szemünket annak érdekében.

e) Szenteknek kell lennünk, mert ez az egyetlen igaz bizonyítéka annak, hogy Isten igaz gyermekei vagyunk. A gyermekek ebben a világban általában hasonlítanak szüleikre. Kétségtelenül vannak akik inkább, vannak akik kevésbé, de ritkán fordul elő, hogy ne lehessen nyomon követni egy-egy családi vonást. Ez sokkal inkább így van Isten gyermekeivel. Az Úr Jézus mondja: »Ha Ábrahám gyermekei volnátok, Ábrahám cselekedeteit tennétek« – »Ha az Isten volna a ti Atyátok, szeretnétek engem« (Jn 8,39.42). Ha valakiben nincs hasonlóság a mennyei Atyához, akkor hiábavaló arról beszélnie, hogy az ő »gyermeke«. Ha semmit nem tudunk a megszentelődéséről, áltathatjuk magunkat kedvünkre, de nem lakik bennünk a Szentlélek. Halottak vagyunk, ezért újjá kell születnünk, elveszettek vagyunk, ezért

meg kell találtatnunk. »Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai« – és csak azok! (Róm 8,14). Életünkben kell megmutatkoznia annak, hogy milyen családhoz tartozunk. Az emberek társalkodásunkból lássák meg azt, hogy mi valóban a szent Isten gyermekei vagyunk, különben a mi fiúságunk csupán üres szólam. »Ne mondd azt, hogy királyi vér folyik ereidben. Más istentől születtél, ha nem tudod bizonyítani származásodat azáltal, hogy szent mersz lenni« – mondja Gurnall.

f) Szenteknek kell lennünk, mert ez a legvalószínűbb módja annak, hogy jót teszünk másokkal. Nem élhetünk ebben a világban csak magunknak. Életünk vagy jót, vagy rosszat jelenthet másoknak. Életünk hangtalan prédikáció lehet, melyet mindenki olvashat. Szomorú lenne, ha az ördög ügyének prédikációja lenne és nem Istené. Hiszem azt, hogy Krisztus országáért sokkal többet tesz a hivők élete, mint amennyire azt gondoljuk. Az ilyen élet valóban megragadja az emberek érzéseit és gondolkodásra készteti őket. Olyan súlyt és befolyást hordoz, mint amit semmi más nem adhat. A szent élet a hitet széppé teszi, és arra készteti az embert, hogy úgy tekintse azt, mint messziről látható világítótornyot. Az ítélet napja bizonyítani fogja, hogy az asszonyok szent életük által sok férjet megnyertek »az Ige hirdetése nélkül« (1Pét 3,1). Lehetséges, hogy sokaknak beszéltek az evangélium tanításairól, és mégis kevesen hallgatnak rátok, és még kevesebben fogják megérteni azt. Életetek azonban olyan érv, ami elől senki nem zárkózhat el. Van a szent életnek olyan jelentése, amelyet még a legtanulatlanabb is el tud fogadni. Talán nem értik a megigazulást, de megérthetik a szeretetet.

Azt hiszem, sokkal több bajt okoznak a szentségtelen és állhatatlan keresztyének, mint amennyire azt gondoljuk. Az ilyen emberek a Sátán legjobb szövetségesei. Lerontják életükkel azt, amit a lelkészek építenek szavaikkal. Fékezik az evangélium ügyének haladását. Okot adnak e világ fiainak arra, hogy olyanok maradjanak, mint amilyenek. »Nem látom a hasznát az ilyen nagy vallásoskodásnak« – mondta egy hitetlen kereskedő nem régen. »Megfigyeltem, hogy némely vásárlóm mindig az evangéliumról, a hitről, a kiválasztásról és az áldott ígéreketről beszél és hasonlókról. És éppen ezek az emberek csapnak be gondolkodás nélkül félvagy egy pennivel, ha alkalmuk van rá. Nos, ha vallásos emberek ilyeneket tehetnek, nem látom be, hogy mi jó van a vallásban«.

Sajnálom, hogy ilyeneket vagyok kénytelen írni, de félek, hogy Krisztus neve nagyon gyakran káromoltatik a keresztyének magatartása miatt. Vigyázzunk, nehogy a lelkek elvesztéséért nekünk kelljen számot adnunk. *Szabadíts meg minket jó Urunk attól, hogy felelőtlenségünkkel és nemtörődöm magatartásunkkal lelkeket öljünk meg!* Ó, ha másért nem is, de másokért törekedjünk arra, hogy szentek legyünk!

g) Szenteknek kell lennünk, mert jelen békességünk nagyon is ettől függ. Nem lehet elégszer emlékezetünkbe idézni ezt. Sajnálatos módon hajlamosak vagyunk arra, hogy elfelejtsük, hogy nagyon szoros összefüggés van a bűn és szomorúság, a szentség és boldogság, a megszentelődés és megvigasztalódás között. Isten bölcsen úgy rendelte, hogy jólétünk és jócselekedeteink együtt járnak. Kegyelmesen úgy intézkedett, hogy még ebben a világban is az ember érdeke az, hogy szent legyen. Megigazulásunk nem cselekedetekből van, elhívásunk és kiválasztásunk nem a mi érdemünk szerint történt. Mégis, hiába feltételezi bárki is, hogy jól érti a megigazulást, vagy bizonyos elhívása felől, ha nem törődik a jó cselekedetekkel, vagy nem törekszik arra, hogy szent életet éljen. »Abból tudjuk meg, hogy ismerjük Őt, ha megtartjuk az Ő parancsolatait.« »Ebből fogjuk megtudni, hogy az igazságból valók vagyunk, és akkor az Ő színe előtt azzal fogjuk biztatni a szívünket« (1Jn 2,3; 3,19). Éppoly hiába reméli valaki a nap sugarait egy sötét és borús napon, mint Krisztus vigasztalását akkor, ha nem követi őt teljes szívvel. Milyen szánalomra méltóak és szomorúak voltak a tanítványok, amikor elhagyták az Urat és elfutottak, elmenekültek a veszély elől. Mégis, nem sokkal ezután, bátran vallást tettek róla az emberek előtt. Bár börtönbe vetették őket, és megverték, de azt olvassuk, hogy örültek, »mert méltónak bizonyultak arra, hogy gyalázatot szenvedjenek az Ő nevéért« (Csel 5,41). Ó, ha másért nem is, saját magunkért törekedjünk arra, hogy szentek legyünk! Aki a legteljesebben követi Jézust, az mindig boldogan fogja követni Őt.

h) Végül szenteknek kell lennünk, mert ha nem élünk megszentelt életet itt a földön, soha nem leszünk készek arra, hogy örüljünk a mennyben. A menny szent hely, s a menny Ura is szent. Az angyalok szent teremtmények. A mennyben mindenre ez van írva: szent. A Jelenések könyve kifejezetten mondja: »tisztátala-

nok pedig nem jutnak be oda, sem olyanok, akik utálatosságot vagy hazugságot cselekszenek« (Jel 21,27).

Ünnepélyesen megkérdezek mindenkit, aki olvassa ezeket a sorokat: Hogyan is lehetünk valaha otthon, és boldogok a mennyben, ha szent élet nélkül halunk meg? A halál nem hoz változást. A sír nem jelent fordulatot. Mindenki ugyanazzal a lelkülettel fog feltámadni, amellyel kilehelte lelkét. Hol lesz a helyünk, ha most a szent élet idegen számunkra?

Gondold csak el egy pillanatra, hogyha bebocsátást nyernél a mennybe szent élet nélkül. Mit tennél? Milyen örömöd lehetne ott? Az ott lévő szentek közül kihez csatlakoznál, és ki mellé ülnél le? Örömük nem a te örömöd, ízlésük nem a te ízlésed, lelkiségük nem a te lelkiséged. Hogyan is lehetnél ott boldog, ha nem voltál szent a földön? Most talán szereted a könnyelmű és gondtalan, a világi gondolkozású és pénzsóvár, a mulatozó és élvhajhász, az istentelen és káromkodó emberek társaságát. Ilyenek nem lesznek a mennyben. Most talán azt gondolod, hogy Isten szentjei túlságosan szigorúak, különcök és komolyak. Inkább elkerülöd őket, nem élvezed társaságukat. A mennyben nem lesz más társaság. Most talán azt gondolod, hogy az imádkozás, a Biblia olvasása és az énekek éneklése unalmas, komor és buta dolog. Ilyesmit olykor-olykor el lehet viselni, de élvezni nem. Úgy tekintesz a nyugalom napjára, mint teherre és fárasztó időtöltésre. Valószínű, hogy annak csak egy kis részét tudnád eltölteni Isten tiszteletével. De ne felejtsd el, hogy a menny soha véget nem érő nyugalom. Annak lakói szünet nélkül, éjjel és nappal éneklik a Bárány dicséretét: »Szent, szent, szent az Úr, a hatalmas Isten«. Hogyan is találhatna örömet ilyen elfoglaltságban olyan ember, aki nem szent?

Gondold csak el, hogy hogyan is találna örömet a bűnben élt ember a Dáviddal, Pállal és Jánossal való találkozásban, hiszen ők életükben a bűn ellen prédikáltak. Vajon el tudna-e velük kedvesen beszélgetni, és találna-e sok közös témát velük? Gondold csak el, hogy öröme telne-e abban, hogy találkozna Jézussal, a Megfeszítettel szemtől szemben, miután egész életében azokhoz a bűnökhöz ragaszkodott, amiért Jézus meghalt? Az az ember, aki életében szerette Jézus ellenségeit és gyűlölte Jézus barátait, bizalommal állna meg Jézus előtt és ő is kiáltaná: »Itt van az Úr, benne reménykedtünk, vigadjunk és örüljünk szabadításának!«

(Ézs 25,9). Bizonyára az lenne egyetlen kívánsága szégyenében, hogy kidobják onnan! Idegennek érezné magát, egy általa ismeretlen országban, mint egy fekete bárány Krisztus szent nyája között. A Kérubok és Szeráfok hangja, az angyalok, arkangyalok és az egész mennyei társaságnak az éneke érthetetlen nyelv lenne számára. Az egész ottani levegő fojtogatná őt.

Nem tudom, hogy mások vajon hogyan gondolkoznak, de nekem teljesen világosnak látszik, hogy a menny egyáltalán nem lenne örvendetes hely a hitetlen ember számára. Ez nem is lehet másképpen. Lehet, hogy sokan mondják határozatlanul: »Remélik, hogy a mennybe mennek« – de nem gondolják meg, hogy mit mondanak. Kell lenni egy bizonyos »alkalmasságnak a szentek örökségében való részvételre«. Szívünknek mégiscsak rá kell hangolódnia arra. Át kell jutnunk a kegyelem iskoláján ahhoz, hogy elérjük a dicsőség vakációját. Mennyei módon kell gondolkoznunk, és mennyei ízlésünknek kell lenni mostani életünkben, mert ha nem, akkor soha nem találjuk magunkat otthon a mennyben, az elkövetkezendő életben.

És most, mielőtt tovább megyek, hadd mondjak néhány szót mindennapi életünkre vonatkoztatva.

1. Először is hadd kérdezzek meg mindenkit, aki olvassa ezeket a sorokat: szent vagy-e? Kérlek, figyelj arra a kérdésre, amit felteszek ma neked. Tudsz-e valamit arról a szentségről, amiről beszélek? Nem azt kérdezem, hogy keresztyén vagy-e, jársz-e rendszeresen templomba, meg vagy-e keresztelve, élsz-e úrvacsorával, hanem sokkal fontosabbat kérdezek ezeknél: szent vagy-e, vagy nem? Nem azt kérdeztem, hogy vajon helyesled-e mások szent életét, szereted-e olvasni a szent emberek életrajzát, szeretsz-e szent dolgokról beszélni, vannak-e asztalodon szent könyvek, gondolod-e magadról, hogy szent vagy, vagy reméled-e, hogy valamikor szent leszel? Fontosabbat kérdezek ezeknél: vajon szent vagy-e éppen most, vagy nem?

Miért kérdezem ezt oly egyenesen, és teszem fel e kérdést oly nyomatékosan? Azért, mert a Szentírás ezt mondja: »Szent élet nélkül senki sem látja meg az Urat«. Ezt a Biblia írja, és nem az én saját véleményem. Ez Isten Igéje, és nem emberé. »Szent élet nélkül senki sem látja meg az Urat« (Zsid 12,14).

Ó jaj, milyen átható, vizsgáztató szavak ezek. Milyen gondolatok futnak át bennem, amikor leírom ezeket! Ránézek erre a

világra, és látom, hogy annak nagy része gonoszságban él. Ránézek a magukat keresztyéneknek vallókra, és látom, hogy azok nagy többségében semmi nincs a keresztyénségből, csupán a név. Odafordulok a Bibliához, és hallom, hogy azt mondja a Lélek: »Szent élet nélkül senki sem látja meg az Urat«. Bizonyára ez az az Ige, mely arra való hogy önvizsgálatra késztessen, hogy megvizsgáljuk útjainkat és szívünket. Bizonyára komoly gondolatokat kell hogy támasszon bennünk, és imádságra kell minket ösztönöznie.

Lehet, hogy vannak akik megpróbálják elutasítani szavaimat mondván: »túl komolyan veszi ezeket a dolgokat, és többet gondol ezekre, sokkal többet, mint sokan mások«. Vajon a szegény elveszett lelkek is ezt gondolják a kárhozatban? A nagy kérdés nem az, hogy mit gondolsz és mit érzel, hanem hogy mit cselekszel.

Ha ezt mondod: »Arról soha nem volt szó, hogy minden keresztyénnek szentnek kell lenni, hiszen a szentség csak a nagy szenteknek a sajátja, és a rendkívüli ajándékokkal megáldott embereké.«

Erre azt felelem: »A Szentírásban ezt sehol nem látom, hanem azt olvasom, hogy mindenki, akinek reménysége van Krisztusban, megtisztítja magát« (1Jn 3,3). – »Szent élet nélkül senki sem látja meg az Urat«.

S ha mondod: »Lehetetlen az, hogy szentek legyünk, és ugyanakkor végezzük kötelességeinket a mindennapi életben. Ez a kettő együtt nem megy.«

Erre azt felelem: »Tévedsz. Ezt meg lehet tenni. Ha Krisztussal kapcsolatban vagy, semmi sem lehetetlen. Sokan teszik ezt. Dávid, Abdiás, Dániel és Néró udvarának szolgái olyan példák, amik bizonyítják ezt.«

S ha mondod: »Ha ilyen szent lennék, nem lennék olyan, mint a többi ember«.

Erre azt felelem: »Jól tudom. Éppen ez az, amilyennek lenned kell. Krisztus igaz szolgái mindig mások, mint a körülöttük lévő világ. Elkülönített nép, elhívott nemzetség vagyunk. Neked is ilyennek kell lenned, ha megváltott vagy.«.

S ha mondod: »Ilyen alapon nagyon kevesen részesülnek a megváltásban«.

Erre azt felelem: »Tudom. Pontosan ez az, amit a Hegyi Beszéd

mond nekünk. Az Úr Jézus így tanított 1900 évvel ezelőtt: Szoros az a kapu, és keskeny az az út, amely az életre visz, és kevesen vannak, akik azt megtalálják« (Mt 7,14).

Kevesen részesülnek a megváltásban, mert kevesen veszik azt a fáradtságot, hogy keressék a megváltást. Az emberek nem tagadják meg maguktól a bűn gyönyörét és a maguk választotta utat. Hátat fordítanak annak az örökségnek, mely romolhatatlan, szeplőtlen és el nem hervadó. »És mégsem akartok hozzám jönni, hogy életetek legyen« – mondja Jézus (Jn 5,40).

S ha mondod: »Ez kemény beszéd, hiszen az út nagyon keskeny«.

Erre azt felelem: »Tudom. Így tanítja a Hegyi Beszéd is. Az Úr Jézus azt tanította 1900 évvel ezelőtt, hogy az embernek fel kell vennie naponként a keresztjét, sőt készen kell lenni arra is, hogy levágja kezét vagy lábát, ha tanítványa akar lenni. A hitéletbe éppen úgy van ez, mint más dologban. Küzdelem nélkül nincs győzelem. Ami semmibe nem kerül, az semmit nem ér.«

Bárhogyan is érvelünk, szenteknek kell lennünk, ha meg akarjuk látni az Urat. Hol van a keresztyénség, ha nem mi vagyunk tagjai? Nemcsak az szükséges, hogy a nevünk legyen keresztyén és hogy ismereteink legyenek a keresztyénségről, hanem a magatartásunknak is keresztyénnek kell lennie. Szenteknek kell lennünk a földön, ha valaha is arra gondolunk, hogy szentek legyünk a mennyben. Isten nem változtatja meg kijelentését: »Szent élet nélkül senki sem látja meg az Urat«. »A pápa naptára – mondja Jenkyn – csak a halottakból csinál szenteket, de a Szentírás az élőknél igényli a szentséget«. »Senki se csalja meg magát – mondja Owen –, a megszentelődés elengedhetetlenül szükséges minősítése azoknak, akiket az Úr Krisztus üdvösségre vezet. Senkit nem visz a mennybe, csak akiket megszentelt a földön. Ez az élő Fej nem tűr el halott tagokat«.

Nem csodálkozhatunk azon, hogy a Szentírás ezt mondja: »Újonnan kell születnetek« (Jn 3,7). A napnál is világosabb, hogy sok, magát keresztyénnek valló embernek teljes változásra van szüksége, új szívre, új természetre, ha üdvözülni akar. A régi dolgoknak el kell tűnniük, új teremtményeknek kell lenniük. »Szent élet nélkül senki sem látja meg az Urat« – legyen az akárki is.

2. Másodszor hadd szóljak egy kicsit a hivőkhöz. Megkérde-

zem: Érzitek a szent élet szükségességét annyira, amennyire kellene?

Bevallom, félek a kortársak ingerültségétől, amikor erről a témáról van szó. Kétlem, hogy ezekkel a kérdésekkel teljesen tisztában vannak azok, akik az Úr népéhez tartoznak. Alázatosan megkockáztatom azt a véleményemet, hogy hajlamosak vagyunk arra, hogy ne törődjünk a kegyelemben való növekedés tanával, és hogy nem eléggé törődünk azzal, hogy milyen messze mehet valaki a hite megvallásában. Az pedig, aki nem nyert kegyelmet, minden benne lévő jó ellenére halott Isten szemében. Azt hiszem, hogy Iskáriótes Júdás nagyon is olyan volt, mint a többi apostol. Amikor az Úr figyelmeztette őket, hogy egy közülük elárulja őt, senki nem kérdezte: Júdás az? Jobb lenne, ha többet foglalkoznánk a Szardiszi és Laodiceai egyházak történetével, mint ahogyan tesszük.

Nem kívánok bálványt csinálni a szent életből. Nem akarom Krisztus személyének a helyére állítani, de őszintén meg kell mondanom, hogy azt szeretném, ha a megszentelődésről többet gondolkodnánk a mi időnkben, mint ahogyan tesszük. Megragadom az alkalmat, hogy hangsúlyozzam ezt a témát a hivők előtt, akik kezébe kerülhet ez a könyv. Attól félek, hogy olykor elfelejtkezünk róla, hogy Isten a megigazulást és a megszentelődést egymással összekötötte. Azok kétségtelenül eltérő és egymástól megkülönböztetendő dolgok, de soha nem található egyik a másik nélkül. Minden megigazult ember megszentelt, és minden megszentelt ember megigazult. Amit Isten egybeszerkesztett, senki el ne válassza azt. Ne beszélj megigazulásodról, amíg nem tudod megszentelődésednek jeleit mutatni. Ne dicsekedj Krisztus munkájával, amit érted tett, amíg nem tudod megmutatni *a Lélek munkáját, amit benned végez. Ne gondold, hogy Krisztus és a Lélek valaha is elválasztható egymástól. Nem kétlem, hogy* sok hivő tudja ezeket, de azt gondolom, hogy jó emlékeztetni őket erre. Bizonyítsuk be, hogy ezeket saját életünk tapasztalataiból ismerjük. Igyekezzünk állandóan szem előtt tartani ezt az Igét: »Kövesd a szent életet, amely nélkül senki sem látja meg az Urat«.

Őszintén meg kell mondanom, hogy szeretném, ha a hivők nem tanúsítanának túlzott érzékenységet a szentség témája iránt, mint ahogyan én látom. Az ember valóban azt gondolhatja, hogy ez a téma veszélyes, óvatosan kell kezelni. Pedig ha mi úgy beszélünk

Krisztusról, mint aki »az út, az igazság és az élet«, akkor határozottan beszélnünk kell arról is, hogy milyennek kell népe magatartásának lenni. Jól mondja Rutherford: »Az a magatartás, mely semmibe veszi a kötelességet és a megszentelődést, nem a kegyelemnek a magatartása. Hit és cselekedet édes testvérek.«

A legnagyobb tisztelettel mondom, de mondanom kell, hogy olykor félelemmel gondolok arra a lehetőségre, ha Krisztus most a földön járna, tanítását nem kevesen az egyházi törvényekkel szembenállónak minősítenék. Ha Pál napjainkban írná leveleit, sokan lennének olyanok, akik annak örülnének, ha levelei legtöbbjének utolsó fejezetét meg sem írná. De vegyük tudomásul, hogy Jézus igenis elmondta a Hegyi Beszédet, és hogy az Efézusi levél hat fejezetet tartalmaz, és nem négyet. Sajnálom, hogy kénytelen vagyok így beszélni, de bizonyos, hogy okkal teszem.

A nagy hittudós, John Owen, a Christ Church dékánja mondotta több mint kétszáz évvel ezelőtt, hogy vannak emberek, akiknek egész vallása nem áll másból, mint saját romlottságukról való panaszkodásból, és hogy azt mondogatják mindenkinek, hogy maguktól semmit nem tudnak csinálni. Félek, hogy kétszáz év múltán is elmondható ugyanez, joggal, jónéhány emberről, akik napjainkban Krisztust valló embereknek mondják magukat. Tudom, hogy vannak bibliai igék, amelyek feljogosítanak ilyen panaszkodásra. Nem is ellenzem ezeket, amikor olyan emberektől származnak, akik Pál apostol nyomdokain járnak, és keményen harcolnak, mint ő is, a bűn, az ördög és a világ ellen. De nem tetszik nekem az ilyen panaszkodás, amikor ez csak lelki lustaságot, és lelki tunyaságot palástol. Ha Pállal így szólunk: »Ó én nyomorult ember«, akkor tudjuk azt is mondani vele: »Nekifeszülve futok, egyenest a cél felé«. Ne idézzük az ő példáját csupán egy dologban, ha nem követjük őt egyébként (Róm 7,24; Fil 3,14).

Nem akarom magam mások fölé emelni, és ha valaki azt kérdezi: »Mi vagy te, hogy így írsz?«, azt felelem: »valóban *nagyon gyarló teremtmény vagyok*«. *De nem tudom a Bibliát* anélkül a vágy nélkül olvasni, hogy napjaink hivő keresztyénei is olyan lelki, szent, »együgyű«, a mennyeiekkel jobban törődő, odaadóbb szívű hivők legyenek, mint Krisztus idejében. Azt szeretném látni, hogy a hivők között vannak, akik igazán zarándok lelkűek, akik mindig komolyan döntenek, és elszakadnak a

világias lelkülettől, akik nyilvánvalóan már itt, »otthon« vannak a mennyben, akik hűségesen együtt járnak Istennel. Ezért írtam úgy, ahogyan írtam.

Talán nem igaz, hogy személyes életünkben a szentség magasabb szintjére van szükség? Hol van a türelmünk? Hol van a buzgóságunk? Hol van a szeretetünk? Hol vannak a cselekedeteink? Hol van hitünk látható ereje, amint az megvolt az elmúlt időkben? Hol van az a félreérthetetlen határozottság, mely megkülönböztette a szenteket régebben és megrendítette a világot? Bizony, ezüstünk salakká lett, borunk vízzel keveredett, sónk elveszítette ízét. Félálomban szendergünk. Az éjszaka múlóban van, a nappal elérkezett. Ébredjünk és ne aludjunk tovább. Nyissuk ki szemünket jobban, mint ahogy eddig tettük. »Tegyünk le minden ránk nehezedő terhet, és a bennünket megkörnyékező bűnt.« »Tisztítsuk meg magunkat minden testi és lelki tisztátalanságtól, és Isten félelmében tegyük teljessé a mi megszentelődésünket« (Zsid 12,1; 2Kor 7,1). »Meghalt Krisztus – mondja Owen – és a bűn éljen? Megfeszíttetett a világban, és a mi világ-szeretetünk maradjon eleven? Ó, hol van annak a lelke, aki Krisztus keresztje által megfeszíttetett a világnak, és a világ őneki!«

III. Végül hadd adjak tanácsot mindazoknak, akik vágyakoznak arra, hogy szentek legyenek.

Szent szeretnél lenni? Új teremtés akarsz lenni? Akkor Krisztushoz kell járulnod. Semmit nem tudsz tenni, és semmire nem fogsz jutni addíg, amig nem érzed bűnödet és erőtlenségedet és Hozzá nem menekülsz. Ő minden szentségnek a gyökere és kezdete. Csak úgy lehetsz szent, ha Hozzá járulsz hit által és kapcsolatba kerülsz vele. Krisztus nemcsak bölcsesség és igazság az ő népének, hanem megszentelés is. Néha az emberek megtérésüket azzal akarják kezdeni, hogy magukat szentté teszik, és abból csak szomorú dolog származik. Küzdenek, erőlködnek, és új életet kezdenek, sok mindent megváltoztatnak, és mégis úgy érzik, hogy semmi nem javul, hanem állapotuk még rosszabb lesz, úgy mint a vérfolyásos asszonynál, aki végül is Jézushoz ment (Márk 5,26). Hiába rohannak, hiába küszködnek, nem sikerül megújulásuk, ami nem csoda, mert nem jól kezdenek hozzá. Homokra építenek házat, aminek falai olyan gyakran dőlnek le, mint amilyen gyorsan felhúzták őket. Lyukas edénnyel akarnak vizet meríteni. A »szentség«-nek nem lehet más fundamentumot

vetni, mint azt, amit Pál is vetett, Jézus Krisztust. »Krisztus nélkül semmit nem tudunk cselekedni« (Jn 15,5). Súlyos, de igaz Traillnek ez a mondása: »Bölcsesség Krisztuson kívül kárhozatos ostobaság. Igazság, Krisztuson kívül vétkesség és ítélet. Megszentelődés Krisztuson kívül szenny és bűn. Megváltás Krisztuson kívül megkötözöttség és rabszolgaság.«

Azt akarod, hogy elérd a szent életet? Érezd most azt, hogy szív szerint vágyakozol szentté lenni? Szeretnél az isteni természet részesévé lenni? Akkor eredj Krisztushoz. Ne várj semmire. Ne várj senkire. Ne késlekedj. Ne akard előbb elkészíteni magad erre. Eredj Hozzá és szólj Hozzá ennek a gyönyörű éneknek a szavaival:

»Jövök, semmit nem hozva,
Keresztedbe fogódzva.
Meztelen, hogy felruházz,
Árván, bízva, hogy megszánsz.«

Egyetlen téglát, egyetlen követ sem tudunk letenni megszentelődésünk épületébe addig, amíg Krisztushoz nem megyünk. A szentség az ő különleges ajándéka az ő hivő népének. A szentség az a munka, amit ő visz véghez szívünkben, a Lélek által, akit Ő ad nekünk. Isten Őt »fejedelemmé és üdvözítővé emelte, hogy megtérést adjon«, és a bűnök bocsánatát. »Akik pedig befogadták Őt, azoknak megadta azt a kiváltságot, hogy Isten gyermekeivé legyenek« (Csel 5,31; Jn 1,12). A szentség nem vér szerinti örökség – a szülők nem adhatják azt gyermekeiknek –, sem nem a test akaratából való. Az ember nem tudja azt magában kimunkálni. A lelkészek nem adhatják azt a keresztség által. A szentség Krisztustól jön. Az a vele való élő közösség eredménye. Az annak a gyümölcse, hogy az igazi Szőlőtőnek élő ágai leszünk. Eredj tehát Krisztushoz és mondd: *»Uram, ne csak a bűntől szabadíts meg, hanem annak hatalmától is, Szentlelked által, akinek elküldését megígérted. Szentelj meg engem és taníts arra, hogy akaratodat cselekedjem.«*

Szeretnél állandóan szent lenni? Akkor maradj Krisztusban. Ő maga mondja: »Maradjatok énbennem, és én tibennetek, . . . aki énbennem marad, és én őbenne, az terem sok gyümölcsöt« (Jn 15,4.5). Úgy tetszett az Atyának, hogy Őbenne lakozzon az egész

teljesség, mindannak bő tárháza, amire a hivőnek szüksége van. Ő az orvos, akihez naponként kell menned, ha jól akarod érezni magad. Ő a manna, amelyet naponként kell enned, és a szikla, amiből naponként friss vizet nyerhetsz. Az Ő karja az a kar, amire naponként kell támaszkodnod, amikor a világ pusztáját járod. Nemcsak meg kell gyökerezned Benne, hanem rá is kell épülnöd. Pál valóban Isten embere volt, szent ember, növekvő, fejlődő keresztyén. És mi volt mindennek a titka? Ő olyan ember volt, akinek Krisztus volt »minden mindenben«. Ő mindig Jézusra nézett. »Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.« »Élek többé nem én, hanem Krisztus él bennem; azt az életet pedig, amit most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem« – vallja Pál. (Zsid 12,2; Fil 4,13; Gal 2,20) Kezdjük mi is el, és hasonlóképpen cselekedjünk.

Bizonyára sokan, akik olvassák e sorokat, tapasztalatból tudják ezeket, nemcsak hallomásból. Bizonyára mi mindnyájan érezzük a szentség fontosságát, sokkal inkább, mint valaha. Legyenek ezek az éveink szent évei lelkünknek, és akkor boldog évek is lesznek! Ha élünk, éljünk az Úrnak; vagy ha meghalunk, az Úrnak haljunk meg. Ha Ő eljön értünk, találjon minket békességben, szeplő nélkül és feddhetetlenül!

IV. A harc

»Harcold meg a hit nemes harcát!« (1Tim 6,12)

Különös dolog, hogy nincs még egy olyan téma, amely jobban érdekelné a legtöbb embert, mint a »harc«. Fiatal embereket és lányokat, öregeket és gyermekeket, vezetőket és beosztottakat, gazdagokat és szegényeket, tanultakat és tanulatlanokat, mind nagyon érdeklik a háborúk, csaták és harcok.

Egyszerű dolog ez, akárhogyan is próbáljuk magyarázni. Érzéketlen embernek nevezhetjük azt a magyar embert, akit hidegen hagy Muhi vagy Mohács, vagy a 48-as szabadságharc. Hideg és érzéketlen az, akit nem indított meg, és nem hozott izgalomba a pákozdi csata vagy a sztálingrádi ütközet.

Sokkal nagyobb fontosságú hadviselés is van, mint amit eddig ember vívott. Olyan hadviselés ez, amely nemcsak két vagy három nemzetet érint, hanem minden keresztyén férfit és nőt ezen a világon. Ez a hadviselés, amiről beszélek, a lelki hadviselés. Az a harc ez, amelyet mindenkinek meg kell vívnia lelkéért, aki meg akar menekülni.

Tudom, olyan hadviselés ez, amelyről sokan semmit nem tudnak. Beszélj nekik erről, és ők rögtön rád fogják, hogy őrült, rajongó, vagy bolond vagy. És mégis ez éppen olyan valóságos és igazi harc, mint bármelyik háború, amelyet valaha is látott a világ. Megvannak a maga kézitusái és sebei, éberségei és fáradalmai, ostromai és támadásai, győzelmei és vereségei. Mindenek fölött, megvannak a következményei, melyek szörnyűek, óriásiak és sajátságosak. A földi hadviselésben a következmények az egyes nemzetek életében gyakran időlegesek és orvosolhatók. A lelki hadviselésben ez másképpen van. Ennek a hadviselésnek a következményei, ha vége van a harcnak, változhatatlanok és örökkévalók.

Erről a harcról beszélt Pál apostol Timóteusnak, amikor ezeket a lelkesítő szavakat írta: »Harcold meg a hit nemes harcát; ragadd meg az örök életet«. Ez az a harc, amelyről beszélni szándékszom ebben a fejezetben. Úgy gondolom, hogy ez a téma szorosan

kapcsolódik a megszentelődéshez és a szent élethez. Aki meg akarja érteni az igazi szentség természetét, annak tudnia kell, hogy a keresztyén ember »katona«. Ha szentek akarunk lenni, harcolnunk kell.

I. Az első dolog, amit el kell mondanom: Az igazi keresztyénség harc.

Igazi keresztyénség! Mit is jelent ez a szó: igazi. Nagyon sok vallásosság van napjainkban is a világban, amely nem igazi, eredeti keresztyénség. Kiállja ugyan a próbát, kielégíti az alvó lelkiismeretet, de mégis hamis. Nem az, amit keresztyénségnek hívtak 19 évszázaddal ezelőtt. Ezer és ezer férfi és nő van, akik minden vasárnap templomba járnak, és magukat keresztyéneknek nevezik. Nevük benne van a keresztelési anyakönyvben. Keresztyénnek számítanak egész életükben. Házasságukat templomban áldották meg. Azt akarják, hogy úgy temessék el őket, mint keresztyéneket, amikor meghalnak. De semmi harc nincs életükben hitükért. Egyáltalán nem tudnak semmit a lelki küzdelemről, tusakodásról, harcról, önmegtagadásról, vigyázásról, hadakozásról. Az ilyen keresztyénség talán kielégíti az embert, de ez bizonnyal nem a Biblia keresztyénsége, még akkor sem, ha azokat, akik az ilyen keresztyénség ellen beszélnek, nagyon szigorúaknak és szeretetleneknek gondolják. Ez nem a hit, amelyet az Úr Jézus alapított, és amit apostolai prédikáltak. Ez nem az a hit, amely igazi szentséget teremt. Az igazi keresztyénség harc.

Az igazi keresztyén arra hivatott, hogy katona legyen, és így kell viselkednie megtérése napjától halála napjáig. Nem arra hivatott, hogy valamilyen vallásos kényelemnek, lustaságnak és biztonságnak az életét élje. Egy pillanatra sem szabad azt képzelnie, hogy a mennybe vezető úton aludhat és szundikálhat, mint aki egy kényelmes kocsin utazik. Ha e világ fiai szerint mérlegeli a keresztyénséget, megelégedhet ilyen képzetekkel de az Isten Igéjében semmiféle támpontot nem fog találni ezekre. Ha a Biblia hitének és magatartásának irányítója, akkor abban nagyon világosan megtalálja, hogy milyen úton kell haladnia. Harcolnia kell.

Kivel is kell harcolnia a keresztyén katonának? Nem más keresztyénekkel. Nagyon kificamodott annak az elképzelése a keresztyén hitről, aki azt gondolja, hogy az állandó vitákból áll! Akit csak az elégít ki, ha állandóan az egyházak, felekezetek,

szekták, csoportok, pártok hadakozásait látja; az az ember semmit nem tud arról, amiről tudnia kellene. Kétségtelenül olykor nagyon is szükséges döntést hozni az egyház hitvallásának, szabályoknak, paragrafusoknak helyes értelmezéséről. De általános szabály az, hogy semmi nem ad annyi okot a bűnre, mint amikor a keresztyének arra fecsérlik erejüket, hogy egymással vitáznak, és apró perpatvarokkal töltik idejüket.

Nem erről van szó! A keresztyén embernek a fő harca a világgal, a testtel és a gonosszal van. Ezek az ő soha meg nem haló ellenségei. Ez a három fő ellenség, melyek ellen hadat kell viselnie. Ha e három fölött nem győzedelmeskedik, minden más győzelem hiábavaló és haszontalan. Ha olyan természete lenne, mint az angyaloknak, és nem volna bukott teremtmény, ez a hadviselés nem volna olyan lényeges. De vagy harcolnia kell megromlott szívével, az állandóan talpon levő ördöggel és a csalárd világgal, vagy el kell vesznie.

Harcolnia kell a testtel. A megtérés után is gonoszra hajlamos természetet hordozunk magunkban, gyenge és változékony szívet. E szív soha nem lesz mentes a tökéletlenségtől ebben a világban, ezért szánalmas tévedés arra várni. Az Úr Jézus azért figyelmeztet arra, hogy »vigyázzatok és imádkozzatok«, hogy megtartsa ezt a szívet az eltévelyedéstől. Lehet, hogy a lélek kész, de a test erőtlen. Szükséges a naponkénti harc és tusakodás az imádságban. »Megsanyargatom és szolgálatra alkalmassá teszem a testemet« – kiáltja Pál. »Tagjaimban egy másik törvényt látok, amely harcol az értelem törvénye ellen, és foglyul ejt . . . Én nyomorult ember! Ki szabadít meg ebből a halálra ítélt testből?!« »Akik pedig Krisztus Jézuséi, a testet megfeszítették szenvedélyeivel és kívánságaival együtt.« »Öljétek meg . . . tagjaitokban azt, ami csak erre a földre irányul« (Mk 14,38; 1Kor 9,27; Róm 7,23–24; Gal 5,24; Kol 3,5).

Harcolnia kell a világgal. Naponként ellene kell szegülnie eme hatalmas ellenség szövevényes hatásának, ami naponkénti harc nélkül soha nem győzhető le. A világ javainak a szeretete, a világ gúnyolásától való félelem, a titkos vágy azért, hogy jó kapcsolatban legyünk a világgal, a titkos kívánság, hogy úgy éljünk, ahogyan mások is élnek a világban, és ne legyünk feltűnőek – mindez ellenség a lelki életben, melyek állandóan szorongatják a keresztyén embert a mennybe vezető útján, és amelyeket le kell

győzni. »A világgal való barátság ellenségeskedés az Istennel; ha tehát valaki a világgal barátságot köt, ellenségévé válik az Istennek.« »Ha valaki szereti a világot, abban nincs meg az Atya szeretete.« Keresztre feszítettetett számomra a világ, és én is a világ számára.« »Ne igazodjatok e világhoz« (Jak 4,4; 1Jn 2,15; Gal 6,14; 1Jn 5,4; Róm 12,2).

Harcolni kell az ördöggel. Az emberiségnek ez az ősi ellensége nem halott. Ádám és Éva elbukása óta a földön barangol és itt járkel. Arra igyekszik, hogy végrehajtsa nagy célját: az ember lelkének megsemmisítését. Soha nem szunnyad, és nem alszik, »mint ordító oroszlán jár szerte, keresve, kit nyeljen el«. Láthatatlan ellenség, aki mindig közelünkben van, ahol csak járunk és ahol csak fekszünk, és kémleli minden utunkat. Kezdettől fogva »gyilkos és hazug«, éjjel és nappal munkálkodik, hogy levessen minket a pokolba. Mindig támadásban van lelkünk ellen. Olykor úgy, hogy babonákba vezet, olykor hűtlenségre csábít, egyszer így, egyszer úgy. »A Sátán kikért titeket, hogy megrostáljon, mint a búzát.« E hatalmas ellenségnek naponként ellent kell állnunk, ha azt akarjuk, hogy a megváltás a miénk legyen. De ez csak vigyázás és könyörgés által lehetséges, és csak úgy, ha mi is felvesszük magunkra Isten minden fegyverzetét. Naponkénti harc nélkül az erős fegyverest nem tarthatjuk távol szívünktől (Jób 1,7; 1Pét 5,8; Jn 8,44; Luk 22,31; Ef 6,11).

Némelyek úgy gondolják, hogy ezek a megállapítások túl komolyak. Azt képzelik, hogy túl messze megyek, és túl sötéten látok. Titokban azt mondják magukban, hogy Angliában az emberek bizonnyal mennybe mennek ezek a bajok, a harcok és küzdelmek nélkül is. Figyeljenek rám néhány percig, és látni fogják, hogy van valami mondanivalóm, amit Isten nevében mondok. Emlékezzünk csak a legbölcsebb tábornok mondására, aki valaha is élt Angliában: »A háború idején a legnagyobb hiba az, ha aláértékeljük az ellenséget, és csak egy kis harcra készülünk«. A keresztyének harca nem csekély dolog. Mit mond az Írás: »Harcold meg a hit nemes harcát, ragadd meg az örök életet«, »Vállald . . . a szenvedést, mint Jézus Krisztus jó katonája«, »Öltsétek magatokra az Isten fegyverzetét, hogy megállhassatok az ördög mesterkedéseivel szemben. Mert a mi harcunk nem test és vér ellen folyik, hanem erők és hatalmak ellen, a sötétség világának urai és a gonoszság lelkei ellen, amelyek a magasságban

vannak. Éppen ezért vegyétek fel az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon, és mindent leküzdve megállhassatok«, »Igyekezzetek bemenni a szoros kapun«, »Az eledelért fáradozzatok, amely megmarad az örök életre«, »Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy békességet hozzak . . . hanem hogy fegyvert«, »Akinek nincs kardja, adja el felsőruháját, és vegyen«, »Vigyázzatok, álljatok meg a hitben, legyetek férfiak, legyetek erősek«, »Harcold meg a nemes harcot. Tartsd meg a hitet és a jó lelkiismeretet« (1Tim 6,12; 2Tim 2,3; Ef 6,11–13; Luk 13,24; Jn 6,27; Mt 10,34; Luk 22,36; 1Kor 16,13; 1Tim 1,18–19). Ezek az igék számomra világosak, egyenesek, félreérthetetlenek. Ezek mind egy és ugyanazt a nagy leckét tanítják, ha hajlandók vagyunk elfogadni. Ez a lecke az, hogy az igazi keresztyénség küzdelem, harc és csatározás. Aki hajlamos arra, hogy elutasítsa a harcot, és azt tanítja, hogy nekünk csendben kellene ülnünk, és »átadni magunkat Istennek«, úgy gondolom, hogy az félreérti a Bibliát, és nagy hibát követ el.

Mit mond az anglikán egyház keresztelési szertartása? Kétségtelen, hogy ez a szertartás nem Istentől ihletett, és mint minden nem Istentől ihletett alkotásnak, ennek is megvan a maga hibája, de szavának súlya van mindazokhoz az embermilliókhoz, akik az egész világon magukat az anglikán egyházhoz tartozóknak vallják. Azt mondja, hogy mindazoknak az új tagoknak, akik csatlakoznak az anglikán egyházhoz, a következő szavakat kell mondani: »Keresztellek téged az Atya, Fiú és Szentlélek nevében«. »Én megjelölöm ezt a gyermeket a kereszt jegyével, jeléül annak, hogy ezután ne szégyellje megvallani a megfeszített Krisztusba vetett hitét, és férfiasan harcoljon az Ő zászlaja alatt a bűn, a világ és az ördög ellen, és hogy legyen Krisztus hűséges katonája és szolgája élete végéig.« Természetesen tudjuk mindnyájan, hogy számtalan esetben a keresztség puszta formalitás, és hogy a szülők hit vagy imádság, vagy minden meggondolás nélkül viszik gyermekeiket a keresztvíz alá, és éppen ezért semmilyen áldást nem kapnak abból. Bizonnyal nagy tudatlanságban van az, aki feltételezi, hogy a keresztség ilyen esetben mechanikusan hat, mint az orvosság, és hogy hivő és hitetlen, imádkozó és nem imádkozó szülő egyaránt ugyanazt az áldást nyeri el gyermekei számára. Egy dolog mindenesetre bizonyos. Minden megkeresztelt egyháztag »Jézus Krisztus hivatásos katonája«, és elkötelezett, hogy »harcoljon az Ő zász-

laja alatt a bűn, a világ és az ördög ellen«. Aki kételkedik ebben, vegye elő az ő Hitvallásos könyvét, és olvassa, jegyezze meg, és tanulja meg annak tartalmát. A legrosszabb dolog nagyon sok buzgó egyháztagnál az, hogy egyáltalán nem ismerik azt, amit saját Hitvallásos könyvük tartalmaz.

Akár egyháztagok vagyunk, akár nem, egy dolog biztos: ez a keresztyén hadviselés igazi valóság és nagyfontosságú dolog. Ez nem olyasmi, mint az egyházi szervezet vagy szertartás, amiről lehet az embereknek különböző véleményük, és végül mégis a mennybe jutnak. A szükség kényszerít minket: harcolnunk kell. Az Úr Jézus Krisztusnak a hét gyülekezethez küldött levelében csak azoknak szól az ígéret, akik »győznek«. Ahol kegyelem van, ott tusakodás is van. A hivő ember katona. Nincs megszentelődés a harc felvétele nélkül. A megmentett lelkek normális állapota az, hogy harcban vannak.

Ez a harc teljességgel szükséges. Ne gondoljuk azt, hogy ebben a háborúban mi semlegesek maradhatunk vagy csendben lehetünk. Ilyen magatartás lehetséges a nemzetek viszályaiban, de teljességgel lehetetlen abban az összeütközésben, ahol a lélekről van szó. A keresztyén hadviselésben soha nem lehet szó ilyenről, mint a be nem avatkozás büszke politikája – a »diplomatikus semlegesség«, mellyel oly sok államférfi nagyra van –, a csendben maradás, és a dolgok békén hagyásának a politikája. Itt mindenesetre senki nem húzhatja ki magát a harc alól azzal a kifogással, hogy ő »a béke embere«. Békében lenni a világgal, a testtel és az ördöggel annyi, mint ellenségeskedésben lenni Istennel, és a széles úton járni, mely a pusztulásba visz. Nincs más választásunk: vagy harcolnunk kell, vagy elveszünk.

Ez a harc egyetemesen szükséges. Semmilyen rendű, rangú vagy korú ember nem lehet kivétel, vagy nem kerülheti ki a harcot. Minisztereknek és állampolgároknak, igehirdetőknek és igehallgatóknak, fiataloknak és öregeknek, előkelőknek és közembereknek, szegényeknek és gazdagoknak, művelteknek és műveletleneknek, királyoknak és alattvalóknak, földesuraknak és bérlőiknek, tanultaknak és tanulatlanoknak. Mindenkinek egyformán kell fegyverkezni és háborúba menni. Mindenkinek a szíve természet szerint telve van büszkeséggel, hitetlenséggel, tunyasággal, világiassággal és bűnnel. Mindnyájan olyan világban élünk, ahol a lelket szüntelen tőrrel, csapdával és kelepcével

fenyegetik. Mindenki mellett ott van egy tevékenykedő, soha nem pihenő, gonosz ördög. Mindenkinek – a palotájában lévő királynőtől kezdve egészen a dologházban lévő nincstelenig – harcolnia kell, ha meg akar menekülni.

Ez a harc állandóan szükséges. Nincs idő lélegzetvételre, nem lehet fegyverszünet, fegyvernyugvás. A keresztyén hadakozásnak megállás nélkül folynia kell hétköznapokon éppen úgy, mint vasárnap, – a magánéletben éppen úgy, mint a közéletben, – otthon a családi tüzhelyne;l éppen úgy, mint külföldön, – a kis dolgokban, a beszédben és magatartásban éppen úgy, mint a nagy dolgokban, mint az országok kormányzásában is. Az ellenség, mellyel harcunk van, soha nem tart szünetet, nem szunnyad, nem alszik. Ameddig csak szívünk dobog, állandóan fegyverben kell lennünk, és emlékezni arra, hogy ellenséges földön vagyunk. »Még a Jordán partján is – mondta egy haldokló szent – ott találom a Sátánt, amint sarkamat tapossa.« Harcolni kell mindhalálig.

Gondoljuk meg jól ezeket a figyelmeztetéseket. Vigyázzunk arra, hogy személyes hitünk valóságos, hiteles és igaz legyen. Sok úgynevezettt keresztyén embernél a legszomorúbb dolog az, hogy teljesen hiányzik az életükből a tusakodás, és a harc a keresztyénségükben ismeretlen. Esznek, isznak, ruházkodnak, dolgoznak, jól érzik magukat, pénzt szereznek, pénzt költenek, eleget tesznek a legszükségesebb formális vallási gyakorlatoknak egyszer vagy kétszer hetente. De úgy látszik, hogy semmit nem tudnak a nagy lelki hadviselésről, az abban való vigyázásról és igyekezetről, küzdelmeiről és tusakodásairól, csatáiról és harcairól. Ügyeljünk arra, hogy ez az ügy nem a mi ügyünk. A lélek legrosszabb állapota az, »amikor az erős fegyveres őrzi a maga palotáját, biztonságban van a vagyona«, de nem gondol a nálánál erősebbre; vagy az az állapot, amikor a Sátán férfiakat és őket »foglyul ejt, hogy akaratát teljesítsék«, és ők nem állnak ellen. A legrosszabb bilincsek azok, amelyeket sem nem érez, sem nem lát a rab (Luk 11,21; 2Tim 2,26).

Nyugodtak lehetünk lelkünk felől, ha jól ismerjük a belső harcot és tusakodást. Az állandó kísérője az igazi keresztyén szentségnek. Ez nem minden, jól tudom, de ez már valami. Ott van a szívünk mélyén ez a lelki harc? Érzünk abból valamit, hogy a test a lélek ellen hadakozik, és a lélek a test ellen, és hogy mi nem tehetjük azt, amit szeretnénk (Gal 5,17)? Tudatában vagyunk

annak, hogy bennünk két indulat van, és egyik a másik fölé akar kerekedni? Érzünk valamit a belső emberünkben lévő harcról? Nos, akkor köszönjük meg azt Istennek! Ez jó jel. Ez a megszentelődés nagy munkájának nagyon valószínű bizonyítéka. Nincs rosszabb a fásultságnál, tunyaságnál, életuntságnál, közömbösségnél. Mi kedvezőbb állapotban vagyunk, mint sokan mások, mert az úgynevezett keresztyéneknek legnagyobb része teljesen érzéketlen a lelkiek iránt. Mi nyilvánvalóan nem vagyunk a Sátán barátai. Mint e világ királyai is, a Sátán sem harcol saját alattvalói ellen. Maga az a tény, hogy ő támad minket, töltse el szívünket reménységgel. Újra mondom, legyünk nyugodtak. Isten gyermekét két fontos dolog jellemzi, és a kettő közül az egyik éppen az, amiről beszélünk. *Isten gyermeke megismerhető belső harcáról, és belső békességéről.*

II. A második dolog amit el kell mondanom, amikor ezzel a témával foglalkozom: Az igazi keresztyénség a hit harca.

A keresztyén harc teljesen más, mint e világ hadakozásai. Azt nem testi, hanem lelki fegyverekkel kell megharcolni. A hit az, amitől a győzelem függ. A siker teljességgel a hiten múlik.

A keresztyén katona jellemének elsődleges alapja az alapvető hit Isten írott Igéjének az igazában. Ez az, amiért azt teszi, amit tesz, úgy gondolkozik, ahogyan gondolkozik, úgy cselekszik, ahogyan cselekszik, reménykedik, ahogyan reménykedik, úgy viselkedik, ahogyan viselkedik. Ennek egyetlen oka van: hisz azoknak az utasításoknak, melyeket Isten a Szentírásban kijelentett és lefektetett. »Mert aki az Istent keresi, annak hinnie kell, hogy ő van; és megjutalmazza azokat, akik őt keresik« (Zsid 11,6). Tan és dogma nélküli hit olyan dolog, amiről sokan szeretnek beszélni napjainkban. Első hallásra ez nagyon szépen hangzik. Nagyon jónak látszik ez tisztes távolból. De abban a pillanatban, amikor leülünk, hogy megvizsgáljuk azt, és elgondolkozzunk azon, egyszerűen lehetetlenségnek találjuk azt. Éppen olyan ez, mintha testről beszélnénk, melyhez nem tartoznának csontok és izmok. Senkinek nem lehet semmi köze hithez vagy nem cselekedhet aszerint, ha nem hisz valamit. Még azok is, akik a deisták nyomorúságos és vigasztalan nézeteit vallják, kénytelenek megvallani, hogy hisznek valamit. Minden keserű gúnyolódásuk ellenére, mellyel a dogmatikus teológiát és a keresztyén hittant támadják, nekik maguknak is van valamilyen hitük.

Ami az igazi keresztyéneket illeti, a hit az ő lelki életük gerince. Soha nem harcolhat senki komolyan a világ, a test és az ördög ellen, ha szívében nincsenek ott bizonyos elvek, amiket hisz. Hogy mik azok, talán nem is igen tudja megmondani, és talán nem igen tudja azokat meghatározni, vagy leírni. De azok ott vannak, és tudatosan vagy tudatlanul hite gyökerei. Amikor egy ember, legyen az gazdag vagy szegény, tanult vagy tanulatlan, férfiasan harcol bűnei ellen, és igyekszik legyőzni azokat, bizonyosak lehetünk afelől, hogy annál az embernél vannak bizonyos elvek, amikben hisz. Az a költő, aki ezeket a híres sorokat írta:

»Hitelvekről ám vívjanak vad harcokat,
Kinek élte rendben van, nem tévedhet az.«

okos ember volt, de járatlan a hit dolgaiban. Nincs rendben lévő élet hit nélkül.

Krisztus katonája életének szíve és fő mozgatója a hit a mi Urunk Jézus Krisztus személyében, munkájában és tisztében. Hit által látja a láthatatlan Megváltót, aki szerette őt, önmagát adta érte, kifizette helyette az adósságot, bűneit magára vette, érte szenvedett, feltámadt és a mennyben van mint védőügyvéd az Isten jobbján. Hit által látja Jézust, és ragaszkodik hozzá. Aki pedig látja Jézust és bízik benne, békessége és reménysége van, és önként harcol lelke ellenségei ellen. Látja saját sok bűnét, gyenge szívét, a kísértésekkel teli világot, a mindig munkálkodó ördögöt. És ha csak ezekre nézne, bizony kétségbe kellene esnie. De látja a hatalmas Megváltót is, a közbenjáró Megváltót, a vele együttérző Megváltót, és az Ő vérét, igazságát, örökkétartó királyságát, – és hiszi, hogy mindez az övé. Látja Jézust, és egészen rábízza magát. Látja Őt, és vidáman harcol tovább azzal a bizonyossággal, hogy »diadalmaskodik az által, aki szereti őt« (Róm 8,37).

Krisztus sikeresen harcoló katonájának titka az az állandó gyermeki hit, amivel hiszi, hogy Krisztus jelen van, és segíteni kész.

Soha nem szabad elfelejteni, hogy a hitnek fokozatai vannak. Nem egyformán hisz minden ember, sőt még ugyanazon személy hitének is vannak mély- és csúcspontjai. Egyszer sokkal buzgóbban hisz, mint máskor. A hit ilyen fokozatai szerint a keresztyén ember jól vagy rosszul harcol, győzedelmeskedik vagy alkalmi

kudarcokat vall, diadalmaskodik vagy csatát veszt. Akinek a hite legnagyobb, mindig az a legboldogabb és legmegelégedettebb katona. Semmi nem veheti el az embertől a háború aggodalmait annyira, mint Krisztus szeretetének és állandó védelmének a bizonyossága. Semmi sem teheti képessé jobban a keresztyén embert arra, hogy vállalja a vigyázás, a harc és küzdelem fáradságát a bűn ellen, mint a benne lakozó bizalom, hogy Krisztus az ő oldalán van, és a győzelem bizonyos. A »hit pajzsa« az, mely a gonosz minden tüzes nyilát kioltja. Ez az ember elmondhatja: »tudom, kiben hiszek«, – még a szenvedés idején is mondhatja: »nem vallok szégyent«. Aki ezeket a ragyogó szavakat írta: »Nem csüggedünk . . . a mi pillanatnyi kis szenvedésünk minden mértéket meghaladó nagy, örök dicsőséget szerez nekünk« – ugyanaz volt, aki ugyanazzal a tollal így írt: »nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideigvalók, a láthatatlanok pedig örökkévalók«. Az az ember, aki ezt mondta: »az Isten Fiában való hitből élek« – ugyanaz, mint aki ugyanebben a levélben így szól: »keresztre feszíttetett számomra a világ, és én is a világ számára«. Az az ember, aki ezt mondta: »nekem az élet Krisztus«, – ugyanaz, aki ugyanebben a levélben így szól: »én megtanultam, hogy körülményeim között elégedett legyek«. »Mindenre van erőm Krisztus által.« Minél több a hit, annál több a győzelem! Minél több a hit, annál több a belső békesség! (Ef 6,16; 2Tim 1,12; 2Kor 4,16–18; Gal 2,20; 6,14; Fil 1,21; 4,11,13).

Azt gondolom, hogy lehetetlen túlbecsülnünk a hit értékét és jelentőségét. Helyesen nevezi azt Péter apostol »drágának« (2Pét 1,1). Hosszúra nyúlna, ha megpróbálnám csak századrészét is felsorolni azoknak a győzelmeknek, melyeket Krisztus katonái hit által szereztek.

Vegyük elő Bibliánkat és olvassuk figyelemmel a Zsidókhoz írt levél 11. fejezetét. Figyeljük meg azoknak a hithősöknek hosszú listáját, akiknek a neve fel van jegyezve Ábeltől Mózesig, még mielőtt Krisztus megszületett volna, és az evangélium által az életet és halhatatlanságot a maga teljességében elhozta volna. Jól figyeljük meg, hogy milyen csatákat vívtak a világ, a test és az ördög ellen. Gondoljunk arra, hogy mindezt hit által tették. Ezek az emberek előre örültek a megígért Messiásnak. Látták azt, aki láthatatlan. »Hit által nyertek jó bizonyságot a régiek« (Zsid 11,2).

Forduljunk a korai egyház történetének lapjaihoz. Lássuk meg, mennyire ragaszkodtak az első keresztyének vallásukhoz mindhalálig, és nem rettentette meg őket a pogány császárok vad üldözése sem. Századokon át soha nem hiányoztak az olyan emberek, mint Polykarpusz és Ignacius, akik készek voltak meghalni, mintsem hogy megtagadják Krisztust. Bűntetések és börtönök, kínzások, tűz és kard nem tudták megtörni a mártírok nemes seregének lelkét. A császári Róma minden hatalma, a világ ura képtelennek bizonyult, hogy elpusztítsa azt a vallást, amely néhány palesztinai halásszal és vámszedővel kezdődött! És gondoljunk arra is, hogy egy láthatatlan Jézusban való hit volt az egyház ereje. Győzelmüket hit által nyerték el.

Vizsgáljuk meg a protestáns reformáció történetét. Tanulmányozzuk vezéralakjainak életét: Wycliffet, Huszt, Luthert, Ridleyt, Latimert és Hoopert. Figyeljük meg, hogy Krisztusnak ezek a bátor katonái milyen szilárdan ellenálltak az ellenség seregeinek, és készek voltak meghalni elveikért! Milyen harcokat vívtak! Milyen vitákat folytattak! Milyen céltudatos állhatatosságot tanúsítottak az ellenük támadó világgal szemben! És gondoljunk arra, hogy az ő láthatatlan Jézusban való hitük volt a titka erejüknek. Hit által győztek.

Figyeljük csak meg azokat a embereket, akik a legnagyobb hírnévre tettek szert az elmúlt század egyháztörténetében. Olyan emberek, mint Wesley, Whitefield, Venn és Romaine mennyire egyedül álltak korukban, és mégis megújították az angolok hitéletét előkelő emberek ellenállása, és az ország magukat keresztyénnek valló kilenctizede rágalmazása, gúnyja és üldözése ellenére. Emlékezzünk arra, hogy olyan emberek, mint William Wilberforce, Havelock és Hedley Vicars bizonyságot tettek Krisztusról a legnehezebb körülmények között is, és zászlót bontottak Krisztusért a hadseregben is vagy az Alsóház szónoki emelvényén. Ezek a nemes hitvallók soha nem hátráltak meg, és még a legádázabb ellenségeik tiszteletét is kivívták. Ezen emberek minden nemes tulajdonságának kulcsa a láthatatlan Krisztusban való hitük volt. Hit által éltek és jártak, maradtak állva és győztek.

Bárki élhet Krisztus katonájaként. Imádkozzék hitért. Az Isten ajándéka, és aki ilyen ajándékért imádkozik, soha nem imádkozik hiába. Hinnünk kell, mielőtt cselekszünk. Ha az emberek semmit

nem tesznek hitéletükben, az azért van, mert nem hisznek. Hit az első lépés a menny felé.

Bárki harcolhat Krisztus katonájaként sikeresen és áldásosan. Imádkozzék a hit állandó növekedéséért. Élete minden napján maradjon Krisztussal. Legyen napi imádsága a tanítványok imádsága: »Urunk, növeld hitünket« (Luk 17,5). Féltő szeretettel őrizd hitedet, ha van, mert ez az egész keresztyénségednek a fellegvára, melytől függ az egész vár biztonsága. Ez az a pont, amit a Sátán előszeretettel támad. Ha a hit megrendül, ki vagyunk szolgáltatva neki. Ha szeretjük az életet, a hitünkre különösen éberen kell vigyázni.

III. Végül még el kell mondanom: Az igazi keresztyénség szép harc.

A »szép« szót bármilyen háborúra is alkalmazni furcsa dolog. Minden evilági háború többé kevésbé gonosz. Kétségtelen, hogy sok esetben valóban szükséges: megőrizni a népek szabadságát, megakadályozni azt, hogy a gyengéket eltiporják az erősek, – mégis gonosz dolog, hiszen sok vérontást és szenvedést von maga után. Számtalan ember halálát jelenti, akik még élhetnének. Az ember legrosszabb indulatait hívja elő. Az anyagiak rendkívül nagy elfecsérlését és elpusztítását okozza. Békés otthonokat gyászoló özvegyekkel és árvákkal tölt meg. Mindenfelé szegénységet, megadóztatást és nemzeti ínséget eredményez. Felfordítja a társadalom rendjét. Félbeszakítja az evangéliumi munkát és a keresztyén misszió növekedését. Röviden: a háború szörnyű és kiszámíthatatlan rossz. Minden imádkozó embernek éjjel, nappal kiáltania kell: »Adj békességet a mi időnkben«. És mégis van egy háború, mely kifejezetten »jó«, és olyan harc, melyben nincs semmi gonoszság. Ez a háború a keresztyén hit harca. Ez a harc a lélek harca.

Nos, a keresztyének harca miért »jó harc«? Mennyiben magasabbrendű a keresztyének harca e világ harcainál? Nem akarom, hogy bárki is mint Krisztus katonája úgy kezdje életét, hogy nem vet ezzel számot. Mindenkinek tudatában kell lennie azzal, hogyha szent akar lenni, és látni akarja az Urat, harcolnia kell, és hogy a keresztyén harc bár lelki, de valóságos és komoly. Bátorságot, merészséget és állhatatosságot kíván. De azt akarom, hogy olvasóim tudják, hogy bőséges a bátorítás is. A Szentírás nem ok és alap nélkül nevezi a keresztyének harcát »jó harcnak«.

a) A keresztyének harca jó, mert a legjobb hadvezér vezetése alatt folyik. Minden hivő vezére és parancsnoka a mi Istentől küldött Megváltónk, az Úr Jézus Krisztus, – a tökéletes bölcsességű, végtelen szeretetű és hatalmas erejű Megváltó. Üdvösségünk Fővezére soha nem hibázza el azt, hogy katonáit győzelemre vezesse. Soha nem tesz haszontalan mozdulatokat, soha nem téved ítéletében, és soha nem követ el hibát. Szeme a követőin van, a legnagyobbaktól kezdve a legkisebbekig. A hadseregében lévő legalacsonyabb szolgát sem felejti el. A leggyengébbről, a legbetegebbről is gondoskodik, megemlékezik, és megtartja az üdvösségben. A lelkek, akiket megvásárolt és megváltott tulajdon vérével, drágábbak annál, semhogy engedje elveszni és elpusztulni. Bizony ez jó!

b) A keresztyének harca jó, mert ehhez a küzdelemhez a legjobb segítőeszközöket kapják. Bár minden hivő önmagában gyenge, de a Szentlélek benne lakik, és teste a Szentlélek temploma. Nem saját költségén megy hadba, és soha nincs egyedül, mert kiválasztotta az Atya, megmosta vérével a Fiú, és megújította a Szentlélek. Isten naponként tanítja, vezeti, kalauzolja és irányítja. Az Atya Isten védelmezi őt hatalmas erejével. Isten Fia közbenjár érte minden pillanatban, mint Mózes a hegyen, miközben harcol lent a völgyben. Ilyen háromszoros kötél soha nem szakadhat el! Naponkénti gondoskodása és támogatása soha nem hiányzik. Éléstára soha ki nem ürül. Kenyere és vize biztos. Noha önmagában gyenge, mint egy féreg, erős az Úrban nagy hőstettek véghezvitelére. Bizony ez jó!

c) A keresztyének harca jó harc, mert annak megvívását a legjobb ígéretek kísérik. Minden hivőnek rendkívül nagy és drága ígérete van, amik mind igazak és ámenek Krisztusban. Ígéretek, melyek beteljesülése biztos, mert attól valók, aki nem mond valótlant, és van hatalma arra is, hogy megtartsa szavát. »A bűn nem fog uralkodni rajtatok.« »A békesség Istene . . . összezúzza a Sátánt lábatok alatt hamarosan.« »Aki elkezdte bennetek a jó munkát, elvégzi a Krisztus Jézus napjára.« »Ha vízen kelsz át, én veled vagyok, és ha folyókon, azok nem sodornak el.« Az én juhaim »nem vesznek el soha, senki nem ragadhatja ki őket az én kezemből.« »Aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el magamtól.« »Nem maradok el tőled, sem el nem hagylak téged.« »Meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet . . sem jelenvalók,

sem eljövendők . . . nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban« (Róm 6,14; Róm 16,20; Fil 1,6; Ézs 43,2; Jn 10,28; Jn 6,37; Zsid 13,5; Róm 8,38). Az ilyen Igék drága biztatások! Ki ne tudná azt, hogy a közeledő felmentő sereg ígérete az ostromlott városok védőit megbátorítja és erejükön felüli erőkifejtésre készteti. Bizonyára hallottuk, hogy »az est beállta előtti segítség« ígérete milyen sokat jelentett a waterlooi nagyszerű győzelemnél? Mégis, mindezek az ígéretek nem is hasonlíthatók a hivők gazdag kincséhez, Isten örök ígéreteihez. Bizony ez jó!

d) A keresztyének harca jó, mert annak megvívása a legjobb eredményekkel és befejezéssel jár. Kétségtelenül olyan harc az, amelyhez nagyon sok csata, minden erőt igénylő összecsapás, sebek, sérülések, vigyázás, böjtölés, kimerülés tartozik. De mégis, minden hivő kivétel nélkül diadalmaskodik az által, »aki szeret minket« (Róm 8,37). Krisztusnak egy katonája sem vész el, felejtődik el vagy marad halva a csatatéren. Gyászolni sem kell soha, sem könnyeket hullatni egy közlegényért vagy egy tisztért sem a Krisztus seregében. A katonák jegyzékén mindenki ugyanolyan lesz az utolsó szemlén is, mint az elsőn volt. Nagyszerű látvány volt, amikor az Angol Testőrség kivonult Londonból a crimeani mezőre, de sokan ezek közül a hős fiúk közül idegen sírban pihennek, soha nem látták meg újra Londont. Mennyire más lesz Krisztus katonáinak a visszaérkezése a »városba, amelynek szilárd alapja van, amelynek tervezője és alkotója az Isten« (Zsid 11,10). Senki nem fog hiányozni. Beigazolódnak a mi Fővezérünk szavai: »Akiket nekem adtál, azok közül nem vesztettem el senkit« (Jn 18,9). Bizony ez jó!

e) A keresztyének harca jó, mert az áldásul van magára a harcosra. Minden más háborúnak rossz, lealacsonyító, erkölcsromboló hatása van. Az emberi magatartás legrosszabb szenvedélyeit éleszti föl. Érzéketlenné teszi a lelkiismeretet, és aláaknázza a hit és erkölcs alapjait. Egyedül a krisztusi harcnak van az a hatása, hogy a legjobb tulajdonságokat hozza napvilágra, melyek az emberben vannak. Kifejleszti az alázatosságot és a szeretetet, háttérbe szorítja az önzést és a földi gondolkodást, arra készteti az embereket, hogy figyelmüket az odafentvalókra fordítsák. Az idősektől, a betegektől, a haldoklóktól soha nem halljuk hogy megbánták volna, hogy Krisztus harcát harcolták a bűn

ellen, a világ ellen, az ördög ellen. Egyedül azt sajnálják, hogy nem kezdték Krisztust szolgálni sokkal hamarabb. Philip Henrynek, ennek a megszentelt életű embernek a tapasztalata nem áll egyedül, utolsó napjaiban azt mondta családjának: »Azt akarom, hogy mindnyájan bizonyítsátok, hogy a Krisztus szolgálatában eltöltött élet a legboldogabb élet, amelyet az ember eltölthet a földön«. Bizony ez jó!

f) A keresztyén harc jó, mert áldást jelent a világnak. Minden más harc pusztító, megtorló és ártalmas. Egy hadsereg átvonulása egy országon szörnyű csapás a lakosságnak. Amerre csak elvonulnak, szegénységet, pusztítást és kárt okoznak, amivel együtt jár mindenféle személyi, vagyoni, érzésbeli és erkölcsi kár. Mennyivel más a Krisztus katonáinak velejárója. Ahol csak élnek, ott áldásul vannak. A hit és erkölcsi életet fellendítik. Mindig fékezik az iszákosság, vasárnap megszentségtelenítése, kicsapongás és tiszteletlenség terjedését. Még ellenségeik is kénytelenek tisztelni őket. Igen ritkán fordul elő, hogy laktanyák és helyőrségek sok jót jelentenének a szomszédságnak. De amerre csak járunk, tapasztalhatjuk, hogy néhány keresztyénnek a jelenléte áldás. Bizony ez jó!

g) Végül a keresztyén harc jó, mert nagy jutalommal jár azoknak, akik megharcolták a harcot. Ki tudná megmondani annak a nagyságát, amit Krisztus fizetni fog mindazoknak, akik hűségesek iránta? Ki tudja felbecsülni azokat az áldásokat, amiket a mi Istentől rendelt Fővezérünk halmozott fel azoknak, akik vallást tesznek Róla az emberek előtt? Egy hálás nemzet adhat hős katonáinak kitüntetéseket, vitézségi érmeket, járadékokat, nemesi rangot, megbecsülést és címeket. De semmit nem tud adni, ami megmarad és örökké tart, semmit, amit a síron túl is magával vihet. Csak néhány évig lehet élvezni a remek palotákat, mint pl. Blenheim és Trathfieldsay palotáit. A legbátrabb tábornokoknak és katonáknak is el kell vonulniuk egyszer a Félelmek Királya előtt. Jobb, sokkal jobb azoknak a helyzete, akik Krisztus zászlaja alatt harcoltak a bűn, a világ és az ördög ellen. Talán kevés dicséretet kapnak az emberektől, amíg élnek, és nem nagy tisztességtétellel szállnak sírba, de övék lesz az, ami maradandó. Övék lesz »a dicsőség hervadhatatlan koronája« (1Pét 5,4). Bizony ez jó!

Véssük jól emlékezetünkbe, hogy a keresztyén harc jó harc.

Most csak egy részét látjuk, magát a küzdelmet, a hadjáratot, de a jutalmat még nem. Most még csak a keresztet látjuk, de a koronát nem. Most néhány alázatos, megtört lelkű, bűnbánó, imádkozó embert látunk, akik nehézségeket viselnek, és akiket a világ megvet, de nem látjuk Isten kezét fölöttünk, Isten arcát, mely rájuk mosolyog, és a dicsőség országát, amely el van készítve számukra. Ezeket majd csak a jövőben láthatjuk. Ne ítéljünk tehát a látszat szerint. Sokkal több jó van a keresztyén harcnál, mint amit mi látunk. Osztályrészünket megkapjuk a maga idejében.

Nehéz a lelkipásztornak a híveket a lelki harcra emlékeztetnie, amikor háborúk és harcok dúlnak, hiszen a fegyver nem egy népnek a szívét átjárja, és a föld nagy részén sokak arcáról tűnik el a nevetés. Hadd írjak végezetül néhány szót a lélek nagy harcáról.

1. Talán keményen harcolsz e világban elnyerhető javakért. Talán minden idegszálad megfeszíted, hogy pénzt szerezz, jó állást, hatalmat vagy szórakozást. Ha nálad erről van szó, akkor vigyázz! Ez a magvetésed a keserű kiábrándultság aratásához fog vezetni. Ha nem törődsz vele, hogy bölcsen töltöd-e életedet, annak vége szomorú lesz.

Ezrek jártak azon az úton, amit követsz, és túl későn vették észre, hogy a nyomorúságba és örök pusztulásba vezet. Keményen harcoltak a gazdagságért, elismerésért, hivatalért, előléptetésért, és hátat fordítottak Istennek és Krisztusnak, a mennynek és az eljövendő világnak. És mi lesz életük vége? Rájönnek arra, hogy egész életük elhibázott volt. Keserűen átérzik ők is annak a haldokló államfe;rfinak az érzéseit, aki hangosan kiáltozta utolsó óráiban: »A háborút megharcoltuk, de a győzelmet nem szereztük meg«.

Saját boldogságod érdekében még ma dönts úgy, hogy az Úr oldalára állsz. Szabadulj meg eddigi nemtörődömségedtől és hitetlenségedtől. Hagyd ott ennek a felelőtlen és a jövővel nem törődő világnak útját. Vedd fel a keresztet, és légy Krisztus jó katonája. »Harcold meg a hit nemes harcát«, és akkor boldog leszel, és biztonságban élsz.

Gondolj arra, hogy e világ fiai milyen gyakran minden vallásos meggyőződés nélkül is, mit meg nem tettek a szabadságért. Emlékezz arra, hogy a görögök, rómaiak, svájciak, tiroliak hogyan szenvedték el mindenük elvesztését, még életük elveszté-

sét is, inkább, minthogy idegen igába hajtsák nyakukat. Példájuk jelentsen kihívást: ha az emberek ilyen sokat meg tudnak tenni romló koronáért, mennyivel többet kell tenned olyanért, amely romolhatatlan! Ébredj annak tudatára, hogy milyen nyomorúságos dolog rabszolgának lenni. Kelj föl és harcolj az életért, boldogságért és a szabadságért.

Ne félj attól, hogy beállj Krisztus zászlaja alá. Üdvösséged nagy Vezére senkit nem utasít el, aki hozzá jön. Mint Dávid Adullám barlangjában kész elfogadni mindenkit, aki hozzá fordul, bármennyire méltatlannak érzi is valaki magát. Aki megtér és hisz, az alkalmas arra, hogy Krisztus hadseregének soraiba felvegyék. Aki hozzá jön hit által, azt kivétel nélkül elfogadja, beöltözteti, felfegyverzi, kiképezi és végül teljes győzelemre vezeti. Ne félj elkezdeni még ma. Még van hely számodra.

Ne félj folytatni a harcot, ha már be vagy sorozva. Minél odaadóbb és teljes szívvel szolgáló katona vagy, annál biztonságosabbnak találod harcodat. Kétségtelenül gyakran találkozol bajokkal, fáradtsággal és kemény tusakodással, mielőtt véget érne harcod, de ezek ne ingassanak meg. Nagyobb az, aki melletted van, mint azok együtt, akik ellened. Örökké tartó szabadság vagy örökkétartó rabság az, ami között választanod kell. Válaszd a szabadságot, és harcolj mindvégig.

2. Lehet, hogy tudsz a keresztyén harcról, és már kipróbált és bevált katona vagy. Ha ez így van, fogadj el búcsúzóul néhány tanácsot és buzdítást egy harcostársadtól. Vannak dolgok, amiket soha nem emlegethetünk eléggé.

Ha sikeresen akarunk harcolni, fel kell vennünk Isten teljes fegyverzetét, és soha nem szabad letennünk azt, amíg élünk. A fegyverzet egyetlen darabja sem nélkülözhető. Az igazság öve, a megigazulás mellvértje, a hit pajzsa, a Lélek kardja, az üdvösség sisakja – mind-mind szükségesek. Nincs egy nap, amikor nélkülözhetjük e fegyverzet egyetlen darabját is. Jól mondja Krisztus hadseregének egy veteránja, aki 200 évvel ezelőtt halt meg: »A mennyben nem fegyverzetben, hanem a dicsőség ruháiban fogunk megjelenni. De itt fegyvereinket éjjel-nappal viselnünk kell. Azokban kell járni, dolgozni, aludni, – vagy nem vagyunk Krisztus igazi katonái (Gurnall: Christian Armour).

Emlékezzünk egy lelkes harcos ünnepélyes szavaira, aki 1800 évvel ezelőtt ment el nyugalmába: »Egy harcos sem elegyedik bele

a mindennapi élet gondjaiba, hogy megnyerje annak a tetszését, aki harcosává fogadta« (2Tim 2,4).

Vannak, akik jó katonáknak látszanak egy kis ideig, és fennen beszélnek arról, hogy mi mindent megtennének, és mégis a csata napjaiban szégyenletesen megfutamodnak. Ne felejtsük el Bálám, Júdás, Démás és Lót feleségének példáját. Bármilyenek vagyunk is, akármilyen erőtlenek, legyünk igazi, nyílt, hű és őszinte katonák.

Gondoljunk arra, hogy a mi szerető Megváltónk szeme rajtunk van reggel, délben és este. Soha nem engedi azt, hogy feljebb kísértessünk, mint amit elviselhetünk. Megindul a mi gyarlóságainkon, mert Ő is szenvedett megkísértetvén. Tudja, hogy mik a háborúk és harcok, mert Ő maga is támadást szenvedett e világ fejedelmétől. Mivel ilyen Főpapunk van, Jézus, az Isten Fia, ragaszkodjunk hitvallásunkhoz (Zsid 4,14).

Emlékezzünk az előttünk járt katonák ezreire, akik ugyanezt a harcot vívták meg, amit mi vívunk, és győztek azáltal, aki szerette őket. Krisztus karja most is olyan erős, mint volt, és Krisztus szíve éppen úgy szeret, mint valaha. Az, aki megtartott férfiakat és nőket régen, ma sem változott. Ő »üdvözíteni tudja örökre azokat, akik általa járulnak Istenhez«. Akkor hát vessük el kétségeinket és félelmeinket. »Kövessük azokat, akik hit és türelem által öröklik az ígéreteket«, és várnak ránk, hogy csatlakozzunk hozzájuk (Zsid 7,25; 6,12).

Végül gondoljunk arra, hogy az idő rövid, és az Úr eljövetele közel van. Még néhány csata, és az utolsó trombitaszó felhangzik, és a Békesség Fejedelme eljön, hogy uralkodjon a megújult földön. Még néhány ütközet és tusa, és azután örök búcsút mondunk háborúskodásnak, bűnnek, szomorúságnak és halálnak. Harcoljunk hát tovább mindvégig, és soha ne tegyük le a fegyvert. Üdvösségünk Fejedelme mondja: »Aki győz, örökölni fogja mindezt, és Istene leszek annak, az pedig fiam lesz« (Jel 21,7).

Hadd fejezzem be mindezt John Bunyan szavaival a Zarándok útja c. könyv egyik leggyönyörűbb fejezetéből. Az egyik legszentebb zarándoknak az útja végét írja le:

Ezután a városban híre ment, hogy Igazság-harcosának is elhívást hozott ugyanaz a hírnök. És igaz küldetése jeléül ezt mondta: »A korsó eltörik a forrásnál« (Préd 12,6). Amikor ezt

megértette, magához hívatta barátait és tudtukra adta ezt. Azután ezt mondta: »Elmegyek az én Atyám házához, és jóllehet nagy viszontagságokkal kellett eddig megküzdenem, most mégsem bánom, hogy utam annyi bajjal járt. Kardomat annak adom, aki zarándoklásomban követni fog engem; bátorságom és gyakorlottságom azé, aki megszerzi azt. Sebhelyeimet és forradásaimat magammal viszem annak bizonyságul, hogy annak harcát harcoltam, Aki most jutalmam lesz.« Amikor elkövetkezett az elválás napja, sokan elkísérték őt a folyópartig. Amikor belement a vízbe, azt mondta: »Halál, hol a te fullánkod?« És amint mélyebbre ment, azt kiáltotta: »Pokol, hol a te diadalod?« Így ment át, és a túlsó parton harsonák szava fogadta őt.

Ilyen legyen a mi életünk vége is! Soha ne felejtsük, hogy harc nélkül nem lehet szent életet folytatnunk életünkben, és nincs dicsőséges korona halálunkban.

V. A számvetés

»Ki az közületek, aki tornyot akar építeni, és nem ül le előbb, és nem számítja ki a költséget, hogy telik-e mindenre a befejezésig?« (Luk 14,28).

Az Ige, ami e fejezet elején van, nagyon fontos. Nagyon sokan vannak, akik gyakran felteszik a kérdést magukban: »Mibe kerül«?

Ha valaki telket vesz, házat épít, szobát rendez be, akkor terveket készít, majd lakást cserél, gyermekeket taníttat. Bölcs és okos dolog előre nézni és számvetést készíteni. Sokan megóvnák magukat sok bajtól és kellemetlenségtől, ha egyszerűen csak komolyan vennék ezt a kérdést: »Mibe kerül?«

Van azonban valami, aminél különösen fontos »számvetést készíteni«. Ez pedig lelkünk üdvössége. Mibe kerül, hogy igazán keresztyének legyünk? Mibe kerül, hogy valóban szentek legyünk? Végül is ez a nagy kérdés. Ezrek térnek le a mennybe vezető útról, akik nem készítettek számvetést, pedig úgy látszik, hogy jól indultak, és örökre elvesznek a kárhozatban.

Az alábbiakban hadd világítsam meg részletesebben ezt a témát.

I. Mibe kerül igazán keresztyénnek lenni.
II. Miért oly nagy jelentőségű, ha számvetést készítünk.
III. Néhány tanács, mely segíthet a helyes számvetésben.

Különös időkben élünk. Az események nagyon gyorsan peregnek. Soha nem tudjuk, »mit hoz ránk a holnap«. Mennyivel inkább nem tudjuk, hogy mi történhet a következő évben! Korunkban elég sok bátor hitvalló van. Nagyon sok hitvalló keresztyén az ország minden részén vágyik több szentségre és a lelki élet magasabb fokára. Vannak azonban olyan emberek, akik örömmel fogadják az Igét, és azután két vagy három év múlva elesnek, és visszatérnek bűneikhez. Nem vetettek számot azzal, hogy mibe kerül az, hogy valóban állhatatos hivők és hű keresztyének legyenek. Minden bizonnyal ezek az idők azok, amikor gyakran le kellene ülnünk, és »számot vetnünk«, és megvizsgálnunk lelkünk állapotát. Törődnünk kell azzal, hogy hol is tartunk. Ha vágyunk arra, hogy igazán szentek legyünk, az jó jel. Megkö-

szönhetjük Istennek, hogy szívünkbe adta ezt a vágyat. De a számvetést azért el kell végezni. Kétségtelenül az örök életre vezető út, amit Krisztus ad elénk, az örömnek az útja. De ostobaság behúnyni szemünket az előtt a tény előtt, hogy ez az út keskeny, és a koronát kereszt előzi meg.

I. Mi az ára annak, hogy igazán keresztyének legyünk? Most nem azt vizsgálom, hogy mi az ára egy ember lelke megváltásának. Jól tudom, hogy az nem kevesebbe kerül, mint Isten Fiának vérébe, hogy kiengesztelést szerezzen, és hogy megváltsa az embert a kárhozattól. Megváltásunkért kifizetett ár nem volt kevesebb, mint Jézus Krisztus halála a Golgotán. »Áron vétettünk meg.« »Krisztus önmagát váltságul adta mindenkiért« (1Kor 6,20; 1Tim 2,6). Mindez most nem kérdés. Az, amivel foglalkozni akarok, egészen más dolog. Mégpedig az, amit az embernek fel kell adnia, ha azt akarja, hogy a megváltás az övé legyen. Arról az áldozathozatalról lesz szó, amire készen kell lennünk, ha azt akarjuk, hogy szolgáljunk Krisztusnak. Ebben az értelemben teszem fel a kérdést: »Mibe kerül?« És meg vagyok győződve arról, hogy ez nagyon fontos kérdés.

Minden további nélkül elismerem, hogy az nem sokba kerül, hogy külsőleges keresztyének legyünk. Elég, ha valaki vasárnap kétszer elmegy az istentiszteletre, és tűrhetően erkölcsös hétközben, és csak annyira foglalkozik a hit dolgaival, mint amennyire ezrek teszik körülötte. Minden olcsó és könnyű: ezzel nem jár semmiféle önmegtagadás vagy önfeláldozás. Ha ez a megváltó keresztyénség, és ez visz minket a mennybe halálunk után, meg kell változtatnunk az élet útjának a leírását, és így kell azt olvasnunk: »Tágas az a kapu és széles az az út, mely a mennybe vezet«. Annak ugyanis ára van, hogy valóban a Biblia mértéke szerint keresztyének legyünk. Van ellenség, akit le kell győzni, harcok, amiket meg kell harcolni, áldozatok, amiket meg kell hozni. Ahogy Izráel népénél, itt is van Egyiptom, amit el kell hagyni, pusztaság, amin át kell menni, kereszt, amit hordani kell, versenypálya, amit végig kell futni. A megtérés nem azt jelenti, hogy most már karosszékben ülünk és könnyen a mennybe megyünk. A megtérés nagy tusakodásnak a kezdete, ahol nagy árat kell azért fizetni, hogy győzzünk. Innen ered a »számvetés készítésének« szavakkal ki nem fejezhető fontossága.

Tegyük fel, hogy valaki Krisztust szeretné szolgálni, mert

valamilyen csapás, vagy hirtelen halál, vagy megragadó igehirdetés felkavarta lelkiismeretét és érzékennyé tette lelke értéke iránt, és vágyakozik arra, hogy igazi keresztyén legyen. Vonzalmat és indíttatást érez arra, hogy Krisztust kövesse. Kétségtelen, hogy megvan minden ahhoz, hogy igazi keresztyén lehessen. Bűnei bocsánatát elnyerheti, bármilyen számosak és nagyok azok. Szíve teljesen megváltozhat, bármilyen hideg és kemény is. Krisztus és a Szentlélek, az irgalom és a kegyelem mind készen van számára. Mégis neki saját magának számot kell vetnie. Nézzük meg részletesen, egyenként, mi is kell ahhoz, hogy valaki higgyen.

1. Először is az önigazságának feladása. El kell vetnie minden büszkeséget, beképzeltséget, saját jóságával való önteltséget. Meg kell elégednie azzal, hogy úgy megy a mennybe, mint egy szegény bűnös, akinek megváltása ingyen kegyelemből van, és mindent valaki más érdemének és igazságának köszönhet. Éppen úgy kell éreznie, amint az Imakönyv (Prayer-book) kifejezi: »tévelygett és letért az igaz útról, mint az elveszett bárány«, és hogy »nem tette meg azokat a dolgokat, amelyeket meg kellett volna tennie«. Késznek kell lennie arra, hogy ne bízzon saját erkölcsös életében, tiszteletreméltóságában, imádságában, bibliaolvasásában, templomba járásában, és sákramentumokkal való élésében, semmi másban ne bízzon, egyedül csak Jézus Krisztusban.

Ez kemény beszédnek hangzik némelyeknek, amit nem csodálok. Egy istenfélő szántóvető mondta a jól ismert Weston Favell-i James Hervey-nek: »Uram, nehezebb dolog megtagadni büszke magunkat, mint bűnös magunkat. De ez föltétlen szükséges«. Számadásunknál ezt a tételt mindenekelőtt tekintetbe kell vennünk. Hogy igazán keresztyének legyünk, annak az ára az önigazságunkról való lemondás.

2. Másodszor: a bűneinek feladása. Hajlandónak kell lennie arra, hogy feladjon minden szokást és magatartást, mely nem kedves Isten előtt. Bűnei ellen kell fordulnia, harcolnia, szakítania kell velük, tusakodnia kell ellenük, keresztre kell feszítenie azokat, és minden módon féken kell tartania őket, bármit mondjon vagy gondoljon is környezete. Becsületesen és őszintén kell ezt tenni. Nem szabad semmiféle különbékét kötnie semmiféle bűnnel, ami neki kedves. Úgy kell tekintenie minden bűnre, mint halálos ellenségére, és minden hamis utat gyűlölnie kell. Minden bűnt meg kell tagadnia, legyen az kicsi vagy nagy, nyilvános vagy

titkos, hiszen minden nap kemény harcot indíthatnak ellene, és olykor majdnem úrrá is lesznek fölötte. Neki azonban soha nem szabad utat adnia azoknak. Állandó hadviselésben kell lennie bűneivel. Meg van írva: »Hagyjatok fel vétkeitekkel.« »Ne tegyetek többé rosszat.« (Ez 18,31; Ézs 1,16)

Ez is szigorúan hangzik, amit nem csodálok. Bűneink gyakran olyan kedvesek nekünk, mint gyermekeink. Szeretjük őket, dédelgetjük őket, ragaszkodunk hozzájuk és gyönyörködünk bennük. Szakítani azokkal éppen olyan nehéz, mint levágni jobb kezünket vagy kivájni jobb szemünket. De meg kell tenni. Ennek a szakításnak el kell jönnie. »Ha édes szájában a gonoszság, és nyelvével szopogatja azt, ha sajnálja azt lenyelni, és ínye között tartogatja«, mégis szakítania kell azzal, ha azt akarja, hogy a megváltás az övé legyen (Jób 20,12–13). Neki és a bűnnek ellenséges viszonyban kell lenniük, ha azt akarja, hogy Isten és ő barátok legyenek. Krisztus kész elfogadni minden bűnöst. De nem fogja elfogadni azokat, akik ragaszkodnak bűneikhez. Vegyük be számadásunkba másodszor ezt a tételt. Hogy keresztyén legyen valaki, annak az ára a bűnről való lemondás.

3. Harmadszor: kényelemszeretetének feladása. Vállalnia kell szenvedést és küzdelmet, ha sikeresen akar futni a menny felé vezető pályán. Éberen kell naponként vigyázni, mint az ellenséges területen lévő katonának. A nap minden órájában ügyelni kell magatartására mindenütt ahol megfordul: a közéletben éppen úgy, mint a magánéletben, idegenek között éppen úgy, mint otthon. Gondot kell fordítania az élet minden területén időtöltésére, beszédére, indulatára, gondolataira, képzeletvilágára, indítékaira, magatartására. Szorgalmasnak kell lennie az imádkozásban, a bibliaolvasásban, a vasárnap megszentelésében, a kegyelem minden eszközével. Ha mindezeket megcselekszi is, lehet hogy még mindig messze van a tökéletességtől, de ezeknek egyikét sem mellőzheti következmények nélkül. »Vágyakozik a lusta lelke, de hiába, a szorgalmas lelke pedig bővölködik« (Péld 13,4).

Ez is szigorúan hangzik. Semmi sincs, amitől jobban idegenkednénk, mint a hitünkért elszenvedett bajoktól. Nem szeretjük a bajokat. Titokban azt kívánjuk, hogy »győzelmes« keresztyén életet éljünk, hogy eleve jók legyünk, és minden javunkra történjen. Minden, ami fáradozást és küzdelmet igényel, teljesen ellenkezik szívünk vágyával. Pedig életünkre is áll az, hogy »kereszt

nélkül nincs korona«. Vegyük be számadásunkba ezt a tételt harmadszor. Hogy valaki keresztyén legyen, annak az ára a kényelemszeretetről való lemondás.

4. Végül: a világ barátságának az elvesztése. Aki tetszeni akar Istennek, annak el kell fogadnia azt, hogy úgy gondolkodnak róla, mint beteg emberről. Számolnia kell azzal, hogy természetes dolog, hogy őt gúnyolják, kinevetik, rágalmazzák, üldözik, sőt gyűlölik. Nem szabad meglepődnie azon, hogy hitbeli vélekedését és magatartását megvetik és kinevetik. El kell fogadnia, hogy sokan bolondnak, rajongónak, fanatikusnak tartják, szavait kiforgatják, és cselekedeteit félremagyarázzák. Nem szabad azon csodálkoznia, ha őrültnek nevezik. A Mester mondja: »Emlékezzetek arra az Igére, amelyet én mondtam nektek: Nem nagyobb a szolga az uránál; ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak; ha az én igémet megtartották, a tieteket is meg fogják tartani« (Jn 15,20). Természetesen nem szeretjük, ha igazságtalanul bánnak velünk és hamisan vádolnak minket. Tiltakozunk, ha ok nélkül meghurcolnak. Nem testből és vérből volnánk, ha nem kívánnánk azt, hogy szomszédaink jó véleménnyel legyenek rólunk. Mindig kényelmetlen dolog az, ha ellenünk beszélnek, ha elpártolnak tőlünk, ha valótlant mondanak rólunk és egyedül maradunk. Ezt azonban nem lehet kikerülni. A poharat, melyet Mesterünk kiivott, tanítványainak is ki kell inniuk. »Megvetetteknek és az emberektől elhagyatottaknak« kell lenniük (Ézs 53,3). Végül ez is beletartozik számadásunkba. Ha valaki keresztyén akar lenni, le kell mondani a világ barátságáról.

Ilyen az a számla, ami megmutatja, hogy mibe kerül keresztyénnek lenni. Elismerem, ez a lista komoly dolgokat tartalmaz, de melyik tételét lehetne kihúzni abból? Vakmerő ember lenne az, aki azt merészelné mondani, hogy megtarthatnánk önigazságunkat, bűneinket, lustaságunkat és a világ barátságát, és mégis részünk van a megváltásban.

Elismerem, hogy sokba kerül az, hogy igazi keresztyének legyünk. De ép ésszel ugyan ki kételkedhetne abban, hogy minden áldozatot megér az, hogy elnyerjük életünk megváltását. Amikor a hajót az elsüllyedés fenyegeti, a legénység gondolkodás nélkül kidobálja a hajóból az értékes rakományt. Amikor valamelyik végtag elhal, alávetjük magunkat bármilyen súlyos operációnak, sőt amputálásnak, hogy életünket megmentsük. A keresztyén

embernek készen kell lennie arra, hogy lemondjon arról, ami akadályozza őt abban, hogy mennybe jusson. Az olyan hitélet, amely semmi áldozatot nem hoz, nem ér semmit! Egy kereszt nélküli olcsó »keresztyénség« végül is korona nélküli haszontalan keresztyénségnek bizonyul.

II. Most pedig ki kell fejtenem, hogy a »számvetés készítés« miért is oly nagy fontosságú az ember lelke szempontjából.

Könnyen lezárhatnám ezt a kérdést azzal a megállapításal, hogy egyetlen olyan kötelességet sem hanyagolhatunk el kárvallás nélkül, ami kedves Krisztusnak. Milyen sokan hunyják be szemüket életük folyámán a megtartó hit lényege előtt, és nem hajlandók komolyan gondolni arra, hogy mibe is kerül valójában az, hogy igazán keresztyének legyenek. Hányan ébrednek tudatára életük végén hitetlen életüknek, és milyen kétségbeesett kisérleteket tesznek azért, hogy Istenhez forduljanak. Csodálkozva ismerik fel, hogy a bűnbánat és megtérés nem is olyan könnyű dolog, mint ahogy azt feltételezték, és hogy »nagy összegbe« kerül igazán keresztyénnek lenni. Felismerik, hogy a gőgös, bűnös, nemtörődöm magatartás, a kényelemszeretet és a világiasság nem is olyan könnyen vetkőzhető le, mint ahogyan azt gondolták. Hiábavaló küzdelem után hagyják el e világot, és képtelenek találkozni Istennel! Abban a hitben ringatták magukat egész életükben, hogy a hit könnyű dolog lesz majd, amikor egyszer komolyan akarják venni. Túl későn ébredtek rá, hogy elvesztek, mert soha nem készítettek »számadást«.

Van azonban az embereknek egy olyan csoportja, akikhez különösen szeretnék szólni, amikor témámnak ezzel a részével foglalkozom. Ez nagy csoport, növekvő csoport, olyan csoport, amely ezekben a napokban különösen veszélyben van, így fontos, hogy figyelemmel kísérjük. Hadd jellemezzem ezt a csoportot néhány szóval.

Azok az emberek, akikről beszélek, nem közömbösek a vallás iránt, sőt sokat gondolkodnak azon. Nem is tudatlanok, mert meglehetősen jól ismerik a fő kérdéseket. Nagy fogyatékosságuk azonban az, hogy életük nem »gyökerezik és alapozódik« abban. Nagyon gyakran ismeretüket másodkézből szerezték, mert vallásos családból származnak, vagy mert hitoktatásban részesültek, de soha nem mélyedtek el abban saját belső megtapasztalásuk által. Sokszor elhamarkodottan vallásos jellegű foglalkozást választot-

tak a körülmények kényszere alatt, felületes érzések alapján, lelki felbuzdulásból, vagy abból a bizonytalan vágyból, hogy ők is azt tegyék, amit a többiek tesznek körülöttük, de anélkül, hogy a kegyelem alapvető munkát végzett volna szívükben. Az ilyen emberek állandó veszélyhelyzetben vannak. Ők éppen azok az emberek, ha a bibliai példákat figyelembe vesszük, akiknek szükségük van arra a figyelmeztetésre, hogy »számvetést készítsenek«.

A »számvetés készítés« hiánya miatt Izráel gyermekeinek ezrei vesztek el nyomorúságos módon a pusztában Egyiptom és Kánaán között. Olyan lázzal és buzgalommal hagyták el Egyiptomot, hogy most már semmi vissza nem tarthatta őket. De amikor veszélyekkel és nehézségekkel kellett szembenézniük útjukon, bátorságuk hamarosan lelohadt. Soha nem számoltak a bajokkal. Azt gondolták, hogy az Ígéret Földje ott lesz előttük néhány napi járóföldre. És akkor, amikor az ellenség, szűkölködés, éhség, szomjúság próbára tette őket, Mózes és Isten ellen lázadtak, és szívesen visszamentek volna Egyiptomba. Egyszóval »nem készítettek számvetést«, és így elvesztettek mindent, és meghaltak bűneikben.

A »számvetés készítés« hiánya miatt az Úr Jézus Krisztus hallgatói közül sokan visszafordultak egy idő után, és »nem jártak vele többé« (Jn 6,66). Amikor először látták csodáit, és hallották prédikálását, azt gondolták, hogy »az Isten országa azonnal megjelenik«. Mindent otthagytak, mint az apostolok, és követték Őt anélkül, hogy meggondolták volna ennek következményeit. De amikor rájöttek arra, hogy vannak nehéz tanítások, amiket el kellett hinniük, kemény munkák, amiket el kellett végezniük, és kemény bánásmód, ami alá kellett vetniük magukat, hitük teljesen megfogyatkozott és semminek bizonyult. Egy szóval »nem készítettek számvetést«, és hajótörést szenvedtek vállalkozásunkban.

A »számvetés készítés« hiánya miatt Heródes király visszatért régi bűneihez, és romlásba juttatta lelkét. Szerette hallgatni Keresztelő János prédikálását. Úgy tekintette és úgy tisztelte őt, mint igaz és szent embert. Sok jó és helyes dolgot is tett, de amikor döntés elé került, hogy szakítson a neki kedves Heródiással, hite teljesen összetört. Nem számolt azzal. Nem »készített számvetést« (Mk 6,20).

A »számvetés készítés« hiánya miatt Démász elhagyta Pál apostol társaságát, elhagyta az evangéliumot, elhagyta Krisztust, elhagyta a mennyet. Hosszú időn keresztül együtt utazott a pogányok nagy apostolával, és tulajdonképpen segítőtársa volt. De amikor rájött, hogy nem lehet egyszerre az övé a világ barátsága és Isten barátsága, felhagyott a keresztyénségével és a világhoz csatlakozott. »Démász elhagyott engem – mondja Pál –, mivel ehhez a világhoz ragaszkodott« (2Tim 4,10). Nem »készített számvetést«.

A »számvetés készítés« hiánya miatt az erőteljes evangéliumi prédikátorok hallgatói gyakran szánalmas végre jutnak. Elindulnak felbuzdulva, és hitet tesznek olyan hitvallásra, amit valójában nem tapasztaltak meg. Olyan rendkívüli »örömmel« fogadják az Igét, hogy csaknem megszégyenítik a régi keresztyéneket. Egy ideig olyan buzgalommal és lendülettel futnak, mintha mindenki mást megelőznének. Olyan lelkesen beszélnek a lelki dolgokról és munkálkodnak, hogy szinte szégyenbe kerülnek a régi hivők mellettük. De amikor érzéseik újsága és frissessége elmúlik, nagy változás áll be náluk. Bebizonyosodik róluk, hogy nem voltak mások, mint olyan hallgatói az Igének, akiknek a szíve köves talaj volt. A Mesternek e magvetőről mondott példázata pontosan bemutatja őket. »Amint nyomorúság vagy üldözés támad az Ige miatt, azonnal eltántorodnak« (Mt 13,21). Buzgóságuk fokozatosan lelohad, és szeretetük meghidegül. Idővel helyük üresen marad a gyülekezetben, és azután nem lehet látni őket többé a keresztyének között. És miért? Soha »nem készítettek számvetést«.

A »számvetés készítés« hiánya miatt a megújulási mozgalmak során megtérésükről bizonyságot tevők százai egy idő után visszatérnek e világhoz és szégyent hoznak a keresztyén hitre. Azzal magyarázzák lépésüket, hogy sajnálatosan félreértett elképzelésük volt az igazi keresztyénségről. Azt képzelik, hogy a keresztyénség semmi többől nem áll, mint az ún. »Krisztushoz jövés-ből, és az örömnek és békének erős belső érzéseiből. És amikor úgy találják egy idő után, hogy kereszt is van amit viselni kell, és hogy mindig serénykedő ördög is van körülöttünk, akkor kiábrándulva kihűl a szívük, és visszatérnek régi bűneikhez. És miért? Mert valójában soha nem ismerték, hogy mi a bibliai keresztyénség.

Soha nem tanulták meg, hogy »számvetést kell készítenünk«.[1]

A »számvetés készítés« hiánya miatt a hivő szülők gyermekei gyakran kudarcot vallanak és szégyent hoznak a keresztyénségre. Akik kora gyermekségüktől kezdve kapcsolatban voltak az evangélium szövegével és tanításával, akiket csecsemőkoruktól kezdve aranymondásokra tanítottak, akik hozzászoktak, hogy minden héten tanították őket az evangéliumra, vagy arra, hogy másokat a vasárnapi iskolában oktassanak, – gyakran felnőnek úgy, hogy egy

---

1 Valóban nagyon sajnálnám, hogyha azokat a szavakat, amiket használtam a megigazulási mozgalommal kapcsolatosan, félreértenék. Hogy ezt megakadályozzam, néhány magyarázó megjegyzést fűzök hozzá:

Az igazi hitbeli megújulásért senki nem lehet mélyebben hálás, mint én. Ahol csak ez történik, és bárkik végezzék is azt, teljes szívvel áldom Istent azokért. »Ha Krisztust prédikálják«, örülök, akárki is prédikálja. Ha lelkek menekülnek meg, örülök, az egyház bármilyen ága szolgál is az élet Igéjével.

De szomorú dolog az, hogy ebben a világban nem lehet jó rossz nélkül. Minden kertelés nélkül kimondom, hogy megújulási mozgalmaknak egyik következménye volt egy olyan teológiai nézet születése, amit kénytelen vagyok hibásnak, szélsőséges eseteiben ártalmasnak nevezni.

Ennek a teológiai nézetnek a fő jellemvonása, a hitélet három pontjának túlzott és aránytalan kiemelése: azonnali megtérés, – a megtéretlen bűnösök hívása, hogy jöjjenek Jézushoz, – és a belső öröm és béke birtoklása, mint a megtérés bizonyítéka.

Ismétlem, hogy ezt a három jellemvonását a keresztyén embernek (amik igazságok), szüntelenül és kizárólagosan emlegetik, amivel kárt okoznak.

Kétségtelenül állandóan megtérésre kell hívni az embereket. De ennek nem kellene oda vezetnie, hogy úgy gondoljuk, hogy csak hirtelen és látványos megtérés létezik, másféle nem.

Minden igehallgatónak el kell mondani azt, hogy Krisztushoz kell jönni késedelem nélkül, »amint vagyunk«. Ez az evangélium hirdetésének alapköve. De azt is el kell mondani, hogy miért kell Krisztushoz jönniük, mi a célja a Krisztus követésének és miért is van erre szükségük.

A Krisztusban való békének és vigasztalásnak a közelségét hirdetni kell minden embernek. De arra is meg kell tanítani őket, hogy az erős belső örömnek és emelkedett lelkiállapotnak a birtoklása nem lényeges a megigazuláshoz, és hogy ilyen diadalmaskodó érzések nélkül is lehet igazi hit és igazi békesség. Az öröm önmagában még nem biztos jele a kegyelemnek.

Ennek a teológiai nézetnek a hibáit, amelyről beszélek, ezekben foglalhatom össze: 1. A Szentlélek munkája a bűnösök megtérésében túlságosan leszűkített és egyetlen módszerre korlátozott. Nem minden igazi megtérő tért meg egyik pillanatról a másikra, mint Saul vagy a filippi

olyan hitet vallanak, amiről nem tudják, hogy miért vallják, vagy vallják anélkül, hogy valaha is komolyan gondolkodtak volna felőle. Amikor pedig a felnőtt élet valósága rájuk szakadt, gyakran meghökkentenek mindenkit azzal, hogy szakítanak minden hitbeli gyakorlattal és belemerülnek a világba. És miért? Soha nem értették meg teljesen azokat az áldozatokat, melyek a keresztyénséggel járnak. Soha nem tanították őket arra, hogy »vessenek számot«.

---

börtönőr. 2. A bűnösöket nem megfelelő módon tanítják az Isten törvényének szentségére, bűnösségük mélységére és bűneik igazi ítéletreméltóságára. Nem sok haszna van annak, ha állandóan azt mondjuk a bűnösnek, hogy jöjjön Krisztushoz, ha nem mondjuk el, hogy miért kell Jézushoz jönnie, és nem mutatjuk meg teljességében bűneit. 3. A hitet nem helyesen magyarázzák. Sok esetben azt tanítják, hogy ha valaki hiszi, hogy Krisztus meghalt a bűnösökért, annak van hite. Ezen az alapon az ördögök is hivők! 4. A belső öröm és bizonyosság birtoklását a hit lényegének tekintik. Pedig a bizonyosság a megváltó hitnek nem lényeges része. Lehet ott is hit, ahol nincs bizonyosság. Ragaszkodni ahhoz minden hivőnél, amikor hitre jutnak, hogy azonnal »örvendezzenek«, veszélyes dolog. Némelyek, meg vagyok győződve róla, örvendezni fognak anélkül, hogy hinnének, míg mások hinni fognak, akik nem tudnak rögtön örvendezni. 5. Végül, de nem utolsó sorban Isten szuverénitását a bűnös megmentésében, és a megtartó kegyelem abszolút szükségességét nagyon is figyelmen kívül hagyják. Sokan úgy beszélnek, mintha a megtérést az ember kénye-kedve szerint állíthatná elő, és mintha nem is lenne ilyen Ige: »Nem azé, aki akarja, és nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené« (Róm 9,16).

Meg vagyok győződve arról, hogy nagy kárt okoz az a teológiai nézet, amelyre utalok. Egyrészt sok alázatos szívű keresztyént elkedvetlenít és megijeszt. Azt gondolják, hogy nem övék a kegyelem, mert nem tudják elérni azt az emelkedett hangulatot és érzéseket, melyekre figyelmüket irányították. Másrészt sok kegyelmet nem nyert embert becsapnak, mert úgy gondolják, hogy ők »megtértek«, mert a lelki izgalom és futó érzések nyomása alatt arra kényszerítették őket, hogy vallják magukat keresztyéneknek. Ezekre az emberekre a kívülálló és nem istenfélő ember megvetéssel néz, és újabb kifogást talál arra, hogy teljességgel elforduljon a hittől.

Ezeknek a sajnálatos dolgoknak az ellenszere egyszerű és világos. 1. »Isten minden tanácsát« a teljes Írás alapján tanítsuk; és ne engedjük, hogy az evangéliumnak 2–3 kedvenc tanítása beárnyékolja a többi igazságot. 2. A megtérést éppen olyan teljességében tanítsuk, mint a hitet, és ne toljuk ez utóbbit háttérbe. A mi Urunk Jézus Krisztus és Pál apostol mindig együtt tanították e kettőt. 3. A Szentlélek munkájának sokféleségét világosan fejtsük ki és tárjuk fel, és amikor az azonnali

Ezek komoly és fájdalmas igazságok. De igazságok. Mindezek segítenek megmutatni annak óriási fontosságát, amit most igyekszem előtárni. Ezek mind rámutatnak annak föltétlen szükségességére, hogy ennek a könyvnek a témáját hangsúlyozzam mindazoknak, akik megvallják, hogy vágyódnak a megszentelt életre, és hogy minden egyházban hangosan kiáltsuk: »készítsetek számvetést«.

---

megtérésre hívjuk fel az embereket, tanítsuk azt úgy, mint szükségességet. 4. Azokat, akik megvallják, hogy a békesség érzését megtalálták, világosan intsük, hogy vizsgálják meg magukat jól, és gondoljanak arra, hogy az érzés nem hit, és hogy »a türelmes állhatatosság a jó cselekvésben« a nagy bizonyítéka annak, hogy a hit igazi (Róm 2,7; Jn 8,31). 5. A »számvetés készítés« kötelességét szüntelenül hangsúlyozzuk azoknak, akik hajlandók hivő életet élni; őszintén és nyíltan mondjuk meg nekik, hogy a Krisztus szolgálatában a küzdelem éppúgy ott van, mint a béke; a kereszt éppúgy ott van, mint a korona.

Bizonyos vagyok benne, hogy az egészségtelen izgatottságtól a hitéletben mindennél jobban félni kell, mert ez gyakran végzetes, lelket romboló következményekkel jár, és teljes halállal végződik. Amikor tömegek vallásos benyomások hatása alá kerülnek, majdnem biztos, hogy egészségtelen izgatottság ragadja magával őket.

Nem nagyon hiszek az olyan megtérések egészségességében, amelyek tömegesen, »nagyüzemi módon« történnek. Nem gondolom, hogy ez Isten tetszése szerinti. Én úgy látom, hogy Istennek általában az a terve, hogy egyéneket szólít meg egyenként. Ezért amikor hallom, hogy nagy tömegek tértek meg hirtelen egyszerre, kevesebb reménységem van felőlük, mint egyeseknek. A misszió területén a legegészségesebb és legtartósabb eredmény nem ott van, ahol a bennszülöttek tömegesen térnek át a keresztyén hitre. Itthon a legkielégítőbb és legalaposabb munka számomra nem az a munka, ami a megújulási mozgalmakban történik.

Két szentírási hely van, amit szeretnék ismételten és alaposan kifejteni jelen körülményeink között mindazoknak, akik hirdetik az evangéliumot, és különösen azoknak, akiknek közük van a megújulási mozgalmakhoz. Az egyik igehely a magvető példázata. Nem ok nélkül és nem minden jelentőség nélkül jegyezték fel ezt háromszor. – A második igehely a mi Urunk tanítása a »számvetés készítésről«, és azok a szavak, amiket az Őt követő »nagy sokaságnak« mond. Nagyon figyelemreméltó, hogy ez alkalommal semmit nem mondott nekik arról, hogy dícséri ezeket a vállalkozókat, vagy hogy buzdította volna őket, hogy kövessék őt. Nem. Meglátta, hogy ez esetben mire van szükség. Azt mondta nekik, hogy álljanak meg és »vessenek számot« (Luk 14,25). Nem vagyok benne biztos, hogy némely modern igehirdető elfogadja ezt a módszert.

Bátran mondom, hogy jó lenne, ha »számvetés« kötelességét gyakrabban tanítanák, mint ahogyan teszik. Türelmetlen sietség jellemzi sok hivő embernek a programját. Úgy látszik, hogy az evangéliumból az azonnali megtérések és a sürgős békesség érzés az egyetlen dolog, amivel törődnek. Ezekkel összehasonlítva a többi tanítást, azok mind háttérbe szorulnak. Úgy tűnik, hogy minden buzgólkodásuknak az a nagy célja, hogy ezeket az érzéseket, megtéréseket kikényszerítsék. Habozás nélkül állítom, hogy a keresztyénségnek ilyen lemeztelenített és egyoldalú tanítása a legmesszebbmenően ártalmas.

Senki ne értse félre véleményemet. Teljes mértékben elfogadom azt, hogy az emberek Jézus Krisztusban teljes, ingyenvaló már most érvényes üdvösséget nyernek. Teljes mértékben elfogadom azt, hogy fel kell hívni az embereket a késedelem nélküli megtérés lehetőségére és szükségességére. Ezekben a dolgokban én sem alkuszom meg. De igenis azt mondom, hogy ezeket az igazságokat nem kellene így lemeztelenítve, kizárólagosan és egyedüli módon az emberek elé állítani. Őszintén el kellene nekik mondani, hogy mit is vállalnak, amikor megvallják azt a vágyukat, hogy a világ vonzásából kilépve Krisztusnak szolgáljanak. Nem kellene őket bekényszeríteni Krisztus seregének soraiba, mielőtt el nem mondjuk nekik, hogy mivel is jár ez a harc. Röviden, őszintén meg kellene nekik mondani, hogy »vessenek számot«.

III. Mi segít az embereknek abban, hoy helyesen »vessenek számot«.

Szomorú volnék valóban, ha nem írnék semmit témámnak erről a részről. Nem kívánok senkit elkedvetleníteni, vagy bárkit is visszatartani attól, hogy Krisztust szolgálja. Az szívem vágya, hogy mindenkit arra bátorítsak, hogy menjen előre és vegye fel a keresztet. Minden áron »vessünk számot«, és gondosan készítsük el azt. Gondoljunk arra, hogy ha helyesen, körültekintően teszszük, akkor nem találunk semmit, ami megijesztene minket.

Említsünk néhány dolgot, amit mindig számításba kell vennünk, ha az igazi keresztyénséggel számot akarunk vetni. Soroljuk fel őszintén és világosan, hogy mit kell feladnia és mit kell megvizsgálnia annak, aki Krisztus tanítványa akar lennie. Semmit ne hagyjunk ki. Ezek után írjuk egymás mellé mindazt, amit kaphatunk. Készítsük el pontosan és helyesen, és akkor nem félek az eredménytől.

a) Hasonlítsuk össze a nyereséget és a veszteséget, mint igaz keresztyén. Bizonyára elvesztünk valamit e világon, de megnyerjük halhatatlan lelkünk üdvösségét. Meg van írva: »Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?« (Mk 8.36)

b) Hasonlítsuk össze a dicséreteket és a szidalmakat, mint igaz keresztyének. Bizonyára szidalmaznak az emberek, de miénk lesz az Atya Istennek, a Fiú Istennek és a Szentlélek Istennek a dicsérete. Néhány tévelygő, vak, esendő ember szidalmazni fog; dicséretünk viszont a Királyok Királyától és az egész világ Bírájától lesz. Csak azok áldottak valóban, akiket Ő áld meg. Meg van írva: »Boldogok vagytok, ha énmiattam gyaláznak és üldöznek titeket, és mindenféle rosszat hazudnak rólatok. Örüljetek és ujjongjatok azért, hogy jutalmatok bőséges a mennyekben« (Mt 5,11–12).

c) Hasonlítsuk össze a barátokat és az ellenségeket, mint igaz keresztyének. Egyik oldalon találjuk az ördög és a gonosz ellenségeskedését. A másik oldalon miénk az Úr Jézus Krisztus jótetszése és barátsága. Ellenségeink legrosszabb esetben is csak a sarkunkat tudják mardosni. Lehet, hogy nagy hangossággal dühösködnek, bejárják a tengert és szárazföldet, hogy romlásunkat munkálják; de nem tudnak elpusztítani. Hű Barátunk meg tudja menteni végül is mindazokat, akik általa Istenhez fordulnak. Senki ki nem ragadhatja soha bárányait kezéből. »Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, de azután többé nem árthatnak. Megmondom nektek, kitől féljetek: attól féljetek, akinek azonfelül, hogy megöl, arra is van hatalma, hogy a gyehennára vessen. Bizony mondom néktek: Tőle féljetek« (Luk 12,4–5).

d) Hasonlítsuk össze a jelenvaló és az eljövendő életet, mint igazi keresztyének. E mostani idő, kétségtelenül nem könnyű idő. Ez a vigyázásnak és imádkozásnak, harcnak és küzdelemnek, hitnek és munkának az ideje. De ez csak ideig való. Az eljövendő idő a nyugalomnak és megújulásnak az időszaka. Bűnnek nem lesz helye ott. A Sátán megkötöztetik. És ami a legjobb, az örökkévaló nyugalom lesz ott. Meg van írva: »A mi pillanatnyi kis szenvedésünk minden mértéket meghaladó nagy, örök dicsőséget szerez nekünk, mivel nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók« (2Kor 4,17–18).

e) Hasonlítsuk össze a bűn örömét és Isten szolgálatának boldogságát, mint igaz keresztyének. Azok az örömök, amit e világ szerint nyer az ember, üresek, hamisak és megelégedettséget nem adnak. Olyanok, mint a szalmaláng, ami pár percig ég, ellobog, de aztán végleg kialszik. Az a boldogság, amit Krisztus ad népének, tartalmas, maradandó és kielégítő. Az nem az egészségtől és a körülményektől függ. Azt soha nem veszti el az ember, még a halálban sem, hiszen a vége a dicsőség hervadhatatlan koronája. Meg van írva: »A bűnösök vigadozása rövid ideig tart.« »Olyan az ostola nevetése, mint a tövis ropogása a fazék alatt« (Jób 20,5; Préd 7,6). De az is meg van írva: »Békességet hagyok nektek: az én békességemet adom nektek; de nem úgy adom nektek, ahogyan a világ adja. Ne nyugtalankodjék a ti szívetek, ne is csüggedjen« (Jn 14,27).

f) Hasonlítsuk össze azokat a megpróbáltatásokat, amivel az igazi keresztyénség jár, és azokat a nyomorúságokat, amelyek a gonoszokat várja a síron túl. Tegyük fel, hogy a bibliaolvasás, imádkozás, megtérés, és a hivő szent élet szenvedést és önmegtagadást kíván. Mindez azonban semmi, ha összehasonlítjuk azzal az »eljövendő haraggal«, amely a bűnbánatot tartani nem akaró és hitetlen emberekre vár. Egyetlen nap a pokolban rosszabb lesz, mint egy egész élet, mely hordozza a maga keresztjét. A »férgük, soha meg nem hal, és tűzük, mely soha ki nem alszik« (Ézs 66,24), olyan dolgok, amelyeknek teljes elképzelése vagy leírása meghaladja az ember erejét. Meg van írva: »Fiam, jusson eszedbe, hogy te megkaptad javaidat életedben, éppen úgy, mint Lázár a rosszat. Ő most itt vigasztalódik, te pedig gyötrődsz« (Luk 16,25).

g) Végül hasonlítsuk össze azok számát, akik elfordulnak a bűntől és a világtól, és Krisztust szolgálják, és azok számát, akik elpártolnak Krisztustól és visszatérnek a világhoz. Az egyik oldalon ezreket találunk a másikon senkit. Minden évben tömegek térnek le a széles útról és lépnek rá a keskeny útra. Aki rálép a keskeny útra, az nem fárad bele abba, és nem tér vissza a széles útra. A veszedelemre vezető útról gyakran látunk letérő lépéseket, de a mennybe vezető úton a lépések mind egyirányba mennek. Meg van írva: »A bűnösök útja olyan, mint a sűrű homály«. »A hűtlenek útja saját romlásukat okozza« (Péld 4,19; 13,15). De ez is meg van írva: »Az igazak ösvénye olyan, mint a

felragyogó világosság, mely egyre világosabb lesz délig« (Péld 4,18).

Kétségtelenül az ilyen tételek gyakran nem vethetők össze tárgyilagosan. Tudom, hogy sokan vannak, akik mindig két vélekedés között ingadoznak. Nem tudják elhatározni magukat, hogy érdemes-e Krisztust szolgálni. A veszteségek és nyereségek, az előnyök és hátrányok, a szomorúságok és örömök, a segítségek és akadályok, annyira egyformának látszanak számukra, hogy nem tudnak dönteni Isten mellett. Nem tudják helyesen értékelni a számvetés eredményét. Nem számítanak helyesen.

Mi az oka hibáiknak? A hit hiánya. Hogy helyes eredményhez juthassunk lelki életünket illetően, el kell fogadnunk néhány olyan alapelvet, amelyet Pál apostol a Zsidókhoz írt levél 11. fejezetében leír. Hadd mutassam meg, hogy ez az alapelv menynyire játszik szerepet a »számvetés« nagy műveletében.

Hogyan is történt az, hogy Nóé állhatatos maradt a bárka építésében? Egyedül állt a bűnösök és hitetlenek világában. El kellett viselnie a megvetést, a nevetséget és a gúnyt. Mi volt az, ami megacélozta karját, és szembenézzen mindenkivel? A hit. Hitte, hogy eljön az ítélet. Hitte, hogy sehol máshol nem lesz megmaradás, csak a bárkában, amit készítenie kellett. Mivel hitt, a világ vélekedését nem sokra becsülte. Hit által »vetett számot«, és nem kételkedett abban, hogy a bárka felépítése nagy nyereség lesz.

Hogyan történt az, hogy Saul, a farizeus úgy döntött, hogy keresztyén lesz? Ennek a változásnak az ára és áldozata félelmesen nagy volt. Lemondott minden ragyogó lehetőségről. Az emberi elismerés helyett magára vette az emberi gyűlöletet, az emberi ellenségeskedést, az emberi üldözést egészen a halálig. Mi késztette őt arra, hogy mindezt vállalja? A hit. Hitte azt, hogy Jézus, akivel találkozott a damaszkuszi úton, százszor többet tud adni, mint amiről lemondott. Az eljövendő világban örök életet. Hit által »készített számvetést«, és világosan látta, hogy melyik oldalra billen a mérleg. Teljes szívvel hitte, hogy Krisztus keresztjének hordozása nyereség.

Jól jegyezzük meg ezeket a dolgokat. Az a hit, mely arra késztette Nóét, Mózest és Pált, hogy azt tegyék, amit tettek, az a hit a titka annak, hogy a helyes döntéshez jussunk életünk felől. Ugyanennek a hitnek kell segítőnknek és gyors számlálógépünk-

nek lenni akkor, amikor leülünk, hogy számvetést készítsünk arról, hogy mit is jelent igazán keresztyénnek lenni. Ugyanerre a hitre van szükségünk, amikor kérünk. »Még nagyobb kegyelmet is ad« (Jak 4,6). Ezzel a hittel felfegyverkezve fogjuk a dolgokat igazi értékük szerint becsülni. Ha ezzel a hittel vagyunk eltöltve, akkor nem találjuk túl nehéznek a kereszt viselést, és nem fogjuk a ránk váró korona értékét sem alábecsülni. Végső következtetésünk helyes lesz.

Befejezésül e könyv minden olvasóját kérem, hogy komolyan gondolja végig, hogy vajon hitéért hoz-e valamilyen áldozatot. Mibe kerül keresztyénsége? Valószínűleg semmibe. Valószínű, hogy időt sem áldozol érte. Szabadidőről, munkádról sem kell lemondanod; imádságot, önmegtagadást, semmilyen küzdelmet nem kell vállalnod. Jegyezzük meg jól. Az ilyen hit soha nem válthatja meg életedet. Soha nem fog neked békességet, reménységet adni. Sem itt, sem halálod után. Nem fog erőt adni a próbák idején, nem fog vigasztalni a halál óráján. Olyan hit, amely nem kerül semmibe, nem ér semmit. Ébredj fel, mielőtt nem késő! Ébredj fel és tarts bűnbánatot! Ébredj fel és térj meg! Ébredj fel és higgy! Ébredj fel és imádkozz! Ne nyugodj meg addig, amíg nem tudsz kielégítő feleletet adni kérdésemre: Mibe kerül számodra a hit?

Döntő ok lehet Isten szolgálata mellett, ha meggondoljuk, hogy mibe került az, hogy üdvösségünk készen van. Gondoljunk arra, hogy hogyan hagyta ott Isten Fia a mennyet és lett emberré, szenvedett a kereszten és meghalt, hogy kifizesse adósságunkat Istennek, és hogy elvégezze teljes megváltásunkat. Gondoljunk minderre, és lássuk meg, hogy milyen óriási dolog az, hogy halhatatlan lelkünk van. Érdemes azért a lélekért nehézségeket is vállalni.

Ó, kényelemszerető emberek! Valóban erről van szó, hogy a nehézségek nem vállalása miatt elveszítitek a mennyet? Valóban elszántátok magatokat arra, hogy végleg hajótörést szenvedtek, csupán azért, mert nem szeretitek a kényelmetlenséget? El ezzel a gyávasággal! Kelj fel, és légy férfi! Ezt mondd magadban: »Bármibe is kerüljön, minden áron arra igyekszem, hogy bemenjek a szoros kapun«. Nézz Krisztus keresztjére, és végy új erőt! Nézz előre a halálra, az ítéletre és az örökkévalóságra, és vedd komo-

lyan azokat! Lehet, hogy sokba kerül az, hogy keresztyén légy, de biztosan megéri.

Ha e könyvnek bármelyik olvasója úgy érzi, hogy elvégezte a számvetést, és felvette az élet keresztjét, akkor arra kérem, hogy tartson ki és menjen tovább előre. Merem állítani, hogy a harcot kétségbeesve feladjuk. Oly sok az ellenség, bűneink szorongatóan körülvesznek, oly kevés barátunk van, és az út oly meredek és keskeny. Alig tudjuk, hogyan menjünk tovább. Mégis azt mondom, hogy kitartva menjünk tovább előre.

Az idő nagyon rövid. Még egy néhány vigyázással és imádkozással eltöltött év, még egy kevés hánykolódás e világ tengerén, még néhány haláleset és változás, még néhány tél és nyár, és minden elmúlik. Meg kell majd vívnunk utolsó csatánkat, és azután többé nem kell harcolnunk.

Krisztus jelenléte és társasága kárpótol mindenért, amit e földi életben szenvedünk. Amikor majd úgy fogunk látni, ahogyan most minket is látnak, és visszatekintünk életútunkra, csodálkozni fogunk saját szívünk gyengeségén. Csodálkozni fogunk, hogy annyira elfoglalt a keresztünk, és oly keveset gondoltunk a koronánkra. Csodálkozni fogunk, hogy amikor »számvetést készíttettünk«, hogy is tudtunk bizonytalankodni abban, hogy melyik oldal is a kifizetődő. Bátorodjunk meg! Nem messze vagyunk az otthontól. *Lehetséges, hogy sokba kerül, hogy igazán keresztyének és állhatatos hivők legyünk, de megéri.*

VI. A növekedés

»Növekedjetek a kegyelemben és a mi Urunk, üdvözítő Jézus Krisztus ismeretében« (2Pét 3,18).

Ennek az Igének a mondanivalója olyan fontos, hogy nem szeretném mellőzni a megszentelődésről szóló munkámban. Olyan igaz tanítás ez, mely iránt mély érdeklődéssel kell fordulnia minden igazán keresztyénnek. Természetszerűleg felvetődik a kérdés: Növekedünk-e a kegyelemben? Fejlődünk-e a hitünkben? Van-e előrehaladás életünkben?

Nem várhatom el, hogy ezek a kérdések lekössék a figyelmét a csupán formális keresztyénnek. Az olyan embertől, akinek hite nem több mint vasárnapi vallásosság, akinek keresztyénsége olyan, mint a vasárnapi ruhája, amit felvesz egyszer egy héten, és aztán félreteszi, az ilyen embertől természetesen nem várható el, hogy törődjön »a kegyelemben való növekedéssel«. Az efféle dolgokról semmit nem tud. »Ezeket bolondságnak tekinti« (1Kor 2,14). De mindenkinek, aki komolyan veszi saját lelkét, éhezik és szomjúhozik a lelki élet után, kell hogy ez a kérdés égető kérdése legyen. Fejlődünk-e hitünkben? Növekedünk?

Olyan kérdés ez, amely mindig hasznos, de különösen bizonyos alkalmaknál. Szombat este, egy úrvacsorai vasárnapon, születésnapon, év végén, – mindezek olyan alkalmak, melyeknek el kell gondolkoztatniuk minket, és arra késztetniük, hogy befelé nézzünk. Az idő gyorsan múlik. Az élet gyorsan lejár. Közeledik az óra, amikor keresztyénségünk valódisága nyilvánvalóvá válik, és láthatóvá lesz, hogy vajon »sziklára« építettünk-e, vagy »homokra«. Bizony, időről időre meg kell magunkat vizsgálni, és számot kell adnunk lelkünkről. Előrehaladunk-e a lelki dolgokban? Növekedünk-e?

Olyan kérdés ez, mely különösen fontos napjainkban. Átgondolatlan és különös vélekedések keringenek az emberek elméjében a hittételek sok pontjáról, és többek között »a kegyelemben való növekedés«-ről is, mint az igazi szent élet lényeges részéről. Némelyek ennek létezését teljes mértékben tagadják, mások meg

úgy magyarázzák, hogy annak jelentőségét nullára csökkentik, ezrek félreértik és következetesen elhanyagolják. Ilyen körülmények között hasznos őszintén szembenézni a keresztyén növekedés egész kérdésével.

E témával foglalkozva három dolgot szeretnék felemlíteni és megállapítani:

I. A hitben való növekedés valósága. Van »növekedés a kegyelemben«.
II. A hitben való növekedés jelei, melyek által felismerhető a »kegyelemben való növekedés«.
III. A hitben való növekedés eszközei, melyeket használniuk kell azoknak, akik vágyakoznak a »kegyelemben való növekedés«-re.

Nem tudom, hogy ki vagy, akinek kezébe kerül ez a kis könyv. De nem restellem, hogy felhívjam figyelmedet ennek tartalmára. Higgy nekem, amiről ez szól, az nem csupán spekuláció vagy vita tárgya. Ez kimondottan gyakorlati téma, a leggyakorlatibb a hit dolgai között. A »megszentelődés« egész kérdésével bensőségesen és elválaszthatatlanul össze van kötve. Az igazi szentek elsődleges jellemvonása az, hogy növekednek. Minden igaz szívű és szent életű keresztyénnek a lelki egészsége, boldogsága kapcsolatban van a lelki növekedés kérdéseivel.

I. Növekedés a kegyelemben.

Szokatlan és fájdalmas dolog, hogy vannak olyan keresztyének, akik visszautasítják ezt a megállapítást. Sajnos az ember értelme nem kevésbé megromlott, mint az akarata. Egyes nézeteltérések a tanok között gyakran nem mások, mint nézeteltérések a szavak értelmezésében. Szeretném remélni, hogy ez így van ebben az esetben is. Szeretném hinni, hogy amikor a »kegyelemben való növekedésről« beszélek és ragaszkodom ennek valóságához, akkor nem arra gondolok, amire azok a testvérek gondolnak, akik visszautasítják azt. Hadd magyarázzam meg tehát világosan.

Amikor a »kegyelemben való növekedésről« beszélek, egy pillanatra sem arra gondolok, hogy a hivőnek Krisztus iránti érdeklődése növekedhet. Nem arra gondolok, hogy növekedhet a biztonságban, az Istentől való elfogadtatásban, a bizonyosságban. Nem arra gondolok, hogy egyre jobban megigazult, kegyelmet nyert, bocsánatot talált, egyre inkább megbékélt lehet Istennel, nem úgy, mint ahogy első pillanatban volt, amikor hitre jutott.

Határozottan vallom, hogy a hivő megigazulása elvégeztetett, tökéletes és befejezett munka, és hogy a leggyarlóbb szent is éppen annyira teljességgel megigazult, mint a legerősebb, mégha ezt nem is tudja vagy érzi. Határozottan vallom, hogy a kiválasztásban, elhívásban és Krisztusban való állapotban nincs fokozat, növekedés vagy fogyatkozás. Ha bárki is azt képzeli, hogy amikor a »kegyelemben való növekedésről« beszélek, a megigazulásban való növekedésre gondolok, nagyon is távol jár az igazságtól, és teljességgel tévedésben van az egész dolog felől. Fejemet teszem le azért a dicsőséges igazságért, Isten a tanúm, hogy az Isten előtti megigazulás dolgában minden hivő»Krisztusban tökéletes«. Semmit nem lehet hozzátenni megigazulásához attól a perctől, amikor hitre jutott, és semmit nem lehet elvenni abból.

Amikor a »kegyelemben való növekedésről« beszélek, csupán annak a kegyelemnek a fokozatában, mértékében, erejében, hathatóságában és hatalmában való növekedésre gondolok, amelyet a Szentlélek plántál a hivő szívébe. Azt vallom, hogy a kegyelmi javak mindegyikéhez hozzátartozik a növekedés, az előrehaladás, a gyarapodás. Azt tartom, hogy megtérés, hit, reménység, szeretet, alázatosság, buzgóság, bátorság és az ehhez hasonlóak lehetnek kicsik vagy nagyok, erősek vagy gyengék, életerősek vagy gyarlóak, és váltakozhatnak nagyon is ugyanabban az emberben élete különböző szakaszaiban. Amikor arról beszélek, hogy valaki »növekedik a kegyelemben«, egyszerűen arra gondolok, hogy a bűnt jobban átérzi, hite erősebb, reménysége elevenebb, szeretete tágabb ölelésű, lelki beállítottsága határozottabb. Jobban érzi Isten erejét saját szívében. Jobban megmutatja azt saját életében. Erőről erőre, hitből hitre, kegyelemből kegyelemre halad. Meghagyom másoknak, hogy az ilyen ember állapotát úgy írják le, ahogyan akarják. Ami engem illet, azt gondolom, hogy a legigazibb és legjobb meghatározás: »növekedik a kegyelemben«.

A legfontosabb alap, amire építem a »kegyelemben való növekedés« tanát, a Szentírásnak világos nyelve. A Szentírásnak nagyon fontos szava ez: »növekedés«, és a hivőket arra kell buzdítani, hogy növekedjenek. Mit mond Pál apostol? »A ti hitetek nőttön nő« (2Tessz 1,3). »Kérünk titeket, hogy még inkább gyarapodjatok« (1Tessz 4,10). »Növekedjetek az Isten

ismeretében« (Kol 1,10). »Reméljük, hogy hitetek megnövekszik« (2Kor 10,15). »Növekedjünk fel szeretetben mindenestől Őhozzá« (Ef 4,15). »Imádkozom azért, hogy a szeretet egyre jobban gazdagodjék bennetek« (Fil 1,9). »Kérünk titeket az Úr Jézus nevében, hogy amint tőlünk tanultátok, hogyan kell Istennek tetsző módon élnetek . . . ebben jussatok még előbbre« (1Tessz 4,1). Mit mond Péter apostol? »A hamisítatlan lelki tejet kívánjátok, hogy azon növekedjetek« (1Pét 2,2). »Növekedjetek a kegyelemben és a mi Urunk, üdvözítő Jézus Krisztus ismeretében« (2Pét 3,18).

Nem tudom, hogy mások hogyan gondolkodnak az ilyen igékről. Számomra ezek alapozzák meg azt a tant, amelyet hangsúlyozok, és elfogadhatatlan minden más magyarázat. Maga a Biblia tanítja a kegyelemben való növekedést. Megállhatnék itt, és nem kellene többet mondanom.

A másik alap, amire építem a »kegyelemben való növekedés« tanát, – a tények és tapasztalatok alapja. Megkérdezem az Újszövetség nyílt szívű olvasóit, hogy vajon nem látszanak-e napnál világosabban a kegyelem fokozatai az Újszövetségben feljegyzett szentek életében? Kérdezem, hogy nem látnak-e nagy különbséget ugyanannak a személynek az életében, hitében és ismeretében életük különböző szakában? Olyan ez, mint az erő, ami más, míg gyermek valaki, és megint más, amikor felnőtt. Kérdezem, hogy vajon a Szentírás nem tesz-e különbséget világosan nyelvében is, amikor »gyenge« és »erős« hitről beszél, és magukról a keresztyénekről úgy, mint »újszülött csecsemők«, »gyermekek«, »ifjak« és »atyák«? (1Pét 2,12; 1Jn 2,12–14). Kérdezem továbbá, hogy saját megfigyeléseink a mai hivőkről nem ugyanehhez a végeredményhez vezetnek-e? Melyik igazán keresztyén ne vallaná azt, hogy saját hite és ismeretének fokozatai között olyan nagy különbség van, mint amilyen különbség egy facsemete és a kifejlett fa között? Kegyelmi ajándékai lényegében ugyanazok, de mégis növekedtek. Nem tudom, hogy ezek a tények mit jelentenek másoknak: számomra ezek a legkétségtelenebb bizonyítékai annak, hogy a »kegyelemben való növekedés« valóságos dolog.

Nagyon is restellem, hogy ilyen sokáig időzöm mondanivalóm e részleténél. Valójában ha valaki azt mondja, hogy egy újonnan megtért embernek a hite, reménysége, ismerete éppen olyan nagy és erős mint a hitben nagykorúénak, és hogy nem szükséges

növekedés; akkor hiábavaló minden további érvelés. Kétségtelenül az újonnan megtértek hite éppen olyan valóságos, de nem olyan erős, éppen olyan igaz, de nem olyan megpróbált, éppen annyira magjai a Lélek plántájának, de még nem gyümölcsözőek. És ha valaki megkérdezi, hogy hogyan is lehetne hite erősebb, akkor azt felelem, hogy ez is ugyanúgy van, mint minden élő fejlődésénél: növekednie kell. És ez az, amire gondolok, amikor a »kegyelemben való növekedésről« beszélek.[1]

Térjünk most át szóbanforgó témánknak egy sokkal gyakorlatibb kérdésére. Azt szeretném, hogy az emberek nagyon fontosnak tekintenék a »kegyelemben való növekedést« a lélek számára. Meggyőződésem, bármit is gondoljanak mások, hogy ezzel a kérdéssel nagyon komolyan kell foglalkoznunk ahhoz, hogy helyesen lássuk: Növekedünk-e?

a) Legyünk tudatában tehát annak, hogy a »kegyelemben való növekedés« a legjobb bizonyítéka a lelki egészségnek és fejlődésnek. Egy gyermek, egy virág vagy egy fa esetében nagyon jól tudjuk, hogyha nincs növekedés, akkor valami baj van. Az állat vagy a növény egészséges élete mindig megmutatkozik a fejlődésben és gyarapodásban. Éppen így van ez a lelkünkkel is. Ha lelki életünk fejlődik, akkor növekedünk.[2]

b) Legyünk tudatában annak, hogy a »kegyelemben való növekedés egyik útja annak, hogy hitünkben boldogok legyünk. Isten bölcsen összekapcsolta kiegyensúlyozott életünket a szent életben való növekedésünkkel. Kegyelmesen érdekünkké tette, hogy törekedjünk az előrejutásra és legyenek nagy céljaink a kereszt-

---

1 »Az igazi kegyelem fejlődő, terjeszkedő, növekvő természetű. Úgy van a kegyelemmel is, mint a fénnyel: először hajnal van, azután egyre fényesebb a déli verőfényig. A Szenteket nemcsak a csillagokhoz hasonlítja a Szentírás a fényük miatt, hanem a fákhoz is a növekedésük miatt (Ézs 61,3; Hós 14,6). A jó keresztyén nem olyan, mint Ezékiás napja, mely visszafelé ment, nem olyan mint Józsué napja, mely megállt, hanem mindig előrehalad a szent életben, és fejlődik fokozatosan, ahogyan Isten adja azt« (Thomas Watson, Minister of St. Stephen's Walbrook, 1660. Body of Divinity).

2 »A kegyelem növekedése a legjobb bizonyítéka a kegyelem igazságának. Az olyan dolgok, amikben nincs élet, nem növekednek. Egy kép nem növekedik. Egy karó a sövénykerítésben nem növekedik. De egy palánta, melyben fejlődő élet van, növekedik. A kegyelem növekedése azt mutatja, hogy az élő valóság a lélekben van« (T. Watson, 1660).

tyénségünkben. Nagy különbség van a hivő emberek között abban, hogy kinek mennyi az öröme érzelmi életében. De abban biztosak lehetünk, hogy akinek nagy »az öröme és békessége a hitben«, és aki bizonyságot tesz a Lélekről, az olyan ember növekedik.

c) Legyünk tudatában annak, hogy »a kegyelemben való növekedés« egyik titka a mások számára való hasznos életben van. Hogy mennyire tudunk másokat a jóra ösztönözni, az nagyban attól függ, hoy mit látnak bennünk. A világ fiai a keresztyénséget legalább annyira a szemükkel ítélik meg, mint a fülükkel. Az a keresztyén, aki mindig egy állapotban van, aki mindig ugyanaz az ember, ugyanazokkal a kis hibákkal, gyengeségekkel, bűnökkel és kicsinyes gyarlóságokkal, az aligha az a keresztyén, aki sok jót tehet. Csak az olyan ember mozgatja meg és kavarja fel a másik szívét, lelkét, és gondolkoztatja el a világot, aki állandóan fejlődik és előre halad. Ott van csak élet és valóság, ahol növekedés van.[3]

d) Tudjuk meg továbbá, hogy a »kegyelemben való növekedés« tetszik Istennek. Csodálatos dolog lehet ez kétségtelenül, hogy olyan teremtmények, mint mi, mégis tehetünk valamit, amivel kedveskedhetünk a Felséges Istennek. Az Írás beszél olyan életfolytatásról, mely »tetszik Istennek«. Az Írás azt mondja, hogy vannak olyan áldozatok, amelyekben »Isten gyönyörködik (1Tesz 4,1; Zsid 13,16). A gazda örül annak, ha látja, hogy virágzik és gyümölcsözik a növény, amin annyit dolgozott. Az pedig csak megkeseríti és elszomorítja, ha hervadását és pusztulását látja. Mit is mond az Úr Jézus? »Én vagyok az igazi szőlőtő, és az én Atyám a szőlősgazda.« »Az lesz az én Atyám dicsősége,

---

3 »Ha keresztyén vagy, és gondod van saját kegyes életednek gyakorlására és fejlődésére, akkor másokat is buzdítasz arra, hogy magasztalják a kegyelem Istenét. Ha egy családban szolgák élnek, és látják gazdájuk hitét, szeretetét, bölcsességét, türelmét és alázatát, melyek fénylenek mint csillagok az égen, akkor ez arra buzdítja szívüket, hogy áldják az Urat, hogy ilyen családba kerültek. Ha az emberek jócselekedetei fénylenek mint Mózes arca; ha életük olyan, mint a menny, mely sok erénytől csillog mint a csillagok, mint ahogyan József életéről is mondják, akkor milyen sokan buzdulnak fel arra, hogy dicsőítsék Istent, és kiáltsák: »Ezek valóban keresztyének! Ezek dicsőségére vannak Istenüknek, koronája Krisztusuknak, és jó bizonyságai az evangéliumnak! Ó ha mindnyájan ilyenek volnának, mi is keresztyének lennénk!« (T. Brooks, 1661. Unserachable Riches).

hogy sok gyümölcsöt teremtek, és tanítványaim lesztek« (Jn 15,1.8). Az Úr örvendezik az ő népében, de különösen azokban, akik növekednek.

e) Tudjuk meg azt is, hogy a »kegyelemben való növekedés« nemcsak lehetséges, hanem ezért a hivők felelősek is. Azt mondani egy megtéretlen embernek, aki halott bűneiben, hogy növekedjen a kegyelemben, kétségtelenül értelmetlen lenne. Azt mondani egy hivőnek, aki buzgó és Istennek él, hogy növekedjen, egyszerűen csak figyelmeztetés a Szentírás szerinti életre. Új élet van benne, amit kötelessége táplálni, hogy az növekedhessen. A növekedés akadályozásával megszomorítaná a Lelket, és lelki életének előrehaladását lefékezné. Kinek a hibája lehet, ha egy hivő ember nem növekszik a kegyelemben? Bizonyos vagyok benne, hogy ezért nem lehet Istent hibáztatni. Ő kedvét leli abban, hogy »nagyobb kegyelmet ad«, Ő a »szolgájának javát akarja« (Jak 4,6; Zsolt 35,27). Mi magunk vagyunk a hibásak. Mi magunk vagyunk a felelősek, senki más, ha nem növekedünk.

II. A kegyelemben való növekedés felismerhető jelei.

Hadd tételezzem fel, hogy nem kérdőjelezzük meg a kegyelemben való növekedés valóságát és annak nagy fontosságát. Minél inkább így van, annál jobb. Tudni akarjuk, hogy hogyan is ismerheti fel valaki, hogy vajon növekedik-e a kegyelemben vagy nem? Először is szeretném megjegyezni, hogy mi nagyon gyarló bírái vagyunk saját állapotunknak, és a kívülállók gyakran jobban ismernek minket, mint mi magunkat. Mégis vannak a kegyelemben való növekedésnek bizonyos jelei és jelentős ismérvei, amiket látva tudhatjuk, hogy »növekvő« lelki életről van szó. Felsorolok néhány ilyen jelet.

a) A »kegyelemben való növekedés« egyik jele a növekvő alázatosság. Az az ember, akinek lelki élete »növekszik«, minden évben egyre jobban átérzi bűnösségét és méltatlanságát. Kész elmondani Jóbbal: »Könnyelmű voltam«, – és Ábrahámmal: »Por és hamu vagyok«, – és Jákóbbal: »Méltatlan vagyok minden hűséges és igaz tettedre«, – és Dáviddal: »Féreg vagyok«, – és Ézsaiással: »Tisztátalan ajkú vagyok«, – és Péterrel: »Bűnös ember vagyok Uram« (Jób 40,4; 1Móz 18,27; 32,11; Zsolt 22,7; Ézs 6,5; Luk 5,8). Minél közelebb kerül Istenhez, és minél inkább látja Isten szentségét és tökéletességét, annál mélyebben átérzi saját kicsinységét és tökéletlenségét. Minél tovább halad a menny

felé vezető úton, annál inkább megérti azt, amire Pál utal amikor ezt mondja: »Nem vagyok még tökéletes«, »Arra sem vagyok méltó, hogy apostolnak neveztessem«, »Minden szent között a legkisebb vagyok«, »Első vagyok a bűnösök között« (Fil 3,12; 1Kor 15,9; Ef 3,8; 1Tim 1,15). Minél érettebb a dicsőségre, annál inkább meghajtja fejét, mint az érett kalász. Minél ragyogóbban és világosabban ég a lámpája, annál jobban látja saját szíve gyarlóságait és erőtlenségeit. Amikor először megtért, akkor csak kis részét látta mindannak, amit most lát. Tudhatja valaki, hogy növekszik-e a kegyelemben? Bizonyos jele ennek az, hogy növekvő alázattal néz magába.[4]

b) A »kegyelemben való növekedés« jele a növekvő hit és szeretet a mi Urunk Jézus Krisztus iránt. Az az ember, akinek a lelki élete növekszik, minden évben egyre többet jelent számára Krisztus, akiben bizakodhat, és egyre inkább örül, hogy ilyen Megváltója van. Kétségtelenül nagyon nagy dolgot ismert meg Krisztusban, amikor először hitre jutott. Hite megragadta Krisztus váltságát, és reményt adott neki. De amint növekszik a kegyelemben, ezer olyan dolgot lát meg Krisztusban, amiről soha nem is álmodott. Szeretete és ereje, szíve és szándéka tiszta. Mint Helyettes, Közbenjáró, Pap, Védőügyvéd, Orvos, Pásztor – kibeszélhetetlen módon feltárulkozik a növekvő lelki életű ember előtt. Röviden: felfedezi, hogy lelke és élete lényegét találta meg Krisztusban, amit nem is képzelt azelőtt. Tudhatja-e valaki, hogy növekszik-e a kegyelemben? Keresse csak magában Krisztusban ismeretének a növekedését.

c) A »kegyelemben való növekedés« jele a növekedés a szent életben. Az az ember, akinek lelki élete növekszik, minden évben egyre jobban tud uralkodni bűnei felett, a világ és ördög kísértésein. Egyre jobban vigyáz indulataira, szavaira és cselekedeteire. Egyre jobban vigyáz magatartására az élet minden területén. Egyre inkább igyekszik arra, hogy minden dologban Krisztus hasonlatosságára formálódjék, és hogy kövesse bizalommal Őt,

---

4 »A növekedés helyes folyamata az, hogy egyre kisebbek leszünk saját szemünkben. »Féreg vagyok, nem ember« (Zsolt 22,7). A romlás és tudatlanság észrevevése arra készteti az embert, hogy növekedjék önmaga megzabolázásában. Semmivé lesz a saját szemében. Jób megútálta magát a porban (Jób 42,6). Jó dolog az, ha kinövünk saját önteltségünkből« (T. Watson, 1660).

mint példaképét, mint Megváltóját. Az az ember nem elégszik meg a korábban megszerzett javakkal és kegyelmi ajándékokkal. Elfelejti azokat, amelyek háta mögött vannak, és elérni igyekszik azokat, amelyek előtte vannak. Állandó jelszavai: »Magasabbra, fölfelé, előre, tovább!« (Fil 3,14). A földön éhezik és szomjúhozik arra, hogy egyre teljesebben egy legyen Isten akaratával, ami majd a mennyben teljesedik be igazán, ahol Krisztus jelenlétében minden bűntől megszabadul. Tudhatja valaki, hogy növekszik-e a kegyelemben? Keresse csak magában a növekvő szentséget.[5]

d) A »kegyelemben valók növekedés« jele ízlésünknek és gondolkodásunknak lelki jellege. Az az ember, akinek lelki élete növekszik, évről évre egyre inkább érdeklődik a lelki dolgok iránt. Nem hagyagolja el evilági kötelezettségeit. Hűségesen, szorgalmasan és lelkiismeretesen végzi munkáját az élet minden területén, akár otthon, akár távol otthonától. De a lelki dolgokkal törődik elsősorban. E világ szokásai, divatjai, szórakozásai, lazításai egyre kisebb helyet foglalnak el szívében. Nem ítéli el azokat, akik a világ emberei, de érzi, hogy egyre kevésbé szereti azokat, és szemében fokozatosan jelentéktelenebbek és értékelenebbek. Egyre értékesebbeknek látszanak előtte a lelki társaságok, a lelki elfoglaltságok, a lelki beszélgetések. Tudhatja valaki, hogy növekszik-e a kegyelemben? Keresse csak magában a növekvő lelki ízlést.[6]

---

5 »Ha a bűn nem zavar bennünket, az annak a jele, hogy nem növekszünk a kegyelemben. Volt idő, amikor a legkisebb bűn is megszomorított bennünket (mint ahogyan a legkisebb porszem megkönnyezteti a szemet), de most lelkiismeretfurdalás nélkül el tudunk nézni a bűn fölött. Volt idő, amikor a keresztyén embert zavarta, ha elhanyagolta csendes imádságát, most meg a közösségi imát is elhagyja. Volt idő, amikor a hiábavaló gondolatok zavarták; most nem zavarják a feslett cselekedetek sem. Szomorú hanyatlás van a hitéletben, és a kegyelem nem növekszik szinte semmit, még pulzusát is alig tudjuk kitapintani« (T. Watson, 1660).

6 »Hogyha gazdag vagy a kegyelemben, figyeld meg magatartásodat. Nem a sokat tudó lélek, nem a beszélő lélek, hanem a fegyelmezetten élő lélek, az engedelmes, értékes. Mások gazdagok lehetnek vélekedésekben, de senki sem olyan gazdag a lelki tapasztalatban, és a szent és mennyei kegyelemben, mint a fegyelmezetten élő keresztyén« (T. Brooks, 1661).

»Ha a világiakban növekedünk, az annak a jele, hogy nem növekedünk a

e) A »kegyelemben való növekedés« jele a növekvő szeretet. Az az ember, akinek a lelki élete növekszik, évről évre jobban beteljesedik szeretettel, minden ember iránti szeretettel, de különösen a testvérek iránti szeretettel. Szeretete megmutatkozik cselekedeteiben is, hogy kész kedves lenni, hogy másokért áldozatot vállal, hogy mindenki iránt szíves, együttérző, gondos, gyengéd szívű és figyelmes. Szeretete megmutatkozik magatartásában is, hogy egyre inkább szelíd és türelmes minden ember iránt. Eltűr sértéseket, és nem ragaszkodik jogaihoz, inkább eltűr és elvisel sok mindent, minthogy veszekedjen. Aki a lelki életben növekedik, megpróbál a legjobb véleménnyel lenni mások magatartásáról, és mindent hisz és mindent remél a legvégsőkig. Nincs biztosabb jele a visszaesésnek és a kegyelem elvesztésének, mint amikor növekszik valakiben a hajlam, hogy másokban hibát, kifogásolni valót találjon, és meglássa mások gyenge pontjait. Tudhatja valaki, hogy növekszik-e a kegyelemben? Keresse csak magában a növekvő szeretetet.

f) A »kegyelemben való növekedésnek« jele a növekvő buzgóság és a másokért való jócselekvés készsége. Az az ember, aki »növekszik« lelkiekben, egyre nagyobb felelősséget érez a bűnösök üdvösségéért. Otthoni és külhoni missziókon keresztül igyekszik a hit világosságát éleszteni és a hitbeli sötétséget elűzni. Nem fárad el a jócselekvésben akkor sem, ha látja, hogy nem minden igyekezete sikeres. Nem fog kevésbé törődni Krisztus ügyének munkálásával e földön, kora előrehaladtával sem, bár megtanulja, hogy a lassabb előrehaladást is elfogadja. Tovább dolgozik, akármi legyen is az eredmény. Adakozik, imádkozik, prédikál, beszél, látogat foglalkozása szerint, és magában a munkában látja jutalmát. A lelki élet hanyatlásának egyik legbiztosabb jele az

---

kegyelemben. Talán egykor magasabb régiókban jártunk, szívünk az odafentvalókkal foglalkozott, és a kánaáni nyelvet beszéltük. De most figyelmünk elfordult a mennyről, a földi helyen munkáljuk jólétünket, és a Sátánnal járunk e földön. Ez annak a jele, hogy zuhanunk a lejtőn, és az elnyert kegyelem veszendőben van. Megfigyelhető, hogy amikor a test hanyatlik, és az emberek a halál felé közelednek, egyre inkább meggörnyednek. Amikor meg az emberek szíve egyre inkább a földre görnyed, és alig emelik fel valamilyen mennyei gondolathoz, akkor a kegyelem ha nem is halott még, de közel a halálhoz« (T. Watson, 1660).

egyre nagyobb érdektelenség mások lelki üdvössége és Krisztus országának növekedése iránt. Tudhatja valaki, hogy növekedik-e a kegyelemben? Csak keresse magában a felelősséget mások üdvössége iránt.

Ezek a legmegbízhatóbb jelei a kegyelemben való növekedésnek. Vizsgáljuk meg ezeket gondosan, és kérdezzük magunkat, hogy tudunk-e ezekről. El tudom képzelni, hogy ezek nem tetszenek némely mai hivő keresztyénnek. Azok a fellegekben járó hivősködők, akik csupán annyit tudnak a keresztyénségről, hogy az az állandó öröm és lelkesültség állapota; akik azt mondják, hogy ők már messze túl vannak a harcok és lelki megalázkodások kérdésein, azok bizonnyal úgy tekintik ezeket a jeleket, amiket felsoroltam, mint »törvényeskedő«, »testi« és »megütközésre hajló« jelek. Nem tehetek róla, hiszen nem emberi tekintélyre hivatkozom. Csak azt szeretném, ha megállapításaimat az Ige mérlegére tennék. Hiszem, hogy amit mondtam, nemcsak Íráshű, hanem megegyezik a bármely korban élt szentéletű emberek tapasztalataival is. Mutassatok olyan embert, akiben ez a hat jel megtalálható. Ő az az ember, aki kielégítő feleletet tud adni arra a kérdésre: növekedünk-e?

III. Eszközök, amik a kegyelemben való növekedést elősegítik. Jakab apostol szavait soha nem szabad elfelejteni: »Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világosság atyjától száll alá« (Jak 1,17). Ez az Ige éppen olyan igaz a kegyelemben való növekedésre, mint minden más dologra. Az »Isten ajándéka«. Mégis mindig szem előtt kell tartanunk, hogy Isten eszközök által munkálkodik. Isten mencsak célokat adott, hanem eszközöket is. Aki növekedni akar a kegyelemben, annak használnia kell a növekedés eszközeit.

Olyan kérdés ez, amit a hivők nagyon gyakran nem vesznek figyelembe. Sokan csodálják a kegyelemben való növekedést másokban, és szeretnék, ha ők maguk is olyanok lennének. De úgy gondolják, hogy azok, akik növekednek, Isten különleges ajándéka és adománya által olyanok, amilyenek, és mivel ezeket az adományokat ők nem kapták meg, meg kell elégedniük azzal, hogy csendben maradnak. Ez súlyos tévedés, és olyan tévedés, amely ellen minden erőmmel harcolni kívánok. Szeretném, ha világosan megértenénk, hogy a kegyelemben való növekedés olyan eszközökhöz van kötve, melyek minden hivő számára

elérhetőek. A növekvő lelki életet élők eszközként használják is ezeket.[7]

Téves tehát az a felfogás, hogy ha egy hivő nem növekszik a kegyelemben, az nem az ő hibája. Vessük jól eszünkbe, hogy a hivő ember, akit a Szentlélek ösztönöz, nem élettelen teremtmény, hanem nagy lehetőségekkel és felelősséggel felruházott élő személy. Salamon szavai mélyen vésődjenek szívünkbe: »A szorgalmas lelke bővölködik« (Péld 13,4).

Mik is ezek az eszközök?

a) A kegyelemben való növekedésben egyik lényeges dolog a kegyelem egyéni eszközeinek szorgos használata. Ezeken olyan eszközöket értek, amiket az embernek csak egyedül kell használnia, és senki nem használhatja helyette. Ide sorolom az egyéni imádságot, egyéni bibliaolvasást, egyéni elmélkedést és önvizsgálatot. Az olyan ember, aki nem törődik ezzel a három dologgal, soha ne is várja, hogy lélekben növekedni fog. Ebben van az igazi keresztyénségnek a gyökere. Aki itt hibázik, élete minden területén hibázik. Ezek elhagyása miatt vannak lélekben soha nem fejlődő keresztyének. Felületesek és hanyagok egyéni imádságukat illetőleg. Olvassák ugyan Bibliájukat, de nagyon-nagyon kevés szívbeli örömmel. Semmi időt nem áldoznak önvizsgálatra és elcsendesedésre saját lelki állapotuk érdekében.

Felesleges eltitkolni magunk elől, hogy az az idő, amelyben élünk, tele van veszéllyel. Olyan kor ez, amely a hitélet területén tele van tevékenységgel, sok sietéssel, sürgölődéssel és izgatottsággal. Sokan »futkosnak ide-oda«, és kétségtelenül »az ismeret gyarapodik« (Dán 12,4). Ezrek készek a közös összejövetelekre, igehirdetések hallgatására, mivel van bennük valami szenzáció. Úgy látszik, hogy kevesen gondolnak az elengedhetetlenül szükséges csöndre, amihez időt kellene szakítanunk, hiszen enélkül

---

7 »A tapasztalat fogja bizonyítani, hogy egy keresztyén annál erőteljesebben növekedik a kötelességteljesítésében, minél engedelmesebben, szorosabban és állhatatosabban jár Istennel. Gyakorlat teszi a mestert. Mint ahogy a tüzet is, mely a mennyből jött, és meggyújtotta a fát az oltáron lévő áldozat alatt, később a papoknak kellett gondozni és táplálni. Ugyanígy a lelki élet is Istentől van, amit szükséges naponként táplálnunk ahhoz, hogy megtartsuk. Minél jobban »tápláljuk« lelki életünket, és gyakoroljuk magunkat a jótéteményekben, annál erőteljesebben növekedünk« (Collinges on Providence, 1678).

nagyon ritkán van mély lelki gazdagodás. »Beszéljetek szívetekkel és csillapodjatok« (Zsolt 4,5). Úgy gondolom, hogy az angol keresztyének kétszáz évvel ezelőtt többet olvasták a Bibliát, és gyakrabban voltak egyedül Istennel, mint napjainkban. Gondoljunk komolyan arra, hogy először az egyéni hitéletre kell figyelnünk, ha azt akarjuk, hogy lelki életünk növekedjék.

b) A kegyelem közösségi eszközeinek gondos használata. Ezeken olyan eszközöket értek, amiket Krisztus látható egyházának tagjaként érhet el valaki. Ide sorolom a rendszeres vasárnapi istentisztelet látogatását, Isten népével való egyesülést a közös imáds;gban és éneklésben, az igehirdetésben, az úrvacsorai sákramentumban. Biztos vagyok benne, hogy az a mód, ahogyan a kegyelem közösségi eszközeit használjuk, nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a hivő lélek gazdagodik-e vagy sem, hiszen oly könnyen lehet azokat hűvösen és felületesen használni. Mivel ezeket a közös imádságokat, énekeket ismerjük, hajlamosak leszünk arra, hogy ne sokat törődjünk velük, ne mélyedjünk el bennük. Az egyforma hang, a mindig visszatérő szavak, ugyanazok a szertartások álmossá, érzéketlenné és rideggé tesznek. Olyan csapda ez, melybe sok hivő keresztyén beleesik. Ha növekedni akarunk lelkiekben, akkor vigyáznunk kell itt is. Olyan dologról van itt szó, ahol sokszor megszomorodik a Lélek. Próbáljuk meg mondogatni a régi imádságokat, énekelni a régi énekeket, térdre hullani a régi bűnbánattal, és hallani a régi igazságokat olyan frissen és vágyakozással, mint az első évben, amikor hitre jutottunk. Betegség jele az, ha valaki elveszti étvágyát; és a lelki hanyatlás jele pedig az, ha valaki elveszti vágyakozását a kegyelmi eszközök iránt. Akármit tegyünk is a kegyelem közösségi eszközeit illetően, tegyük azt mindig bensőségesen, »erőnk szerint« (Préd 9,10). Ez a növekedés útja!

c) Lényeges a kegyelemben való növekedésnél az, hogy éberek legyünk az élet mindennapi apró dolgaival kapcsolatos magatartásunkban. Indulatainkkal, beszédünkkel, az idővel való gazdálkodásunkkal törődnünk kell, ha fejlődni akarunk a lelki életben. Az élet napokból, a nap órákból áll, és az óráknak minden kis eseménye is fontos és szükséges, hogy a keresztyén ember törődjön azzal. Ha egy fa romlani kezd a gyökerénél vagy törzsében, a baj a kis ágak legvégein is látható. »Aki nem törődik az apró dolgokkal, apránként fog elbukni« – mondja az író. Igaz ez a

megállapítás. Csak vessenek meg mások, ha úgy tetszik nekik, és nevezzenek csak fontoskodónak és túl óvatosnak. Türelmesen járjuk utunkat, gondolva arra, hogy »egy tökéletes Istent szolgálunk«, Urunkat kell követnünk a legkisebb dolgokban éppen úgy mint a nagyokban. »Fel kell vennünk a keresztet naponként.« Keresztyénségünknek egyéniségünk minden ízét, porcikáját át kell járnia, meg kell szentelnie egész valónkat, mint ahogy a fa nedve a gallyakig és levelekig eljut.

d) Lényeges a kegyelemben való növekedéshez az, hogy gondosan ügyeljünk arra is, hogy milyen társaságunk van és milyen barátságokat kötünk. Semmi nem formálja jobban az ember egyéniségét, mint az a társaság, amellyel kapcsolatot tart. Elsajátítjuk azok magatartását és beszédstílusát, akikkel élünk és beszélgetünk, és sajnos a rosszat hamarabb, mint a jót. A betegség ragályos, de az egészség nem. Ha egy hivő keresztyén szándékosan szoros kapcsolatba kerül olyanokkal, akik nem Isten barátai, és akik a világhoz ragaszkodnak, lelki élete kárt szenved. Semmilyen körülmények között nem könnyű szolgálni Krisztust ebben a világban, de még nehezebb, ha a közömbösek és Isten dolgaival nem törődő emberek barátai vagyunk. A barátság- vagy a házasságkötésben tett hibás lépés az egyetlen oka, hogy némelyek teljesen megálltak a lelki növekedésben. »A jó erkölcsöt megrontja a gonosz társaság«, »A világgal való barátság ellenségeskedés az Istennel« (1Kor 15,33; Jak 4,4). Keressük olyanok barátságát, akik felbuzdítanak imaéletünkben, bibliaolvasásunkban, időbeosztásunkban, és erősítik lelki életünket és vágyunkat üdvösségünk és az eljövendő világ után. Ki mondhatja meg, hogy egy barát idejében mondott szava vagy figyelmeztetése milyen jót tehet, vagy milyen rossztól óvhat meg bennünket.[8]

e) A rendszeres és állandó közösség az Úr Jézussal. Amikor ezt mondom, egy pillanatra se gondolja senki, hogy az úrvacsorára utalok. Arra a naponkénti találkozásra gondolok, mely az imádság és elmélkedés által valósul meg a hivő ember és Megváltója között. Olyan állandó életmód ez, melyről sok hivő ember csak

8 »Azok legyenek legkedvesebb társaid, akiknek Krisztus a legfőbb társa. Ne az emberek külsejét nézd, hanem belsejüket, belső értéküket. Olyan keresztyének legyenek melletted, akik Isten teljességével vannak eltelve« (T. Brooks, 1661).

keveset tud. Lehet valaki hivő, és lábai a sziklán állnak, és mégis nagyon kevés »közösségünk« van vele, ha van egyáltalán.

Úgy látom, hogy Krisztus nevei és felségjelzői, amiket a Szentírásban megtalálhatunk, félreérthetetlenül megmutatják, hogy a megszentelt ember és Megváltója között ez a »közösség« nem csupán ábránd, hanem igazán valóságos dolog. A »Vőlegény« és a menyasszony, a »Fej« és tagjai, az »Orvos« és betegei, a »Védőügyvéd« és pártfogoltjai, a »Pásztor« és juhai, a »Mester« és tanítványai között megvan nyilvánvalóan egy állandó, közvetlen kapcsolat, ami lehetővé teszi a szükséges dolgok naponkénti kéréseit, a szívnek naponkénti kiöntését. A Krisztussal járásnak ez a módja nyílvánvalóan több, mint valami halvány, általános bizakodás Krisztusnak a bűnökért elvégzett munkájában. Ez állandó közeledés hozzá, és ragaszkodás hozzá bizalommal, mint a mi szerető, személyes Barátunkhoz. Ezt értem a Vele való közösségen.

Nos, azt hiszem, hogy soha nem növekszik az az ember a kegyelemben, akinek semmilyen személyes tapasztalata nincs a Krisztussal való »közösségi« életről. Nem szabad megelégednünk csupán azzal az ortodox hitismerettel, ami szerint hit által igazulunk meg és nem cselekedetek által, és hogy bizalmunkat Krisztusba vetjük. Tovább kell ennél mennünk. Törekednünk kell arra, hogy személyes kapcsolatban legyünk az Úr Jézussal, mint ahogy valaki a szeretett barátjával. Tudatosítani kell magunkban azt, hogy mit is jelent hozzá fordulni minden szükségünkben, megbeszélni vele minden nehézségünket, tanácsot kérni tőle minden lépésünkben, kiönteni előtte minden szomorúságunkat, részesíteni őt minden örömünkben, mindent úgy tenni, mintha színe előtt lennénk, és minden napon rábízni magunkat, tehát állandóan Őrá nézni. Így élt Pál is. »Többé nem én élek, hanem Krisztus él bennem; azt az életet pedig, amit most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem«, »Nekem az élet Krisztus« (Gal 2,20; Fil 1,21). Sokan azért nem látnak szépséget az Énekek énekében, mert nem ismerik ezt az életmódot. Aki azonban állandó közösségben van Krisztussal, annak az embernek lelki élete növekszik.

Befejezve a kegyelemben való növekedés témáját, szeretnék még néhány gyakorlati következtetést levonni.

1. Lehetséges, hogy olyanok is kézbe veszik ezt a könyvet, akik semmit nem tudnak a kegyelemben való növekedésről. Csak

keveset vagy egyáltalán nem törődnek a hit dolgaival. Keresztyénségük kimerül az illendő vasárnapi templombajárással. Nincs semmi lelki életük, és természetesen jelenleg nem növekednek lélekben. Te is ilyen vagy? Ha igen, akkor szánalomra méltó állapotban vagy.

Az évek múlnak, és az idő repül. A temetők telnek, és a családok fogyatkoznak. A halál és az ítélet mindnyájunkhoz közeledik. És mégis úgy élsz, mint aki nem törődik a lelkével! Micsoda esztelenség! Micsoda könnyelműség! Az öngyilkosság sem rosszabb ennél.

Ébredj fel, mielőtt túl késő lenne! Ébredj fel, és kelj fel a halálból, és élj Istennek. Fordulj ahhoz, aki Isten jobbján ül, hogy Megváltód és barátod legyen. Fordulj Krisztushoz, és kiálts minden erőddel hozzá lelkedért. Még van remény! Az, aki kihívta Lázárt a sírból, nem változott meg. Az, aki megparancsolta a naini özvegy fiának, hogy szálljon le a ravatalról, a te lelkeddel is tud még csodát cselekedni. Keresd Őt rögtön, keresd Krisztust, ha nem akarsz örökre elveszni! Ne légy néma, hiszen amíg beszélsz, akaratod is van, igyekezet is van benned, szeretnél valamit és remélsz. Keresd Krisztust, hogy élj, és hogy növekedj ebben az életben!

2. Lehetséges, hogy olyanok kezébe kerül ez a könyv, akiknek kellene tudni valamit a kegyelemben való növekedésről, de jelenleg egyáltalán nem vesznek tudomást róla. Csak kevés előrehaladást tettek, vagy semmit azóta, amióta először megtértek. Olyanok, mint »a seprején tönkrement bor« (Zof 1,12). Úgy élnek évről évre, hogy megelégszenek a régi kegyelemmel, a régi élményekkel, a régi ismerettel, a régi hittel, a régi képességek mértékével, a régi vallásos kifejezésekkel, a régi szólamokkal. Mint a gibeoniták, akiknek kenyerük mindig penészes, sarujuk foltozott és rongyos. Soha nem jutnak előre. Ilyen vagy te is? Ha igen, életed elveszti kiváltságait, és nem felelsz meg felelősségeidnek. Legfőbb ideje, hogy megvizsgáld magad!

Ha hivő vagy, és mégsem növekedsz a kegyelemben, akkor életedben hibának kell lennie, mégpedig komoly hibának. Az nem lehet Isten akarata, hogy lelki életed egyhelyben álljon. »Ő még nagyobb kegyelmet ad«, »Ő szolgája javát akarja« (Jak 4,6; Zsolt 35,27). Nem szolgálhatja saját boldogságodat vagy hasznosságodat, hogy lelki életed egy helyben marad. Növekedés nélkül soha

nem fogsz örülni az Úrban (Fil 4,4). Növekedés nélkül soha nem fogsz jót tenni másokkal. A növekedés hiánya komoly dolog! Szükséges, hogy ez a tény arra indítson minket, hogy megvizsgáljuk szívünket. Biztosan van valamilyen rejtett »betegségünk«, hiszen valami okának lennie kell (Józs 7,11).

Fogadd el a tanácsot, és határozd el magad még ma, hogy megkeresed egyhelyben topogásod okát. Kutasd ki lelked minden szögletét megbízhatóan és erősen. Kutasd át a tábort egyik sarkától a másikig, amíg megtalálod Ákánt, aki megerőtlenítette kezeidet, bibliai képpel élve. Folyamodj az Úr Jézus Krisztushoz, a lelkek nagy orvosához, és kérd Őt, hogy gyógyítsa meg a titkos kórt, bármi legyen is az. Kérd kegyelmét, hogy bűneidtől szabadulni tudj (Máté 18,8–9). Soha ne légy megelégedett, ha lelki életed nem növekszik. Békességedért, hasznosságodért, a Teremtőd iránti tiszteletből határozd el magad, hogy kikutatod gyengeséged okát.

3. Lehetséges, hogy olyanok kezébe is kerül ez a könyv, akik valójában növekednek a kegyelemben, de nincsenek annak tudatában, és nem törődnek azzal. Éppen a növekedésük az oka annak, hogy nem látják saját növekedésüket. Az alázatosságban való folyamatos fejlődésük gátolja őket abban, hogy érezzék azt, hogy növekednek.[9] Mint Mózes, amikor lejött a hegyről, ahol

---

9 »Lehetséges, hogy a keresztyének növekednek, amikor azt gondolják, hogy nem. Van aki szegénynek mutatja magát, pedig nagy a vagyona (Péld 13,7). Azok a keresztyének gondolják, hogy nem növekednek, akik érzik, hogy erőtlenek a kegyelemben, és vágyakoznak a kegyelem nagyobb mértékére. Szegénynek gondolja magát az, aki nagyobb gazdagságra törekszik, mert nincs annyija, amennyit szeretne« (T. Watson, 1660).

»Lehetnek olyan lelkek, akik gazdagok a kegyelemben, és mégis nem tudják azt, nem veszik észre. A gyermek egy koronának vagy nagy vagyonnak az örököse, de nem tudja azt. Mózes orcája fénylett, amit mások láttak, de ő nem vette észre. Sok drága lélek gazdag a kegyelemben, amit mások látnak és tudnak, és áldják Istent ezért. A lélek erős vágyakozása a lelki gazdagságok után gyakran eltakarja a hivő lelki növekedésének a felismerését. Sok földi kincs után törekvő ember vágyakozása olyan erős, hogy egyre nagyobb gazdagodását sem veszi észre. Az ember sokszor téved: siet, és a tizest százasnak nézi, a százast ezresnek. A képmutatók játékpénzeiket aranynak nézik, fillérjüket forintnak, és mindig feljebb értékelik magukat. A szerény lelkek pedig forintjaikat fillérnek veszik, ezreseiket százasoknak, és mindig leértéke-

Istennel közösségben volt, és orcája fénylett, de ő nem látta azt (2Móz 34,29). Őszintén megmondom, hogy ilyen keresztyének nem sokan vannak. Itt-ott mégis lehet ilyeneket találni. Mint az angyalok látogatásai, nem mindennaposak. Boldog az a környezet, ahol ilyen növekvő keresztyének élnek! Találkozni velük, látni őket, társaságukban lenni annyi, mint tapasztalni és látni »egy darab mennyet a földön«.

Nos, mit mondjak az ilyen embereknek? Mit mondhatok, mit kellene mondanom? Intsem őket, hogy legyenek tudatában növekedésüknek és örüljenek annak? Mondjam nekik, hogy büszkélkedjenek saját képességeikkel és lássák, hogy mennyire különbek másoknál? Isten őrizzen! Semmi ilyet nem teszek, hiszen ez nem lenne javukra. Ha van a növekvő léleknek olyan tulajdonsága, ami különösen jellemző rá, az az ő saját méltatlanságának az érzése. Soha nem lát semmit magában, ami dicsérendő lenne. Ő csak azt érzi, hogy haszontalan szolga és első a bűnösök között. Az ítélet napjáról mondott hasonlatban azt mondja: »Uram, mikor láttunk volna téged éhezni és enned adtunk volna?« (Mt 25,37). A szélsőségek olykor különös módon találkoznak. A megkeményedett lelkiismeretű bűnös és a mások fölé magasló szent egy tekintetben nagyon is hasonló. Egyikük sincs tudatában teljesen saját állapotának. Az egyik nem látja saját bűnét, a másik pedig a neki adott kegyelmet!

Mit is mondhatnék a kegyelemben növekvő keresztyéneknek? Amit mondhatok, két rövid mondatba sűríthető: Eredj előre! Eredj tovább!

Soha nem lehet túl sok alázatunk, túl sok Krisztusban való hitünk, túl sok szentségünk, túl sok szeretetünk, túl sok buzgóságunk a másokért való jócselekedetekben. Felejtsük el a mögöttünk lévő dolgokat, és feszüljünk neki mindig az előttünk lévő dolgoknak (Fil 3,14), hiszen a legjobb keresztyén is messze elmarad Ura tökéletes példájától. Mondhat a világ bármit is, abban biztosak lehetünk, hogy nem fenyeget minket annak a veszélye, hogy »túl jók« legyünk.

---

lik magukat. Egy istenfélő ember mondta: »Az Úr volt itt, és én nem tudtam«. A téves önismeret gyakran jellemző azokra az emberekre, akik nem készítenek számadást, de gyakran azokra is, akik túl gyakran teszik azt« (Thomas Brooks, 1661. Unsearchable Riches).

Vessük el azt a tévesen elterjedt vélekedést, hogy lehet túlzónak lenni és túl messze menni a hit dolgaiban. Az ördög kedvenc hazugsága ez, amit nagy buzgalommal terjeszt. Kétségtelenül vannak rajongók és fanatikusok, akik különcségeikkel és ostobaságaikkal rossz színbe festik le a keresztyénséget. De ha valaki azt akarja mondani, hogy halandó ember túlságosan alázatos, túlságosan szerető szívű, túlságosan szent, vagy túl buzgó lehet a jócselekvésben, az vagy hitetlen vagy ostoba. Szórakozásban vagy pénzszerzésben könyű túl messze menni. De azokban a dolgokban, melyek az igazi hitet és Krisztus követését szolgálják, nem lehet eléggé messze menni.

Hitünket ne mások hitéhez mérjük, és ne gondoljuk, hogy az elég, ha többet teszünk, mint mások. Az ördögnek ez is egy csapdája. Törődjünk a magunk dolgával. »Mit tartozik ez rád?« – mondta Mesterünk egy alkalommal. »Te kövess engem!« (Jn 21,22). Gyerünk tovább, célunk ne legyen kevesebb, mint a tökéletesség. Gyerünk tovább, legyen Krisztus élete és magatartása a példánk. Gyerünk tovább, emlékezve naponként arra, hogy nyomorult bűnösök vagyunk. Gyerünk tovább, és soha ne feledjük, hogy semmit sem jelent, ha mi jobbak vagyunk mint mások. Legjobb akaratunk mellett is sokkal rosszabbak vagyunk, mint amilyeneknek lennünk kellene. Mindig van lehetőség az előrehaladásra. Életünk utolsó órájáig adósak leszünk Krisztusnak irgalmáért és kegyelméért. Hagyjunk fel tehát azzal, hogy másokra nézünk, és összehasonlításokat teszünk. Éppen elég tennivalót találunk, ha saját szívünket vizsgáljuk.

Végül, de nem utolsó sorban, ha mindent tudunk a kegyelemben való növekedésről, és még többet kívánunk tudni, akkor ne lepődjünk meg, ha sok próbán és nyomorúságon kell átmennünk e világban. Meg vagyok győződve, hogy majdnem mindegyik szent életű embernek a tapasztalata ez. Mint áldott Mesterünknek, nekünk is »fájdalmak férfiának, betegség ismerőjének« kell lennünk, és »szenvedések által kell tökéletessé lennünk« (Ézs 53,3; Zsid 2,10). Meglepő mondása ez Urunknak: »Minden szőlővesszőt, amely gyümölcsöt terem, megtisztít az én Atyám, hogy még több gyömölcsöt teremjen« (Jn 15,2). Szomorú tény, hogy rendszerint a világi jólét veszélyes a hivő léleknek. Nem tudunk abban megállni. Úgy látszik, hogy betegség, veszteségek, keresztek, aggodalmak és kudarcok szükségesek ahhoz, hogy alázatosak,

vigyázók és lelki gondolkodásúak maradjunk. Ezek olyan szükségesek, mint a metszőkés a szőlőtőkének, és a tisztító kemence az aranynak. Persze ezek nem kedvesek a testnek és vérnek, nem szeretjük őket, és gyakran nem látjuk ezek értelmét. »Pillanatnyilag semmiféle fenyítés nem látszik örvendetesnek, hanem keservesnek, később azonban az igazság békességes gyümölcsét hozza azoknak, akik megedződtek általa« (Zsid 12,11). Meg fogjuk látni, hogy minden javunkra volt, amikor a mennybe érünk. Véssük emlékezetünkbe ezeket a gondolatokat, ha növekedni akarunk a kegyelemben. Amikor a sötétség napjai jönnek ránk, ne tartsuk azt különösen rossznak. Inkább gondoljunk arra, hogy olyan leckéket tanulhatunk meg általuk, amiket napsugaras időben soha nem tanulhatnánk meg. Mondjuk magunkban: »Az is javamra van, hogy Isten szentségének a részese lehetek. Szeretetéből van ez is. Isten legjobb iskolájában vagyok. A kiigazítás tanítás. Az azért történik, hogy növekedjem lélekben.«

Befejezve a kegyelemben való növekedésről szóló tanítást, bízom abban, hogy eleget mondtam ahhoz, hogy némely olvasót elgondolkoztassak efelől. Minden a mulandóság felé megy: a világ is elmúlik, velünk együtt. Még néhány nyár, néhány tél, néhány betegség, néhány szomorúság, néhány lakodalom, néhány temetés, néhány találkozás, néhány elválás, és akkor. . . – mi következik? Miért is növi be a fű sírjainkat?

Nem lenne-e jó már most magunkba nézni, és néhány egyszerű kérdést feltenni? Előrehaladunk-e a hitéletben, a békességünkhöz tartozó dolgokban, a személyes szentség nagy dolgában? *Valóban növekedünk?*

VII. A bizonyosság

»Mert én nemsokára feláldoztatom, és elérkezett az én elköltözésem ideje. Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam, végezetre eltétetett nekem az igazság koronája, amelyet megad nekem az Úr, az igaz bíró ama napon; de nemcsak énnekem, hanem mindazoknak is, akik várva várják az ő megjelenését« (2Tim 4,6–8).

A fejezetet bevezető Igében úgy látjuk Pál apostolt, aki három irányba néz: lefelé, hátrafelé és előre. Lefelé a sírba, hátrafelé saját szolgálatára, és előre ama nagy napra, az ítélet napjára.

Figyeljük meg azokat a szavakat, amiket az apostol használ. Boldog tehát az, aki tud arrafelé nézni, ahová Pál nézett, és úgy beszélni, ahogyan Pál beszélt!

a) Lefelé néz a sírba, és félelem nélkül teszi azt. Figyeljük csak, mit mond: »Én nemsokára feláldoztatom«. Olyan vagyok, mint az áldozati helyhez vitt állat, melyet az oltár szarvához kötnek kötelekkel. Az italáldozat, mely rendszerint az áldozatot kíséri, már kiöntetett. Az utolsó szertartásokat is elvégezték már. Minden előkészületet elvégeztek. Már csak az maradt hátra, hogy jöjjön a halálos csapás, és akkor mindennek vége.

»Elérkezett az én elköltözésem ideje.« Olyan vagyok, mint egy hajó, amit éppen el akarnak kötni és tengerre bocsátani. A fedélzeten minden kész. Csak azt várom, hogy a köteleket kioldják, melyek a parthoz kötnek, és akkor elindulok és megkezdem tengeri utamat.

Figyelemreméltó szavak ezek, amik Ádám ugyanolyan leszármazottjának ajkáról jönnek, mint mi vagyunk. A halál ünnepélyes dolog, és méginkább az, amikor látjuk, hogy már közel van. A sír dermesztő, szívet-bénító hely, és hiábavaló áltatás azt mondani, hogy attól nem kell félni. És mégis itt van egy halandó ember, aki nyugodtan tud nézni ebbe a szűk »házba, mely minden élőt vár«, és azt tudja mondani, amikor annak szélén áll: »Mindezt látom, és nem félek«.

b) Visszanéz szolgáló életére, és szégyenkezés nélkül teszi ezt. »Ama nemes harcot megharcoltam.« Úgy beszél, mint egy

katona. Megharcoltam a nemes harcot a világgal, a testtel és az ördöggel, melytől oly sokan visszariadnak és visszahúzódnak.

»Futásomat elvégeztem.« – Úgy beszél, mint aki díjért futott. Végig futottam a pályát, amit kijelöltek nekem. Végig mentem azon a területen, amelyet nekem szántak, bármilyen egyenetlen és meredek volt is az. A nehézségek miatt nem tértem le az útról, az útnak hosszúsága nem bátortalanított el. Végre a cél közelébe értem.

»A hitet megtartottam.« – Úgy beszél, mint egy sáfár. Megőriztem a dicsőséges evangéliumot, amelyet rámbíztak. Nem elegyítettem össze emberi hagyományokkal, sem nem rontottam meg annak egyszerűségét saját elgondolásaim hozzáadásával, sem nem engedtem meg másoknak, hogy meghamisítsák azt.

Boldog az a keresztyén, aki mikor elhagyja a világot, ilyen testámentumot hagyhat maga után. A jó lelkiismeret senkit nem üdvözít, nem törli el a bűnt, egy hajszállal sem visz közelebb minket a mennyhez. Mégis a jó lelkiismeret kedves látogató lehet betegágyunk mellett halálunk óráján. Van egy szép fejezet a Zarándok útja című könyvben, amely leírja, hogy Becsületes hogyan kel át a halál folyólyán. »A folyó – írja Bunyan – némely helyen kiöntött ebben az időben, de Becsületes élete során megbeszélte Lelkiismeretessel, hogy találkozni fog vele ott. Ezt meg is tette, és kezét nyújtotta, hogy átsegítse őt.«

c) Pál apostol előre néz a számadás nagy napja felé, és ezt kétség nélkül teszi. Jegyezzük meg szavait: »Eltétetett nékem az igazság koronája, melyet megad nekem az Úr, az igaz bíró ama napon; de nemcsak énnekem, hanem mindazoknak is, akik várva várják az Ő megjelenését.« Mintha ezt mondaná: »Készen van a dicsőséges jutalom, és félre van téve számomra az a korona, mely csak az igazaknak adatik. Az ítélet nagy napján az Úr nekem fogja adni ezt a koronát, és mindazoknak, akik szeretik Őt mint láthatatlan Megváltójukat, és vágynak arra, hogy szemtől szembe meglássák Őt. E földi munkálkodásomnak vége van. Egy dolog maradt számomra: hogy előre nézzek és semmi több.«

Figyeljük meg, hogy az apostol minden habozás és bizalmatlanság nélkül beszél. Úgy tekint a koronára, mint egy biztos dologra, ami már az övé. Határozott bizonyossággal kijelenti szilárd meggyőződését, hogy az igaz bíró neki fogja azt adni. Pál előtt ismert volt ama nagy napnak minden ítélete és dicsősége. A nagy

fehér trón, az egybegyűlt világ, a kinyitott könyv, a titkok feltárulása, a hallgató angyalok, a szörnyű ítélet, az elveszettek és megmentettek örök elválasztása. Ez az ismeret mégsem rendítette meg őt. Erős hite mindezeken túllendítette, és csak Jézust látta, az ő mindennél erősebb Védőügyvédjét, kiontott vérét és elmosott bűneit. »Korona van eltéve számomra« – mondja. »Az Úr maga fogja azt nekem adni.« Úgy beszél, mintha mindezt saját szemével látná.

E könyv sajátos témája miatt megpróbálok az Igével kapcsolatban csupán egy dologgal foglalkozni ebben a fejezetben. Ez pedig »a reménységnek erős bizonyossága«, amellyel az apostol örömmel néz előre, saját kilátásaira az ítélet napján. Annál készségesebben teszem ezt, mert napjainkban gyakran foglalkoznak a bizonyosság nagyon fontos témájával, és alázatosan meg kell vallani, hogy nem ok nélkül, mert sokan el is hanyagolják. De ugyanakkor félelemmel is teszem ezt, mert érzem, hogy nagyon nehéz terepen járok, ahol oly könnyű elhamarkodottan és igeszerűtlenül vélekedni. Az igazság és tévedés közötti út itt különösen keskeny. Mégis, ha meg tudom tenni, hogy hasznosak legyenek soraim némelyeknek anélkül, hogy másoknak ártanék, nagyon hálás leszek.

Négy dolgot szeretnék megemlíteni a bizonyosság témájával kapcsolatban.

I. Megkísérlem megmutatni, hogy igaz és igeszerű az a biztos reménység, amit Pál apostol is kifejez.

II. Megkockáztatom azt a nagy engedményt, hogy feltételezzük valakiről – aki ugyan soha nem ér el a Pál apostol által leírt biztos reménységhez –, hogy mégis része lehet a megváltásban.

III. Rámutatok néhány okra, amiért a biztos reménység után múlhatatlanul vágyakozni kell.

IV. Végül megkísérlem kimutatni annak az okát, amiért a keresztyének biztos reménységüket oly ritkán érik el.

Ha nem tévedek, nagyon szoros kapcsolat van az igazi szentség és bizonyosság között. Mielőtt végére érnék ennek a könyvnek, remélem hogy megmutatom olvasóimnak ezt a kapcsolatot. Egyenlőre megelégszem azzal, hogy kijelentsem: ahol a legtöbb szentség van, általában ott van a legnagyobb bizonyosság is.

I. A biztos reménység igaz és igeszerű.

Bizonyosság, és nem csupán képzelet vagy érzés, ahogy azt Pál

kifejezi a fejezet elején lévő igeversekben. Nem egy magasröptű lelkületnek, vagy a test erőteljes indulatának az eredménye. A Szentlélek tényleges ajándéka, amely az ember testi alkatára vagy fölépítésére tekintet nélkül adatik, és olyan ajándék, mely után minden Krisztusban hivőnek vágynia kell. Mit mond az Írás? Úgy látom, hogy Isten Igéje világosan tanítja, hogy a hivő ember eljuthat biztos meggyőződésre üdvösségét illetően.

Teljes bátorsággal kijelentem, mint Isten igazságát, hogy az igazán keresztyén, megtért ember a Krisztusban való hitnek olyan megnyugtató fokát érheti el, hogy teljes bizalmat érez lelkének bűnbocsánata és biztonsága felől. Ritkán gyötrik kétségek, ritkán zavarják félelmek, ritkán aggasztják nyugtalanító kérdések. Bár a bűnnek sokféle belső harca zavarja, mégis bizalommal néz előre a halálra és az ítéletre rémület és félelem nélkül.[1]

Ez az én számadásom a bizonyosságról. Ezt a tanítást sokan megkérdőjelezik és tagadják. Sokan egyáltalán nem látják ennek igazságát. A római katolikus egyház a bizonyosságot a legnagyobb mértékben elutasítja. A tridenti zsinat kereken kijelenti, hogy »a hivő bizonyossága bűnei bocsánatát illetően hiábavaló, és az istentelen bizalmasság«; Bellarmine kardinális, a római katolicizmus jól ismert bajnoka »az eretnekek első tévedésének« nevezi.

A köztünk lévő világias és felszínes keresztyének nagy többsége nem fogadja el a bizonyosság tanítását. Sérti és zavarja őket, ha arról hallanak. Nem szeretik, ha mások nyugalmat és biztonságot éreznek, mert ők soha nem érzik azt. Kérdezzük meg őket, hogy vajon hisznek-e bűneik bocsánatában. Valószínű azt fogják felelni, hogy nem tudják. Így nem csoda, ha nem tudják elfogadni a bizonyosságról szóló tanítást.

Vannak azonban komoly hivők is, akik elvetik a bizonyosság valóságát, vagy visszariadnak attól, mint veszélyes tantól. Úgy tekintenek rá, mint valami fennhéjázó magatartásra. Úgy látszik, hogy azt a magatartást tartják helyénvalónak és alázatosnak, amelyik soha nem érez biztonságot, soha nem telik el bizalommal

---

1 »Az a teljes bizonyosság, melyet Pál érez, akit Krisztus megszabadított a kárhozattól, igenis oly tökeletes valóság, mint ahogy szavaiból a hálaadás és Krisztusban való teljes győzelem csendül ki. Az, hogy panaszait és jajszavait is olvashatjuk, az a bűn miatt megromlott állapotunkból ered« (Rutherford's Triumph of faith, 1645).

és a kétség bizonyos fokán él, lelkük felől bizonytalan várakozásban. Ez sajnálatos dolog és sok kárt okoz.

Elismerem, hogy vannak gőgös emberek, akik megvallják, hogy biztonságot éreznek, amire nincs igei alapjuk. Mindig vannak olyan emberek, akik magukról jót gondolnak, amíg Isten róluk rosszat gondol. Ugyanígy vannak olyanok, akik viszont rosszat gondolnak magukról, amíg Isten jót gondol felőlük. Soha nem volt még olyan bibliai igazság, amivel ne éltek volna vissza, és amit ne hamisítottak volna meg. Mindig is lesznek fanatikusok és rajongók, amíg a világ világ. Mégis, a bizonyosság valóság és igaz dolog. Isten gyermekeinek nem szabad magukat ettől a bizonyosságtól megfosztaniuk csak azért, mert azzal vissza is lehet élni.[2]

Akik tagadják a valóságos, jól megalapozott bizonyosság létét, azok olvassák el a következő igéket.

Jób mondja: »Én tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára megáll a por fölött, s ha ez a bőröm lefoszlik is, testemben látom meg az Istent« (Jób 19,25–26).

Dávid mondja: »Ha a halál árnyéka völgyében járok is, nem

---

2 »Nem akarjuk azt állítani, hogy a lélek bizonyságtevői mind haszontalan képmutatók, de tudatában vagyunk annak, hogy vannak olyanok, akiknek vallásosságában semmi mást nem láthatunk, mint arcátlanságukat és bizalmaskodásukat, ahogy magukat ajánlják. De a kijelentésnek semmilyen tanítását ne vessük el a következményektől való túlzott félelem miatt« (Robinson Christian System).

»Igazi bizonyosság bibliai alapra épül: a magabiztosságot azonban semmilyen Ige nem tudja alátámasztani, mely jogosultságát igazolná. Az csak olyan, mint az aláírás a tanúk nélküli végrendeletnél, mely nulla és érvénytelen a törvény előtt. A magabiztosság is az igei biztosítékot nélkülözi, mint a Lélek pecsétjét. A bizonyosság a szívet mindig alázatban tartja; de a magabiztosság a büszkeség melegágya. A pihék felfelé szállnak, az arany leesik; akinek megvan ez az arany bizonyossága, annak szíve alázatra hajlik« (Watson's Body of Divinity, 1650).

»Magabiztosság az élet lazaságával jár együtt, ahol a bűnt sem bánjuk magabiztosságunkban. A meggyőződés hamisítatlan lelkiismerettel jár, ami kerüli a bűnt, hogy a bizonyosságot el ne veszítse. A meggyőződésből élő nem akar vétkezni, mert olyan drága neki a Megváltó. A magabiztos élet vétkezik, mert hamisan bízik a kegyelem bőségében. Alázatosság út a mennybe. Azok, akik büszke bizonyossággal hangoztatják, hogy a mennybe mennek, gyakran nem jutnak el addig, ameddig azok, akik félnek attól, hogy a pokolba kerülnek« (Adams and Second Epistle of Peter, 1633).

félek semmi bajtól, mert te velem vagy: vessződ és botod megvigasztal engem« (Zsolt 23,4).

Ézsaiás mondja: »Akinek szilárd a jelleme, azt megőrzöd teljes békében, mert benned bízik« (Ézs 26,3) »Az igazság békét teremt, és az igazság a békét és a biztonságot szolgálja örökké« (Ézs 32,17).

Pál apostol mondja a rómaiaknak: »Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban« (Róm 8,38–39).

Szintén ő mondja a korintusiaknak: »Tudjuk pedig, hogy ha földi sátorunk összeomlik, van Istentől készített hajlékunk, nem kézzel csinált, hanem örökkévaló mennyei házunk« (2Kor 5,1). »Mindenkor bizakodunk, és tudjuk hogy amíg a testben lakunk, távol lakunk az Úrtól« (2Kor 5,6).

Pál mondja Timóteusnak: »Tudom, kiben hiszek, és meg vagyok győződve, hogy neki van hatalma arra, hogy a rám bízott kincset megőrizze arra a napra« (2Tim 1,12).

Pál apostol a kolosséiaknak a »teljes bizonyossághoz vezető ismeretről« (Kol 2,2), a zsidóknak a »reménység beteljesedéséről«, és a »hit teljességéről« ír (Zsid 6,11; 10,22).

Péter ezt írja: »Igyekezzetek még jobban megerősíteni elhívatásotokat és kiválasztásotokat« (2Pét 1,10).

János írja: »Mi tudjuk, hogy átmentünk a halálból az életbe« (1Jn 3,14). »Ezt azért írtam nektek, akik hisztek az Isten Fia nevében, hogy tudjátok: örök életetek van« (1Jn 5,13). »Tudjuk, hogy az Istentől vagyunk« (1Jn 5,19).

Mit mondjunk ezekre az igékre? Teljes alázattal szeretnék beszélni minden vitatott pontról. Érzem, hogy én magam is Ádámnak csak egy szegény, esendő gyermeke vagyok. De meg kell mondanom, hogy ezekben az idézett igékben mégis sokkal többet látok, mint csupán »reménységet« és »bizakodást«, mint amivel napjainkban oly sok hivő megelégszik. A meggyőződésnek, a bizalomnak, az ismeretre jutásnak, sőt, majdnem így mondhatom, a bizonyosságnak a kifejezését olvasom ki belőlük. Úgy érzem, hogyha ezeket az igényeket világos kijelentésnek vesszük, akkor a bizonyosságnak a tana igaz.

Azt felelem mindazoknak, akiknek nem tetszik a bizonyosságról szóló tan, mivel az a magabiztossággal határos: aligha lehet Péternek és Pálnak, Jóbnak és Jánosnak a magatartásában magabiztosságot látni. Ha voltak valóban alázatos és szelíd lelkű emberek, ők olyanok voltak; és mégis mindnyájan biztos reménységgel beszéltek saját állapotukról. Ebből azt kell megtanulnunk, hogy a mély alázat és erős bizonyosság teljességgel összeegyeztethető, és hogy nincs szükségszerűen kapcsolat a lelki bizonyosság és gőg között.[3]

Sokan eljutottak ilyen biztos reménységig, mint amit Igénk kifejez, a mi modern időnkben is. Egy pillanatig sem osztom azt a nézetet, hogy ez olyan kiváltságos adomány, ami csak az apostoli korra korlátozódott. A mi országunkban is sok olyan hivő van, akikről látszik, hogy majdnem zavartalan közösségben élnek az Atyával és a Fiúval. Akikről látszik, hogy majdnem szakadatlanul élvezik Isten világosságának fényét, mely az Ő megbékélt bátorító tekintetét sugározza rájuk, és annak megtapasztalását szüntelen emlékezetükben tartják. Jól ismert neveket tudnék említeni, ha a hely megengedné.

Nem lehet rossz, ha bizakodunk azokban a dolgokban, melyekről Isten feltétel nélkül beszél, ha határozottan hiszünk, amikor Isten határozott ígéretet tesz, ha biztos meggyőződésünk van a bocsánatról és békességről, Isten olyan Igéjére és esküjére alapozva, mely soha nem változik meg. Teljességgel hibás dolog, ha azt feltételezzük, hogy az a hivő, akinek bizonyossága van, valami olyan dologra épít, amit önmagában lát csak. Az ilyen hivő az Újszövetség Közbenjárójában bízik, és az igaz Igében. Hiszi azt, hogy az Úr Jézus arra gondol, amit mond, és szaván fogja Őt. A bizonyosság végül is nem több, mint érett hit; férfias hit, mely megragadja Krisztus ígéretét mindkét kezével. Olyan hit, mely úgy érvel, mint ahogy a kapernaumi százados hite: ha az Úr »csak egy szót szól«, meggyógyul a szolgája (Mt 8,8).[4]

---

3 »Tévednek azok, akik azt gondolják, hogy a hit bizonyossága és alázatosság nem férnek meg egymással; nemcsak jól megegyeznek egymással, de nem is választhatók el egymástól« (Traill).

4 »Az üdvösségünk felől való bizonyosság – mondja Augustinus – nem gőgös elbizakodottság, hanem a mi hitünk. Az nem gőg, az kegyesség. Nem magabiztosság, hanem Isten ígérete« (Bishop Jewell's Defence of the Apology, 1570).

Miért is kellene kételkednem?

Bizonyosak lehetünk abban, hogy Pál semmiképpen nem volt az az ember, aki bizonyosságát valami olyanra építette volna, ami valótlan. Ő saját magáról le tudta ezt írni: »első a bűnösök között« (1Tim 1,15). Bűnét és romlottságát mélyen átérezte, de még mélyebben átérezte Krisztus megigazításának mélységét. Így tudott kiáltani: »Ó, én nyomorult ember« (Róm 7,24). Világosan látta a gonoszságnak a forrását saját szívében, de még világosabban látta azt a forrást, mely el tud törölni »minden bűnt és tisztátalanságot«. Úgy gondolkodott magáról, mint »minden szentek között a legkisebb« (Ef 3,8). Saját gyengeségét nagyon valóságosan és mélyen átérezte, de még valóságosabban átérezte Krisztus ígéretét: »Az én juhaim soha el nem vesznek« (Jn 10,28), és ez az ígéret nem hiúsulhat meg. Ha valaki, akkor Pál tudta, hogy ő szegény, törékeny csónak, mely a viharos óceánon hányódik. Ha valaki, akkor ő látta a zajló hullámokat és a dühöngő vihart, mely körülvette őt. De magára Jézusra nézett, és nem félt. Belekapaszkodott az előtte lévő reménységbe. »Ez a reménység lelkünknek biztos és erős horgonya, amely behatol a kárpit mögé, ahova elsőként bement értünk Jézus« (Zsid 6,19). Emlékezett annak a szavára, munkájára és állandó közbenjárására, aki szerette őt, és magát adta érte. És egyedül ez volt az, ami képessé tette őt, hogy oly bátran, teljes bizonyossággal mondja: »A

»Ha bizonyosságunk magunkban, vagy magunkon nyugszik, azt joggal lehet magabiztosságnak nevezni, de ha az Úr és az Ő nagyságának ereje annak alapja, és akik az ilyen bizonyosságot magabiztosságnak gondolják, akkor azok vagy nem ismerik, hogy milyen az Úr nagysága, vagy túl csekélynek ítélik azt« (Gouge's Whole Armour of God, 1647).

»Milyen alapra épül ez a bizonyosság? Bizonnyal nem olyasmire, ami bennünk van. A mi állhatatos bizonyosságunk teljesen Istenen alapszik. Ha magunkra nézünk, okunk van a félelemre és kétkedésre, de ha Istenre nézünk, elég okot találunk a bizonyosságra« (Hildersam on John IV., 1632).

»Reménységünk nem olyan gyenge cérnaszálon függ, mintha ezt mondanánk: úgy képzelem«, vagy »valószínű«, hanem a mi biztos horgonyunknak erős kötele annak az esküje és ígérete, aki örök igazság. Üdvösségünk Isten erős kezében van, és Krisztus saját erejétől függ, és Isten változhatatlan természetének erős cölöpéhez van kötve« (Rutherford's Letters, 1637).

korona el van téve számomra; és az Úr ide fogja adni azt nekem, az Úr meg fog őrízni engem; soha nem fogok eltántorodni«.[5]

Nem maradhatok tovább témánknak ennél a pontjánál. Azt gondolom, elismerik, hogy a bizonyosság helyénvaló dolog.

II. Azt írtam, hogy talán egy hivő ember soha nem ér el ehhez a biztos reménységhez, melyről Pál beszél, és mégis lehet megváltott ember.

A legnagyobb szabadsággal állítom ezt. Egy pillanatig sem vitatkozom erről. Nem kívánnék egyetlen bűnbánó szívet sem elszomorítani, melyet Isten nem szomorított meg. Nem szeretném elbátortalanítani Istennek egyetlen erőtlen gyermekét sem, vagy azt a benyomást kelteni, hogy az embereknek semmilyen részük vagy örökségük nincs Krisztusban, ha nem érzik a bizonyosságot.

Lehetséges, hogy valaki hisz a megváltó Krisztusban, és mégsem tölti el őt örömmel a biztos reménység, amint Pál apostolt eltöltötte. Más hinni és az elfogadásnak némi reménységét elnyerni, és megint más hitünkben »örömöket és békességet«, bővölködő reménységet nyerni. Isten minden gyermekének van hite, de nem mindenkinek van bizonyossága. Úgy gondolom, hogy ezt nem szabad elfelejtenünk.

Tudom, hogy jó néhány nagytudású és értékes ember különböző véleményen volt ezen a téren. Úgy gondolom, hogy az evangéliumnak sok kiváló szolgája – akiknek lábainál örömmel ülnék – nem engedné meg ezt a különbségtételt. Én azonban nem kívánok egyetlen embert sem mesternek nevezni. Félek attól, hogy nehogy a lelkiismeret sebét felületesen gyógyítsuk. Ezért úgy gondolom, hogy ha valaki más nézeten van, és nem teszi ezt az engedményt, az nagyon nyugtalanító evangéliumot prédikál, amivel sokáig visszatartja a lelkeket az élet kapujától.[6]

---

5 »Soha nem hal meg a Krisztusban hivő, vagy vész el a mennybe vezető útján. Ők mind ott lesznek épségben a Báránnyal a Sion hegyén. Krisztus egyet sem veszt el közülük. A hivőknek a kisujja sem marad ott a csatamezőn. Sőt ők mindnyájan diadalmaskodnak azáltal, aki szerette őket« (Traill).

6 Az az olvasó, aki szeretne többet hallani erről, keresse meg a Jegyzet című fejezetet ennek a könyvecskének a végén, melyben sok idézetet fog találni jól ismert angol teológusoktól, akik ezt a véleményt támogatják. Ezek az idézetek túl hosszúak ahhoz, hogy itt idézzem őket.

Nem riadok tehát vissza attól, hogy azt mondjam: a kegyelem által lehet valakinek elegendő hite ahhoz, hogy Krisztushoz meneküljön; elegendő hite ahhoz, hogy valóban rábízza magát, valóban bízzon benne, valóban Isten gyermeke legyen, valóban megváltott legyen; és mégis mind az utolsó napig soha nem szabadul meg aggodalmaitól, kétségeitől és félelmeitől.

»Meg lehet írni egy levelet úgy, hogy nincs lepecsételve – mondja egy régi író –, így a kegyelem is be lehet írva a szívbe, mégis a Lélek még nem tette rá a bizonyosság bélyegét.«

Egy gyermek nagy vagyon örököseként születhetik, és mégis, soha nem jut tudatába gazdagságának. Gyermekként él, gyermekként hal is meg és soha nem tudja meg vagyonának nagyságát. Éppen így lehet valaki csecsemő Krisztus családjában, ahol úgy gondolkozik mint csecsemő, úgy beszél mint egy csecsemő, és bár megváltott, mégse érzi az élő reménység örömét és nem ismeri örökségének valóságos kiváltságait.

Ne értsen félre senki, amikor ennyire ragaszkodom a bizonyosság valóságához, kiváltságához és fontosságához. Senki ne mondja rám igazságtalanul, hogy én azt tanítom: csak azé lehet a megváltás, aki Pállal együtt tudja mondani: »Tudom, és meg vagyok győződve, hogy a korona félre van téve számomra«. Nem mondom ezt. Semmi ilyesmit nem tanítok.

Kétségtelenül elengedhetetlen, hogy Jézus Krisztusban higgyen valaki, hogy a megváltás az övé legyen. Nem ismerek más utat, ami az Atyához vezet. Az irgalomnak semmilyen más közlése nem lehet, csak Krisztus által. Az embernek éreznie kell bűneit és elveszett állapotát, Jézushoz kell jönnie bocsánatért és üdvösségért, benne kell reménykednie, egyedül benne. De ha neki megvan az a hite, bármilyen gyenge és erőtlen legyen is ez a hit, az igei biztosítékok alapján merem mondani, hogy része lesz a mennyben.

Soha, soha ne rövidítsük meg a dicsőséges evangélium szabadságát, vagy nyirbáljuk meg meglévő arányait. Ne tegyük a kaput szorosabbá és az utat keskenyebbé, mint ahogy a büszkeségnek és a bűnnek szeretete amúgy is teszi. Az Úr Jézus igen könyörületes és nagy irgalmú. Nem a hit mennyiségét, hanem milyenségét nézi. Nem annak fokozatait mérlegeli, hanem annak igazságát. Nem töri el a megrepedt nádszálat, sem a füstölgő mécsest nem oltja el. Soha nem fogja megengedni, hogy a kereszt tövében bárki is

elvesszen. »Aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el magamtól« (Jn 6,37).[7]

Igen! Ha valakinek a hite nem nagyobb, mint egy mustármag, de ha az őt Krisztushoz viszi, és képessé teszi arra, hogy érintse ruhája szegélyét, a megváltás az övé lesz, olyan biztosan, mint ahogyan a Paradicsomban lévő szenté, olyan teljesen és örökérvényűen, mint Péteré, Jánosé vagy Pálé. Vannak fokozatok megszentelődésünkben. Megigazulásunkban nincsenek ilyenek. Ami meg van írva, meg van írva, és soha érvényét nem veszti: »Aki hisz őbenne« – és nemcsak az, akinek erős és hatalmas hite van. »Aki hisz őbenne, nem szényenül meg« (Róm 10,11).

Lehet, hogy a szegény hivő lélek mind ez ideig nem nyert teljes bizonyosságot arról, hogy Isten megbocsátott neki és elfogadta őt. Lehetséges, hogy sorozatos félelmek és sorozatos kétségek gyötrik. Lehetséges, hogy sokféle belső kérdése van, és sok aggodalma, sok harca és sok gyötrelme, felhő és homály, vihar és háborgás mindvégig.

Merem mondani, ismétlem, hogy az egyszerű puszta hit Krisztusban megtartja az embert, noha soha nem jut el bizonyosságra; de azt nem merem mondani, hogy az erős és nagy vigasztalással viszi őt mennybe. Merem mondani, hogy biztonságosan kikötőbe viszi őt az, de azt nem merem mondani, hogy jó széllel, biztonsággal és örvendezve jut a kikötőbe. Nem leszek meglepődve, ha vihar-tépetten és széltől cibáltan éri el a kívánt menynyet, alig felismerve saját biztonságát, amikor felnyitja szemeit a dicsőségben.

Hiszem azt, hogy nagyon fontos szem előtt tartani ezt a különbséget a hit és bizonyosság között. Olyan dolgokat magyaráz meg ez a különbségtétel, amiket a vallás dolgait kutató nagyon nehezen ért meg.

A hit a gyökér, és a bizonyosság a virág. Kétségtelenül nem lehet virág gyökér nélkül, de könnyen megtörténhet, hogy megvan a gyökér, de nincs virág.

---

7 »Aki hisz Jézusban, soha nem tántorodik el. Soha nem történt még meg, és te sem tántorodsz el, ha hiszel. Figyelemreméltó, amit egy haldokló ember mondott, aki különös módon tért meg, – az elítélése és kivégzése között. Utolsó szavai ezek voltak, amiket hangosan kiáltott: »Soha nem veszhet el az az ember, akinek arca Jézus Krisztus felé fordul« (Traill).

A hit példája az a szegény remegő asszony, aki Jézus háta mögött közeledik a nagy tömegben, és megérinti ruhájának szegélyét (Márk 5,25). A bizonyosság példája pedig István, aki nyugodtan áll gyilkosai között, és ezt mondja: »Látom az eget megnyílva, és az Emberfiát, amint az Isten jobbja felől áll« (Csel 7,56).

A hit példája a bűnbánatra jutott gonosztevő, aki így kiáltott: »Uram, emlékezz meg rólam« (Luk 23,42). A bizonyosság példája Jób, aki ül a porban sebekkel teli, és ezt mondja: »Tudom, hogy az én Megváltóm él« (Jób 19,25); »Hiszen megölhet engem, mégis bízom benne (Jób 13,15).

A hit Péter kétségbeesett kiáltása, amikor süllyedni kezdett: »Uram, ments meg engem!« (Mt 14,30). A bizonyosság pedig ugyanannak a Péternek a vallástétele a nagy tanács előtt jóval később: »Ez az a kő, amelyet ti, az építők, megvetettetek, amely szegletkővé lett; és nincsen üdvösség senki másban, mert nem is adatott az embereknek az ég alatt más név, amely által üdvözülhetnénk« (Csel 4,11–12).

A hit ez az aggódó, remegő hang: »Hiszek Uram, segíts hitetlenségemen« (Mk 9,24). A bizonyosság hangja a biztos kihívás: »Ki vádolná az Isten választottait? Ki ítélné kárhozatra?« (Róm 8,33–34). A hit példája az imádkozó Saul a damaszkuszi Júdás házában, aki szomorú, vak és magára hagyott (Csel 9,11). A bizonyosság példája Pál, a megvénhedt fogoly, aki nyugodtan néz a sírba, és ezt mondja: »Tudom, kiben hittem. A korona el van téve számomra« (2Tim 1,12; 4,8).

A hit élet. Milyen nagy áldás! Ki mondhatná el, vagy tudatosíthatná a nagy szakadékot az élet és halál között? »Csak annak van reménysége, aki az élők közé tartozik. Többet ér egy élő kutya, mint egy döglött oroszlán« (Préd. 9,4). És mégis lehetséges, hogy ez az élet mindvégig gyenge, beteges, szenvedő, fáradt, aggódó, kimerült, terhes, örömtelen, mosolytalan. A bizonyosság több, mint az élet. Az egészség, erő, hatalom, aktivitás, energia, határozottság, szépség.

Nem az a kérdés már, hogy »megváltott« valaki, hanem az, hogy részesül-e »kiváltságban« vagy sem. Nem arról van szó, hogy van békesség vagy nincs, hanem arról, hogy nagy vagy kis békesség, hogy valaki e világhoz tartozik-e vagy Krisztus iskolájába jár, hanem hogy az iskola első vagy az utolsó osztályába jár-e.

Akinek hite van, jól jár. Boldog lennék, ha tudnám, hogy e könyv minden olvasójának van hite. Áldott, háromszor áldott mindaz, aki hisz! Azok biztonságban vannak. Azok meg vannak tisztítva. Azok megigazultak. Azok a pokol hatalmán túl vannak. A Sátán minden rosszakaratával sem ragadhatja ki őket Krisztus kezéből. De az, akinek bizonyossága van, ennél sokkal jobban jár. Többet lát, többet érez, többet tud, többet örvendezik, tovább él, mint ahogy azt Mózes ötödik könyve is írja, hogy »hosszú ideig éljetek, és éljenek fiaitok is azon a földön, amelyről megesküdött az Úr atyáitoknak, hogy nekik adja, amíg csak ég lesz a föld fölött« (5Móz 11,21).[8]

III. A biztos reménység fölöttébb kívánatos a következő okok miatt.

Szívből kívánom, hogy bárcsak jobban keresnék a hivők a bizonyosságot, mint ahogy teszik. Azok közül, akik hitre jutottak, nagyon sokan kezdenek el kételkedni, és kételkedve élnek, kételkedve halnak meg és a menny is bizonytalan számukra.

Helytelen dolog lenne tőlem, ha lekicsinylően beszélnék a »reménységről« és »bizalomról«. De félek, hogy sokan közülünk elégedettek ezekkel az érzésekkel, és nem akarnak tovább menni. Szeretnék kevesebb »netalánt« látni az Úr családjában, és többet, akik ezt tudnák mondani: »Tudom, és meg vagyok győződve«. Ó, bárcsak minden hivő a legjobb ajándékot kívánná, és nem lenne elégedett kevesebbel! Sokan elszalasztják az áldások özönét, amit pedig az evangélium kínál. Sokan a lelküket nagyon szegényes és nélkülöző állapotban tartják, pedig Urunk azt mondja: »Egyetek, igyatok, barátaim«. »Kérjetek és megkapjátok, hogy örömötök teljes legyen« (Én 5,1; Jn 16,24).

1. A bizonyosságra tehát törekednünk kell amiatt a vigasztalás és békesség miatt, amit most, földi életünkben ad. A kétségek és félelmek elég erősek ahhoz, hogy a Krisztusban igazán hivőnek is megrontsák az örömét. A bizonytalanság és izgatottság bizony

---

8 »A legnagyobb dolog, amit kívánhatunk Isten dicsősége után, az a saját üdvösségünk; és a legédesebb dolog, amit kívánhatunk, az az üdvösségünk bizonyossága. Ebben az életben nem juthatunk feljebb, minthogy bizonyosakká leszünk afelől, amit majd az eljövendő életben élvezünk. Minden szent örülni fog a mennynek, ha elhagyja ezt a földet; némely szent már most is örül a mennynek, amíg még itt a földön él« (Joseph Caryl, 1653).

elég rossz minden körülmények között: egészségünk, vagyonunk, családi életünk, érzelmi életünk, földi hivatásunk terén; de sehol nem olyan rossz, mint lelki életünkben. És mindaddig, amíg egy hivő ember nem tud továbbjutni ezeknél a kifejezéseknél: »remélem«, és »bizakodom«, addig szemmelláthatóan bizonytalanságot érez lelkében. Azt mondja, hogy »remélem«, mert nem ismeri azt mondani, hogy »tudom«. Ezek a szavak ilyen döntőek.

A bizonyosság meg tudja szabadítani Isten gyermekét ettől a bizonytalan, kínos megkötözöttségtől, és így nagyban nyugalmát szolgálja. Képessé teszi arra, hogy érezze: nagy kérdés az élet, de elrendezett kérdés. A nagy adósság kifizetett adósság, a nagy betegség meggyógyított betegség, és a nagy munka befejezett munka. Ezen kívül minden más kérdés, betegség, adósság, munka már csak másodlagos kérdés marad. Így aztán a bizonyosság türelmessé teszi a hivőt a próbák között, nyugodttá a gyászban, békességessé a szomorúságban, bátorrá a rossz hírek hallatán. Minden körülmények között elégedetté, mert a biztos bizonyosság megerősíti a szívét. Megédesíti keserű poharát; megkönnyíti keresztjének súlyát; elegyengeti az út göröngyeit, ahol mennie kell; megvilágosítja a halál árnyékának völgyét. Mindig érzi, hogy szilárd talaj van a lába alatt, és erős támasz a kezében, biztos barátja van útközben, és biztos otthon vár rá az út végén.[9]

A bizonyosság segíti az embert ahhoz, hogy élni tudjon bőségben és szükségben. A bizonyosság megtanít minket arra, hogy ezt mondjuk: »Tudom, hogy a mennyben jobb és tovább tartó

---

9 »Bishop Latimer mondta ezt Ridley-nek: Ha elrendezett és állandó bizonyosságban élek lelkem állapotát illetően, azt hiszem, hogy olyan bátor vagyok, mint egy oroszlán. Nevetni tudok minden bajon; semmilyen kísértés nem ijeszt meg. De ha meghomályosul ez a nyugodtságom, olyan félénk lélek vagyok, hogy egy egérlyukba is belebújnék« (Christopher Love. 1653).
»A bizonyosság megsegít minket minden feladatunkban: körülölel minket minden kísértés ellen; megfelel minden ellenvetésünkre; megtart minket minden állapotunkban, a legszomorúbb időkben is. Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?« (Bishop Reymolds, Hóseás XIV-ről. 1642).
»Ne vádoljuk azt, akinek bizonyossága van. Isten az övé. Elvesztette barátját? – Él az atya. Elvesztette egyetlen gyermekét? – Isten neki adta egyetlen Fiát. Szűkiben van a kenyérnek? – Isten neki adta a búza legszebb termését, az élet kenyerét. Vigasza elveszett? – Van Vigasztalója! Viharokkal találkozik? – Tudja hogy melyik kikötőbe érhet. Isten az ő öröksége, és a menny az ő birtoka« (Thomas Watson. 1662).

vagyonom van. Ezüstöm és aranyam nincsen, de az enyém a kegyelem és a dicsőség, és ezeknek soha nem nő szárnyuk, és nem repülnek el. Bár a fügefák nem fognak virágozni . . . de én vigadozni fogok az Úr előtt« (Hab 3,18).

A bizonyosság Isten gyermekét támogatni fogja a legsúlyosabb veszteségekben is; megsegít minket abban, hogy úgy tudjuk érezni és mondani: »Jól van«; mint ahogy a sunémi asszony is így válaszolt nagy bánatában. A bizonyosságot nyert lélek ezt tudja mondani: Bár elvétetett tőlem akit szeretek, mégis »Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz«. »Krisztus, aki feltámadt a halálból, többé nem hal meg.« Bár az én házam nem lesz olyan, mint amit test és vér kíván, »mégis örök szövetséget szerzett velem, benne elrendezett és biztosított mindent« (2Kir 4,26; Zsid 13,8; Róm 6,9; 2Sám 23,5).

A bizonyosság képessé teszi az embert arra, hogy dicsérje Istent és hálás legyen még a börtönben is, mint Pál és Silás Filippiben. Hitvalló énekre indít még a legsötétebb éjszakában is, és örömre, amikor minden úgy látszik, hogy ellenünk fordult (Jób 35,10; Zsolt 42,8).[10]

A bizonyosság képessé teszi az embert arra, hogy még akkor is aludni tudjon, amikor arról van szó, hogy másnap reggel meghal, mint ahogy Péter Heródes várbörtönében. Megtanít minket ezt mondani: »Békében fekszem le, és el is alszom, mert csak Te adod meg, Uram, hogy biztonságban élhessek!« (Zsolt 4,9).

A bizonyosság arra késztetheti az embert, hogy örüljön akkor is, ha Krisztusért bántalmat kell elviselni, mint ahogyan az apostolok is tették Jeruzsálemben a börtönben (Csel 5,41). A bizonyosság lehetővé teszi ezt a felszólítást: »örüljetek és ujjongjatok« (Mt 5,12), mivel a mennyben minden mértéket meghaladó örök dicsőség van, mely kárpótlást szerez mindenért (2Kor 4,17).

A bizonyosság képessé teszi a hivőt arra, hogy félelem nélkül

---

10 Ezek voltak John Bradford szavai a börtönben, röviddel kivégzése előtt: »Semmi kérésem nincs. Ha Mária királynő megkegyelmez nekem, megköszönöm neki; ha száműz, megköszönöm neki; ha megéget, megköszönöm neki; ha életfogytiglani börtönre ítél, azt is megköszönöm neki«. Így ír Rutherford, amikor Aberdeenbe száműzték: »Milyen vakok az ellenségeim, akik egy üdülőbe küldtek engem és nem börtönbe vagy száműzetésbe. A börtönöm palota számomra, és Krisztus mennyegzői háza« (Letters).

fogadja az erőszakos és kínos halált, mint ahogy a keresztyén egyház kezdeti időszakában István is tette az Úrhoz kiáltva: »Úr Jézus, vedd magadhoz lelkemet« (Csel 7,59), és azóta is tették sokan mások az egyháztörténet folyamán.[11]

A bizonyosság támogatja az embert a szenvedésben és betegségben, könnyebbé teszi betegágyát, és kisimítja halottas ágyán párnáját. Képessé teszi őt arra, hogy ezt mondja: »Ha földi sátorunk összeomlik, van Istentől készített hajlékunk« (2Kor 5,1). »Vágyódom elköltözni és Krisztussal lenni« (Fil 1,23). »Ha elenyészik is testem és szívem, szívemnek kősziklája és örökségem te maradsz, Istenem, örökké!« (Zsolt 73,26).[12]

Nagyjelentőségű az az erős vigasztalás, amit a bizonyosság adhat a halál óráján. Elhihetjük, hogy soha nem látjuk a bizonyosságot olyan drágának, mint amikor halálunk órája elérkezik. Abban a szörnyű órában alig van olyan hivő, aki ne fedezné fel a »biztos reménység« értékét és kiváltságát, bárhogyan is gondolkozott arról életében. A reménység és a bizalom szép dolog, és hogy élünk azzal, amikor süt a nap és egészségesek vagyunk; de amikor halni készülünk szeretnénk inkább ezt mondani: »Tudom« és »érzem«. A halál folyója hideg folyam, és egyedül kell átmennünk. Földi barátunk nem segíthet. Az utolsó ellenség, a félelmek királya erős ellenség, amikor a lélek távozik. Nincs más szíverősítőnk, mint a bizonyosság erős bora.

Van egy nagyon szép kifejezés az istentiszteleti rendtartásban,

---

11 Ezek voltak Hugh Mackil utolsó szavai a vesztőhelyen Edinburghban, 1566-ban: »Most elkezdődik Istennel az a kapcsolatom, mely soha nem ér véget. Isten veled világ és minden kívánságod; Isten veled hús és ital; Isten veled nap, hold és csillagok. Köszöntelek Isten, én Atyám; köszöntelek drága Úr Jézus, az új szövetség közbenjárója; köszöntelek kegyelem áldott Lelke, és minden vigasztalás Istene; köszöntelek dicsőség; köszöntelek örök élet, köszöntelek halál. Ó Uram, a te kezedbe ajánlom lelkemet, mert Te váltottad meg lelkemet, Ó igazság Istene!«

12 Ezek voltak Rutherford szavai halálos ágyán: Ó, mennyire tudta minden testvérem, hogy milyen Mestert szolgáltam, és milyen békességem volt mind e mai napig! Krisztusban elalszom, és ha fölébredek, az ő hasonlóságával megelégedett leszek« (1661).

Ezek voltak Baxter szavai halálos ágyán: »Áldom Istent, hogy enyém az örök boldogság jól megalapozott bizonyossága, és ezzel a békesség és vigasztalás«. Utolsó perceiben megkérdezték tőle: hogy van? A felelete ez volt: »Már majdnem jól« (1691).

ami a betegek látogatásakor használható: »A mindenható Isten, aki a legerősebb mindazok iránt, akik benne bíznak, legyen most és örökké védelmed; és cselekedje meg, hogy tudd és érezd, hogy nincs más név az ég alatt, mely által gyógyulást és üdvösséget kapnál, hanem csak a Úr Jézus Krisztus neve«. Ennek a szövegnek a szerzői nagy bölcsességről tanúskodtak. Látták, hogy amikor a szem meghomályosodik, a szív meggyengül, és a lélek távozóban van, akkor szükség van Jézus Krisztus értünk tett áldozatának a bizonyosságára, mert másképpen nem lehet tökéletes békességünk.[13]

2. A bizonyosságra vágyakozni kell, mert az teheti a keresztyén embert cselekvő, munkálkodó keresztyénné.

Általánosságban szólva senki sem tehet oly sokat Krisztusért a földön, mint azok, akik teljes bizonyossággal hiszik a mennybe történő szabad belépésüket, és nem saját cselekedeteikben bíznak, hanem Krisztus elvégzett munkájában. Ez talán hihetetlenül hangzik, de merem mondani, hogy igaz.

Az olyan hivő, akinél hiányzik a biztos reménység, az sok idejét fogja elpazarolni belső vizsgálódásra. Mint egy ideges, pszichés beteg, tele lesz saját betegségével, saját kétségeivel és kérdéseivel, saját konfliktusaival és zavaraival. Gyakran tapasztaljuk, hogy az ilyen hivő annyira le van kötve saját belső küzdelmeivel, hogy kevés öröme van más dolgokban, és kevés ideje arra, hogy Isten ügyéért munkálkodjon. De az olyan hivő, akinek biztos reménysége van, mint Pálnak is, az szabad ezektől a zavaró ziláltságoktól. Nem nyugtalanítja lelkét a bűnbocsánat elfogadásának kétsége. Arra az örökkétartó szövetségre, melyet megpecsételt Jézus vére, és az ő Urának és Megváltójának befejezett munkájára néz, és soha meg nem hiúsuló szavára figyel. Így üdvösségét elintézett dolognak tekinti. Ezért osztatlan figyelemmel tud az Úr ügye felé fordulni, és hosszú távon többet tenni.[14]

---

13 »A hit legkisebb foka is elveszi a halál fullánkját, mert elveszi a vétket; de a hit teljes bizonyossága összetöri a halál fogait és állkapcsát is azáltal, hogy elveszi a haláltól való félelmet« (Fairclough's Sermon in the Morning Exercises).

14 »A bizonyosság tesz minket tevékennyé és elevenné Isten szolgálatában: az indít imádságra, gyors engedelmességre. A hit arra késztet, hogy járjunk; de a bizonyosság arra hogy szaladjunk, és mindig arra gondoljunk, hogy soha nem tehetünk eleget az Úrért. A bizonyosság olyan lehet,

Ennek illusztrálására vegyünk két angol emigránst, és feltételezzük, hogy egymás mellett telepszenek le Új-Zélandban vagy Ausztráliában. Adjunk mindegyiküknek egy darab földet, hogy megtisztítsák és műveljék. Legyen a nekik kiosztott föld mennyiségre és minőségre ugyanolyan. Biztosítsuk számukra ezt a földet minden szükséges törvényes eszközzel; legyen a birtok nevükön és övéiken örökre; hivatalosan telekkönyvezzék jogukat, és biztosítsák vagyonukat minden lehető módon, amit az emberi leleményesség kigondol.

Feltételezzük, hogy egyikük munkához kezd, hogy megtisztítsa földjét, és művelés alá vegye, és így munkálkodik nap-nap után megszakítás vagy szünet nélkül.

Feltételezzük, hogy eközben a másik állandóan abbahagyja munkáját, és ismételten elmegy a telekkönyvi hivatalba, ahol érdeklődik, hogy a föld valóban az övé-e, hogy nincs-e valami elírás. Vajon nincs-e tévedés a törvényes eljárásnál, amikor a földet nevére írták.

Az egyik soha nem kételkedik jogosultságában, hanem szorgalmasan dolgozik tovább. A másik soha nem biztos jogosultságában, és idejének nagy részét azzal tölti, hogy Sydney-be vagy Melbourne-be vagy Auckland-ba megy, hogy szükségtelenül kérdezősködjön afelől.

E két ember közül melyik fog többre haladni évek múltán? Melyikőjük fog többet tenni földjén, melyikőjük fog nagyobb darabot visszahódítani a természettől, és nagyobb termést felmutatni, melyikük lesz egyáltalán sikeresebb?

Bármelyik józan gondolkodású ember meg tudja adni erre a feleletet. Nem szükséges, hogy én feleljek. Csak egy válasz lehet. Az osztatlan figyelem nyeri el mindig a legnagyobb eredményt.

---

mint madárnak a szárny, mint faliórának a súly, ami az engedelmesség minden ‚kerekét' forgatja« (Thomas Watson).

»A bizonyosság az embert buzgóvá, szorgalmassá és bővölködővé teszi az Úr munkájában. Ha a bizonyosságot nyert keresztyén elvégzett egy feladatot, máris a másik után indul.

– Mi a következő, Uram – mondja a bizonyosságot nyert lélek. Mi a következő? A bizonyosságot nyert keresztyén minden munkát elvállal, nyakát adja bármilyen igába Krisztusért, és soha nem gondolja, hogy eleget tett, sőt inkább azt, hogy túl keveset. Ha megteszi mindazt, amit csak tud, akkor leül és ezt mondja: haszontalan szolga vagyok« (Thomas Brooks).

Ugyanígy van ez a mi »mennyei lakhelyünket« illető jogosultságunkkal is. Senki nem tud oly sokat az Úrért – aki megváltotta őt – tenni, mint az a hivő, aki jogosultságát világosan látja, és akit nem zavarnak hitetlenkedő kétségek, kérdezősködések és habozások. Az Úrnak az öröme lesz az ilyen ember erőssége. »Vidámíts meg újra szabadításoddal – mondja Dávid –, hogy taníthassam utaidra a hűtleneket« (Zsolt 51,14–15).

Soha nem voltak olyan munkálkodó keresztyének, mint az apostolok. Úgy látszott, hogy a munkának éltek. Krisztus munkája volt valóban ételük és italuk. Még életük sem volt drága nekik. Idejüket és mindenüket erre adták. Letettek kényelmet, egészséget, világi jólétet a kereszt lábához. És hiszem, hogy ennek egyetlen nagy oka az ő biztos reménységük volt. Olyan emberek voltak, akik ezt tudták mondani: »Tudjuk, hogy az Istentől vagyunk, és az egész világ gonoszságban van« (1Jn 5,19).

3. A bizonyosságot kívánni kell, mert ez által lesz a keresztyén öntudatos keresztyénné.

Ha saját állapotunk felől nem döntünk és kétségekben vagyunk, akkor ez Isten színe előtt fájdalmas bűn, és sok más bűnnek is a szülőanyja. Ennek gyakran a következménye az ingadozó és bizonytalan járás Krisztus követésében. A bizonyosság segít minket abban, hogy sok csomót megoldjunk, és a keresztyéni kötelesség útját világossá és simává tegyük.

Sokan vannak olyanok, akiket mint Isten gyermekeit ismerünk, akiké az igazi kegyelem, és mégis gyöngék, állandóan kétségektől zavartak a gyakorlati életben. »Szabad-e nekünk ezt vagy azt tenni? Feladjuk-e ezt a családi szokást? Illik-e elmenni ebbe a társaságba? Hogyan is ítéljük meg a látogatásokat? Mi is legyen a mérték öltözködésünkben és szórakozásainkban? Soha, semmilyen körülmények között nem táncolhatunk? Nem vehetjük kezünkbe a kártyát? Soha nem mehetünk vidám társaságba?« Olyan kérdések ezek, amelyek állandó zavart jelentenek számukra. És gyakran, nagyon gyakran zavaruknak egyszerű gyökere az, hogy nem érzik biztosan, hogy ők Isten gyermekei. Nem döntötték el, hogy a kapu melyik oldalán vannak. Nem tudják, hogy vajon a bárkán belül vannak vagy nem.

Érzik azt, hogy Isten gyermekének bizonyos helyzetekben hogyan kell cselekedni; de a nagy kérdés ez: »Isten gyermekei-e ők?« Ha éreznék, hogy igen, mennének egyenesen tovább, és

tudatosan vállalnák ezt az utat. De mivel nem biztosak efelől, így lelkiismeretük állandóan bizonytalankodik és holtpontra jut. Az ördög ezt súgja: »Talán mégis te csak képmutató vagy, mi jogon is élnél öntudatos hivő életet? Várj, amíg valóban keresztyén leszel«. És ez a suttogás gyakran lebillenti a mérleget, és valamilyen nyomorúságos kiegyezéshez vezet vagy szerencsétlen hasonuláshoz a világgal.

Azt hiszem itt van a fő oka annak, hogy miért vannak ma olyan sokan, akik állhatatlanok, jellegtelenek, elégedetlenek és felemásszívűek a világ iránti magatartásukban. Hitük csődbe jut. Nem bizonyosak abban, hogy Krisztuséi, és nem tudnak határozni a világgal való szakítás felől. Visszariadnak attól, hogy félretegyék az óember útjait, mert nem biztosak afelől, hogy felöltözték az újembert. Röviden tehát, nem kételkedem abban, hogy ennek a két út közötti kétségeskedésnek biztos oka a bizonyosság hiánya. Ha az emberek határozottan tudják mondani: »Az Úr az Isten«, akkor útirányuk világossá válik (1Kir 18,39).

4. A bizonyosság után vágyakozni kell, mert az termi a legszentebb életű keresztyéneket.

Különösen hangzik, és mégis igaz. Ez egyike az evangélium paradox igazságainak, ami első látásra ellentmond az észnek és közvéleménynek, és mégis tény. Bellarmine kardinális ritkán volt messzebb az igazságtól, mint amikor ezt mondta: »A bizonyosság gondtalanságra és tunyaságra hajlamosít«. Az, akinek Krisztus kegyelemből megbocsátott, mindig is kész sokat tenni Krisztus dicsőségéért, és az aki a bűnbocsánat teljes bizonyosságát élvezi, rendszerint a legszorosabb közösségben él Istennel. Igazmondás ez, és érdemes erre minden hivőnek gondolnia: »Akiben megvan ez a reménység, megtisztítja magát, mint ahogyan Ő is tiszta« (1Jn 3,3). Olyan reménység, mely nem tisztít meg, gúny, csalás és kelepce.[15]

---

15 »Az üdvösség igazi bizonyosságának, melyet az Isten Lelke munkál a szívben, megvan az ereje, hogy megtartsa az Embert az élet viszontagságaiban, és szívét Isten iránti szeretetben és engedelmességben. Bizonnyal a hitnek és Isten szeretete iránti bizonyosságnak a hiánya, vagy annak hamis és testi bizonyossága az igazi oka minden kicsapongásnak, mely uralkodik ebben a világban« (Hildersam, 51. Zsoltár).
»Senki nem jár olyan őszintén Istennel, mint aki Isten szeretete felől bizonyos. A hit az engedelmesség anyja, és az igazság bizonyossága készít

Senki nem tud olyan éberen őrködni saját szíve és élete fölött, mint azok, akik ismerik az Istennel való közösségnek a békességét. Érzik kiváltságukat, és féltik azt, nehogy elveszítsék. Félnek attól, hogy kiesnek ebből a magasztos állapotból, és megzavarják békességüket. Félnek attól, hogy esetleg »felhő« takarja el előlük Krisztust. Aki kevés pénzzel indul útnak, nem sokat gondol a veszélyre, és nem számít neki, akár éjjel utazik is. Aki pedig aranyat és drágakövet visz, az körültekintően utazik. Jól választja ki útirányát, szemmel tartja csomagjait és társait, és nem kockáztat semmit. Régi mondás – bár nem tudományos –, hogy az állócsillagok remegnek a legjobban. Az az ember, aki tele van Isten megbékélő kegyelmének örömével, olyan ember, aki remegve fél attól, hogy el ne veszítse annak áldott vigaszát, és

---

utat az élet egyenességére. Ha az emberek elszakadnak Krisztustól, felelőtlenek lesznek kötelességeikben, és ingadozó hitük rövidesen meglátszik magatartásuk bizonytalanságában és ingadozásában. Nem törekszünk olyan sikerek után, amelyekben kételkedünk. Ha nem tudjuk, hogy vajon Isten elfogad-e minket vagy nem; ha határozatlanok vagyunk a bizalom dolgában, akkor ilyenek vagyunk magatartásunkban is, és Istent csak rendszertelenül szolgáljuk. A világ rágalmazza a hit bizonyosságát mint felületes tanítást« (Manton's Exposition of James. 1660).

»Ki van jobban lekötelezve, vagy ki érzi a nagyobb figyelmet? A fiú, aki ismeri közeli hozzátartozóját, és tudja hogy apja szereti őt; vagy a szolga, akinek oka van, hogy kételkedjen abban? A félelmet gyenge és hatástalan dolog összehasonlítani a szeretettel. A félelem felébreszthet, a szeretet megelevenít. A félelem »majdnem meggyőzhet«; a szeretet többet tesz, mint meggyőz. Biztos vagyok abban, hogy a hivőnek az a tudata, hogy a Szeretet az övé, és ő a Szereteté (Én 3,6), tapasztalat szerint a legerősebb és leghathatósabb biztosítéka annak, hogy engedelmes és hűséges legyen Urához, az Úr Jézushoz. Mert ha tisztesség annak, aki hisz Krisztusban, — »Tietek tehát a tisztesség, akik hisztek« (1Pét 2,7), akkor sokkal inkább tisztesség azoknak, akik tudják, hogy hisznek Krisztusban. Az ilyen ember »tízezer közül is kitűnik« (Én 5,10, Fairclokugh's Sermon in Morning Ecercises. 1660).

»Szükséges-e az, hogy az ember állandóan a kárhozat félelmében éljen ahhoz, hogy nagyobb körültekintése legyen, és hogy jobban figyeljen kötelességére? A mennynek jól megalapozott reménysége, bizonyossága nem bizonyul sokkal hathatósabbnak? A szeretet az engedelmesség legnemesebb és legerősebb biztosítéka. Semmi más, mint egyedül Isten irántunk tanúsított szeretete kelti fel vágyakozásunkat, hogy neki tetsző életet éljünk« (Robinson's Christian System).

féltőn őrizkedik attól, hogy valamivel is megszomorítsa a Szentlelket.

Ezt a négy pontot komoly megfontolásra ajánlom minden hitvalló keresztyénnek. Szeretnéd érezni a téged körülölelő örökkévaló kart, és hallani Jézus hangját, mely naponként szívedig hatol, és ezt mondja: »Én vagyok a te üdvösséged«? Szeretnél hasznos munkás lenni Isten szőlőjében most és ebben a generációban? Szeretnéd, ha úgy ismerne mindenki, mint Krisztusnak bátor, erős, döntésre jutott, egyeneslelkű, meg nem alkuvó követőjét? Szent életű szeretnél lenni? – Azt hiszem, néhány olvasó ezt mondja: »Éppen ezek azok a dolgok, amikre szívünk áhítozik. Vágyakozunk ezek után. Epedezünk ezek után; de ezek olyan messze vannak tőlünk«.

Nos, nem gondoltál még soha arra, hogy a bizonyosság hiánya lehet minden kudarcodnak a fő oka. Hogy a hit alacsony foka, mellyel megelégedsz, oka lehet békességed kis mértékének? Nem csoda, ha a benned lévő kegyelmi javak gyengék és bágyadoznak, ha a hited is gyenge, ami pedig ezeknek a gyökere, éltető anyja.

Fogadd el még ma tanácsomat! Törekedj a hit növelésére. Törekedj az üdvösség biztos reménységére, mint amilyen Pál apostolé volt. Törekedj arra, hogy egyszerű, gyermeki bizalommal higgy Isten ígéreteiben. Törekedj arra, hogy Pállal együtt elmondhasd: »Tudom, kinek hittem; meg vagyok győződve arról, hogy Ő az enyém, és én az övé«.

Valószínű, hogy más utakat és módokat is próbáltál, és teljesen sikertelenül. Változtasd meg elgondolásodat. Eredj egy más útra. Tedd félre kétségeidet. Bízd magad jobban és teljesen az Úr karjára. Kezdd el őszinte bizakodással. Vesd el hitetlen maradiságodat és fogd szaván az Urat. Jöjj és add oda magad, lelkedet, büneidet kegyelmes Megváltódnak. Kezdd el egyszerű elhivéssel, és minden más ráadásul adatik neked.[16]

IV. Megígértem, hogy rámutatok néhány olyan okra, amelyek

---

16 »Az szül olyan sok zavart, hogy Isten rendjét felfordítjuk. Ha tudnám – mondják némelyek –, hogy az ígéret az enyém, és Krisztus az én Megváltóm, akkor hinnék'. Azaz, először látni akar, azután hinni. Az igazi módja ennek éppen az ellenkezője. ‚Elestem volna – mondja Dávid –, ha nem hittem volna, hogy meglátom az Úr jóságát.' Először hitte, és azután látta meg« (Archbishop Leighton).

valószínűleg okai annak, hogy a keresztyének biztos reménységüket oly ritkán érik el. Nagyon röviden fogok ezekről szólni.

Nagyon komoly kérdés ez, és szükséges, hogy mindnyájunkat őszinte önvizsgálatra indítson. Úgy látszik, hogy Krisztus népe közül kevesen érik el a bizonyosságnak ezt az áldott lelkületét. Sokan így-úgy hisznek, de kevesen jutottak el meggyőződésre. Sokan így-úgy magukénak mondják a megtartó hitet, de csak keveseké az a dicsőséges bizodalom, mely előragyog Pál beszédéből. Azt hiszem, ezt mindnyájunknak be kell látnunk.

Miért van ez így? Miért van az, hogy egy olyan dologról, amiről két apostol is örökségül hagyta, hogy törekedjünk rá, a mostani időkben csak olyan kevés hivőnek van valamilyen tapasztalati ismerete. Miért olyan ritka a biztos reménység?

Teljes alázattal szeretném néhány pontban kifejteni erről a véleményemet. Tudom, hogy sokan soha nem jutottak el a bizonyossághoz, akinek lábainál pedig örömest ülnék itt a földön és a mennyben is. Talán az Úr lát valamit néhány gyermekének természetében, ami miatt a bizonyosság nem lenne jó számukra. Talán lelki egészségük miatt szükséges, hogy a megszentelődés alacsonyabb fokán maradjanak. Csak Isten tudja ezt. Félek, hogy sok hivő él nemcsak bizonyosság nélkül, de biztos reménység nélkül is, és nagyon gyakran ez a következő okokra vezethető vissza:

1. Egyik leggyakoribb ok, úgy vélem, a megigazulás tanának hibás szemlélete.

Arra kell gondolnom, hogy sok hivő elméjében a megigazítás és megszentelődés fogalma össze van keveredve. Elfogadják az evangélium igazságát; azt hogy valaminek történnie kell bennük, ha Krisztus gyermekei. Mindebben igazuk van. De azután, anélkül hogy tudatában lennének téves felfogásuknak, úgy gondolják, hogy a megigazításhoz valamilyen mértékben hozzá kell járulniuk. Nem látják világosan, hogy ez Krisztus munkája, és nem az ő

»A keresztyéneknek gyarló és tudatlan, de gyakori vélekedése az, hogy addig nem szabad a menny felé nézni, sem Krisztustól várni az örök dicsőséget, amíg nem fejlődtek a szentségben és az alkalmasságban, hogy elnyerjék azt. De amint természetünk első megszentelődése abból a hitünkből és bizalmunkból ered, hogy Krisztus elfogad minket, így a további megszentelődésünk és a dicsőségre alkalmasságunk a Benne való hit megújulásából és megismétlődéséből történik« (Traill).

akaratukon vagy cselekedeteiken múlik, hanem megigazulásuk egyetlen alapja az, hogy Isten elfogad bennünket. Nem látják, hogy a megigazítás tőlünk teljesen független dolog, és részünkről semmi más nem szükséges, csupán az egyszerű hit. A legerőtlenebb hivő is olyan teljesen és tökéletesen megigazult, mint a legerősebb.[17]

Úgy tűnik, hogy sokan elfelejtik, hogy mi, mint bűnösök vagyunk megváltva és megigazítva; csak mint bűnösök. Soha nem juthatnánk többre, mégha Matuzsálem korát érnénk is el. Kétségtelenül megváltott bűnösöknek, megigazított bűnösöknek, megújított bűnösöknek kell lennünk, de bűnösök maradunk mindvégig. Úgy látszik, hogy nem fogták fel, hogy nagyon nagy különbség van megigazításunk és megszentelődésünk között. Megigazításunk tökéletesen befejezett dolog, és itt semmilyen fokozat nem lehet. Megszentelődésünk tökéletlen és befejezetlen, és ilyen lesz életünk utolsó órájáig. Úgy látszik, azt remélik, hogy a hivő élete bizonyos szakában a romlottságtól részben mentes lesz és valamilyen belső tökéletes állapotot ér el. És mivel nem találják meg ezt az angyali állapotot szívükben, rögtön arra következtetnek, hogy valami hiba van magatartásukban. Ezért búskomorak lesznek, és félelem szorongatja őket, hogy nincs részük vagy örökségük Krisztusban, amiért vigasztalhatatlanok.

Vizsgáljuk meg jól ezt a kérdést. Ha egy hivő lélek vágyik a bizonyosságra és nem kapja meg azt, kérdezze meg magát, hogy biztos-e abban hogy a hitélete egészséges. Vajon meg tudja-e különböztetni azokat a dolgokat, melyek különböznek egymástól, és világosan lát-e a megigazítás dolgában? Előbb tudnia kell, hogy mit jelent hinni és hit által megigazulni ahhoz, hogy elnyerje a bizonyosság érzését.

Ebben a kérdésben is, mint sok másban, a régi galáciai tévtaní-

---

17 A Westminsteri Hitvallás csodálatos összefoglalását adja a megigazításnak: »Akiket Isten valóban elhív, azokat ingyen megígazítja; nem úgy, hogy igazságosságot olt beléjük, hanem úgy, hogy megbocsátja bűneiket, és úgy tekinti és úgy fogadja személyüket, mint igazakat; nem azért, mintha bármit is tenne általuk, hanem egyedül Krisztusért; nem azáltal, hogy beléjük helyezi a hitet, vagy bármilyen más evangéliumi engedelmességet és igazságot, hanem azáltal, hogy Krisztus engedelmességét és igazságosságát helyezi beléjük, amit ők elfogadnak, és amire hit által ráhagyatkoznak«.

tás a tévelygés legfertőzőbb forrása, mind tanaiban, mind a gyakorlatban. Sokkal világosabban kellene látniuk az embereknek Krisztust, és azt, amit Krisztus értük tett. Boldog az az ember, aki valóban megérti »a hit által való megigazítást a törvény cselekedetei nélkül« (Gal 2,16).

2. Egy másik gyakori oka a bizonyosság hiányának a nemtörődöm magatartás a kegyelemben való növekedést illetően.

Úgy vélem, hogy sok igazán hivőnek veszélyes és igeszerűtlen nézete van erről. Persze nem gondolom, hogy ez szándékos náluk, mégis ahhoz tartják magukat. Látható, hogy sokan úgy gondolják, hogy egyszer megtértek, és már alig van valami, amit ehhez hozzátehetnének. Úgy gondolják, hogy a megigazultság állapota egyfajta karosszék, amelyben nekik csak ülniük kell, hátra kell dőlniük, és boldognak lenniük. Úgy látszik azt képzelik, hogy a kegyelmet azért kapták, hogy élvezzék, és elfelejtik, hogy az azért adatott, hogy használják, mint egy tálentumot, amivel éljenek és amit gyarapítsanak. Az ilyenek szem elől tévesztik a határozott parancsokat, hogy »növekedjetek, fejlődjetek, gyarapodjatok egyre inkább, növeljétek hiteteket«. Ebben a semmittevő állapotban, ebben a csendben ülésben nem csodálom, hogy elszalasztják a bizonyosságot.

Azt hiszem, állandó célunknak és vágyunknak kell lenni, hogy tovább menjünk, és ez legyen jelszavunk: »tovább« (1Tessz 4,1). Minden egyes születésnapunkon, és minden év kezdetekor az legyen a vágyunk, hogy több ismeretre, több hitre, több engedelmességre és több szeretetre jussunk. Ha harmincannyit termettünk, akkor hatvanannyit kell, és ha hatvanannyit, akkor törekedni kell arra, hogy százannyit teremjünk. Az Úr akarata a mi megszentelődésünk, és ez legyen a mi akaratunk is (Mt 13,23; 1Tessz 4,3).

Mindenesetre egy dolog bizonyos: elválaszthatatlan kapcsolat van az igyekezet és a bizonyosság között. »Igyekezzetek – mondja Péter – még jobban megerősíteni elhívatásotokat és kiválasztásotokat« (2Pét 1,10). »Kívánjuk hogy közületek mindenki ugyanazt az igyekezetet tanúsítsa mindvégig, amíg a reménység egészen be nem teljesedik« (Zsid 6,11). »A szorgalmas lelke bővölködik« – mondja Salamon (Péld 13,4). Sok igazság van a puritánok régi életelvében: »A ragaszkodás hite hallásból van, de a bizonyosság hite nem jön cselekvés nélkül«.

Van-e valaki e könyv olvasói között, aki vágyakozik a bizonyosságra, és nem kapja meg azt? Figyeljen szavaimra! Soha nem kapod meg igyekezet nélkül, mégha nagyon vágyol is rá. Nincs eredmény munka nélkül a lelki dolgokban sem, sőt itt még inkább érvényes ez a megállapítás, mint a világiakban. »Vágyakozik a lusta lelke, de hiába« (Péld 13,4).[18]

3. Egy másik gyakori oka a bizonyosság hiányának az életben való bizonytalan járás.

Fájdalommal és szomorúsággal vagyok kénytelen azt mondani, hogy semmi sem akadályozza meg gyakrabban az embereket, hogy bizonyosságuk legyen, mint ez. A hitvalló keresztyének száma napjainkban sokkal több, mint korábban volt, de félek, hogy hozzá kell ehhez azt is tennünk, hogy ezeknek lelki élete ugyanakkor sokkal sekélyebb is.

Az állhatatlan élet a béke és a lelkiismeret ellensége. A két dolog összeférhetetlen, nem férnek meg egymás mellett. Ha nem határozod el, hogy a téged körülvevő bűnökkel szakítasz; ha visszariadsz attól, hogy »levágd jobb kezedet és kivájd jobb szemedet«, ha erre van szükség, – akkor merem mondani, hogy nem lesz bizonyosságod.

A habozó magatartás az a megkötözöttség, ami gátol abban, hogy bátor és határozott iránya legyen életednek. Hajlam a

---

18 »Kinek hibája az, hogy Krisztus iránti érdeklődésed hatástalan? Ha a keresztyének több önvizsgálatot tartanának, szorosabb közösségben járnának Istennel, és hitük cselekvőbb volna, akkor az a szégyenletes sötétség és kétség gyorsan tovatűnne« (Traill).
»A lusta keresztyén mindig négy dolgot akar: kényelmet, megelégedést, bizalmat és bizonyosságot. Isten viszont elválasztotta az örömet és lustaságot, a bizonyosságot és tétlenséget, és ezért lehetetlen, hogy a keresztyén lustaságában megnyerje ezeket« (Thomas Brooks).
»Mélységben és kétségekben vagy, támolyogsz és bizonytalankodsz, nem tudod, hogyan is vagy, és azt sem, hogy érdekel-e az a bocsánat, ami Istentől van? Ide-oda hányódsz a remény és félelem között, és békét akarsz, vigasztalást és biztonságot? Miért borulsz arcra? Kelj fel: vigyázz, imádkozz, böjtölj, elmélkedj, fékezd meg testi vágyaidat és romlottságodat. Ne félj, ne ijedj meg kiáltozásaik miatt, vagy attól, hogy nélkülözni fogsz. Borulj le a kegyelem trónjához imádsággal, könyörgéssel, állhatatossággal, meg nem szűnő kérdésekkel. Ily módon lehet Isten országát elnyerni, bár ezek még nem a béke, nem a bizonyosság, de ezek részei azoknak az eszközöknek, amit Isten szerzett azért, hogy elérjük azokat« (Owen a 130. Zsoltárról).

világgal való kiegyezésre, határozatlan bizonyságtétel Krisztusról, a hitnek késlekedve megszólaló hangja, a szent és lelki élet magas mértékétől való visszariadás; mindezek biztos okai annak, hogy a lelki élet kertjét gaz lepje el.

Hiábavaló dolog azt feltételezni, hogy érezni fogod annak bizonyosságát, és afelől való meggyőződésedet, hogy Isten megbocsátott és elfogadott, ha ugyanakkor nem törődsz Isten minden parancsolatával, és ha nem gyűlölsz minden bűnt, legyen az nagy vagy kicsi (Zsolt 119,128). Ha beengedsz egyetlen Ákánt szíved táborába, meg fogja gyengíteni kezedet, és vigasztalásodat a porba veti. Naponként vetned kell a Léleknek, ha a Lélek bizonyságtételét akarod aratni. Nem fogod úgy érezni, hogy az Úrnak minden útja gyönyörűséges, ha nem munkálkodsz minden útadban úgy, hogy tessél az Úrnak.[19]

Áldom Istent, hogy üdvösségünk egyáltalán nem a mi saját munkánktól függ. Kegyelemből üdvözülünk, nem az igazságosság cselekedetei által. Hit által, a törvény cselekedetei nélkül. De nem akarom, hogy egyetlen hivő valaha is elfelejtené, hogy üdvösségünk *érzése* nagyon is életmódunktól függ. Az állhatatlanság meghomályosítja szemünket, és felhőt enged közénk és a nap közé. A nap ugyanaz a felhők mögött is, de nem láthatod annak ragyogását, nem élvezheted melegét, és lelked sötét és hideg marad. A jócselekvésnek a mezsgyéje az, amelyen a bizonyosságnak a napsugara meglátogat téged, és leragyog szívedre.

---

19 »Szeretnéd, ha reménységed erős lenne? Akkor tartsd tisztán lelkiismeretedet: nem piszkíthatod be az egyiket anélkül, hogy meg ne erőtlenítsd a másikat. Az istenfélő ember, aki könnyelmű és gondatlan szent életét illetően, hamarosan észreveszi, hogy reménysége meggyengült. Minden bűn megrontja a lelket, és a szívet félénkké és reszketővé teszi« (Gurnall).
»Nagy és gyakori oka a lelki nyomorúságnak, ha jól ismert bűnökhöz ragaszkodunk: kiszúrja a lélek szemét, vagy meghomályosítja. Megbutít annyira, hogy nem érzi, sem nem látja állapotát. Ez különösen haragra ingerli Istent, aki elrejti magát, visszavonja vigaszát és a Lelke segítségét« (Baxter's Saints' Rest).
»Azok a csillagok vannak legközelebb az északi sarkhoz, amelyek legkevésbé mozognak; és azok az emberek vannak legközelebb Istenhez és kegyelmének bizonyosságához, akiknek világa legkevésbé keveredik össze ezzel a világgal. Világi keresztyének, gondoljatok erre! Nektek és a világnak el kell válnotok, vagy pedig a bizonyosság és lelketek soha nem fog találkozni« (Thomas Brooks).

»Közösségben van az Úr az istenfélőkkel – mondja Dávid –, szövetségre tanítja őket« (Zsolt 25,14).

»Aki ilyen úton jár, annak mutatom meg Isten szabadítását« (Zsolt 50,23).

»Nagy békességük van azoknak, akik szeretik törvényedet; nem botlanak meg azok« (Zsolt 119,165).

»Ha pedig a világosságban járunk, ahogyan ő maga a világosságban van, akkor közösségünk van egymással« (1Jn 1,7).

»Ne szóval szeressünk, ne is nyelvvel, hanem cselekedettel és igazsággal. Ebből fogjuk megtudni, hogy az igazságból valók vagyunk. És akkor az Ő színe előtt azzal fogjuk biztatni a szívünket, hogy bár a szívünk elítél, az Isten mégis nagyobb a mi szívünknél és mindent tud« (1Jn 3,18–20).

»Abból tudjuk meg, hogy ismerjük őt, ha megtartjuk az ő parancsolatait« (1Jn 2,3).

Pál olyan ember volt, aki gyakorolta magát abban, hogy tiszta lelkiismerete legyen Isten és ember előtt (Csel 24,16). Bátorsággal tudta mondani: »A nemes harcot megharcoltam, a hitet megtartottam«. Ezért nem csodálkozom azon, hogy az Úr képessé tette őt, hogy bizalommal hozzátegye: »Ezért eltétetett nekem az igazság koronája, amelyet megad nekem az Úr ama napon«.

Bárki, aki hisz az Úr Jézusban és vágyakozik bizonyosságra, és még nem kapta azt meg, akkor ezt a pontot is gondolja át. Nézzen saját szívébe, lelkiismeretébe, nézzen saját életére, útjaira, nézzen saját otthonára. És ha megteszi ezt, talán el tudja mondani: »Van oka annak, hogy nincs biztos reménységem«.

Hadd gondolkozzon csak el minden olvasóm saját csendességében az említett három dolgon. Biztos vagyok benne, hogy érdemes megvizsgálni azokat. Adjon az Úr megértést minden dologban.

És most befejezve ezt a fontos vizsgálódást, szóljunk először azokhoz az olvasóinkhoz, akik nem adták még magukat át az Úrnak, akik még nem szakítottak a világgal, hogy a jobbik részt válasszák és kövessék Krisztust.

Kérlek tehát titeket, hogy tanuljátok meg most ebből az írásból az igazi keresztyén ember kiváltságait, és lássátok meg vigaszát.

Nem akarom, hogy az Úr Jézus Krisztust az ő népe után ítéljék meg. A legjobb szolga is csak halvány fogalmat tud adni dicsőséges Mesteréről. Azt sem szeretném, ha az ő országának nagy ajándékait arról a vigasztalásról ítélnétek meg, amit népe közül sokan

megkaptak. Ó jaj, legtöbben csak szegény gyarló teremtmények vagyunk! Annak az áldott állapotnak csak nagyon kis részét nyerjük el, amit élvezhetnénk. De bízzál abban, hogy a mi Istenünk városában dicsőséges dolgok vannak, melyeket megízlelnek már földi életükben azok, akiknek biztos reménységük van. A békességnek és vigasztalásnak olyan nagysága, amit az ember szíve fel sem foghat. Bőven van kenyér felhalmozva a mi Atyánk házában, mégha sokan közülünk állandóan erőtlenek is, mert csak keveset esznek abból. Ezt nem szabad a mi Mesterünk hibájául felróni, mert ez mind a saját hibánk.

És mindezek ellenére Isten leggyarlóbb gyermeke is a vigasztalás kincsesbányáját hordozza magában, amiről mások mit sem tudnak. Szíve felszínének háborgását és viharait látják, de nem látják annak a nagy ajándéknak a kincseit, melyek rejtve vannak szíve mélyén. Krisztus legerőtlenebb tagja sem cserélne senki hitetlennel. Annak a hivőnek, akinek a legcsekélyebb bizonyossága is van, sokkal jobb a dolga, mint más hitetlennek. Reménysége van, bármilyen gyenge is legyen az, de mégis több mint ahol nincs semmi. Olyan öröksége van, amelyet senki el nem vehet tőle, olyan Megváltója, akit senki el nem ragadhat tőle, olyan kincse, mely nem enyészik el, bármilyen kevéssé is van most tudatában annak. De ami téged illet, ha úgy halsz meg, ahogyan vagy, akkor váradalmaid mind semmivé válnak. Ó bárcsak bölcs lennél! Ó bárcsak megértenéd ezeket a dolgokat! Ó bárcsak törődnél életed végével!

Ha valamikor, akkor most a világnak ebben az utolsó idejében mélyen szánom azokat, akiknek kincse mind itt a földön van, és akiknek reménysége mind a síron innen van. Igen, amikor látom, hogy régi királyságok és dinasztiák megrendülnek egészen az alapjukig; amikor látom, amit mindnyájan láttunk néhány évvel ezelőtt, hogy királyok, hercegek, gazdag és nagy emberek hogyan mentik rémülten életüket; amikor látom, hogy a vagyon, melyet a közbiztonság őrzött, semmivé lesz, mint tavasszal a hó; akkor mélyen szánom azokat, akiknek nincs jobb osztályrészük, mint amit e világ adhat nekik, és hogy nincs helyük abban az országban, amely nem rendülhet meg soha.[20]

20 »Kétségtelenül szerencsétlenek azok, akiknek nincs biztosítékuk sem a mennyben, sem a földön, és nem bíznak sem az ideigvalókban, sem az örökkévalókban e változó időkben« (Thomas Brooks).

Fogadd el Krisztus egyik szolgájának tanácsát ezen a napon. Igyekezz tartós gazdagságra, olyan kincsre, melyet senki el nem vehet tőled, olyan városra, melynek maradandó fundamentuma van. Tégy úgy, ahogyan Pál apostol tett. Add át magad az Úr Jézus Krisztusnak, és igyekezz arra a romolhatatlan koronára, amit Ő kész adni. Vedd fel az Ő igáját, és tanulj tőle. Hagyd ott a világot, mely soha nem elégít ki igazán, és a bűnt, mely harap, mint a kígyó, ha ragaszkodsz hozzá mindvégig. Jöjj az Úr Jézushoz, mint szegény bűnös, és Ő elfogad téged, megbocsát neked, neked adja megújító Lelkét, békességgel tölt el. Ez sokkal valóságosabb vigasztalást fog adni neked, mint amit a világ valaha is adott. Olyan szakadék van a szívedben, melyet csak Krisztus békessége tölthet be. Lépj be és részesülj kiváltságainkban. Gyere velünk, és ülj le mellénk.

Végül hadd forduljak mindazokhoz a hivőkhöz, akik olvassák ezeket az oldalakat, és hadd mondjak el nekik testvéri tanácsként néhány szót.

A legfőbb dolog, amire kérlek: ha még nincs biztos reménységed afelől, hogy Krisztus elfogadott-e, akkor legyen ez a nap az, amikor törekedsz arra. Tusakodj érte! Imádkozz érte! Ne hagyj nyugtot addig az Úrnak, amíg nem »tudod, kinek is hittél«.

Úgy érzem, hogy valóban szégyenletes az az igen kevés bizonyosság, ami azoknak van, akik Isten gyermekeinek számítanak ezekben az időkben. »Nagyon siratnivaló dolog az – mondja az öreg Traill –, hogy sok keresztyén harminc, negyven évet élt, amióta Krisztus elhívta őket kegyelme által, és mégis oly sok kételkedés van életükben.« Idézzük emlékezetünkbe az Ige kívánságát: »Kívánjuk, hogy közületek mindenki ugyanazt az igyekezetet tanúsítsa mindvégig, amíg a reménység egészen be nem teljesedik« (Zsid 6,11). Mi is törekedjünk Isten segítségével arra, hogy eltávolítsuk ezt a szégyent.

Hivő olvasó! Valóban azt akarod mondani, hogy nem vágyakozol arra, hogy a reménységet bizodalomra, a bizalmat meggyőződésre, a bizonytalanságot tudásra cseréld fel? Mivel a gyenge hit is megtart téged, ezért nyugodt vagy, és megelégszel azzal? Mivel a bizonyossság nem lényeges ahhoz, hogy a mennybe kerülj, ezért elégedett vagy anélkül a földön? Ó jaj, a léleknek nem egészséges állapota ez; ez nem az apostoli idők gondolkodása! Kelj fel rögtön, és eredj tovább. Ne ragadj le a hit alapjainál, eredj tovább a

tökéletesség felé. Ne legyél elégedett az apró dolgokkal. Soha ne vess meg másokat emiatt, de soha ne legyél megelégedett így magaddal.

Higgy nekem, érdemes a bizonyosságot keresni. Lemondasz saját kegyelmi javaidról, ha megelégszel jelen állapotoddal. Saját békességedről van szó. Ha jó dolog bizonyosnak lenni a földi dolgok felől, akkor mennyivel inkább jó bizonyosnak lenni a mennyeiekben! Üdvösséged elhatározott és biztos dolog. Isten tudja ezt. Miért ne törekednél arra, hogy te is tudd ezt! Nincs semmi igeszerűtlen ebben. Pál soha nem látta az Élet Könyvét, és mégis ő mondja: »Tudom, és meg vagyok győződve«.

Kérjed azért napi imádságaidban, hogy növekedj a hitben. Hited szerint lesz békességed. Gondozd jobban az áldott gyökeret, és előbb vagy utóbb Isten áldása által remélheted, hogy virág is nő abból. Talán nem jutsz el azonnal a teljes bizonyossághoz. Néha hasznunkra van a várakozás állapota is. Sokszor nem értékeljük annyira a dolgokat, ha könnyen kapjuk meg azokat. Ha késlekedik is, várj rá. Keresd tovább és reméld, hogy megtalálod.

Van egy dolog azonban, amely felől nem szeretném, ha tudatlan lennél: Nem szabad melepődnöd, ha olykor kétségeid vannak, miután bizonyosságot kaptál. Nem szabad elfelejtened, hogy a földön vagy, és nem a mennyben. Még testben vagy, és benned lakozik a bűn. A test a lélek ellen vitézkedik a legutolsó percig. A leprás soha nem hagyhatja el a kórházat, amíg meg nem hal. Ne felejtsd el, hogy ördög is van, erős ördög, aki megkísértette az Úr Jézust, és Péter is elbukott miatta, és aki gondoskodik róla, hogy ezt tudd is. Kétségek mindig lesznek. Aki soha nem kételkedik, annak nincs vesztenivalója. Aki soha nem fél, annak semmi igazán értékes vagyona nincsen. Aki soha nem féltékeny, keveset ismer az igazán mély szeretetről.[21]

Végül ne felejtsd el, hogy olyan dolog a bizonyosság, amit

---

21 »Senkinek nincs bizonyossága mindig. Mint egy parkban, ahol a fák árnyékolnak, fény és árnyék váltogatja egymást. Némelyik ösvény és út homályban van, mások napfényben. Rendszerint ilyen a legtöbb bizonyosságot nyert keresztyén élete« (Bishop Hopkins).
»Nagyon gyanús az az ember, vagyis képmutató, aki mindig ugyanabban az állapotban van. Úgy színleli, mintha soha nem lett volna jobb vagy rosszabb« (Traill).

elveszthetnek egy időre még a legkomolyabb keresztyének is, ha nem vigyáznak rá.

A bizonyosság nagyon kényes növény. Naponként, óránként vigyázni kell rá, öntözni, gondozni, dédelgetni. Ha megkaptad, méginkább vigyázz és imádkozz. Amint Rutherford mondja: »Értékeld nagyra a bizonyosságot«. Mindig légy résen. Amikor Keresztyén elaludt a kikötőben, a Zarándok útja című könyvben, akkor elvesztette útlevelét. Ne felejtsd ezt el.

Dávid hónapokra elvesztette bizonyosságát, amikor bűnbe esett. Péter elvesztette azt, amikor megtagadta Urát. Mindegyik újra megtalálta, ez kétségtelen, de csak keserű könnyek után. A lelki sötétség lóháton jön és gyalog távozik. Már rajtunk van, mielőtt észrevennénk, hogy jön. Csak lassan, fokozatosan hagy el minket, és csak sokára. Könnyű lefelé szaladni a dombon. Nehéz munka felkapaszkodni rá. Figyelmezz tehát intésemre: ha tiéd az Úr öröme, akkor vigyázz és imádkozz!

Mindenekfölött ne szomorítsd meg a Lelket. Ne oltsd ki a Lelket. Ne haragítsd meg a Lelket. Ne űzd el a Lelket apró rossz szokásaiddal és kis bűneiddel. Kis zsörtölődések a házastársak között teszik az otthonokat boldogtalanná, és apró, tudott állhatatlanságok, amiket megengedsz magadnak, elhidegülést teremt közted és a Lélek között.

Mindezeket összefoglalva: általában az az ember van a legnagyobb békességben, aki a legszorosabb kapcsolatban él Istennel Krisztus által. Az a hivő örvendezik rendszerint legjobban a biztos reménység fölött, és az van legnyilvánvalóbban meggyőződve saját üdvösségéről, aki legteljesebben követi az Urat, és igyekszik a szent élet legmagasabb fokára.

Jegyzet

Az angol teológusok munkáiból vett szemelvények megmutatják, hogy különbség van a hit és bizonyosság között. A hivő ember lehetséges, hogy megigazult és Isten elfogadta őt, és mégsem örvendezik saját megtartásáról szóló vigasztalásnak. De a legkisebb hit is Krisztusban, ha az igaz, éppen úgy megtartja az embert, mint a legerősebb.

1. Isten irgalma nagyobb, mint minden bűn a világon. Mégis néha olyan állapotban vagyunk, hogy azt gondoljuk: nincs hitünk egyáltalán, vagy ha van is, az nagyon erőtelen és gyenge. Ezért meg kell különböztetnünk két dolgot: hinni és a hit érzését elnyerni. Egyesek örülnének, ha övék lenne a hit érzése, de nem tudják elérni. Mégsem szabad kétségbe esniük, hanem tovább kell kérniük Istent, és végül is elérkezik az: Isten megnyitja szívüket, és megérezteti velük jóságát. – Bishop Latimer's Sermons. 1552.
2. A gyenge hit megbukhat a könyörgésben, vagy abban, hogy Krisztus jótéteményeit elkérje saját magának. Ez látható a mindennapi tapasztalatunkban. Sok alázatos és bűnbánó szívű ember szolgál Istennek lélekben és igazságban, és mégsem tudják elmondani nagy kétségek és ingadozások nélkül: tudom és teljesen bizonyos vagyok, hogy bűneim meg vannak bocsátva. – Mondhatjuk ezekre az emberekre, hogy hit nélküliek? Isten őrizzen!

   A gyenge hit éppen olyan hűen megérti Isten irgalmas ígéretét a bűnbocsánatra, ha nem is olyan alaposan, mint az erős hit. Mint ahogy egy béna kezű ember is ki tudja nyújtani éppen úgy a kezét, hogy ajándékot fogadjon el a király kezéből, mégha nem is olyan határozottan és erősen, mint akinek a keze egészséges. – Exposition of the Creed by William Perkins, Minister of Christ in the University of Cambridge. 1612.
3. Üdvösségünknek az a bizonyossága, amelyről Pál beszél, amit Péter megismétel, és Dávid említ (Zsolt 4,7) a hitnek különleges gyümölcse, mely lelki örömöt és belső békességet szül, mely minden értelmet felülhalad. Igaz, nem minden Isten gyermekének adatik ez meg. Más dolog a fa, és más a fa gyümölcse. Az egyik a hit, a másik a hit gyümölcse. Isten választottai között vannak olyanok, akik hittel rendelkeznek, és ugyanakkor érzik a hit bizonyosságának hiányát. – Sermons by Richard Greenham, Minister and Preacher of the Word of God. 1612.
4. Némelyek azt gondolják, hogy nincs hitük egyáltalán, mivel nincs teljes bizonyosságuk. Pedig a lehető legjobb tűznek is van füstje. – The Bruised Reed. by Richard Sibbes, Master of Catherine Hall, Cambridge and Preacher of Gray's Inn, London. 1630.

5. A hit cselekedete az, hogy Krisztus szerint élünk. Ezt a legkisebb hit éppen úgy megteheti, mint a legerősebb, ha az igazi. A gyermek épp úgy tud tartani egy botot, mint egy felnőtt, noha nem olyan erős. A fogoly egy résen át is látja a napot, bár nem olyan teljesen, mintha szabadban volna. Akik látták az érckígyót, mégha távol is voltak attól, mégis meggyógyultak.

   A legkisebb hit is ugyan olyan drága a hivő léleknek, mint ahogy a Péter vagy Pál hite is az volt saját maguknak, mert az megragadja Krisztust, és örök üdvösséget ad. – An Exposition of the Second Epistle General of Peter, by the Rev. Thomas Adams, Rector of St. Gregory's London. 1633.
6. A gyenge hit is igazi hit, olyan értékes, mint az erős hit, bár nem olyan nagy. Ugyanaz a Szentlélek a szerzője, ugyanaz az evangélium az eszköze.

   A gyenge hit is megtart, mégha soha nem bizonyul is nagynak, mert az is Krisztus felé fordít, Őt és minden jótéteményét a miénkké teszi. Mert nem a hit ereje tart meg, hanem annak igazsága. Nem a hit gyengesége kárhoztat, hanem a hit hiánya. A legkisebb hit is megragadja Krisztust, és nem a hit érdeme vagy mennyisége tart meg minket, hanem Krisztus. A testet éppen úgy táplálja az a hús, amit gyenge kéz tett a szájba, mint amit erős kéz, mert a testet nem a kéz erőssége táplálja, hanem a húsnak a tápértéke. – The Doctrine of Paith, by John Rogers, Preacher of God's Word, at Dedham, in Essex. 1634.
7. Más dolog az, hogy *valami* biztosan az enyém, mint az, ha tudom, hogy *az* biztosan az enyém. Sok dologra törekszünk, amelyek kezünkben vannak, és sok olyan dolog a miénk, amiről azt hisszük, hogy elveszett. Így a hivő, akinek biztos hite van, mégsem tudja mindig, hogy valóban hisz. A hit szükséges az üdvösséghez, de a teljes bizonyosság, hogy én hiszek, nem szükséges. – Ball on Faith. 1637.
8. Van gyenge hit, ami mégis igaz, és mert igaz, nem veti el Krisztus, mégha gyenge is.

   A hit nem rögtön tökéletes, mint ahogy Ádám teremtetett; hanem olyan, mint az ember a maga természetes fejlődésében. Először bébi, azután gyermek, majd ifjú, s végül férfi.

   Némelyek elvetik a gyengéket, és a hitben gyengéket a képmutatókkal együtt ítélik el. Az ilyenek bizonnyal vagy gőgös vagy kegyetlen embernek.

   Némelyek így vigasztalják és nyugtatgatják az erőteleneket: Légy nyugodt. Van elég hited, a kegyelem a tiéd, és elég jó vagy. Nincs többre szükséged, nem kell túl igaznak lenned (Préd 7,16). – Ezek puha, de nem biztonságos »vánkosok«. Ezek langymeleg hízelgők, és nem hű barátok. Mások viszont így vigasztalnak és intenek: Légy

jókedvű. Aki elkezdte benned a jó dolgot, be is fejezi. Azért imádkozz, hogy kegyelme bővölködjék benned. Igen, ne ülj tétlen, hanem eredj tovább, és haladj előre Krisztus útján (Zsid 6,1). Most ez a legbiztosabb és legjobb magatartás. – Questions, Observations, etc., upon the Gospel according to St. Matthew, by Richard Ward, sometimes Student at Cambridge, and Preacher of the Gospel in London. 1640.

9. Lehet az ember Isten kegyében, a kegyelem állapotában, lehet megigazított ember Isten előtt, és mégis hiányzik nála üdvösségének és Isten Krisztusban megjelent szeretetének átérzett bizonyossága.
   Lehet, hogy valakiben ott van a megtartó kegyelem, és ő maga nem érzi azt. Benne van a megigazító hit, mégsincs annak haszna és munkája mindaddig, amíg nem munkálkodik benne az Istennel való megbékélés vigasztaló bizonyossága. Még többet is mondok. Lehet, hogy valaki a kegyelem állapotában van, és él benne a megigazító hit, és mégis olyan távol van attól, hogy érezze annak bizonyosságát, sőt annak éppen az ellenkezőjéről van meggyőződve. Jób bizonnyal ebben a helyzetben volt, amikor Istenhez kiáltott: »Miért rejted el arcodat, miért tartasz ellenségednek?« (Jób 13,24).
   A leggyengébb hit is megigazít. Ha el tudod fogadni Krisztust, és tudsz bízni benne, akár csak a legkisebb hittel is, akkor ez életed fordulópontját jelenti. Vigyázz, nehogy azt hidd, hogy hited ereje az, amely megigazít. Nem. Krisztus és az Ő tökéletes igazsága teszi ezt, melyet hittel elfogadsz, és melyben bízol. Akinek gyenge és erőtlen keze van, az éppen úgy elfogadhat alamizsnát és gyógyírt sebeire, mint az, akinek a legerősebb van. – Lectures upon the 51st Psalm, preached at Ashby-de-la-Zouch, By Arthur Hildersam, Minister of Jesus Crist. 1642.
10. A kegyelem nem olyan gyenge. Te éppen olyan nagy részt kapsz Krisztus igazságából megigazításodra, mint az erős hitű keresztyének. Krisztusból éppen annyit kapsz, mint bárki más. – Sermons by William Bridge, formerly Fellow of Emmanuel College, Cambridge, and Pastor of the Church of Christm in Great Yarmouth. 1648.
11. Vannak némelyek, akik igazán hivők, mégis gyengék a hitben. Ők valóban elfogadták Krisztus ingyen kegyelmét, de csak remegő kézzel. Megvan náluk az odatartozás hite, amivel Krisztushoz tartoznak, de hiányzik náluk a bizonyosság hite – ahogy a teológusok mondják. Nem tudják magukról, hogy ők valóban Krisztuséi. Hivők ugyan, de csak kevés hittel. Remélik, hogy Krisztus nem veti majd el őket, de nem biztosak abban, hogy magához fogja őket venni. – Sips of Sweetness, or Consolation for Weak Believers, by John Durant, Preacher in Canterbury Cathedral. 1649.
12. Tudom, hogy azt mondod: Jézus Krisztus a bűnösöket megváltani jött

a világba; »Aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen« (Ján 3,16). Nem tudok mást tenni, mint átérezve bűnös állapotomat, magamat Megváltómnak adom, és megragadom az ő mindenre elégséges megváltását. De jaj, az én hozzátartozásom olyan gyenge, hogy ezért ez nem tudja egészen megvigasztalni lelkemet! – Bizakodj fiam. Mégha okod is van arra, hogy elcsüggedj gyarló lelkiismereted miatt, de arra is van okod, hogy bizakodj szívedben, és boldogan várjad üdvösségedet. Tekints arra, hogy megigazult és megváltott vagy a hit cselekedete által, és ennek a boldog üdvmunkának az értékét és hathatóságát megérted, ami a te Istenednek és Megváltódnak végtelen érdeme és irgalma, melyet a te erőtlenséged nem csökkenthet.

Értsd meg helyesen ügyedet. Két kéz is segít itt minket, hogy mennybe jussunk. Hitünk keze megragadja Megváltónkat, Megváltónk irgalmas keze pedig megragad minket. Ahogyan mi megragadjuk Őt, az erőtlen és gyenge; de Ő erős és ellenállhatatlan.«

Még ha valamilyen munkát kellene végezni, amihez erős kéz kellene; de itt csak az szükséges, hogy a drága ajándékot vegyük és elfogadjuk. Miért ne tudná ezt elvégezni a gyenge kéz éppen úgy, mint az erős? Éppen olyan jól, ha nem is olyan erősen. – Bishop Hall's Balm of Gilead. 1650.

13. Úgy találom, hogy az üdvösség nem a hit erejétől függ, hanem a hit tisztaságától. Nem azt mondja az Írás, hogy ha ilyen vagy olyan hited van, akkor megigazulsz és tiéd a megváltás; hanem egyszerű elhívást kíván. A hit legkisebb foka is elég ehhez, amint a Római levél írja: »Ha száddal Úrnak vallod Jézust, és szíveddel hiszed, hogy Isten feltámasztotta Őt a halálból, akkor üdvözülsz« (Róm 10,9). A kereszten lévő gonosztevő nem jutott el a hitnek magas fokára. Egyetlen megnyilatkozás, a gyenge hit megnyilatkozása által megigazult és üdvözült (Luk 23,42). – Exposition of the Prophet Ezekiel, by William Greenhill, Rector of Stepney, London, and Chaplain to the Dukes of York and Gloucester. 1650.

14. Az ember úgy is igazi kegyelmet nyerhet, ha nincs bizonyossága Isten szeretetéről, jóindulatáról, bűneinek bocsánatáról és lelkének üdvösségéről. Istené lehet, és nem tud róla. Állapota lehet jó, amit nem lát. Állapota biztos, mégha nincs is megnyugtató körülmények között. Minden dolga rendben lehet a dicsőség ítélőszéke előtt még akkor is, ha ezer olyan dolog is van, mely nincs rendben saját lelkiismeretének ítélőszéke előtt.

A bizonyosság szükséges a keresztyén ember jó közérzetéhez, de nem a puszta létéhez. Szükséges a vigasztalásához, de nem az üdvösségéhez. Szükséges a kegyelem bőségéhez, de nem a kegyelem létéhez. Az ember nem üdvözülhet hit nélkül, de üdvözülhet bizo-

nyosság nélkül. A Szentírás sok helyén Isten kijelentette, hogy hit nélkül nincs üdvösség, de egyetlen egy helyen sem olvassuk, hogy bizonyosság nélkül nincs üdvösség. – Heaven on Earthm by Thomas Brooks, Preacher of the Gospel, at St. Margaraet's, Fish Street Hill, London. 1654.

15. Ha világosan látod szívedben, hogy van hited, noha az gyenge, ne csüggedj, ne nyugtalankodj. Vedd figyelembe, hogy a hit legkisebb foka is igazi, megtartó hit éppen úgy, mint a legnagyobb. Egy szikrányi tűz is éppen olyan valódi tűz, mint bármilyen nagy tűz. Egy csepp víz is éppen annyira igazi víz, mint a víztömeg az óceánban. Így a legkisebb magja a hitnek is igazi hit, és éppen olyan megtartó, mint a legnagyobb hit a világon.

    A legkisebb rügy is éppen úgy kap nedvet a gyökértől, mint a legnagyobb ág, Így a hit legkisebb mértéke is beolt téged Krisztusba, és ezáltal életet kapsz Krisztustól, mint a legnagyobbak. A leggyengébb hitnek is éppen úgy közössége van Krisztus érdemeivel és vérével, mint a legerősebbnek.

    A legkisebb hit is egyesíti a lelket Krisztussal. A leggyengébb hit éppen úgy részes Isten szeretetében, mint a legerősebb. Krisztus szeretete a miénk, és a hit legkisebb mértéke is Krisztus tagjaivá tesz minket. A legkisebb hitnek is éppen olyan joga van az ígéretekhez, mint a legerősebbnek. Ezért ne csüggedjen el lelkünk a gyengeségünk miatt. – Nature and Royalties of Faith, by Samuel Bolton, D. D., of Christ's College, Cambridge. 1657.

16. Vannak olyanok, akik megijednek, hogy egyáltalán nincs hitük, mert nincs meg a teljes bizonyosságuk, ami a hit legmagasabb foka. Megijednek, mert hiányzik az a vigasztalás, sőt az a kibeszélhetetlen öröm és békesség, amire mások eljutottak. Ahhoz, hogy elhengerítsük ezt a követ az útból, gondolnunk kell arra, hogy a hitnek számos fokozata van. Lehetséges, hogy van hited, bár az nem a hit legmagasabb foka, és így nincs örömöd az Úrban. Ez a hitnek csak egy tört része, nem a hit maga. Ez valóban inkább az érzésből való élet, amikor pl. állandó szíverősítőkkel tartjuk magunkat jókedvben. Ez nem hitből való élet. Erősebb hit kell ahhoz, hogy Istenre bízzuk magunkat akkor, amikor nincs meg a teljes örömünk, mint ahogy akkor is, amikor Isten az öröm teljességét önti ki szívünkbe. – Matthew Lawrence, Preacher at Ipswich, on Faith. 1657.

17. Ha bármelyik külföldi azt gondolja, hogy a hit lényege a bűneink bocsánatáról való teljes meggyőződés, akkor csak hadd állítsák azt. A mi itthoni teológusaink általában más meggyőződésen vannak. Davenant püspök, Prideaux püspök és mások kimutatták a különbséget a Krisztusra való ráhagyatkozás és az üdvösségünk bizonyossága között. A bizonyosság a hit leánya, gyümölcse, következménye. A

néhai tudós Arrowsmith mondta: Isten ritkán adja a bizonyosságot a hivőknek, amíg nagykorúvá nem lettek a kegyelemben. Ugyanolyan különbség van a ráhagyatkozás hite és a bizonyosság hite között, mint az ész és a tanulás között. Az ész a tanulás alapja; így tehát nem lehet tanulás ott, ahol hiányzik az ész (mint az állatoknál), hasonló módon nem lehet bizonyosság ott, ahol nincs meg a ráhagyatkozás hite. Amint az észt műveljük a művészetek és tudomány tanulmányozásával, ugyanúgy a hitet is gyakorolnunk, táplálnunk kell, hogy a hit gyümölcsei által bizonyossággá váljon. Ha a tanulást valamilyen okból, mint pl. hanyagság, az iskola kerülése, vagy valamilyen súlyos betegség miatt abbahagyjuk, akkor az ész azért megmarad. Így van ez lelkünknél is. Kísértés, vagy lelki tunyaság miatt a bizonyosság elveszhet, de a megtartó hit megmaradhat. Ahogy minden embernek van esze, de nem minden ember tanult ember. Így minden újjászületett embernek is van hite, de nincs minden hivőnek bizonyossága. – Sermon by R. Fairclough, Fellow of Immanuel College, Cambridge, in the Morning Exercices, preached at Southwark. 1660.

18. Különbséget kell tenni a gyenge hit és a hitnélküliség között. A gyenge hit igazi hit. Krisztus a megrepedt nádszálat sem töri el. Legyen bár a hited gyenge, de ne legyen csüggedt. A gyenge hit erős Krisztust ragadhat meg; a gyenge kéz is megkötheti a házasság kötelékét éppen úgy, mint az erős; a gyenge szem is megláthatta az érckígyót. Az ígéret nem az erős hité, hanem az igaz hité. Az ígéret nem így szól: azé a megváltás, akinek olyan hatalmas hite van, hogy hegyeket mozdít el, vagy az oroszlánok száját be tudja fogni; – hanem aki hisz, annak hite nem lehet soha elégtelen.

Lehet, hogy a Lélek vize kiöntetett rád a megszentelődésben, de az öröm olaja nem a bizonyosságban.l Lehet, hogy a hited a ráhagyatkozásé, és nem a bizonyosságé. Lehet élet a gyökérben ott is, ahol nincs gyümölcs az ágakon, és lehet hit a szívben, ahol nincs meg a bizonyosság gyümölcse. – Abody of Divinity by Thomas Watson, formerly Minister of St. Stephen's, Walbrook, London. 1660.

19. Istennek sok kedves gyermeke sokáig kételkedhet jelenlegi és örökkévaló állapotuk felől; nem tudják, hogy mi is következik, hogy vajon kárhozatra mennek vagy üdvözülnek. Isten egyházában a hivők a növekedés sokféle állapotában lehetnek. Apák, fiatalemberek, gyermekek és csecsemők, és mint ahogy a legtöbb családban, több csecsemő és gyermek van, mint felnőtt. Így az Isten egyházában is több gyenge, kétkedő keresztyén van, mint erős, akik a teljes bizonyossághoz felnőttek. Lehetséges, hogy megszületik egy csecsemő, de még nem tud magáról semmit. Ugyanígy valaki újjászülethet, és még nem biztos afelől.

Különbséget teszünk megtartó hit, és a szív teljes meggyőződéséből

jövő hit között. Vannak olyan keresztyének a megváltottak között, akik nem bizonyosak megváltott voltuk felől. Az ígéret a hivő keresztyénnek szól, és nem a hit bizonyosságának; az igazi hitnek, és nem az erős hitnek. Biztosak lehetnek a menny felől, mégha nem is érzik a menny bizonyosságát. – Sermon by Rev.Thomas Dolitlle, of Pembroke Hall, Cambridge, and sometime Rector of St. Alphege, London, in the Morning Exercises, at Cripplegate. 1661.

20. Nem szükséges a megigazításhoz, hogy bizonyos legyek afelől, hogy bűneim meg vannak bocsátva, és hogy megigazított vagyok? Nem. Nem a hit cselekedete az, ami megigazít, hanem az már csak az eredmény, a gyümölcs, mely a megigazítás után következik.

Más dolog az, hogy az embernek biztos üdvössége van, és más dolog, hogy bizonyos afelől, hogy az biztos.

Egy ember a folyóba esik, és elragadja az ár. Hirtelen észreveszi, hogy egy faág behajlik a folyó fölé, melyet megragad, és minden erejével azon függ, hogy megmentse életét. Semmi más segítséget nem lát, csak ebbe kapaszkodik. Ez az ember, amikor megragadta azt az ágat, biztonságos helyzetbe került, bár még félelem, ijedtség tölti el mindaddig, amíg magához térve látja, hogy már nincs veszélyben. Akkor már biztos afelől, hogy meg van mentve az élete. Bár már meg volt mentve korábban is – abban a percben, amikor megragadta az ágat. Így van ez a hivővel is. Az a hit, hogy észreveszem Krisztust, mint megmentésem egyetlen eszközét, és szívemmel megragadom Őt. Hiszem, hogy Ő az egyetlen Megváltó és átadom magam neki, hogy közbenjárása által üdvözüljek. Mihelyt a lélek meg tudja ezt tenni, Isten az ő Fiának igazságát neki adja, és valójában már megigazult a mennyei ítélőszék előtt, bár még nem nyugodott és békélt meg saját lelkiismerete ítélőszéke előtt. Ez majd később történik meg, előbb vagy utóbb, a megigazítás gyümölcsei és következményei által. – Archbishop Usher's Body of Divinity. 1670.

21. Vannak olyanok, akik kételkednek, és emiatt egyre nagyobb a nyugtalanságuk. Azt gondolják, hogy nincs hitük, a gyakori kételkedésük miatt. Ez nagy hiba. Lehet sok kételkedés ott is, ahol nagy a hit; és egy kis hit ott is lehet, ahol sok a kételkedés.

Megváltónk azt kéri, hogy erős hittel higgyünk benne, és Ő ebben gyönyörködik, bár a kevés hitűt és a gyengét sem veti el. – Archbishop Leighton's Lectures on the first nine chapters of St. Matthew's Gospel. 1670.

22. Korábban sok tekintélyes és kiváló ember úgy tartotta, hogy igaz hit nem lehet alacsonyabb fokon, mint a bizonyosság, mely biztos meggyőződés bűneik bocsánatáról, személyük elfogadásáról és a jövő üdvösségéről.

Ez túl nagy előnyt adott a pápistáknak, és nagyon szomorú és

leverő volt a kétkedő és csüggedt lelkek ezreinek, azoknak, akik úgy érezték, hogy híjával vannak a kegyelemnek és a bizonyosságnak.

A hit nem bizonyosság. De olykor megkoronázza és megjutalmazza az erős, eleven és hősies hitet. Isten Lelke eltölti a lelket a bizonyosság fényével, és elűz minden sötétséget, és mindazokat a félelmeket és kételyeket, melyek azelőtt beárnyékolták. – Bishop Hopkins on the Covenants. 1680.

23. A bizonyosság hiánya nem hitetlenség. Lehet megfáradt lelkű hivő. Kézzelfogható különbség van a Krisztusban való hit és az olyan hit vigasztalása között, mely tudja, hogy örök életünk is van. Különbség van aközött, hogy egy gyermeknek joga van valamilyen vagyonhoz, vagy pedig hogy tudatában is van e jogosultságának.

A hit jellemvonása lehet, hogy úgy van beírva a szívbe, mint ahogyan a betűk rá vannak vésve a kőre, amit belepett a por; nem lehet az írást kibetűzni. A por megakadályozza ugyan hogy elolvassuk a betűket, de nem törli ki azokat. – Discourses by Stephan Charmock, of Emmanuel College, Cambridge. 1680.

24. Sokan megfosztják magukat saját nyugalmuktól azzal, hogy a megtartó hitet azonosítják a teljes bizonyossággal. A hit és a hit érzése két különböző és egymástól elválasztható kegyelmi ajándék; lehetséges, hogy Krisztus igazán elfogadott téged, de nem kaptad meg annak bizonyosságáról való ismeretet. Lehet, hogy némelyek ezt mondják: »Te vagy a mi Istenünk« – akikről Isten soha nem mondta: »Ti vagytok az én népem«; ezeknek nincs joguk arra, hogy Isten fiainak hívják magukat. Vannak olyanok, akikről Isten azt mondja: »Ezek az én népem«, – mégis ők nem merik Istent »az ő Istenüknek« hívni. Ezeknek lenne joguk, hogy Isten fiainak hívják magukat, de ezt nem tudják. Elfogadták Krisztust, aki az ő biztonságuk; de még nem fogadták el az ismeretet és bizonyosságot is efelől. A bölcsőben lévő gyermek az apáé, de a gyermek még nem tudja, hogy ő az apja. – Mathod of Grace, by John Flavel, Minister of the Gospel at Dartmouth, Devon. 1680.

25. Valljuk, hogy a gyenge hitű embernek is éppen annyi békessége van Istemel Krisztus által, mint akinek erős hite van, nem is olyan bensőséges békesség.

A gyenge hit éppen úgy mennybe viszi a keresztyén embert, mint az erős hit. Lehetetlen, hogy az igazi kegyelem legparányibb hite is elvesszen, hisz mind romlatlan magból való. Az valószínű, hogy a gyenge, kételkedő keresztyénnek az útja az örökkévalóságig nem lesz olyan békességes, mint annak, akinek erős hite van. Bár a hajón mindenki biztonságban partot ér, mégis az, aki egész úton tengeri beteg volt, nem utazott olyan kényelmesen, mint az, aki erős és

egészséges. – The Christian in Complete Armour, by William Gurnall, sometime Rector of Lavenham, Suffolk. 1680.

26. Ne csüggedj, ha nem világos előtted, hogy az Atya a Fiúnak adott. Lehetséges, még ha te azt nem is látod. Azok közül sokan nem látják ezt, akiket pedig neki adott. Nem látok nagy veszélyt abban, hogy a Fiúnak adottak közül nem kevesen sötétségben, kétkedésben és félelemben vannak afelől, hogy az Atyához tartoznak-e mindaddig, míg az utolsó nagy és fényes nap nyilvánosságra nem hozza azt, és míg az utolsó ítélet ki nem hirdeti.

Ezért ha közületek valaki sötétségben van kiválasztása felől, ne csüggedjen. Lehet, hogy kiválasztott vagy, mégha nem is tudsz arról. – Sremons on the Lord's Prayer, by Robert Traill, Minister of the Gospel, in London, and sometimes at Cranbrook, Kent. 1690.

27. A bizonyosság nem lényeges a hit létezéséhez. A bizonyosság erős hit, de mi éppen úgy olvasunk gyenge hitről, kis hitről, olyan hitről, mint a mustármag. A Jézus Krisztusban való megtartó hitnek vannak fokozatai, de minden fokozatban és minden szakaszában ugyanaz a hit. – Sermons, by the Rev. John Newton, sometime Vicar od Olney, and Rector of St. Mary, Woolnoth, London. 1767.

28. Oktalan dolog, ha az erőtlen hivők magukat elmarasztalják. A gyenge hit éppen olyan valósággal egyesít Krisztussal, mint az erős hit. A legkisebb rügy a szőlőtőkén nem kap kevesebb nedvet és életet a gyökértől, mint a legerősebb venyige. Az erőtlen hivőknek ezért bőséges okuk van a hálaadásra; és miközben a kegyelemben való növekedésben előrehaladnak, nem kell szem elől téveszteni azt, amit már megkaptak. – Letter of Rev. Henry Venn. 1784.

29. Az üdvösségünkhöz szükséges és elégséges hit nem bizonyosság. A hit törekvése kétségtelenül az, hogy megteremje az isteni jótetszésnek azt az eleven várását, mely majd a teljes bizalomban végződik. A bizalom nem maga a hit, amelyről beszélünk, sőt nem is foglalja azt szükségszerűen magába. Nem, ez teljesen különböző dolog.

A bizonyosság általában a hitnek magasabb fokát kíséri. De vannak őszinte emberek, akik a kegyelemnek csak kis mértékével vannak felruházva, vagy akikben a kegyelemnek munkálása talán gátakba ütközik. Ha ilyen gátak és akadályok mutatkoznak, az sok félelmet és nyomorúságot szül. – The Christian System, by the Rev. Thomas Robinson, Vocar od St. Mary's, Leicester. 1795.

30. Az üdvösség öröksége és az üdvösség fölötti öröm nem mindig jár együtt. Az utóbbi nem mindig kíséri az előbbit, tapasztalatunk szerint.

Egy beteg már a gyógyulás útján van, és mégis kétségei vannak egészségének helyreállása felől. A fájdalom és gyengeség bizonytalanná teheti őt. Egy vagyonnak, vagy királyságnak lehet valaki az

örököse, és mégsem származik belőle öröme, mert nem tud róla. Lehet, hogy nem tudja származását nyomon követni, vagy nem tudja elolvasni apjának meghatalmazását vagy végrendeletét, vagy ha el is tudja azokat olvasni, nem érti meg azok fontosságát, és a gyámja talán helyesnek véli egy ideig, ha nem világosítja fel őt afelől. De tudatlansága mégsem érvényteleníti jogosultságát.

Az üdvösségről való személyes bizonyosság nincs szükségszerűen összekötve a hittel. Azok lényegük szerint nem ugyanazok. Minden hivő életét, és így biztonságát és kiváltságait a szívében elvégzett munka határozza meg. Mégis sokan, akik igazán hisznek, járatlanok az ígéretek megértésében, és nem tudják a Szentírás mondanivalóiból a következtetést levonni, ami pedig megigazításukról szól. – Lectures on the 51st Psalm, by the Rev. Thomas Biddulph Minister of St. James's, Bristol. 1830.